

KODIN, USKONNON JA ISÄNMAAN PUOLESTA

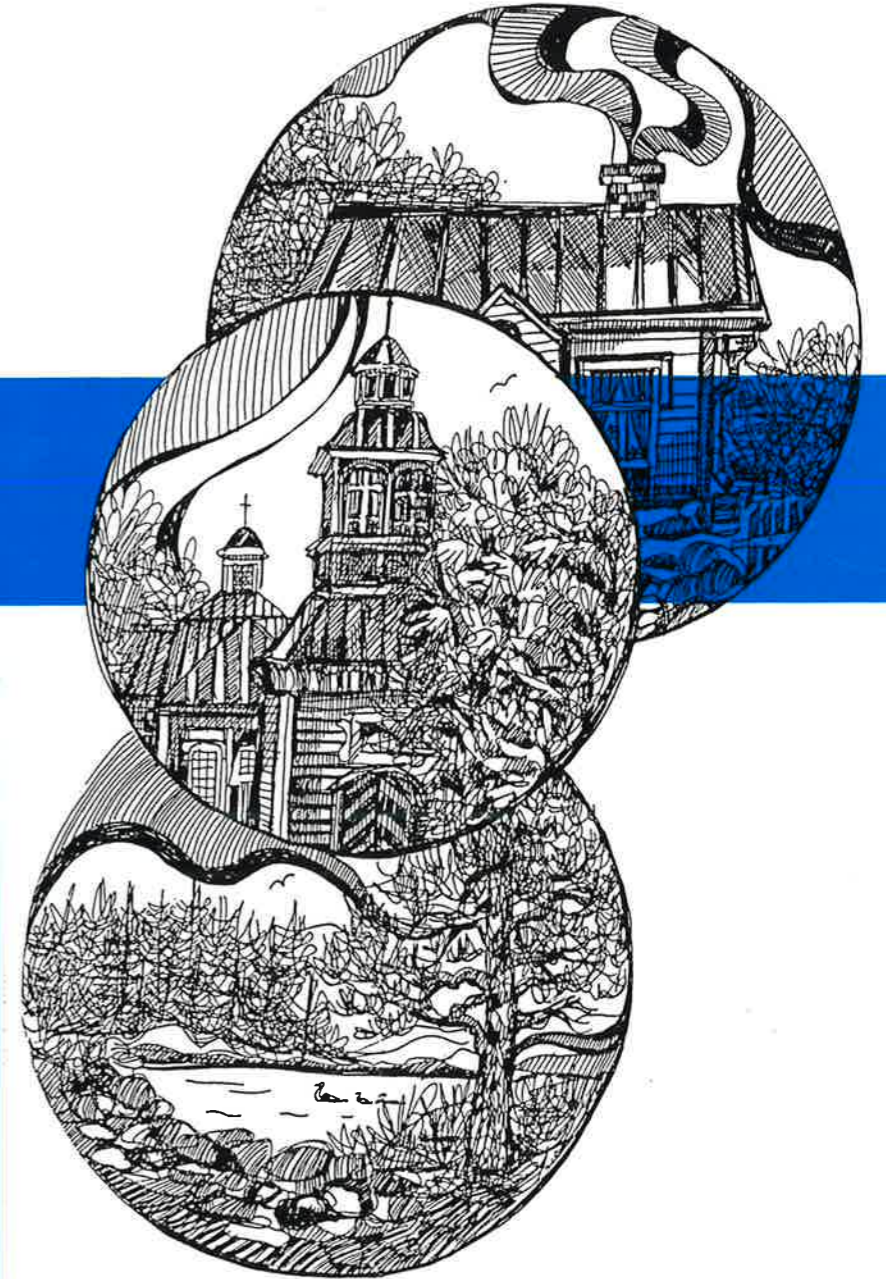
Lippulaulu

Siniristilippumme, sulle käsin vannomme,
sydämin: Sinun puolestas elää ja kuolla on
halumme korkehin. Kuin taivas ja hanki
Suomen on värisi puhtahat. Sinä hulummas
mielemme nostat ja kotimme koroitat.

Isät, veljet verellään vihki Sinut viiriksi
vapaan maan. Ilmiellä sun jäljessä käymme
teit' isäin astumaan. Sun on kunnias kun-
niamme, Sinun voimasi voimamme on. Sinun
kanssasi onnemme jaamme ja iskut kohtalon.

Siniristilippumme, sulle valan vannomme
kallihin: Sinun puolestas elää ja kuolla on
halumme korkehin.

KODIN, USKONNON JA ISÄNMAAN PUOLESTA

Pohjois-Pohjanmaa
Sotaveteraanipiiri R.Y.

Lauri Kalvikainen Olli Vajaa

KODIN, USKONNON JA ISÄNMAAN PUOLESTA

Rantsilan miehet ja naiset
Isänmaan asialla
1918, 1939-1940 ja 1941-1945

Julkaisija: Rantsilan Sotaveteraanit r.y.

Toimikunta

Puheenjohtaja	Olli Pajander
Varapuheenjohtaja	Lauri Rahikainen
Sihtööri	Väinö Porkka
Jäsenet	Kaarlo Linna
	Jaakko Häkkinen
	Eeva Keränen
	Urho Vares
	Erkki Anttila
Kansikuva	Mariitta Karpakka
	Rantsila

ISBN 952-90-5657-5

KL-Paino Ylivieska
1994

Lukijalle

Viimeisten vuosien aikana ovat monet veteraanijärjestöt laatineet ns. veteraanimatrikkeleita, jotka kertovat pitäjakohtaisesti niiden miesten ja naisten monivaiheisista vaikeista ja uhrautuvista kohtaloista, joita sodan karu arki toi tullessaan niin sota-alueilla kuin kotirintamalla.

Myös meillä Rantsilan sotaveteraaneilla heräsi ajatus oman veteraanikirjan tekemisestä. Koska viimeisistäkin sotavuosista on pian kulunut puolivuosisataa huomasimme, että olemme auttamattomasti myöhässä. Hyvin monissa tapauksissa on ollut mahdotonta saada tietoja henkilöistä, jotka ovat siirtyneet pois paikkakunnalta tai ajan rajan taakse ja myös monien passit olivat hukkaantuneet ja muistitiedot heikentyneet.

Tämän kirjan tarkoituksena on ollut tallentaa erittäin tärkeä vaihe kotiseutumme ja maamme sodanaikaista historiaa, mutta ennenkaikkea halusimme antaa kunnioituksemme ja nöyrän kiitoksemme kaikkien kolmen sodan sankarivainajille, joilta sota riisti ihmisen kalleimman omaisuuden, elämän, niiden arvojen lunnaiksi, jotka ovat suurimmat Herran lahjat ”Koti, Uskonto ja Isänmaa”, sekä sotiemme invalideille, jotka ovat joutuneet kantamaan sodan arpea läpi elämänsä, myöskin kaikille sotaveteraaneille ja lotille, joille Isänmaan puolustus on ollut kunnia ja velvollisuus.

Toimiessani tämän kirjan aikaansaamiseksi mieltäni on erikoisesti lämmittänyt se, että kaikki veteraanit, korkeasta iästä huolimatta, ovat toimineet puuhamiehinä kantaen vastuuta ja antaneet arvokkaan panoksensa kirjan onnistumiselle. Hyvin monista puhelinsoitoista olen havainnut, että eivät ainoastaan vanhemmat, vaan myös lapset ja lastenlapset ovat kiinnostuneina kyselleet kirjastamme, myös se on kannustanut työtämme.

Toivomme tämän kirjan tavoittavan mahdollisimman monen entisen ja nykyisen rantsilalaisen, sekä ennenkaikkea nuoren sukupolven, joille tahtoisimme tämän kirjan välityksellä esittää toivomuksena: Koska tulevaisuudessa olette kasvamassa maamme asioiden hoitajiksi, niin rakentakaa, hoitakaa ja vaalikaa suurella rakkaudella ja yhteisymmärryksellä tätä rakasta Isänmaataamme, jonka itsenäisyyden ja vapauden vanhempanne ja isovanhempanne ovat Teille perinnöksi jättäneet.

Olli Pajander

Tervehdys Rantsilan veteraanimatrikkeliin

Viisikymmentä vuotta sitten Suomessa elettiin äärimmäisen vaikeita aikoja. Miehemme ja poikamme olivat joutuneet ase kädessä puolustamaan maamme itsenäisyyttä, kansamme vapautta ja tulevaisuuden elinmahdollisuuksiamme. Ankarin ponnistuksin ja raskain uhrauksin Suomi selvisi. Kotirintamatyöt tehtiin naisten, lasten ja vanhusten voimin, mutta sodan jälkeen oli kuitenkin paikka mihin palata. Alkoi kotiseudun ja Isänmaan jälleenrakentamisen vaiheet.

Tämän päivän tyytymättömien mieliin on syytä palauttaa olosuhteet, jossa olimme syksyllä 1944. Sodat olivat imeneet maamme talouselämän kuiviin, ulkomaankauppa oli tyrehtynyt, kaikesta oli kova pula ja yli 400 000 karjalaista odotti uusia koteja. Lappi oli tuhottu ja odotti jälleenrakentamista. Sotavelat oli maksettava ja haavoittuneet hoidettava. Maamme asioiden hoito tuntui toivottomalta, mutta kansa uskoi hallitukseen ja eduskuntaan sekä halusi myös itse olla tukemassa maamme selviytymistä.

Poliittinen johto asetti sisäpoliittisten asioiden hoidon edelle ulkopolittisten suhteiden luomisen, niin että Suomi voisi jatkossa itse ja itsellisesti päättää omista asioistaan. Kaikkein tärkeintä oli luottamuksellisten suhteiden hoitaminen Neuvostoliittoon. Suomen kansalle kävi tutuksi J.K. Paasikiven sanat: ”Kansojen elämäntie ei ole tasaista nousua ylöspäin, niinkuin mielellämme toivomme. Toisinaan se painuu laakson pohjaan – laakson, joka on syvä kuin rotko. Mutta laakson pohjasta nousee polku rinnettä ylös. Nousu on milloin loivempi milloin jyrkempi. Tarvitsemme lujia otteita. Mutta jokainen askel tulee viemään meitä lähemmäs vapaita maisemia.”

Maamme poliittinen johto kykeni luomaan koko kansaan selviytymisen ilmapiiirin. Samanaikaisesti luotiin pohjaa Suomen puolueettomuuspolitiikalle. Tämä Paasikiven - Kekkonen puolueettomuuspolitiikka on turvannut maamme rauhanomaisen kehittymisen tien viimeisten vuosikymmenien ajan aina maapallon johtavien hyvinvointivaltioiden joukkoon. Nyt 1990-luvun lisääntyvän työttömyyden aikana on syytä kerrata historiaamme ja etsiä uskoa kansamme selviytymiseen tästäkin laakson pojasta ylöspäin.

Sotien jälkeinen Eurooppa jatkoi kehitystään pirstottuna ja alkoi kylmän sodan aika. Asevarustelu kiihtyi ydinvarusteluksi, mikä nieli suunnattomasti kansallisia varoja monissa eri maissa. Lopulta saavutettiin kauhun tasapaino ja alkoi aseista riisunta kansainvälisen diplomatian keinoin. Eurooppa etsii yhä uutta ilmettään ja kansainvälistä asemaansa vielä 1990-luvulla.

Sotien jälkeisinä vuosikymmeninä eri maissa on eri tavoin kohdeltu niitä ikäluokkia, jotka osallistuivat sotiin. Vaikka Suomessa ei aukottomasti ole kyetty hoitamaan sotia käyneiden ikäluokkien oloja ja aineellista hyvinvointia, on kuitenkin syytä todeta, että Suomessa on aina tunnettu syvää kunnioitusta ja arvontantoa sotiemme invalideja, veteraaneja ja kotirintamanaisia kohtaan. Tämä on näkynyt mm. invalideja ja veteraaneja koskevan lainsäädännön kehittämisessä. Kansaneläkejärjestelmän luomisella on pyritty turvaamaan niiden ihmisten perustoimeentuloturva, joilla ei ole työeläketurvaa. Tämän lisäksi on luotu erityislainsäädäntöä invalideille, veteraaneille ja nyttemmin myös heidän puolisoitaan koskien. Eläketurvan rinnalle on kehitetty kuntoutus- ja terveystalveluja ja niihin liittyen myös ilmaisoikeuksia. Heikoissa asunto-oloissa olevien asuntoja on myös kunnostettu yhteiskunnan varoin.

Yksinäisten ja omaisistaan kaukana asuvien invalidien ja veteraanien ja heidän puolisoitten sekä kotirintamaihminen selviytymistä on edesautettu ystävärinkitoiminnalla, joka on valtakunnallisesti perustettu ja eri muodoin varoja hankkiva vapaaehtoistyömuoto. Näinollen ”veljeä ei jätetä” rauhanvuosinakaan. Meidän nuorempien ikäluokkien velvollisuus on hoitaa kunniakkaasti tämä lähimmäistemme, kunniakansalaistemme auttamistyö. Siihen tarjoutuu mahdollisuus jokaiselle suomalaiselle omalla kotipaikkakunnallaan niin kauan kun sotiemme ikäluokkia on vielä keskuudessamme.

Viime aikaiset maapallon levottomat olot ja Euroopan sotatilapesäkkeet ovat avanneet yhä nuorempien ikäluokkien silmät arvostamaan Teitä sodissa olleita ja sotien aikana eläneitä ikäluokkia. Sankarivainajiemme ristirivistöt puhuttelevat nuoria ja havahduttavat ajattelemaan elämän arkea ilman vapautta ja itsenäisyyttä. Niinpä kiitollisin ja syvästä kunnioittavin mielin tervehdimme Teitä ja Teidän tekemäänne työtä Isänmaamme Suomen hyväksi. Esimerkkinne vastuun kannosta, työtarmosta ja kansamme yhtenäisyydestä kannustakoon meitä eteenpäin tulevina vuosikymmeninä.

Kansanedustaja
Tellervo Renko

Oulaisten Sotilastoimiston tervehdys

Elämme alkuvuotta 1994. Tasan viisikymmentä vuotta sitten sota yhä jatkui, vaikka rauhan tunnustelut olivat jo kovasti käynnissä.

Niinpä, ennen taistelujen taukoa – aseiden vaikenemista joutui vielä moni suomalainen kokemaan syvät sydänsurunsa, sellaiset, joiden arvet voi pyyhkiä pois vaan Taivaallisen Isän kutsu ajasta ikuisuuteen.

Isänmaamme on kokenut monet kohtalon hetkensä. Sen syntyvaiheet olivat raskaat ja kehittyminen on vaatinut monet henkiset ja aineelliset ponnistuksensa.

Te veteraaninaiset ja veteraanit olette eläneet noiden katkerien kokemusten polttopisteessä. Osanne ei ole ollut kadehdittava – päinvastoin.

Isänmaasta ja kotikummusta on kuitenkin syntynyt ja juurtunut Teihin se sitkeys ja voima, jonka avulla tämän maan kerran pelastitte ja raunioista kukoistukseen rakensitte.

Ja työnne jatkuu yhä! Vuorossa on nyt mittava historiateos. Se on koskettava kertomus siitä, miten sota kovalla kädellään ravisteli Rantsilan pitäjän asukkaita ja samalla kunnianosoitus niille sisarille ja veljille, jotka ovat elämäntyönsä jo loppuun asti hoitaneet.

Lämmin tervehdykseni myös kaikille heille, jotka tuntevat tarvetta tutustua tähän teokseen. Toivon, että lukijoiden joukossa on runsaasti nuorta ikäpolvea, joille kirjan avulla välittyy karun kaunis kuva siitä, miten paljon omien isovanhempiensa ja vanhempiensa kokemaa ja kärsimää on nykyisen hyvinvointimme taustalla.

Toimistopäällikkö
Majuri PJ Wirta

Rantsilan kunnan tervehdys

Arvoisa Rantsilan veteraanimatrikkelin lukija. Rantsilan kunnalle on suuri kunnia saada tervehtiä sotiemme rantsilalaisia veteraaneja tämän kunnioitettavan laajan teoksen, johon kaikki sotiemme veteraanit on kerätty, kautta.

Sodan päättymisestä on kulunut jo lähes viisikymmentä vuotta ja ne miehet ja naiset, jotka tuolloin kantoivat raskaimman taakan isänmaamme tulevaisuudesta sen itsenäisyyden ollessa uhattuna, ovat pääosin siirtyneet aktiivisesta työelämästä hyvin ansaitsemilleen vanhuuden päville. Veteraaniemme keski-ikä on jo niin korkea, että käsillä ovat viimeiset vuodet koota tällainen veteraaneja yhdistävä teos niin, että teoksen päähenkilöt voivat vielä itse tutustua sen välityksellä oman sukupolvensa taistelijoihin; oman ikäluokkansa ihmisiin, jotka puolustivat isänmaataan ja sodan jälkeen rakensivat siitä meille nuoremmille rakkaan hyvinvointivaltion.

Tämä matrikkeli kertoo meidän ja tuleville sukupolville merkittävästä osasta maamme historiaa ja tavallisten rantsilalaisten osuudesta siihen. Kirjasta voi jokainen rantsilalainen löytää omaisiaan, tuttaviaan ja ystäviään, minkä vuoksi se on erittäin merkittävä kotiseutukulttuuriteko ja kiitettävä suoritus tekijöiltään, jotka esiintyvät usein myös itse matrikkelissa. Tämän takia onkin syytä esittää Rantsilan kunnan puolesta mitä suurimmat kiitokset veteraanijärjestöille ja kaikille tämän matrikkelin aikaansaamiseen vaikuttaneille henkilöille ja yhteisöille ja toivoa, että nyt ja tulevaisuudessa maastamme vastuussa olevat sukupolvet muistavat ja vaalivat sitä arvokasta perintöä, itsenäistä isänmaata, jonka te sotiemme veteraanit meille jätitte.

Aimo Lehmikangas
Kunnanjohtaja

Rantsilan seurakunnan tervehdys

Kirkkauden kuningas tulee

Mielenkiinnolla olen seurannut Rantsilan Veteraanimatrikkelin työstämistä. Olen iloinen päästessäni työhön mukaan kirjoittamaan seurakunnan tervehdyksen.

Seurakunta on syvästi kiitollinen sotiemme Veteraanien työstä. He ovat olleet valmiita antamaan kaikkensa alttiiksi maamme itsenäisyyden puolustamiseksi. Itsenäisyyteen liittyy oleellisena oikeus elää ja toimia omaksuttujen henkisten ja hengellisten arvojen mukaisesti. Näihin kuuluu kaikkein keskeisimpänä oikeus uskoa ja saarnata Kristuksen evankeliumia. Alkanut adventin ja lähestyvä joulun aika, jolloin tätä kirjoitan, tuo etemme tämän sanoman kaikkein herkimmät aiheet.

Jumalan sana on antanut kansallemme sen henkisen selkärangan, joka on auttanut meitä selviämään vaikeatkin ajat. Se on myös ainoa tuki, jonka avulla kansamme voi kestää rauhan ja hyvinvoinnin ajat ja ilman sitä hyvinvointi, sekä sisäinen että ulkoinen, pakenee elämästämme.

Seurakunnassa olemme saaneet olla kiitollisia teille Rantsilan Sotaveteraanit myös rauhan ajan toimistanne. Monipuolisella ja päättävällisellä yhteisellä toiminnallanne te olette rikastuttaneet seurakuntamme elämää ja toimintaa. Ennen kaikkea vaikuttava laulunne ja ryhdikäs osallistumisenne ovat antaneet rikkaan panoksen ja samalla kauniin esikuvan nuoremmillekin sukupolville.

Myös veteraanien talkoohengestä seurakunta on saanut mieluisia näyttöjä. Arvokas kirkkomme sai heidän käsistään aidot tyyliin sopivat hattunaulat. Kun Vanhankirkon puisto tarvitsi uuden aidan ja varoja tähän aikaan vievään kulttuuri-työhön ei ollut, hanke toteutui veteraanien taidon ja talkoohengen tuloksena. Seurakunnan puolesta, johon myös veteraanit kuuluvat, lausunkin parhaat kiitokset. Osoittaakseen kiitollisuutta teille seurakunta on päättänyt antaa veteraaneille ja heidän puolisoilleen ilmaisen hautapaikan. Ennen kaikkea iloitsemme teistä keskuudessamme ja olemme onnellisia saadessamme nähdä heitä keskelläme seurakuntamme toiminnassa.

Adventin Psalmi kehottaa kohottamaan portit korkeiksi ja ovet avariksi, sillä kirkkauden kuningas, tulee jälleen luoksemme. Hän on Herra, väkevä ja voimallinen. Hän on Herra, voiton sankari. Hän on auttanut meitä saavuttamaan tärkeimmän tavoitteen ajallisessa sodassamme. Hän voi auttaa kansaamme ja erityisesti sen nuorisoa voittamaan sodan Jumalan vastustajan orjuuttavaa valtaa vastaan. Adventti avaa kotiemme ovet joulun suurelle vieraille. Saakoon adventti avata myös sydämiä ovien Vanhurskaan Auttajan tulla.

”Kohottakaa korkeiksi portit,
avartukoon ikaikaikaiset ovet!
Kirkkauden kuningas tulee.
Kuka on kirkkauden kuningas?
Kirkkauden kuningas
on Herra Sebaot!” Ps. 24:9-10

Pentti Kopperoinen
Rovasti

Ilmari Krohn Kirkkovirsi

5 ja 6 säkeistö

Olet kaikki kohtalot siunannut
sinä taistossa, rauhan teillä,
olet kehdestä retkehen viimeiseen,
elon riemuun ja tuskaan ja riutumiseen
ylin ystävä ollut meillä

Sinun holvies varjossa hartahan
ikirauhan jo aavistamme.
Isät täällä sai lohdun ikävään,
ja jo lastemme tänne mä käyvän nään.
Herra, suojele Suomeamme.

VAPAAUS- JA TALVISODAN SANKARIVAINAJAT

Ei onnea meill' ole suurempaa
kuin suojata syntymämaata.
Sen rakkaita rantoja puollustaa,
sen turva ja kunnia taata.

Reino Hirviseppä

VAPAUSSODAN SANKARIVAINAJAT

Fält Juho, työmiehes, s. 23.03.1894 Rantsila, k. 28.04.1918 Viipuri. Taistelut: Viipuri. Sotamies.

Savaloja Henrikki, metsänvartija, s. 06.06.1895 Rantsila, k. 24.04.1918 Säiniö. Taistelut: Viipuri, Säiniö

Koskitalo Jaakko, maanviljelijä, s. 05.12.1896 Rantsila, k. 28.04.1918 Viipuri. Taistelut: Viipuri. Korpraali.

Savilampi Juho Basilius, työmiehes, s. 22.08.1894 Rantsila, k. 28.04.1918 Viipuri. Taistelut: Viipuri. Sotamies.

Kuurlund Yrjö, työmiehes, s. 14.07.1896 Rantsila, k. 04.04.1918 Lempäälä. Taistelut: Lempäälä. Sotamies.

Vähä Jaako, talollisen poika, s. 07.11.1895 Rantsila, k. 28.04.1918 Viipuri. Taistelut: Viipuri. Sotamies.

TALVISODAN SANKARIVAINAJAT

Frantsila (Mankinen) Väinö Aaprami, maanviljelijän poika, s. 17.03.1914 Rantsila, k. 07.03.1940 Kuhmo. Taistelut: Kuhmo. Sotamies.

Karppinen Yrjö Henrik, työmiehes, s. 25.08.1913 Kestilä, k. 12.03.1940 Karjalan Kannas. Taistelut: Karjalan Kannas. Sotamies.

Helisten Bruno Johannes, maanviljelijä, s. 15.02.1904 Rantsila, k. 18.12.1939 Pelkosenniemi. Pso: Iida os. Keränen. Lapset: Vieno, Salme, Bertta, Kaarlo, Elsa, Martti. Taistelut: Pelkosenniemi. Sotamies.

Kaurala Urho Viljo, työmiehes, s. 29.06.1918 Rantsila, k. 13.03.1940 Pitkäranta. Taistelut: Karjalan Kannas, Pitkäranta. Sotamies.

Hepo-oja Viljo Martti Eemeli, maanviljelijä, s. 30.09.14 Rantsila, k. 04.01.40 Joutsjärvi. Taistelut: Kemijärvi, Joutsjärvi. Sotamies.

Kauranen Martti Lennart, s. 18.05.1918 Rantsila, k. 26.02.1940 Karjalan Kannas. Taistelut: Karjalan Kannas, Salmenkaita. Sotamies.

Häkkinen Eino Johannes, talollisen poika, s. 16.07.1918 Rantsila, k. 12.02.1940 Pitkäranta. Taistelut: Suomussalmi, Pitkäranta. Sotamies.

Koskitalo (Alikoski) Kaarlo Antero, maanviljelijä, s. 28.01.1914 Rantsila, k. 25.02.1940 Äyräpää. Taistelut: Karjalan Kannas (taistelulähettilä). Sotamies.

Kärki Juho Jaakko, suutari, pientilallinen, s. 12.11.1901 Rantsila, k. 18.12.1939 Pelkosenniemi. Pso: Johanna os. Kangas. Lapset: Martti, Salme, Ritva, Reijo, Eero, Vappu. Taistelut: Pelkosenniemi. Sotamies.

Minkkinen Arvo Johannes, työmies, s. 20.05.1918 Rantsila, k. 24.02.1940 Salmenkai- ta. Taistelut: Salmen- kaita. Sotamies.

Lampela Väinö Jal- mari, tilallisen poika, s. 01.05.1915 Rantsila, k. 06.03.1940 Äyräpää. Taistelut: Äyräpää. Sotamies.

Minkkinen Martti Eljas, työmies, s. 13.06.1918 Rantsila, k. 11.03.1940 Vilajoki. Taistelut: Vilajoki. Sotamies.

Leskinen Kaarlo Kus- taan Adolf, maanviljeli- jä, s. 06.09.1900 Paa- vola, k. 17.12.1939 Pel- kosenniemi. Pso: Impi os. Hankonen. Lapset: Irja, Elli, Laura, Aune, Kaarlo. Taistelut: Pel- kosenniemi. Sotamies.

Myllyoja Juho Väinö, maanviljelijä, s. 19.06. 1897 Rantsila, k. 06.03.1940 Kuhmo. Taistelut: Kuhmo. Sota- mies.

Lumiaho Eino Aapeli, maanviljelijä, s. 03.01. 1898 Paavola, k. 28.02. 1940 Kuhmo Levolahti. Pso: Saimi os. Kontio. Lapset: Onni, Annikki, Sylvi. Taistelut: Kuh- mon Vuolahti. Sota- mies.

Niva Martti Iisakki, s. 12.09.1916 Rantsila, k. 21.02.1940 Karjalan Kannas. Taistelut: Kar- jalan Kannas. Alikers- santtii.

Niva Eino Antti, s. 27.08.1916 Rantsila, k. 05.03.1940 sotasair. Räisälä, Karjalan Kan- nas. Taistelut: Karjalan Kannas Räisälä. Sota- mies.

Reinikka Tauno Val- ter, maanviljelijä, s. 04.02.1917 Rantsila, k. 03.12.1939 Valkjärvi. Taistelut: Valkjärvi, Nurmijärvi. Alikersant- ti.

Paakkola Gunnar Einari, s. 05.01.1917 Rantsila, k. 27.02.1940 Salmenkai- ta. Taistelut: Salmenkai- ta. Korpraali.

Törmä Eino Johan- nes, työmies, s. 27.05. 1913 Rantsila, k. 08.03. 1940 Kuhmo. Taistelut: Kuhmo. Sotamies.

Porkka Lauri Jaakko, maanviljelijä, s. 05.07.1916 Rantsila, k. 27.02.1940 Salmenkai- ta. Taistelut: Muolaa, Säiniö, Salmenkaitaa. Sotamies.

Oi kallis Suomenmaa

Heikki Klemetti

*Oi, kallis Suomenmaa,
sun koskiesi kuohuja,
honkiesi huminaa
suo mun kuunnella,
kunnes hetki lähtöni lyö.
Ei toista armaampaa
voi maailmasta löytää
kuin tämä köyhä kotimaa,
jonka kauniiks' on kasvatellut
taattojemme työ.*

*Korpees raivio, kultavainio
raatain luoda nyt meidän vuoro on.
Sulle tahdomme suoda kaikkemme,
puolestas seistä saakka kuolohon.*

*Oi, Suomi synnyinmaa,
suo helmahas sun poikasi
onnellisna nukahtaa,
kun hän henkensä
halvan sulle antanut on.
Ei muuta kunniaa
kuin kuulla kummultansa
sun kuusiesi kuiskinaa,
kun sä kätkenyt olet hänet
viime lepoon.*

JATKO- JA LAPINSODAN SANKARIVAINAJAT

Kuin leski olet isänmaa.
On miehes poikas poissa.
Kaipuu kaikuu koissa.
Peltos viljelijää odottaa,
mutta vapaa on kansa.
Vapaa maa

Ahrens Bertel Fritz Fredrik, maanviljelijä, s. 19.6.1924, Kalvola, k. 27.6.1944, Kostiala Viipurin maalaiskunta. Taistelut: Karjalan-Kannaksen viivytys-taistelut. Alikersantti

Alikoski Leonard Henrikki, maanviljelijä, s. 25.6.1913, Rantsila, k. 11.8.1941, Kiestinki jäi haavoittuneena vangiksi. Taistelut: Vuoksenrintama, Kiestinki. Korpraali.

Heikkilä Arvi Johannes, maanviljelijä, s. 31.8.1909, k.12.7.1941, Tuhkala. Taistelut: Kannaksen taistelut. Korpraali.

Hiissala Kaarlo, työmies, s.30.5.1921, Rantsila, k. 7.10.1944, Karihaara. Taistelut: Itärintama ja Kannaksen taistelut, Lapinsota. Stm.

Alikajjala Eino Verneeri, maanviljelijä, s. 17.8.1916, Rantsila, k. 19.3.1943, Rantsilassa sodassa saamiin vammoihin. Pso. Tyyne o.s. Koivumaa. Lapset: Heikki -42. Taistelut: Talvisodassa Kannaksen taistelut, jatkosota

Kiestingin taistelut. Alikersantti.

Arffman Aarre Kalevi, s. 2.1.1920, Rantsila, k. 5.10.1943, kenttäsairaala Syväri. Taistelut: Kokkari-Villocki, Tuulos, Aunus, Syväri ja Äänislinna Stalinin kanava. Stm.

Heikkilä Niilo Mikko Aadolf, s. 18.8.1925, Rantsila, k. 6.10.1944, Ala-Tornio. Taistelut: Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Vuosalmi, Ihantala, Tornion maihinnousu. Alikersantti.

Hiltunen Antti Ilmari, työmies, s. 30.11.1923, Rantsila, k. 30.6.1944 Karjalan kannas, Rajaselkä. Taistelut: Karjalan kannaksella. Alikersantti.

Alikajjala Heikki, rajavartija, s. 28.11.1919, Rantsila, k. 28.12.1941 Syväriin Lohivaarassa. Taistelut: Gora, Syväri ja Lohivaara. Väpeli.

Franssi Arvo Johannes, maanviljelijä, s. 6.10.1922, Laihia. k. 1.2.1944 Uhtuan Konttijärvi. Taistelut: Uhtuan suunta. Korpraali.

Hepo-oja Antti Väinö, työmies, s. 25.5.1919, Rantsila, k. 10.10.1941, Ylä-Karjala Keudjärvi. Taistelut: Itä-Karjala Keudjärvi. Sotamies.

Häkkinen Yrjö Henriikki, maanviljelijä, s. 4.4.1908, Rantsila, k. 5.8.1941 Uhtua Kis-Kis-järvi. Taistelut: Uhtua Kis-Kis-järvi. Sotamies.

Alikajjala Kaarlo Eedvard, Opiskelija, s. 5.4.1919, k. 17.7.1944, Ilomantsi. Pso. Iida Maria o.s. Hänninen. Lapset: Liisa Orvokki. Taistelut: Raatteentien taistelu ja Laatokan koillispuoli, Karhumäki. Kersantti.

Heikkilä Ahti Ilmari, maanviljelijä, s. 8.8.1915, Rantsila, k. 7.11.1941, Kiestinki. Pso. Aura Ruusa Maria o.s. Pyhälä. Lapset: Sulo Johannes -35, Sirkka Aura Sofia. Taistelut: Kiestinki,

Talvisota Kannas. Alikersantti.

Hepo-oja Vaito Johannes, maanviljelijä, s. 8.6.1910, Rantsila, k. 23.6.1944, Karhumäki. Taistelut: Karhumäki. Korpraali.

Immonen Sulo Henriikki, maanviljelijä, s. 3.12.1916, k. 11.11.1941 Kis-Kis-järvi. Pso. Aune Maria o.s. Ala-aho. Lapset: Eila Annikki. Taistelut: Itärintama Lohivaara. Stm.

Isoviita Mauno Vilhelmi, työmies, s. 2.3.1913 Rantsila, k. 5.8.1941 Kis-Kis-järvi. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki. Sotamies.

Kankaala Aaro Alfred, maanviljelijä, s. 4.10.1921, Rantsila, k. 7.7.1944, Uhmalahti. Pso. Vilma o.s. Kujasalo. Lapset: Virve. Taistelut: Syväri, Laatokan koillispuolen taistelut. Stm.

Keränen Vilho Hemminki, työmies, s. 14.3.1921, Rantsila, k. 14.8.1941, Kiestinki. Taistelut: Kiestinki. Sotamies.

Komonen Leo Sakari, maanviljelijä, s. 28.12.1913, Räisälä, k. 21.9.1941, Kiestinki. Pso. Hilja o.s. Hatakka. Lapset: Esko Olavi. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki. Luutnantti.

Jarva Erkki Eedvard, maanviljelijä, s. 17.5.1915, k. 22.7.1941, Partiossa Tetrijärvi. Taistelut: Uhtuan suunta. Stm.

Kemppainen Yrjö Henrikki, maanviljelijä, s. 9.2.1912, Pulkki-la, k. 1.7.1941, Tiiro. Taistelut: Karjalan kannas, Tiiro. Jääkäri.

Keränen Väinö Henrik, maanviljelijä, s. 8.4.1907, Rantsila, k. 11.8.1941, Kiestinki. Pso. Maija o.s. Siltala. Lapset: Eero, Juhani, Salme, Kirsti, Risto, Riitta ja Lauri. Taistelut: Talvisota Karjalan kannas, jatkosota Kiestinki. Korpraali.

Korkala Aarne Iisakki, maanviljelijä, s. 6.2.1915, Rantsila, k. 21.11.1941, Lohivaara. Pso. Hanna o.s. Hakulinen. Lapset: Aarne. Taistelut: Lohivaara. Stm.

Jarva Yrjö Tapani, maanviljelijä, s. 19.11.1902, Rantsila, k. 28.7.1941, Tetrivaara. Taistelut: Uhtua. Stm.

Keränen Matti, talollisen poika, s. 18.11.1913, Rantsila, k. 14.8.1941, Kiestinki. Taistelut: Vuoksela, Tuomusjoki, Vuosalmi, Pistojärvi, Kiestingin länsipuoli. Jääkäri.

Kivelä Hannes Henrik, työmies, s. 1.7.1918, Rantsila, k. 1.7.1941, Tiiro. Taistelut: Talvisota Suomussalmen taistelu. Jääkäri.

Koukkari Heimo Väinö Iisakki, Talollisen poika, s. 16.6.1924, Rantsila, k. 3.8.1944 Ilomantsi Mähkö. Taistelut: Ilomantsi Piilovaara. Jääkäri.

Junnonaho Yrjö Aapeli, maanviljelijä, s. 28.12.1925, Rantsila, k. 8.11.1944, Ivalo. Taistelut: Lapinsota. Jääkäri.

Keränen Pauli Iisakki, työmies, s. 9.12.1920 Rantsila, k. 14.11.1943, Uhtualla. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies

Kivelä Kaarlo Fredrik, maanviljelijä, s. 11.12.1909, Rantsila, k. 20.8.1941, Kis-Kis-järvi. Taistelut: Karjalan kannas, Vasovaara Latvajärvi, Uhtuan suunta. Alikersantti.

Kulju Toimi August, maanviljelijä, s. 16.4.1913, Haapavesi, k. 11.8.1941, Kapustnajakoki. Pso. Katri Maria o.s. Rasinkangas. Lapset: Viljam. Taistelut: Kiestingin suunta, Kapustnajakoki. Jääkäri.

Kurikka Eino Paavo Johannes, maanviljelijä, s. 20.7.1919, Rantsila, k. 23.2.1942 Kiestingissä tarkka-ampujan luodeista saamista vammoista. Taistelut: Kiestinki, Uhtuan suunta. Korpraali.

Kurikka Kaarlo Elias, työmies, s. 11.9.1919, Rantsila, k. 8.9.1941, Rukajärvellä. Taistelut: Rukajärvi Uhtuan suunta, Kiestingin suunta. Sotamies.

Kuutti Juho, työmies, s. 28.1.1904, Uukuniemi, k. 11.8.1941, Kiestinki. Pso. Anna Kuutti o.s. Pölönen. Lapset: Aili Kaarina, Reino Johan. Taistelut: Idän taistelu, Kollaarjoen taistelu, Kiestinki. Haavottui Kollaarjoella. Sotamies.

Kärsämänoja Väinö Johannes, maanviljelijä, s. 12.9.1914, Oulu, k. 1.7.1941, Tiuro. Taistelut: Tiuro. Jääkäri.

Laatikainen Martti Arvi Ensio, työmies, s. 4.8.1921, Rantsila, k. 9.7.1944, Tiuro. Taistelut: Karjalan kannas. Alikersantti, Jääkäri.

Lassila Niilo Iisakki, maanviljelijän poika, s. 30.4.1920, Rantsila, k. 4.11.1941, Lismajärvi. Taistelut: "Laguksen joukoissa" Äänislinnan - Kontupohjan - Karhumäen suunnalla. Sotamies.

Laurinaho Iisak Eedvard, työmies, s. 13.11.1913, Rantsila, k. 1.7.1941, Kiestinki. Pso. Anna o.s. Äijälä. Lapset: Aino Kesti. Taistelut: Kiestinki. Sotamies.

Lehto Väinö Edvard, maanviljelijä, s. 26.1.1919, Rantsila, k. 17.9.1941, Kotka. Taistelut: Kotkan saarilla, raskaassa rannikkotykistöissä. Väinö Lehto katosi pommitusten aikana merellä myrskyn vallitessa. Todennäköisesti hukkui. Tykkimies.

Lehtosaari Aarne Johan Jaakoppi. Talollisen poika, s. 28.7.1923, Rantsila, k. 21.6.1944 Viipuri. Taistelut: Kannaksella. Stm.

Leinonen Jaakko Ilmari, maanviljelijä, s. 30.12.1908, Säräisniemi, k. 19.7.1941, Kanenainen. Taistelut: Kannas. Stm.

Lunki Tauno Veikko, maanviljelijän poika, s. 14.9.1923, Rantsila, k. 23.6.1944, perääntymisvaiheen aikana. Taistelut: Kannaksella. Sotamies.

Martti Yrjö Iisakki, s. 24.12.1919, Rantsila, k. 11.7.1941, Salla Kelsinkäinen. Taistelut: Salla Kelsingäisten kukkula 7.11.1941. Stm.

Mattila Kustaa Fritjof, maanviljelijä, s. 7.9.1909, Rantsila, k. 21.7.1944, Vuosalmi. Pso. Iida o.s. Vaitinemi. Lapset: Reijo Kalervo -40. Taistelut: Uhtuan suunnalla, Kannaksella. Kustaa Mattila on todistettavasti ampunut konepistoolilla alas Venäläisen hävittäjän. Kone putosi lähelle tykkipatterin tuliasemaa, ja koneesta sekä lentäjästä löytyi reikiä. Luoti oli lävistänyt lentäjän pään kuloetavasti. Linjassa konetta tulitti vain K. Mattila. Korpraali.

Mattila Sulo Herman, työmies, s. 12.7.1923, Rantsila, k. 1.5.1943 Paatene. Taistelut: Paatene, Karhumäen suunta. Sotamies.

Mattila Yrjö Aaprahami, maanviljelijän poika, s. 17.3.1922, Rantsila, k. 9.6.1944, Kivennapa Ahijärvi. Taistelut: Uhtua ja Karjalankannas. Sotamies.

Merenlahti Antti Iisakki, työmies, s. 2.6.1911, Rantsila, k. 11.8.1941, Ontrosenvaara. Pso. Lyyli o.s. Karppinen. Lapset: Veikko ja Paavo. Taistelut: Ontrosenvaara. Sotamies.

Merenlahti Hannes Valtteri, työmies, s. 23.9.1913, Rantsila, k. 9.8.1941, Kis-Kis-järvi. Taistelut: Kis-Kis-järvi. Sotamies.

Mämmi Kaarlo Johannes, lämmittäjä, s. 8.6.1913, Rantsila, k. 8.10.1944, Kemi. Pso. Milja o.s. Takanen. Taistelut: Karjalan kannas, Uhtua, Lapin sota. Kersantti.

Niemelä Yrjö Iisakki, maanviljelijä, s. 1.4.1911, Rantsila, k. 5.7.1941, Uhtuan suunta Ponkalahti. Taistelut: Karjalan kannas, Viipurinlahti. Stm.

Ojanaho Eino Iisakki, maanviljelijä, s. 27.11.1907, Rantsila, k. 5.8.1941, Kis-Kis kukkula (Uhtuan suunta). Pso. Martta o.s. Hyväri. Lapset: Mirjami -37, Eila -38, Erkki -41. Taistelut: Karjalan kannaksella ja Uhtuan suunnalla. Stm.

Minkkinen Yrjö Iisakki. Suutari, s. 25.4.1912, k. 6.7.1941, Ponkalahti. Pso. Saimi Maria o.s. Sakko. Lapset: Taavi, Tauno, Tais-to, Yrjö. Taistelut: Ponkalahti Uhtuan suunta. Sotamies.

Mämmi Niilo Nikolai, maalari, s. 30.5.1905, Rantsila, k. 8.7.1941, Vuoninen. Pso. Hilma o.s. Timanan. Lapset: Esko, Eeva, Eila, Matti, Paavo. Taistelut: Kannas - Vuoninen. Stm.

Nousiainen Juhon Henrikki, maanviljelijä työmies, s. 18.12.1912, k. 5.8.1941, Kis-Kis järvi. Pso. Katri o.s. Laurinaho. Lapset: Maija, Veikko, Eero. Taistelut: Kis-Kis järvi. Sotamies.

Paakkola Sulo Fredrikki, s. 23.1.1909, Rantsila, k. 5.7.1941, Vuokkiniemi. Taistelut: Uhtua. Stm.

Murto Erkki Aukusti, maanviljelijä, s. 27.10.1919, Pulkila, k. 27.7.1944, Ilomantsi. Taistelut: Ilomantsi, Laatokan itäpuoli, Uhtuan suunta. Alikersantti.

Nevala Johan Henrikki, Pienviljelijä, s. 26.9.1898, Rantsila, k. 20.6.1942, Lääninsairaala Oulu. Pso. Aili Margareta o.s. Niemelä. Lapset: Eeva Helena, Simo Johannes, Erkki Matias, Aune Sofia,

Marja Anna-Liisa, Esko Paavali. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Korpraali.

Näsänen Toivo Eemeli, maanviljelijä, s. 16.9.1913, Rantsila, k. 24.4.1942, Lohivaara. Pso. Laura Maria o.s. Kylmänen. Lapset: Maija-Liisa Inkeri -41, Ilkka Toivo Raineri -42. Taistelut: Kiestinki, Louhi. Alikersantti.

Paso Sulo, maanviljelijä, s. 8.3.1924, k. 10.8.1944, Ilomantsin Lehmivaara. Taistelut: Kannaksella, Ilomantsissa. Haavoitui Ihantalassa kesäkuussa, takaisin rintamalle elokuussa. Kaatui partio-reissulla Lehmivaarassa. Stm.

Murto Juhon Eevertti, työmies, s. 2.6.1897, k. 8.5.1942, Rantsila. Pso. Fiinu o.s. Viitanen. Lapset: Elli, Emmi, Paavo, Pauli ja Matti. Taistelut: Karjalan kannas.

Nevala Paavo Aadolfi, maanviljelijä, s. 3.12.1925, Rantsila, k. 6.7.1944, Vaasa. Taistelut: Karjalan kannas. Haavoitui taistelussa Karjalan kannaksella, kuoli Vaasan sotilassairaalassa. Sotamies.

Ojala Erkki Vilho, maanviljelijä, s. 27.2.1921, Rantsila, k. 29.6.1944, Suurmäki. Taistelut: Karjalan kannas, Suurmäki. Stm.

Pikkarainen Mikko, maanviljelijä, s. 8.2.1905, k. 28.7.1941, Tetrivaara. Pso. Olga o.s. Lämpä. Lapset: Paavo, Helvi, Vieno. Taistelut: Uhtuan suunnalla. Sotamies.

Pussila Einari, työmies, s. 22.11.1917, Rantsila, k. 31.7.1941, Sohjanan suu. Taistelut: Laatokan koillispuoli, Kiestinki. Korpraali.

Pussila Olavi Valfrid, maanviljelijä, s. 12.10.1915, Rantsila, k. 10.8.1941, sotasairaala. Pso. Inkeri o.s. Martti. Taistelut: Uhtuan suunta. Stm.

Reinikka Nestori Johannes, maanviljelijä, s. 12.1.1912, Rantsila, k. 15.12.1942, Kuuttijärvi. Pso. Enni o.s. Törmä. Lapset: Eija. Taistelut: Kuuttijärvi Uhtua. Ylikersantti.

Räbinä Aleksanteri, opiskelija, s. 29.10.1918, Salmi, k. 1.7.1941, Latvajärvi. Taistelut: Laatokan pohjoispuoli 1939-1940, Raatteen tie Uhtuan länsipuoli 1941. Oli vapaaehtoisena rintamalla 1939-1940. Alikersantti.

Pussila Jaakko, työmies, s. 15.1.1904, Rantsila, k. 18.7.1944, kenttäsaaralassa. Taistelut: Karjalan kannas. Sotamies.

Pyykkö Veikko Verner, työmies, s. 9.1.1920, Rantsila, k. 13.6.1944, Vammeljoki. Taistelut: Vammeljoki, Kannaksen taistelut. Jäänyt kentälle. Sotamies, Ratsumies.

Reinikka Niilo Matias, maanviljelijä, s. 10.4.1913, Rantsila, k. 20.8.1941, Munakukula. Pso. Vieno o.s. Heikkilä. Lapset: Kaino, Aino, Tauno. Taistelut: Uhtua, ym. Korpraali.

Räbinä Niilo, metsäkoululainen, s. 6.12.1915, Salmi, k. 31.1.1940, Lemetti. Taistelut: Laatokan koillispuoli. Alikersantti.

Pussila Lauri, työmies, s. 10.12.1912, Rantsila, k. 30.6.1944, Vitele. Taistelut: Vitele. Stm.

Rahikainen Elias Johannes, autonkuljettaja, s. 22.3.1918, Rantsila, k. 15.5.1942, Vosnasia. Taistelut: Syvärin yläjuoksu, Aunus. Korpraali.

Rukkinen Jooseppi Jeremias, työmies, s. 14.6.1921, Rantsila, k. 11.8.1941, Kiestinki. Taistelut: Kiestinki. Stm.

Räbinä Sakari, Opiskelija, s. 28.8.1920, Salmi, k. 1.10.1941, Etelä-Venäjä. Taistelut: Ilomantsin suunnalla vapaaehtoisena 1939-1940, lähti SS -joukkoihin 1941. Korpraali.

Pussila Mauno Johannes, maanviljelijä, s. 7.10.1920, Rantsila, k. 16.7.1941, Impilahti. Taistelut: Aunuksen kannas.

Rahikainen Yrjö Johannes, maanviljelijä, s. 22.3.1913, Rantsila, k. 31.12.1943, Kostamus. Taistelut: Karjalan kannas, Uhtuan suunta, Kostamus. Kersantti.

Rytkönen Johan Fredrik, työmies, s. 2.9.1918, Rantsila, k. 31.7.1941, Kiestinki, sotasairaala. Taistelut: Jatkosodassa Kiestingin suunnalla. Stm.

Sakko Joonas Arvid, työmies, s. 10.8.1904, Rantsila, k. 3.11.1941, Kiestinki. Taistelut: Kiestinki. Korpraali.

Salonpää Leevi Tuomas, mylläri, s. 14.11.1913, Oulainen, k. 5.8.1941, Kis-Kis kukkula Uhtua. Pso. Anna o.s. Niskala. Lapset: Pentti. Taistelut: Uhtualla, Karjalan kannas, Korpraali.

Sillanpää Niilo Johannes, Metsätyömies, s. 29.6.1920, Rantsila, k. 15.9.1941, Saunajoki. Pso. Tyyne o.s. Lassila. Lapset: Kalevi Johannes -39. Taistelut: Velli-vaara, Ristisalmi, Ängläjärvi, Vegarus, Saunajoki. Panssarijääkäri

Sippola Onni Vilho Johannes, s. 13.1.1916, Pulkkila, k. 7.6.1940, Kajaanin sairaala. Taistelut: Karjalan kannas. Kuoli sairaalassa miinanraivauksessa saamiinsa kranaattinsirpaleisiin. Alikersantti.

Tuokkola Veikko Johannes, työmies, s. 2.3.1924, Rantsila, k. 17.6.1944, Mannila. Taistelut: Kannas, Mannila. Sotamies

Savaloja Kaarlo Johannes, työmies, s. 24.7.1907, Rantsila, k.27.11.1944, sotasairaala. Taistelut: Uhtuan taistelut. Stm.

Siltala Eedvard Mii-kael, maanviljelijä, s. 9.11.1917, Rantsila, k. 14.7.1943, Syväri. Taistelut: Syväri. Kersantti.

Sivukangas Urho Alfred, maanviljelijä, s. 30.6.1911, Rantsila, k. 5.8.1941 Kis-Kis-järvi. Pso. Anna o.s. Aittola. Lapset: Raili. Taistelut: Karjalan kannas, Kiestinki, Uhtua, Talsrisla. Sotamies.

Toivo (Tuomela) Eero Olavi, maanviljelijä, s. 9.2.1915, Rantsila, k. 5.8.1941 Kis-Kis-järvi. Taistelut: Uhtuan suunta Kis-Kis-järvi. Kersantti.

Savaloja Taneli Henrik, työmies, s. 7.8.1914, Rantsila, k. 27.7.1944, Ihantala. Taistelut: Kannas, Ihantala, Kiestinki. Sotamies.

Sipilähti Niilo Eemeli, s. 10.4.1924, Rantsila, k. 30.11.1944, Gerebovits. Taistelut: Kannas. Sotavankeus. Stm.

Tervakangas Tauno Johan Jaakoppi, maanviljelijän poika, s. 4.12.1923, Rantsila, k. 24.7.1943, Pirunsaari Viena. Taistelut: Vienan Karjala, Pirunsaari. Sotamies.

Törmä Matti Valdemar, maanviljelijä, s. 26.3.1921, Rantsila, k. 26.7.1941, Venäjä. Taistelut: Petsamo, Luttajoki. Jäänyt sotavangiksi 30.6.1941 Luttajoki.

Savaloja Tapani Jaakoppi, työmies, s. 23.12.1922, Rantsila, k. 9.6.1944, Kanneljärvi. Taistelut: Kanneljärvi Kuuterselkä. Sotamies.

Sippola Matti Ahti Antero, maanviljelijä, s. 1.3.1920, Pulkkila, k. 15.6.1944, Kuuterselkä. Taistelut: Kannas, Ihantala, Viipurinlahti. Palvellut Laakuksen joukoissa. Alikersantti.

Tervo Eino Aadolffi, muurari, s. 8.11.1915, Rantsila, k. 30.7.1941, sotasairaala. Pso. Aili o.s. Alapere. Lapset: Paula Orvokki, Jaakko Einari. Taistelut: Uhtuan suunta. Stm.

Uusitalo Tauno Samuli, s. 30.6.1921, Rantsila, k. 18.10.1942, Rukajärvi. Taistelut: Rukajärven suunta. Stm.

Varis Johan Henrik,
työmies, s. 26.7.1920,
Rantsila, k. 4.3.1943,
sotasairaala. Taistelut:
Karjalan kannas. Louk-
kaantui vakavasti Lap-
peenrannassa ra-kuuna-
koulutuksessa tapatur-
maisesti, ja siitä selvit-
tyään oli rintamalla, sairastui keuhkosai-
rauteen. Stm.

Varvari Veikko Fredrikki,
maanviljelijän
poika, s. 28.10.1920,
Rantsila, k. 14.7.1941,
Loimola. Taistelut
Kokkari, Loimola. Jää-
käri.

Viio Leevi Johannes,
Akrologi, s. 31.10.
1906, Pulkkila, k. 14.8.
1941, Kiestinki. Taiste-
lut: Kiestinki. Korpra-
ali.

Viitanen Aapeli Eeonokki,
maanviljelijä, s.
28.12.1905, Rantsila, k.
28.7.1941, Tetrivaara.
Pso. Anni Maria o.s.
Ajo. Lapset: Martti,
Toivo, Eino, Paavo,
Raili. Taistelut: Uhtua,
Tetrivaara. Sotamies.

Viitanen Antti, työ-
mies, s. 2.9.1909, Rant-
sila, k. 1.7.1941, Tiir-
ola. Taistelut: Tiir-
ola. Jääkäri.

Virkkunen Iisakki.
työmies, s. 7.1.1924,
Rantsila, k. 14.6.1944,
Sahakylä (Karjalan
kannas). Taistelut: Jat-
kosota Karjalan kan-
naksella. Stm.

**Vähä Heimo Abra-
ham**, maanviljelijä, s.
16.12.1922, Rantsila, k.
16.6.1944, Siiranmäki.
Taistelut: Siiranmäki.
Sotamies.

Vähä Vilho Henrik,
maanviljelijä, s. 18.4.
1917, Kestilä, k. 31.6.
1944, Ihantala. Taiste-
lut: Ihantala, Kannas,
Kiestinki. Sotamies.

Vähä Väinö Iisakki,
maanviljelijä, s. 6.4.
1922, Rantsila, k. 10.6.
1944, Ruhanmäki. Tais-
telut: Kannaksen taiste-
lut. Sotamies.

Yritys Väinö Jaakko,
työmies, s. 17.9.1914,
Rantsila, k. 17.5.1942,
Kiestinki. Pso. Anna
Agneta o.s. Hyväri.
Lapset: Enni Lahja Val-
puri, Kalevi. Taistelut:
Kiestinki, Uhtua. Stm.

**Yypänaho Toivo Mi-
kael**, s. 8.1.1921, Rant-
sila, k. 21.7.1941, Pis-
tojoki. Taistelut: Pisto-
joki, Kaupijoki. Sota-
mies.

*Sankarivainajat – muistollenne hiljentyneenä
käymme Jumalan puistoon,
äärelle valkoisten sankariristien,
jossa ikihongat valvoo vartiossa kuiskien:
Tämä maa, jossa seisot, on pyhää,
veriuhrin ostettua siunattua multaa.
Nuo monet kummut, jotka edessäsi näät,
kätkee isänmaamme puhtainta kultaa.*

Ote Laura Pussilan runosta

Vala

*Kuullos pyhä vala, kallis Suomen maa:
Sua suojelemme, verin varjelemme,
ollos huoleton, poikas valveill' on!
Sinuun koskea ei väkivalta saa.
Kallios ei horju.
Vaaras poies, torjuu,
ollos huoleton, poikas valveill' on!*

VAPAUSSOTURIT

Eräjoki (Etterman) Janne, vanhempi kons-
taapeli, s. 14.09.1899
Rantsila, k. 06.09.1948
Oulu. Pso: Suoma Pieta
Suleima os. Harju. Lap-
set: Taavi Johannes
Olavi s. 1922, Tapani
Alvari s. 1924, Tauno

Armas Valdemar s. 1931 k. 1932. Tais-
telut: Satakunta, Tampereen valloitus,
Viron vapaussota (Pohjan rykmentti).
Sotamies.

**Heikkilä Jaakko Ed-
vard**, maanviljelijä, s.
01.01.1890 USA, k.
30.01.1986 Rantsila.
Pso: Lyydia Sofvia os.
Siltala. Lapset: Hellin
Lyyli s. 1916 k. 1992,
Aili Heleena s. 1918
Aune Katri s. 1920 k.

1971, Edvard Jaakko s. 1923, Niilo
Mikko Aadolf s. 1925 k. 1944, Esa Iikka
Aleksanteri s. 1928, Kerttu Lempi Alina
s. 1931, Aila Liisa Annikki s. 1933, Eeva
Maria s. 1936 k. 1987. Taistelut: Oulu.

**Heikkilä Väinö Hen-
rik**, maanviljelijä, s.
20.03.1895 Rantsila, k.
13.11.1953 Rantsila.
Pso: Olga Sofia os. Pal-
danius. Lapset: Pentti
Johannes, Esko Jaakko,
Toini Anneli, Matti
Heikki, Aune Kaarina,

Niilo Tapani, Ilkka Tapani. Taistelut: raja-
vartiiossa 1918-1919, Rantsilassa Suoje-
luskunnan paikallispäällikkö. Jääkäri.

Hämäläinen Eemil,
maanviljelijä, s. 17.08.
1895 Pälkjärvi, k. 02.
02.1940 Rantsila (Ou-
lun pommitus). Pso:
Tyyne os. Pellikka.
Lapset: Pentti. Taiste-
lut: Joutseno, Pullila,
Kääntymä, Jääski. Jää-
käri

**Isoviita Efraim Vil-
helm**, pienviljelijä, s.
18.08.1890 Rantsila
k. 09.12.1962 Oulu.
Pso: Maria os. Sarvi-
aho. Lapset: Kerttu,
Matti, Mauno, Liisa,
Laura, Pauli, Eeva,
Pentti, (elossa ainoas-
taan Liisa). Taistelut: Oulu, Tampere.

Sotamies.

**Juntunen Armas Ii-
sak**, koneasentaja, s.
06.06.1896 Rantsila, k.
23.05.1977 Florida.
Taistelut: rajavartiiossa
Torniossa. Sotamies.

**Juntunen Juho Hen-
rikki (Heikki)**, maan-
viljelijä, s. 01.01.1890
Temmes, k. 1976
Rantsila. 1. pso: Sofia
os. Porkka. 2. pso:
Hanna. Taistelut: osal-
listui Oulun Valtauksen
aikana koulutukseen ja
vartiointitehtäviin. Sotamies.

Kattainen Lauri,
maanviljelijä, s. 11.09.
1899 Iisalmi, k. 04.07.
1970 Ylöjärvi. Pso:
Aune os. Nalkki. Lap-
set: Onni, Toini. Taiste-
lut: Vapaussota: Var-
kaus, Mäntyharju, Po-
rajärvi. Talvisota : KTR

21. Jatkosota : Vuonninen, Pistojo-
ki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja poh-
joispuoli. Sotamies

Korkala Samuli,
maanviljelijä, s. 26.12.
1895 Rantsila, k. 27.04.
1974 Rantsila. Pso: Vil-
helmiina os. Konola.
Lapset: Martti Matias,
Lauri Einari, Kaarina
Annikki, Leevi Petteri,
Olavi Johannes, Kaler-
vo Samuli, Hannu Vilhelm. Taistelut: var-
tiopalvelus Oulu. Sotamies.

**Kortekangas Antti
Alfred**, maanviljelijä, s.
07.08.1896 Rantsila k.
09.12.1968 Rantsila.
Pso: Maria os. Ojala.
Lapset: Vappu s. 1921,
Paavo s. 1922, Samppa
s. 1924, Leena s. 1932,
Sanni s. 1933, Mikko s.

1935, Elsa s. 1936, Minna s. 1938, Simo
s. 1939, Kaisu s. 1941, Eila s. 1943. Tais-
telut: Vapaussota, Tampereen valtaus, Tal-
visota. Korpraali

Koski Iisakki, kantto-
ri-urkuri, s. 29.08.1887
Ylistaro, k. 05.08.1951
Rantsila. Pso: Liisa os.
Hauta-Pukkinen. Lap-
set: Aino Kyllikki,
Veikko Matias, Paavo
Johannes. Taistelut:
Lempäälä, Tampereen
valtaus.

Koukkari Henrikki,
maanviljelijä, s. 20.09.
1891 Rantsila, k. 23.12.
1963 Oulu. Pso: Ida os.
Oja. Lapset: Aune,
Ensio, Heino, Annikki,
Elsa, Martti. Taistelut:
Oulu.

**Kylmänen Urho Iisak-
ki**, maanviljelijä, s.
14.09.1898 Rantsila, k.
08.03.1956 Oulu. Pso:
Tyyne os. Tuokkola.
Lapset: Mauno s. 1924,
Kirsti s. 1926, Maija s.
1928, Matti s. 1929,
Paavo s. 1935, Hannu

s. 1935, Elvi s. 1937, Kyllikki s. 1941.
Taistelut: Tampereen valloitus, Pirttijärvi,
Ahlainen, Suodenieniemi, Mouhijärvi, Kark-
ku, Tyrvää, Vasovaara, Latvajärvi, Vuok-
kiniemi, Ponkalahti, Tetrivaara, Korpivaara,
Uhtua, Kuhmo. Alikersantti.

**Kujasalo Kaarlo Vil-
ho**, kauppias, s.
29.03.1886, k. 05.04.
1962 Rantsila. Pso:
Darja os. Saarenpuu.
Lapset: Vilma -23, Oili
-25, Eila -29. Taistelut:
Temmeksen Suojelus-
kunnan paikallispääl-
likkö Pudasjärven Suojeluskunnan paik-
allispäällikkö kuului I Krenatu/III Oul.
P:aan. Varaväpeli.

**Lehtosaari Juho Jaak-
ko**, maanviljelijä, s.
12.10.1897 Rantsila, k.
22.04.1978 Rantsila.
Pso: Tyyni os. Tuomaa-
la. Lapset: Aarne, Aili,
Anna-Liisa, Aabram.
Taistelut: Sotkamo,
Lappeenranta, vartiiossa
Oulussa. Sotamies.

Mattila Jaako, pienviljelijä, s. 24.01.1894 Kestilä, k. 24.02.1984 Rantsila. Pso: Mari os. Konttinen. Lapset: Alma, Veikko, Aune, Aini. Taistelut: vapaussoturi, Talvisota. Sotamies.

Myllyoja Iikka, maanviljelijä, s. 09.04.1892 Rantsila, k. 21.05.1954 Oulu. Taistelut: Lempäälä, Viipuri, Tampereen valloitus. Alikersantti.

Niemelä Leonard, maanviljelijä, s. 24.01.1894, k. 27.06.1978 Oulu. Pso: Martta os. Järvelä. Taistelut: Tampere. Sotamies. Sokeutui Vapaussodassa.

Orava Artturi, maanviljelijä, s. 26.8.1896, Mäntyharju, k. 3.7.1985, Paavola. Pso: Martta os. Himanen. Lapset: Soini, Kaisu, Aino, Elma, Erkki, Elvi, Lauri. Taistelut: Vapaussoturi, SK-mies M-harjulla. Sotamies

Pelkonen Matti, maanviljelijä, s. 15.06.1893 Rantsila, k. 03.07.1963 Rantsila. Pso: Katri Heleena os. Leiviskä. Lapset: Toivo, Irja, Pauli, Tauno. Taistelut: Lempäälä, Viipuri, Tampereen valloitus. Sotamies.

Pikkarainen Kustaa Aadolf, pienviljelijä, s. 16.11.1895, k. 1970-luvulla Raahen sairaalassa. Pso: Hanna os. Piippo. Lapset: Eila, Agne, Manne, Enni, Jaakko, Taimi, Toini, Elsa, Taavi. Taistelut:

osallistui Talvisotaan, Jatkosodan aikana linnoitustöissä Laskelässä. Alikersantti. Vapaussoturi.

Porkka Frans Isakki, suutari, s. 02.06.1888 Rantsila, k. 24.11.1945 Rantsila. Pso: Saimi os. Niva. Lapset: Reino, Annikki, Saimi, Lauri, Eeva. Taistelut: Oulu. Sotamies.

Rahko Uno Matias, työmies, s. 20.10.1896 Rantsila, k. 14.08.1982 Rantsila. Pso: Lyidia Sofia os. Sotala. Taistelut: Lempäälä, Tampereen valloitus. Sotamies.

Rantapelkonen Eino Johannes, maanviljelijä, s. 23.02.1897 Rantsila, k. 05.06.1982 Raahen. Pso: Eriikka os. Viitala. Lapset: Arvo, Alpo, Teuvo, Paavo, Auli, Inkeri, Maija, Elsa, Annikki. Taistelut:

Uhtua, Kis-kis -kukkula, Rantsilan suojeluskunnan ja sot.pos. paikallispäällikkö. Kersantti. Sotainvalidi, VM2 + jatkosodan muistomitali.

Ryky Matti, seppä, s. 08.11.1893 Rantsila k. 40 Iuvulla Rantsilassa. Taistelut: vapaussoturi. Sotamies.

Salonkari Henrikki, tilallinen, s. 13.09.1894 Rantsila, k. 07.03.1940 Rantsila. Pso: Selma Emilia os. Savilampi. Lapset: Eeva, Esko, Juho. Taistelut: Vapaussota 1918 Vaasa. Sotamies.

Savaloja Frans Henrik (Heikki), työmies, s. 04.12.1886 Rantsila, k. 26.12.1973 Rantsila. Pso: Sofia. Lapset: Helmi, Helli, Taneli, Helena, Tapani, Esko. Taistelut: Oulun valtaus, vartiointipalvelus. Sotamies.

Similä Urho Henrikki, maanviljelijä, s. 24.12.1901 Temmes, k. 15.08.1988 Rantsila. 1. pso: Hilma os. Toppinen. 2. pso: Impi os. Ruotsalainen. Lapset: Hilka -29, Hannu -32, Helmi -36, Heikki -38,

Hilma -40, Sisko -54. Taistelut: Talvi- ja Jatkosota; P:niemi, Savukoski, Viipurinlahti, Karjalan Kannas, Viena, Uhtua. Vapaussota; Oulun valtaus. Sotamies.

Sipilähti (Fält) Jaako, maanviljelijä, s. 26.08.1895 Rantsila, k. 01.10.1971 Rantsila. 1. pso: Kaisa os. Pääkkö. 2. pso: Lempi os. Leinonen. Lapset: Tyyne, Niilo, Heimo, Pentti. Taistelut: Viipurin valloitus, Oulussa vartiointi. Rintamamies. Haavoittui.

Suni Johan Abram (Hannes), maanviljelijä, s. 01.01.1895 Oulujoki, k. 08.07.1977 Rantsila. Pso: Hanna Aukusta os. Keskitalo. Lapset: Aune Johanna -20, Helvi Annikki -22, Eila Margit -25, Kaarlo

Antero -28, Jaakko Uolevi -32. Taistelut: vapaussoturi. Sotamies.

Syrjä Väinö Eemil, maanviljelijä, s. 20.10.1895 Paavola, k. 14.01.1984 Rantsila. Pso: Jenni os. Leskinen. Lapset: Asta -42, Ippo -44, Simo -46. Taistelut: Lempäälä. Haavoittui.

Tenhu Johan Henrik (Heikki), maanviljelijä, s. 17.10.1893 Rantsila, k. 05.10.1987 Oulu. Pso: Riitta os. Karhu. Lapset: Kalevi -22, Matti -23, Maija -24, Mauno -26, Kerttu -28, Seppo -32, Päivi -34,

Vuokko -36. Taistelut: Tampere, Lempäälä, Säiniö, Viipuri, Oulun valloitus ja vartiointi. Alikersantti.

Tervo Jaakko, muurari, s. 02.10.1888 Rantsila, k. 02.06.1948 Rantsila. Pso: Lyydi os. Yli. Lapset: Lyyli -19, Jaakko -21, Martti Fredrik -24. Taistelut: Oulu ja Seinäjoki vartiointitehtävät. Sotamies.

Tolonen Hannes, maanviljelijä, s. 13.08.1891 Rantsila, k. 20.07.1941 Rantsila. Lapset: Salli, Martta, Eetu, Johannes, Eino, Ensio, Annikki, Irja, Leo, Heikki. Taistelut: Oulun valtaus. Sotamies.

Ylitalo Otto Iisakki, maanviljelijä, s. 06.09.1882, k. 17.06.1955 Rantsila. Pso: Ida s. 1889 os. Kiljo. Lapset: Eelis -17, Annikki -20, Eeva -22, Lea -25, Rauha -28. Taistelut: suojeluskuntatyössä vartiopalv., Oulu vapaussodan aikana.

Värttö Matti Einari, vahtimestari-talonmies, s. 26.03.1900 Rantsila, k. 13.12.1977 Raahen. 1. pso: Maria Kaisa os. Laurila. 2. pso: Sylvi Maria os. Isomäki. Lapset: Eeva Maria -24, Veikko Matias -27, Arvo Johannes -30, Pirkko Liisa -39. Taistelut: Satakunnan rintama, Tampereen valtaus. Rintamamies. Sotainvalidi (toinen silmä).

Alaheikkilä Jaako	s. 01.01.1890	k. 01.02.1919	Pulkkila
Alatalo Frans	s. 17.09.1895	k. 17.05.1922	Paavola
Bildo Roopert	s. 08.06.1889	k. 06.08.1919	Kemi
Björnholm Juho Eerikki	s. 22.06.1894	k. 03.04.1920	
Björnholm Juho Jaakko	s. 12.02.1893	k. 07.03.1933	
Castren Valter	s. 20.11.1894	k. 30.05.1918	Paavola
Eskola Heikki	s. 27.03.1888	k. 21.05.1966	
Etterman Heikki	s. 17.08.1888	k. 25.02.1973	
Fält Väinö Henrikki	s. 12.02.1896	k. 16.11.1936	Paavola
Harju Yrjö Iisakki	s. 06.03.1888	k. 14.11.1965	
Harju Juho Jaakko	s. 07.09.1893	k. 31.05.1932	Paavola
Hepo-oja Matti	s. 25.09.1894	k. 22.04.1932	Oulujoki
Holappa Juho Vilhelm	s. 23.05.1893	k. 23.11.1911	Muhos
Hyvärinen Asaf Eerik	s. 31.05.1893	k. 19.03.1918	Kempele
Hätälä (Nevala) Iisak	s. 07.11.1890	k. 17.04.1920	
Hätälä (Nevala) Aate	s. 14.08.1894	k. 07.08.1961	
Isoviita Jaakko Johannes	s. 19.12.1898	k. 13.08.1926	Oulu

Junnonaho Fredrik	s. 26.09.1889	k. 26.01.1934	Pulkkila
Kaijala Jalmari	s. 21.12.1893	k. 07.02.1920	
Kankaala Matti	s. 22.07.1897	k. 24.01.1923	Pulkkila
Kankaala Heikki	s. 28.04.1893	k. 01.07.1931	Oulu
Kansanniva Antti Aadolf	s. 21.10.1896	k. 22.10.1942	
Kauppinen Juho Fredrik	s. 13.11.1886	k. 14.10.1955	
Kauranen Iisakki	s. 23.01.1886	k. 28.01.1969	
Keikkola Heikki	s. 24.06.1888	k. 15.07.1929	Kemi
Kekkonen Johan Ilmari	s. 21.07.1900	k. 17.08.1934	
Keränen Lauri	s. 13.07.1899	k. 16.05.1973	
Keränen Matti Iisakki	s. 12.07.1894	k. 05.12.1926	
Keskitalo Jukka	s. 05.12.1896		
Kihmula Henrikki (Keskitalo)	s. 20.01.1894	k. 12.03.1965	
Koivumaa Heikki	s. 01.07.1895	k. 26.04.1926	Paavola
Konola Antti Fredrik	s. 27.10.1892	k. 02.04.1975	
Korkala Eedvart Vilhelm	s. 06.05.1895	k. 01.11.1968	
Korkala Samuli	s. 26.12.1895	k. 27.04.1974	
Kurikka Juho Jaako (Janne)	s. 29.09.1897	k. 21.04.1960	Oulu
Kurikka Otto	s. 08.04.1894	k. 17.09.1941	Rovaniemi
Kurola Juho	s. 12.06.1886	k. 30.06.1943	
Kärsämä Yrjö Jaakko	s. 28.06.1886	k. 07.01.1939	Paavola
Kärsämänoja Juho Henrikki	s. 25.10.1894	k. 04.10.1952	
Kärsämänoja Johannes	s. 22.05.1895	k. 11.06.1922	
Laitala Juho Henrik	s. 16.07.1895	k. 02.10.1919	Vihanti
Laurila Matti	s. 24.12.1883	k. 17.07.1958	
Linna Eino	s. 10.06.1902		
Lumiaho Antti	s. 04.01.1892	k. 21.12.1961	Oulu
Lumiaho Henrikki	s. 27.12.1893	k. 07.11.1963	
Mankinen Sako	s. 1890	k. 1950-luvulla	
Mattila Matti	s. 22.05.1892	k. 19.06.1937	
Mattila Urho Antti	s. 11.06.1894	k. 27.12.1927	Paavola
Mattila Johannes	s. 09.02.1886	k. 30.06.1947	
Murto Eevert	s. 02.06.1897	k. 09.05.1943	
Mämmi (Keränen) Heikki	s. 06.08.1892	k. 18.11.1950	
Männikkö Heikki	s. 11.01.1895	k. 30.04.1938	Haukipudas
Niemelä Juho Viljam	s. 30.01.1896	k. 01.08.1928	Oulu
Niemelä Yrjö Iisakki	s. 30.01.1896	k. 14.11.1976	
Nivala Eedvart	s. 20.09.1888	k. 15.02.1931	Oulu
Ojala Henrikki	s. 21.07.1894	k. 15.08.1918	
Paakkola Juho Ilmari	s. 25.04.1896	k. 17.06.1931	Sodankylä
Palkki Väinö Iisakki	s. 03.05.1895	k. 1926	Kalajoki
Pelkola (Tervakangas) Antti	s. 24.07.1889	k. 31.10.1935	
Pelkonen Yrjö Henrik	s. 09.04.1894	k. 08.03.1931	Pulkkila
Peltonen Heikki	s. 16.02.1892	k. 10.08.1942	Liminka
Poikola Eino Eetvart	s. 16.08.1902	k. 14.07.1945	Oulu
Porkka Henrik Aadolfi Henrikki	s. 03.04.1894	k. 03.12.1979	
Punkerit Einari Matias	s. 18.02.1892	k. 06.11.1948	

Punkeri Ensio Jooseppi	s. 30.10.1893	k. 20.10.1934	Petsamo
Pussila Yrjö Henrik	s. 31.10.1889	k. 10.03.1969	
Rahikainen Juho	s. 22.12.1883	k. 11.06.1963	
Rahko Joonas Aadolf	s. 17.03.1887	k. 31.12.1942	
Rahko Uno Matias	s. 20.10.1896	k. 14.08.1982	
Rahko Juho Jaakko	s. 18.03.1895	k. 11.03.1953	
Rahko Heikki	s. 07.06.1885	k. 05.11.1928	Rovaniemi
Rantapelkonen Yrjö E.	s. 23.05.1898	k. 15.12.1923	
Rantapelkonen Juho	s. 12.06.1894	k. 13.08.1928	Kemi
Reinikka Matti	s. 21.12.1896	k. 12.03.1944	Kanada
Ronkainen Iisakki Ilmari	s. 17.12.1894	k. 28.02.1934	
Saarilehto Jaakko	s. 14.11.1888	k. 03.08.1951	Oulu
Savaloja Heikki	s. 17.08.1893	k. 14.04.1918	
Savilampi Yrjö Aapeli	s. 30.01.1895	k. 18.02.1931	Liminka
Savilampi Yrjö Aapeli	s. 11.08.1895	k. 1923	Kanada
Savilampi Ville	s. 28.03.1898	k. 20.01.1931	Paavola
Savilampi Eino Johannes	s. 24.01.1893	k. 13.02.1973	
Simelius Niilo Väinö	s. 10.01.1885	k. 08.09.1919	Pulkkila
Simelius Lauri Elias	s. 28.01.1899	k. 30.04.1921	Kiuruvesi
Simelius Arvi Iisakki	s. 30.05.1903	k. 30.04.1921	Kiuruvesi
Säisä Aappo Henrik	s. 10.05.1885	k. 22.02.1942	
Söderberg Antero Kustaa	s. 19.02.1895	k. 25.04.1928	Huopalahti
Tervo Aappo	s. 28.09.1886	k. 16.04.1965	
Tervo Eino Jooseppi	s. 22.12.1895	k. 14.12.1946	Taivassalo
Tuohimaa Matti	s. 03.03.1887	k. 22.03.1962	
Tuokkola Lauri Yrjö	s. 11.04.1901	k. 25.02.1929	Oulu
Tuokkola Johannes	s. 17.07.1892	k. 24.04.1925	
Uusitalo Henriikki	s. 04.04.1891	k. 03.09.1963	
Vares (Niva) Jaakko	s. 14.04.1882	k. 12.07.1962	
Viitanen Aapeli	s. 06.11.1888	k. 27.03.1951	
Vikman Andreas	s. 26.11.1892	k. 23.08.1943	Sortavala
Virta Oiva Armas	s. 04.03.1900	k. 15.06.1951	
Vähä Yrjö Arvid	s. 06.06.1890	k. 11.09.1963	
Vähä Aapraham Rooberd	s. 17.05.1888	k. 15.11.1969	
Vähä Yrjö Iisakki	s. 13.11.1895	k. 27.11.1928	Helsinki
Värttö Aleksanteri	s. 17.05.1889	k. 20.11.1964	
Värttö Heikki	s. 11.07.1886	k. 05.07.1969	
Värttö Olli	s. 15.10.1898	k. 26.02.1931	Oulu
Pikkarainen Iisakki	s. 05.06.1897	k. 10.11.1944	
Raitala Kaarlo Richard	s. 22.11.1894	k. 07.03.1940	

TALVI-, JATKO- JA LAPINSODAN VETERAANIT

”Tältä pihalta lähtivät Rantsilan miehet talvisotaan.”
Muistokivessä ylläoleva teksti.

Sillanpään marssilaulu

*Kotikontujen tienoita tervehtien
tämä laulumme kaikukoon
yli peltojen, vetten ja tunturien
aina Hangosta Petsamoon.
Sama kaiku on askelten,
kyllä vaistomme tuntee sen,
kuinka kumpujen kätköstä mullasta
maan isät katsovat poikiaan.*

*Sinä tiedäthän veikko mun vierelläin,
mikä retkemme tänne toi.
Ilomielin me riensimme sinne päin,
mistä yhteinen kutsu soi.
Tapa tuttu jo taattojen
nyt on hoidossa poikasten:
Kun on vaaralle alttiina syntymämaa
kotiaskareet jäädä saa.*

*Mitä lieneekin aarteita Suomessa,
toki kallehin on vapaus.
Tääl' on suorana seistä ja kaatua
joka miehellä oikeus.
Siis te lapset ja vanhukset
ja te äidit ja morsiamet:
Niin kauan teillä on suojattu lies
kun on pystyssä ykskin mies.*

F E Sillanpää

Aalto Aimo Jaakko,
maanviljelijä, s. 16.05.
1921 Rantsila. Pso:
Eeva Margareeta os.
Fronidin. Lapset: Liisa
Elina -48, Anna-Liisa -
51 (k. -63), Kalle
Johannes -52, Matti
Olavi -55, Mikko Kale-
vi -55, Antti Vilhelmi -57, Maija Helena -
60. Taistelut: Luton suunnan taistelut,
Kemin taistelut, Pohjois-Suomen vapaut-
tamistaistelut. Kersantti

**Aalto Heimo Johan-
nes**, rautatieläinen, s.
14.09.1910 Michigan,
USA, k. 04.02.1990
Helsinki. Pso: Mirjam
Ellen os. Kauppi. Lap-
set: Pekka Juhani -52,
Heikki Erkki -57. Tais-
telut: Vuoksela, Sal-
menkaita, Kiestinki, Louhi, Ilomantsin
suunta. Ylikersantti

Aho Frans Viljami,
maanviljelijä, s. 19.10.
1910 Kuivaniemi, k.
31.07.1985 Raahe. Pso:
Aili Viena os. Korpi-
koski. Lapset: Kauko,
Airi, Jorma, Jouko,
Matti, Marja-Liisa.
Taistelut: Uhtua, Laato-
kan pohjoispuoli.
Tykkimies

Aho Kaarlo Jakob,
kirvesmies, s. 15.06.23
Rantsila. Pso: Elma
Maria os. Harju. Taiste-
lut: Suurlahti, Ihantala,
Harjula. Korpraali.
Haavoittunut Ihantalas-
sa, kranaatinsirpaleita
olkapäässä

Aho Reino Lennard,
maanviljelijä, s.
12.04.1921 Kuivanie-
mi, k. 23.11.1984 Rant-
sila. Pso: Terttu os.
Lopakka. Lapset: Jouko
-46, Marja-Terttu -48,
Urho -54, Lauri -61.
Taistelut: Koivisto,
Karjalan Kannas, Kiestinki, Lappi. Sota-
mies, Haavoittui Ihantalassa 26.6.1944

Ahola Aleksi Kustaa,
maanviljelijä, s.
05.02.1902 Teuva, k.
29.04.1972 Laihia. Pso:
Hulda os. Posti. Lapset:
Esa, Eero, Esko, Elina,
Elma, Esteri. Taistelut:
Uhtuan suunta. Sota-
mies

Ahtimaa Antti, maan-
viljelijä, s. 01.04.1910,
k. 03.05.1985 Raahe.
Pso: Anni Hilja os.
Hyvärinen. Lapset: Aili
-41, Ahti -45, Arto -48,
Anja -49, Alpo -50,
Aulis -54. Taistelut:
Uhtuan suunta, Lapin
sota. Sotamies

Ala-aho Arvi Iisakki,
maanviljelijä, s. 30.03.
1911, k. 08.04.1945
Rantsila. Pso: Helvi
Marta os. Immonen.
Lapset: Hilikka Kaarina.
Taistelut: Kyyrölä, Oi-
nola, Vuoksela. Jääkäri

Alatalo Aukusti Ilmari, maanviljelijä, s. 07.12.1904 Saini, k. 12.03.1972 Rantsila. Pso: Lempi os. Hautala. Lapset: Rauha -35. Taistelut: Märhjärvi, Uhtuan suunta, Karjalan Kannas, Lappi. Alikersantti. Haavoittui Talvi- ja Jatkosodassa

Alatalo Kaarlo Matias, maanviljelijä, s. 17.05.1903 Rantsila, k. 13.01.1989 Rantsila. Pso: Martta os. Ronkainen. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies

Alikoski (Koskitalo) Eino Johannes, maanviljelijä, s. 12.10.1918 Rantsila, k. 30.09.1967 Rantsila. Pso: Lea os. Tuokkola. Lapset: Lea Marjatta, Antero Johannes. Taistelut: nostomies - sotaväessä sotaaikana. Sotamies

Alikoski Olavi Lauri Johannes, sähköasentaja, s. 23.03.1920, k. 26.12.1953 Oulu. Taistelut: Jääkäripataljoona 4 (Lagus), Äänislinnan eteläisin valtauspaikka, Kivennapa, Lapin sodassa Ivaloon saakka. Korpraali. Haavoittui Kivennavalla 1944

Anttila Arvo Aarno, kuorma-autoilija-maanviljelijä, s. 10.09.1912 Vihanti, k. 16.11.1993 Rantsila. Pso: Elsa os. Louet. Lapset: Raija, Reijo, Risto, Jorma, Jouko. Taistelut: Talvisota; Suomussalmi, Raate. Jatkosota; Kistigin lohko, Uhtuan ja Maaselän suunta, Syväri Sillanpään torjuntataistelut, Viipurin luoteispuoli. Alikersantti

Anttila Erkki Ilmari, maanviljelijä-yksityisrittijä, s. 16.1.1923 Rantsila. Taistelut: Syvärin Sillanpään torjuntataistelut, Jandebajoki, Kuujärvi, Mäkriä, Kotkatjärvi, Varloi, Harakkamäki, Lavajärvi, U-linjan vastaiskut, Syskyjärvi. Sotamies

Anttila Niilo Johannes, maanviljelijä, s. 05.07.1906 Rantsila, k. 04.10.1974 Rantsila. Pso: Anna os. Niskala. Lapset: Annikki, Eero, Liisa, Helvi, Elsa, Leena, Pentti. Taistelut: Talvisota; Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela. Jatkosota; Latvajärvi, Ajuanhalki, Tetrivaara, Korpjärvi, Pinkojoki. Sotamies

Anttonen Kalle Oskari, maanviljelijä, s. 19.07.1911 Hyrynsalmi, k. 26.06.1956 Oulu. Pso: Salli Julia os. Paldanius. Lapset: Kerttu -35, Väinö -36, Elvi -39, Raija -52. Taistelut: Kiestinki, Uhtua, Suomussalmi. Sotamies

Ansamaa Leo Kaleruo, maanviljelijä, s. 17.08.1911 Rantsila. Pso: Anna Liisa os. Siira. Lapset: Marja Terttu, Pirkko, Aino, Reijo. Taistelut: Kanava, Karhumäki, Mäntyselkä, Hyrsylä, Kiratsu, Tshalkki, Suojärvi, Korkeavaara, Ägläjärvi, Tolvajärvi, Pohjois-Suomi, K:lahti, Sodankylä. Alikersantti

Arffman Päiviö Ilmari, maanviljelijä, s. 22.01.1922 Rantsila, k. 30.03.1989 Rantsila. Pso: Martta Elisabet os. Mattila. Lapset: Irja -44, Reijo -46, Rauli -48, Irma -54, Seppo -61. Taistelut: Louhi-Uhtua, Uhtuan suunta, Ieletti-järvi, Vuokkiniemen köysilohkon erämaataistelut, Tolvajärven eteläpuoli. Korpraali. Haavoittunut -42 Ielettijärvellä, kiväärinluoti oikeaan olkapäähän.

Arola Toivo Johannes, maanviljelijä, s. 02.12.1915, k. 07.09.1979 Oulu. Pso: Aino os. Tuomela. Lapset: Eero Olavi, Jouko Antero, Hannu Johannes. Taistelut: Karjalan Kannas, Uhtuan suunta. Alikersantti

Arvola Atrian, maanviljelijä, s. 06.10.1904 Paavola, k. 08.11.1983 Oulu. Pso: Selma os. Asunmaa. Lapset: Paavo, Paula. Taistelut: Latvajärvi, Vasovaara, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuoninen, Pisto-joki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Kyyrölä, Oinola, Vuoksela. Sotamies

Asunmaa Niilo Matti, maanviljelijä, s. 09.02.1919 Oulainen, Pso: Lempi os. Karjalainen. Lapset: Pauli -46, Kyllikki -47, Kaija -48, Tapio -50, Tuula -51, Matti -52, Jouni -53, Antti -54, Leena -60, Hannu -61, Sirpa -62, Martti -64. Taistelut: Laatokan koillispuoli, Aunus-Syväri, Äänislinna, Karhumäki, Karjalan Kannas, Lappi. Korpraali. Kenraali Laguksen lähetti

Aunuksenaho Niilo Matias, pienviljelijä, s. 04.02.1913 Rantsila, k. 25.02.1987 Rantsila. Pso: Siiri os. Rantapelkonen. Taistelut: nostomies Hennalassa harjoituksissa 1944. Sotamies

Autio Matti Aleksanteri, maanviljelijä, s. 11.05.1923 Rantsila, k. 11.04.1984 Rantsila. Pso: Vappu os. Pussila. Lapset: Marjatta, Aino, Reijo, Anneli, Raimo, Riitta, Kaarlo, Juha. Taistelut: Seesjärvi, Syväri. Korpraali

Autio Vilho Joseppi, maanviljelijä, s. 26.6.04 Piippola, k. 16.8.70 Raahel. Pso: Martta Esteri os. Kääntä. Lapset: Anna, Esko, Erkki, Paavo, Juha, Raija, Heikki, Jaakko, Leena, Esa. Taistelut: Suomussalmi, Raateentie, Pitkäranta, Heinävaara, Värttilä, Laaja-Yläjoki, Prokkila, Säemijärvi, Niiniselkä, Teru, Vilga, Homero-vitsa. Kiväärimies

Dorff Viljo Matias, sekatyömies, s. 18.12.1909, Pulkkila, k. 20.9.1961, Rantsila. Pso. Aino Maria o.s. Rahko. Lapset: Leo -47, Elma -48, Anneli -54, Kalervo -55, Sonja -58, Juha -60. Taistelut:

Kannaksen taistelut ja Uhtuan suunta. Sotamies.

Eteläinen Elias Joo-seppi, s. 17.1.1914, Rantsila, k. 16.8.1962, Rantsila. Taistelut: Talvi- ja jatkosodissa. Jalkaväessä ja kengitysseppänä rintamalla Vuoksela-Muolaa. Uhtuan suunta, Lapinsota Rovaniemellä asti. Rannikkojääkäri.

Eteläinen Kaarlo Rietrik, Seppä, maanviljelijä, s. 28.5.1907, Rantsila, k. 15.7.1951, Oulainen. Pso. I Maija o.s. Tuomikoski II Helga o.s. Koukkari. Lapset: I Paavo -36, Anna-Liisa -37, Aino -38, Martti -39. Lapset: II Martta -43, Pentti -45, Eero -47, Herikki -48, Marja-Leena -51. Taistelut: Toimi kengitysseppänä Talvisodassa Kannaksella ja jatkosodassa Uhtuan suunnan taisteluissa. Korpraali

Franssi Aaro Viljo, eläkeläinen, s. 6.11.1923, Laihia. Pso. Mirja o.s. Tiensuu. Lapset: Arvo Johannes, Anja Anneli, Manne Viljami, Raimo Viljo, Rauni Orvokki. Taistelut: Kri-

nillä, Vienankanavalla, Leppäjoella, Kumsassa, Porajärvellä, Korkeavaarassa, Kuollismaalla ja Miikkulanvaarassa. Sotamies.

Franssi Arvid Mikael, s. 15.3.1918, Laihia, k. 23.1.1958, Laihia. Pso. Alli o.s. Poala. Lapset: Tapio, Timo, Tuula, Terttu, Tellervo, Tiina. Taistelut: Kannaksen taistelut. Osallistui talvi sekä kesäsotaan. Ylikersantti

Frantsila Eino Johannes Antero, maanviljelijä, s. 9.2.1925, Rantsila, k. 14.10.1986, matkalla sairaalaan. Taistelut: Lapinsota. Sotamies

Fält Matti Aleksanteri, maanviljelijä, s. 10.9.1901, Rantsila, k. 21.7.1942, Rantsila. Taistelut: Talvisota Kuhmo, jatkosota Kiestinki. Alikersantti.

Fält Tauno Valdemar, maanviljelijä, s. 11.11.1924, Rantsila. Pso. Liisa Marjatta o.s. Timonen. Lapset: Reijo, Jorma, Helena, Esko, Tuula, Paavo, Mikko. Taistelut: Karjalan kannas, Lamminjärvi, Siiranmäki, Äyräpää, Vuosalmi. Haavoittui 3.8.1944 Vuosalmella Inv.% 30. Sotainvalidi. Korpraali

Haapa Pauli Eevert, puuseppä, s. 5.8.1913, Rantsila, k. 1979 Thunder Bay Kanada. Pso. Aino o.s. Parviainen. Taistelut: Muolaa-Vuoksela, Uhtuan suunta, sekä Lapinsota Tornio-Rovaniemi. Korpraali.

Haapala Eino Matias, maanviljelijä, s. 27.8.1922, Temmes. Pso. Elli o.s. Ala-aho. Lapset: Pentti -46, Pirjo -55. Taistelut: Talvisota työvelvollinen, Viipuri jatkosota Uhtua, Kiestinki, Vuokkiniemi. Sotamies.

Haapalehto Juho Al-berd, kirvesmies, s. 21.1.1903, k. 2.1.1972, Rantsila. Pso. Hilja. Lapset: Viisi lasta. Taistelut: Uhtuan suunnan taistelut talvisota Pelkosenniemi, Savukoski, Märkäjärvi, Vilajoki. Inv.% 30. Sotamies.

Haikara Toivo Aukusti, maanviljelijä, s. 8.11.1908, Nivala, k. 20.6.1972, Nivala. Pso. Saima Maria o.s. Kurikka. Lapset: Tenho Aukusti, Timo Antero, Tilma Annikki, Taina Anita, Toivo Jaakko. Taistelut: Kannaksen taistelut. Sotamies.

Halmeentaus Viktor, maanviljelijä, s. 28.2.1925, Salmi. Pso. Ulla o.s. Heikkala. Lapset: Tuula. Taistelut: Äänisniemi, Laatokan koillispuoli, Loimala, Miinanraivaajalla. Sotamies.

Halmu Sulo Aaprami, maatyömies, s. 14.4.1916, Kestilä, k. 14.3.1947, Rantsila. Pso. Eeva o.s. Laatikainen. Lapset: Kaarina -41, Marjatta-45. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutjärvi, Märkäjärvi, Vilojoen taistelut. Lääkintä Aliupseeri. Alikersantti.

Hankonen Verner, maanviljelijä, s. 1.8.1914, Rantsila. Pso. Vieno o.s. Ruha. Lapset: Marjatta, Juhani, Kaisa, Mikko, Marketta, Esko, Hanna, Paavo, Päivi. Taistelut: Talvisota Vuoksela, Muolaa, jatkosota Kiestinki, Saksalaissoota Sodankylään asti. Korpraali.

Harju Lauri Johannes, rakennusmies, s. 7.5.1910, Rantsila, k. 6.7.1989 Oulu. Pso. Aini o.s. Partala. Lapset: Kalervo, Antero, Sirkka, Seppo, Matti, Maria-Leena. Taistelut: Karjalan kannas, Äyräpää, Uhtuan munakukkula. Korpraali.

Dorff Viljo Matias,
sekatyömies, s. 18.12.
1909, Pulkkila, k.
20.9.1961, Rantsila.
Pso. Aino Maria o.s.
Rahko. Lapset: Leo -
47, Elma -48, Anneli -
54, Kalervo -55, Sonja
-58, Juha -60. Taistelut:

Kannaksen taistelut ja Uhtuan suunta.
Sotamies.

**Eteläinen Elias Joo-
seppi**, s. 17.1.1914,
Rantsila, k. 16.8.1962,
Rantsila. Taistelut: Tal-
vi- ja jatkosodissa. Jal-
kaväessä ja kengitys-
seppänä rintamalla
Vuoksela-Muolaa. Uh-
tuan suunta, Lapinsota
Rovaniemellä asti.
Rannikkojääkäri.

**Eteläinen Kaarlo
Rietrik, Seppä**, maan-
viljelijä, s. 28.5.1907,
Rantsila, k. 15.7.1951,
Oulainen. Pso. I Maija
o.s. Tuomikoski II
Helga o.s. Koukkari.
Lapset: I Paavo -36,
Anna-Liisa -37, Aino -
38, Martti -39. Lapset: II
Martta -43, Pentti -45,
Eero -47, Herikki -48,
Marja-Leena -51. Taistelut:
Toimi kengityssep-
pänä Talvisodassa Kannak-
sella ja jatkosoda-
dassa Uhtuan suunnan
taisteluissa. Korpraali

Franssi Aaro Viljo,
eläkeläinen, s. 6.11.
1923, Laihia. Pso. Mir-
ja o.s. Tiensuu. Lapset:
Arvo Johannes, Anja
Anneli, Manne Viljami,
Raimo Viljo, Rauni
Orvokki. Taistelut: Kri-
nillä, Vienankanavalla,

Leppäjoella, Kumsassa,
Porajärvellä, Korkeavaarassa,
Kuollismaalla ja Miikkulan-
vaarassa. Sotamies.

Franssi Arvid Mikael,
s. 15.3.1918, Laihia, k.
23.1.1958, Laihia. Pso.
Alli o.s. Poala. Lapset:
Tapio, Timo, Tuula,
Terttu, Tellervo, Tiina.
Taistelut: Kannaksen
taistelut. Osallistui talvi
sekä kesäsotaan. Yli-
kersantti

**Frantsila Eino Johan-
nes Antero**, maanvilje-
lijä, s. 9.2.1925, Rantsi-
la, k. 14.10.1986, mat-
kalla sairaalaan. Taistelut:
Lapinsota. Sotamies

**Fält Matti Aleksan-
teri**, maanviljelijä,
s. 10.9.1901, Rantsila,
k. 21.7.1942, Rantsila.
Taistelut: Talvisota
Kuhmo, jatkosota Kies-
tinki. Alikersantti.

Fält Tauno Valdemar,
maanviljelijä, s.
11.11.1924, Rantsila.
Pso. Liisa Marjatta o.s.
Timonen. Lapset:
Reijo, Jorma, Helena,
Esko, Tuula, Paavo,
Mikko. Taistelut: Kar-
jalan kannas, Lammin-
järvi, Siiranmäki, Äyräpää,
Vuosalmi. Haavoittui 3.8.1944
Vuosalmella Inv.%
30. Sotainvalidi. Korpraali

Haapa Pauli Eevert,
puuseppä, s. 5.8.1913,
Rantsila, k. 1979
Thunder Bay Kanada.
Pso. Aino o.s. Parviai-
nen. Taistelut: Muolaa-
Vuoksela, Uhtuan
suunta, sekä Lapinsota
Tornio-Rovaniemi.
Korpraali.

Haapala Eino Matias,
maanviljelijä, s.
27.8.1922, Temmes.
Pso. Elli o.s. Ala-aho.
Lapset: Pentti -46, Pirjo
-55. Taistelut: Talvisota
työvelvollinen, Viipuri
jatkosota Uhtua, Kies-
tinki, Vuokkiniemi.
Sotamies.

**Haapalehto Juho Al-
berd**, kirvesmies, s.
21.1.1903, k. 2.1.1972,
Rantsila. Pso. Hilja.
Lapset: Viisi lasta.
Taistelut: Uhtuan suun-
nan taistelut talvisota
Pelkosenniemi, Savu-
koski, Märkäjärvi, Vila-
joki. Inv.% 30. Sotamies.

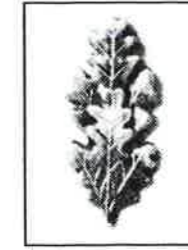
**Haikara Toivo Aukus-
ti**, maanviljelijä, s.
8.11.1908 Nivala, k.
20.6.1972, Nivala. Pso.
Saima Maria o.s.
Kurikka. Lapset: Tenho
Aukusti, Timo Antero,
Tilma Annikki, Taina
Anita, Toivo Jaakko.
Teijo Allan. Kannaksen taistelut.
Sotamies.

Halmeentaus Viktor,
maanviljelijä, s. 28.2.
1925, Salmi. Pso. Ulla
o.s. Heikkala. Lapset:
Tuula. Taistelut: Äänis-
niemi, Laatokan koillis-
puoli, Loimala, Miinan-
raivaajalla. Sotamies.

Halmu Sulo Aaprami,
maatyömies, s. 14.4.
1916, Kestilä, k. 14.3.
1947, Rantsila. Pso.
Eeva o.s. Laatikainen.
Lapset: Kaarina -41,
Marjatta-45. Taistelut:
Pelkosenniemi, Savu-
koski, Joutjärvi, Märkä-
järvi, Vilojoen taistelut.
Lääkintä Aliup-
seeri. Alikersantti.

**Hankonen Verneri
Veikko Viljo**, maanvilje-
lijä, s. 1.8.1914, Rant-
sila. Pso: Vieno o.s.
Ruha. Lapset: Marjatta,
Juhani, Kaisa, Mikko,
Marketta, Esko, Hanna,
Paavo, Päivi. Taistelut:
Talvisota Vuoksela,
Muolaa, jatkosota Kies-
tinki, Saksalaisso-
ta Sodankylään asti. Korpraali.

**Harju Lauri Johan-
nes**, rakennusmies, s.
7.5.1910, Rantsila, k.
6.7.1989 Oulu. Pso.
Aini o.s. Partala. Lap-
set: Kalervo, Antero,
Sirkka, Seppo, Matti,
Maria-Leena. Taistelut:
Karjalan kannas, Äyrä-
pää, Uhtuan munakukkula.
Korpraali.

Harju Pauli Alfred, maanviljelijä, s. 11.12.1920 Rantsila, k. 3.5.1980, Suonenjoki. Pso. Elsa o.s. Kapanen. Taistelut: Laakuksen porukassa Petroskoi, Karhumäki, Rovaniemi, Sodankylä, Ylämätkö, Tuulos ja Syväjärvi. Korpraali.

Harju Tauno Ferdinand, hankintamies, s. 13.9.1913, Rantsila. Pso. Helmi Maria o.s. Sinivaara. Lapset: Liisa, Tuomo, Teuvo, Leena, Hannu, Seppo. Taistelut: Karjalan kannas Äyräpää, Uhtuan Munakukkula haavoitui 1941. Sotamies.

Hatula Kaarlo Johannes, maanviljelijä, s. 25.6.1913, Rantsila, k. 8.2.1979, Ilmajoki. Pso. Hilja. Lapset: Antti -37, Elli -39, Martti -41. Taistelut: Kiestinki Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Lappi, Syväri, Alikersantti.

Heikkilä Antti Henrik, kirvesmies, s. 25.12.1914, Rantsila, k. 10.5.1976, Oulu. Pso. Hanna Pauliina o.s. Oja. Lapset: Salme, Kalevi, Elsi. Taistelut: Kuhmo, Vasaravaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pankalahti, Tetrivaara, Uhtuan pohjoispuoli, Uhtuan länsipuoli, Vuosalmi. Haavoitui 28.7.1941 Tetrivaarassa käteen ja 18.7.1944 Vuosalmella leukaan. Korpraali.

Heikkilä Heikki, maanviljelijä, s. 20.11.1916, Rantsila, k. 28.2.1990, Raahel. Pso. Martta o.s. Haaksiluoto. Lapset: Teuvo, Sakari, Pirkko, Pentti, Tapio, Kyösti, Erkki. Taistelut: Kannaksella, Nurmijärvi, Muolaa, Muurasuo, Kämäräs, Karisalmi, Kivennäpa, Heinijoki, Vuosalmi ja Lapinsota. Ylivääpeli.

Heikkilä Iikka, maanviljelijä, s. 23.10.1910, Rantsila, k. 23.6.1984, Rantsila. Pso. Sanni o.s. Pirttimäki. Lapset: Inkeri, Vesa, Tarmo, Taisto, Ilona, Lahja, Anja. Taistelut: Kuhmo, Tiirankylä, Kiestinki, Lohilahti, Ihantala, Pohjois-Suomen taistelut. Ylikersantti.

Heikkilä Pentti, varastonhoitaja, s. 11.8.1921, Rantsila. Pso. Elsa Annikki o.s. Parkkila. Taistelut: Tuloma, Luottokylä, Kukkajärvi, Kaukopartio. Kersantti.

Heikkilä Eedvard Jaakko, piiriesimies (metsäteknikko), s. 6.7.1923, Rantsila. Pso. Lyyli Maria o.s. Sippola. Lapset: Veijo Kullervo -46, Kalervo Edvard -47 k. -81, Irene Terttu Elina -49, Anne Maria -59, Sulo Matti -64. Taistelut: Uhtua, Kivennäpa, Muolaa, Heinijoki, Vuosalmi, Ihantala, Tornion maihinnousu. Haavoitui Heinijoenlailla 26.6.1944 ja Torniossa 1. 10.1944. Kersantti

Heikkilä Esko Jaakko, maanviljelijän poika, s. 24.3.1923, Rantsila, k. 31.12.1946, Oulu. Taistelut: Syväri-Syskyjärvi. Sotamies

Heikkilä Johan Eelis, maanviljelijä, s. 16.9.1922, Pso. Senja Siviä o.s. Jantunen. Lapset: Veli Erkki, Virve Ritva Linnea, Keijo Ensio. Taistelut: Syväri, Juksava, Vieljärvi, Kasnäselkä, Laimola, Lapinsota, Tornionjokilaakso, Karunki, Ylimuonio. Korpraali.

Heikkilä Martti Fredrik, maanviljelijä, s. 31.7.1925, Rantsila, k. 26.3.1975, Oulun Yliopistollinen sairaala. Pso. Aune o.s. Pussila. Lapset: Teuvo, Tuula. Taistelut: Kannaksella, Viipurinlahti, Uurainlohko, Ilomantsi. Korpraali.

Heikkilä Mikko Abraham, maanviljelijä, s. 16.7.1904, Rantsila. Pso. Aino o.s. Sirviö. Lapset: Arja. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Paukalahti, Vuoninen, Pisto-joki, Jyväskylä, Korpi-vaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Tykinjohtajana, Autoaliupseeri, Michistönvääpeli. Kersantti

Heikkilä Olavi Armas, maanviljelijä, s. 7.1.1920, Rantsila, k. 31.1.1985. Taistelut: Saarivaara, Jänisjoki, Luukula, Mantsin saaret, Veskelys, Tsalkki, Samlea, Kuteismajoki, Prääsä, Pyhäjärvi, Petroskoi, Goha, Kimjärvi. Haavoitui Takarissa 23.8.1943. Sotamies

Heikkilä Pentti Johannes, suunnitteluinsinööri, s. 12.7.1921, Rantsila. Pso. Anna Mirjam o.s. Kaasinen. Lapset: Eija Kaarina, Sirkka Aulikki, Liisa Tellervo, Juho Iikka Antero. Taistelut: Porajärvi, Uhtua, Kostamus, Kenttijärvi, Röhö. Reservi luutnantti

Heikkilä Toivo Aaddolff, kirvesmies, s. 21.9.1917, Rantsila, k. 4.10.1975, Oulu. Pso. Aila Sofia o.s. Partala. Lapset: Kaksi tyttöä, ja kuusi poikaa. Taistelut: Kiestinki, Maaselkä, Ihantalan ratkaisutaistelu, taistelut Pohjois-Suomessa syksyllä 1944. Alikersantti

Heiskala Veikko Fredrik, maanviljelijä, s. 18.7.1917, k. 1971 Rantsila. Pso. Senni o.s. Piippo. Lapset: Jussi, Pekka, Elli. Taistelut: Petsamo, Karjalankannas. Sotamies

Heliste Kaarlo Eino Erhard, maanviljelijä, s. 13.9.1905, Rantsila, k. 9.6.1975, Päivärin-
teen sairaala. Pso. Anna
o.s. Miettunen. Lapset:
Kaarlo, Elvi, Anna,
Eero, Mirja Kyllikki,
Lauri, Mirja Kaisa

Sofia, Kaarina, Matti. Taistelut: Karjalan
kannas, Kiestinki, Louhenradan varsi,
Hyrynkangas, Sohjana. Sotamies

**Heliste Kaarlo Johan-
nes**, huoltomies, s.
19.11.1925, Rantsila, k.
2.4.1989, Outokumpu.
Pso. Elma o.s. Arffman.
Lapset: Ilmo, Kauko,
Pirkko, Arja, Eila,
Mika, Sami. Tais-
telut: Äyräpään taistelut
Vuosalmi. Jääkäri

**Helisten Huugo Gun-
nar Iisakki**, eläkeläi-
nen, s. 19.6.1915, Rant-
sila. Pso. Jenni o.s.
Takala. Taistelut: Kri-
kua, Igörla, Hautavaa-
ra, Korsaa, Alekka, Her-
mäsvaara, Prääsä, Palo-
sina, Vilga, Petroskoi,
Tornion pohjois puoli.
Alikersantti

**Helkkola Aarne Ante-
ro**, maanviljelijä, s.
11.2.1901, Rantsila, k.
21.12.1942, Rantsila.
Pso. Anna o.s. Kangas.
Lapset: Mirja, Kaarina,
Aira, Leo Antero, Kirs-
ti Elina Anneli, Aino
Sisko, Eija Inkeri. Tais-
telut: Talvisota pohjoisen rintama, Karja-
lan kannas. Stm.

Helkkola Jaakko,
maanviljelijä, s. 25.7.
1902, Pulkkila, k. 7.9.
1986 Rantsila. Tais-
telut: Uhtua, Karjalan
kannas, Tornio. Stm.

**Hietaharju Väinö Vil-
jami**, maanviljelijä, s.
8.10.1910, Oulainen, k.
4.5.1972, Kempele.
Pso. Anna-Sofia o.s.
Honkala. Lapset: Toini
Inkeri -34, Hilikka
Annikki -37, Oiva Vil-
jami -39, Irma Lahja -
41, Salme Kyllikki -43, Sisko Anja -45,
Onni Veli -52, Olavi Antero -54. Tais-
telut: Talvisota pohjoisen rintama. Stm.

Hiissala Aarne Anton,
maanviljelijä, s. 6.5.
1900, Rantsila, k. 7.11.
1991, Rantsila, Pso.
Iida o.s. Ilorinne. Lap-
set: Oiva -31. Taistelut:
Pohjoisen taistelut. Jää-
käri Korpraali

Hiissala Martti, maan-
viljelijä, s. 22.11.1912,
Rantsila, k. 19.3.1985,
Rantsilan terveyskes-
kus. Pso. Iida Maria
o.s. Alakopsa. Lapset:
Mikko Johannes. Tais-
telut: Kiestingin suunta.
Haavoittui Kiestingissä
kiväärin luodista. Korpraali

Hilli Toivo Iisakki,
kauppateknikko, s. 20.
10.1919, Rantsila. Pso.
Sirkka Tellervo o.s.
Kolu. Lapset: Pirjo-
Riitta, Asta-Irmeli, Ir-
ma, Matti, Marita. Tais-
telut: Kuhmon suunta,
Löytövaara. Inv.% 35
Sotainvalidi. Sotamies.

**Hiltunen Kaarlo Jo-
hannes**, pienviljelijä, s.
21.12.1906, Rantsila, k.
24.7.1984, Oulun Yli-
opistollisessa sairaalas-
sa. Pso. Olga Fredriik-
ka o.s. Kaipainen. Lap-
set: Inkeri Anna-Liisa,
Sulo Kaarlo Johannes,
Aino Irja Anneli, Kyllikki Ihanelma,
Hilikka Eeva Annikki, Rauha Orvokki,
Seppo Pauli Juhani, Vesa Hannu Tapio.
Taistelut: Kerkillä Karjalan kannaksella,
Hyvärilässä, Muolaa, Vuoksela, Uhtua.
Haavoittui 22.7.1941 Tetrivaarassa käteen
ja jalkaan. Inv.% 40. Sotamies.

**Hiltunen Mauno
Antero**, autoilija, s.
17.1.1923, Rantsila, l.
25.10.1991, Oulu. Pso.
Esteri Sallima o.s.
Sarja. Lapset: Arto
Antero, Eero Juhani,
Veijo Tapio, Veli-Pekka
Kalevi, Helena Maarit,
Ritva Anneli. Taistelut: Kotiutettu
30.11.1944. Sotamies.

**Hiltunen Pauli Johan-
nes**, sekatyömies, s.
25.8.1916, Rantsila, k.
13.11.1990, Vaasan
keskussairaala. Pso.
Rauha o.s. Javanainen.
Lapset: Matti, Marjatta,
Marja, Anni, Mervi-
Liisa, Virpi. Taistelut:
Muolaanjärvi, Vuoksela, Uhtua, Suulajär-
vi, Muolaa- Heisijoki, Ihantala. Sotamies.

Hiltunen Yrjö, pien-
viljelijä, s. 11.8.1906,
Rantsila, k. 20.5.1962,
Rantsila, Pso. Martta
Katariina o.s. Pistemaa.
Taistelut: Pohjoisen rin-
taman taistelut. Stm.

Hoikkala Lauri,
maanviljelijä, s.
17.8.1917, Koivisto.
Pso. Mirjam o.s. Heik-
kilä. Lapset: Kari, Kirs-
ti. Taistelut: Kies-
tinki, Louhen suunta,
Uhtua, vetäntymisvai-
he Kannakselta, Kuu-
terselkä, Kanneljärvi, Kivennapa, Heinijo-
ki. Sotamies.

**Holmsten Erkki
Olavi**, koneteknikko, s.
12.7.1925, Joroinen.
Pso: Kerttu o.s. Lun-
dell. Lapset: Hilikka,
Helena, Arvi, Olavi.
Taistelut: Vuosalmi,
Ylimaa, Väärämä,
Vuotso, Laanila, Kau-
nispää, Inari. Jääkäri.

**Holmsten Kustaa Jal-
mari**, monitoimimies,
s. 29.5.1902, k.
2.2.1970, Karkkila,
Pso. Sigrid Vilhelmiina
o.s. Marttila. Lapset:
Erkki Olavi, Sirkka
Anna-Liisa. Taistelut:
Pohjoisen rintama ja
Kannaksen taistelut.
Sotamies

Honkala Eino Johannes, maan-viljelijä/seppä/sahanpitäjä, s. 16.7.1901, Rantsila, k. 30.6.1972, Rantsila. Pso. Iida Sofia o.s. Ukonaho. Lapset: Helli, Lauri, Anna-Liisa, Eila, Elsa, Iida, Hilja, Rauha,

Alpo. Taistelut: Talvisota Suomussalmi Raateentie, Savukoski, Salla, Säkkijärvi, Uhtua. Haavottui 1941 Vienen Karjalassa käteen. Stm.

Honkala Paavo Ilmari, työmies, s. 2.4.1925, k. 2.4.1955, Vaasa. Taistelut: Karjalan kannas, Kuuttersele, Pohjoisrintama. Stm.

Hurskainen Eino Aapeli, pienviljelijä, s. 15.4.1906, Kestilä, k. 28.7.1978, Rantsila. Pso. Hilja o.s. Loukko. Lapset: Erkki -27, Kerttu -29, Kalevi -31, Toivo -33, Yrjö -35, Reino -37, Matti -40.

Taistelut: Luumäki, Kannas, Lapin sota. Stm.

Hurskainen Lauri Matti, kirvesmies, s. 7.11.1920, Rantsila, k. 20.8.1985. Pso. Hanna Elisabet o.s. Taipaleenmäki. Lapset: Sinikka Anneli. Taistelut: Kokkari, Pitkäranta, Salmi, Tuulos, Aunus, Syväri,

Äänislinna, Karhumäki, Stalinkanava, Kannaksen puolustustaistelu, Pohjois-Suomen valtaus. Sotamies

Hurskainen Toivo Johannes, s. 2.5.1908, Kestilä, k. 24.4.1963, Rantsila. Pso. Vieno Esteri o.s. Laakko. Lapset: Toini, Irja, Lauri, Heikki, Väinö, Helga, Aaro, Eila, Veli, Esko Paavo, Inkeri. Taistelut:

Uhtuan suunta. Sotamies

Huttunen Eetu Henrik, eläkeläinen, s. 17.12.1912, Kiuruvesi. Pso. Aune Hilja o.s. Lind. Lapset: Pauli, Anna-Liisa, Antti, Siiri. Taistelut: Muolaa, Vuoksi, Kiestinki, Kyyrölä. Kersantti

Huttunen Petter Wilhelm, maanviljelijä s.16.6.1919, Kiuruvesi, k. 25.10.1979, Rantsila. Pso. Tuulikki o.s. Kapanen. Lapset: Raimo Olavi. Taistelut: Karjalan kannaksen taistelut. Korpraali

Huttunen Samuli, s. 7.2.1907, Lapinlahti. Pso. Ida. Taistelut: Sotavankilan vartiomiehenä leiri N:o 19. Muuttanut Kempeleeseen

Hyttilä Jaako, maanviljelijä/kirvesmies, s. 8.3.1914, Rantsila. Pso. Helli o.s. Kansanoja. Lapset: Maija-Liisa -40, Martti -48, Pekka -51. Taistelut: Kiestinki, Maaselkä, Ihantala, Pohjois-Suomessa syksyllä 1944, osallistunut talvisotaan, mukana Kuhmossa. Sotamies

Hyttilä Janne, kirvesmies, s. 25.3.1921, Rantsila, k. 6.2.1993, Rantsila. Pso. Helli o.s. Laurinaho. Lapset: Sinikka, Helinä, Liisa, Raija, Pentti, Ilkka, Veijo. Taistelut: Maaselän kannas, Syväri. Korpraali

Hyttilä Viljo Henrik, työmies, s. 21.12.1909, Rantsila, k. 15.7.1978. Pso. Laina o.s. Pussila. Lapset: Anneli, Eino, Sirkka, Maire, Eeva, Matti, Manne, Erkki, Vesa, Eila, Juhani, Paula. Taistelut:

Kiestingin suunnan taistelut. Stm

Häkkilä Aapeli Edvard, maanviljelijä, s. 9.10.1912, Rantsila, k. 18.2.1960, Oulu. Pso. Laina Sylvia o.s. Jokimäki. Lapset: Jussi, Kaija, Kaino, Olli, Viena, Marjukka, Tapio, Timo. Taistelut:

Kiestingin suunta, talvisota 1939-1940, Maaselän puolustus, Ihantalan puolustus. Stm.

Häkkilä Jaako Aapeli, autoilija, s. 27.7.1925. Pso. Aino Elsa o.s. Koukkari. Lapset: Riitta, Paavo. Taistelut: Lapin sota. Panssari mies.

Häkkilä Lauri Johannes, nosturinkuljettaja, s. 21.10.1919, Rantsila, k. 22.8.1981, Oulu. Pso. Martta Maria o.s. Keränen. Lapset: Kauko Johannes, Taina Marjatta, Kimmo Kallervo. Taistelut: Uhtuan

suunta, Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Vuosalmi, Ihantala, Tornio, Vasovaara. Alikersantti

Häkkilä Matti Henrik, rakennusmest., s. 27.7.1921. Pso. Martta Inkeri o.s. Yliklaavu. Taistelut: Louhen suunta, Lohivaara. Panssarijääkäri

Häkkilä Toivo Matias, seppä, s. 16.9.1921, Rantsila. Taistelut: Maaselkä, Laatokan syväri, Saarimäki, Haukiselkä, Varpaisselkä, Pitkäranta, Kemin valtaus. Kivääri mies

Häkkinen Väinö Johannes, maanviljelijä, s. 24.5.1925, Paavola, k. 14.3.1981, Rantsila. Pso. Maija o.s. Huovinan. Lapset: Jouko Juhani -48, Timo Kalevi -52, Sinikka Helena -60, Anna-Liisa -63.

Taistelut: Karjalankannas, Lapin sota. Sotamies

Härkönen Viljo, maanviljelijä, s. 12.5.1920, Räisälä, k. 30.9.1966, Rantsila. Pso. Aino Maria o.s. Alikaijala. Lapset: Kalevi, Sisko, Anni. Taistelut: Kannaksella, Pohjoisessa Lutolla. Alikersantti

Hätälä Ahti Aadoffi, teknikko, s. 24.11.1910, Rantsila. Pso. Irma Aino o.s. Kaarakainen. Lapset: Pentti Antero, Martti Kalervo, Raimo Aulis. Taistelut: Ly. määräyksellä Oulun konepaja Osakeyhtiön palveluksessa työnjohtajana talvi- ja jatkosodan ajan. Konematuusi.

Hätälä Svante Vilhelm, kauppias/autoilija, s. 10.6.1912, Rantsila. Pso. Hulda o.s. Lumiaho. Lapset: Matti -43, Vilho -47, Esko -50, Elli -55. Taistelut: Märkäjärvi, Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Lapissa. Kersantti.

Hätälä Viljo Johannes, maanviljelijä, s. 4.7.1909, Rantsila, k. 28.10.1982, Raahе. Pso. Liisa o.s. Isoviita. Lapset: Seppo, Pentti, Leena, Antti, Maija, Pirjo, Eero, Hannu, Tuula. Taistelut: Uhtuan suunnalla. Sotamies.

Ilola Reino Viljo, s. 29.12.1922 Pso: Bertta os. Ilvesviita. Lapset: 8 tyttöä ja 1 poika. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Vuokkiniemen kupilohko, Tolvajärven eteläpuoli, Jyväskylä. Sotamies

Ilola Venne Elmer, maanviljelijä, s. 05.04.1910 Rantsila, k. 30.11.1966 Rantsila. Pso: Anna Tyyne os. Mattila. Lapset: Eila Ellen, Enni Tuulikki, Teuvo Elmer, Elma Kaarina, Aino Maria, Tauno

Olavi, Paula Sinikka, Pentti Ensio. Taistelut: Uhtuan taistelut. Sotamies

Immonen Valto Einari, maanviljelijä, s. 02.12.1916, k. 24.02.1967 Rantsila. Pso: Taimi os. Rönkkömäki. Taistelut: Karjalan Kannas. Sotamies

Isoviita Antti Olavi, kirvesmies, s. 14.06.1915, k. 06.12.1981 Oulu. Pso: Vilma os. Kujasalo. Lapset: Vesa, Mervi, Rauli, Raino, Pertti, Sirkku. Taistelut: Karjalan Kannas, Viipuri, Salmi, Pitkäranta,

Uuku, Impilahti, Nuijamaa, Hiitola, Räisälä, Valkiaisjärvi, Lempäälä, Syväri, Äänislinna. Ylivääpeli.

Isoviita Niilo Edvard, maanviljelijä-autoilija, s. 04.10.1907 Rantsila, k. 05.07.1971 Rantsila. Pso: Helli Maria. Lapset: Ritva -36, Valtteri -38, Kyllikki -41, Matti -44. Taistelut: Kiestinki, Karjalan Kannas. Sotamies.

Isoviita Reino Johannes, maanviljelijä, s. 14.03.1912 Rantsila. Pso: Jenny Esteri os. Kulmala. Taistelut: Uhtuan suunta. Korpraali

Isoviita Viljo Jaakko, apulaiskanslisti, s. 09.01.1910 Rantsila. Pso: Helmi Helena os. Hiltunen s. 15.02.1915 k. 01.09.1971, lotta, kansakoulun opettaja. Lapset: Marja-Liisa -42, Leena -43, Juhani -46, Heikki -49, Matti -51. Taistelut: Talvisota; Laatokan koillispuoli. Ylivääpeli.

Jaakkonen Veikko, s. 19.3.1910, Salla. Pso. Lempi. Taistelut: Suomussalmi, Karhumäen suunta. Korpraali

Jaakola Veikko Johannes, maanviljelijä, s. 8.6.1904, k. 1.2.1974, Raahen sairaala. Pso. Martta Lyydia o.s. Lampela. Lapset: Raili Annikki, Saima Alina, Anna-Liisa, Eeva Sisko, Pentti Veli Veikko, Paavo Jaakko Si-meon, Ritva Martta

Marjatta, Pirjo Raija Anneli. Taistelut: Uhtua, Karjalan kannas. Tykkimies

Jarva Heimo Olavi, maanviljelijä, s. 11.12.1919, Rantsila, k. 16.11.1988, Rantsila. Pso. Alma Maria o.s. Auruksenaho. Lapset: Kauko, Erkki, Airi, Aune, Aila. Taistelut: Leppäsyryjä, Suurmäki,

Teutos, Syväri, Petroskoi, Meualo. Korpraali

Jarva Martti Einari, kirvesmies, s. 20.8.1922, Rantsila, k. 22.8.1991, Oulu. Pso. Maija o.s. Taskila. Lapset: Tapio -53. Taistelut: Jatkosota kiväärimies, Uhtuan länsipuoli, Vuokkiniemen erä-

maalohkon partiotaistelut, Tolvajärven eteläpuoli. Haudattu Oulun veteraanihautaan. Erikois koulutus: Kivääriryhmänjohtaja, ollut loppusodan junapartiossa sotapoliisina. (Sotapoliisin koulutus). Korpraali

Jarva Vilho Matias, maanviljelijä, s. 4.8.1912, k.20.2.1969, Rantsila. Pso. Aili o.s. Tervakangas. Lapset: Pirkko, Kirsti, Aino. Taistelut: Uhtuan suunta. Stm.

Junnonaho Veikko Johannes, maanviljelijä, s. 11.1.1917, Rantsila. Pso. Aune o.s. Pietarila. Lapset: Yrjö, Teuvo, Terttu, Tarmo, Ritva, Pirjo. Taistelut: Karjalan kannas, Uhtuan suunta.

Jokimäki Olli Alfred, maanviljelijä, s. 23.9.1898, Vihanti, k. 25.6.1943, Rantsila. Pso. Iida o.s. Lumiaho. Lapset: Taimi, Lahja, Birgitta. Taistelut: Raatteen suunnalla eläinlääkintä komppaniassa, sairastui 11.6.1941 vakavasti. Jääkäri

Junttila Eino Aaprami Paavali, maanviljelijä, s. 21.6.1907, Temmeksellä, k. 21.9.1976, Rantsila. Pso. Aili Emilia o.s. Saarela. Lapset: Lauri, Elli. Taistelut: Vuoksenalampi, Vuoksenalampi, Tuoppajärvi, Kiestinki. Inv.% 50 (jalkaproteesi). Sotamies

Junnonaho Kauko Aukusti, hankintamies, s. 12.2.1922, Rantsila. Pso. Kirsti o.s. Kylmänen. Lapset: Kaksi tyttöä ja yksi poikaa. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Tolvajärvi. Sotamies

Junttila Ilmari, maanviljelijä, s. 12.2.1910, Temmes, k. 2.4.1982, Joensuu. Pso. Maritta o.s. Haverinen. Lapset: Uolevi, Hillevi, Marjatta, Ahti, Orvokki, Antti, Reetta. Taistelut: Kuhmo, Suomussalmi, Tetrivaara, Kivijärvi, Uhtua. Alikersantti.

Junnonaho Pentti Aaprami, paalaaja, s. 31.8.1923, Rantsila, k. 31.10.1985, Oulu. Pso. Tyyne o.s. Aunola. Lapset: Markku -50, Matti -57. Taistelut: Karhumäki, Kannaksen taistelut, Tornio. Sotamies

Junttila Urho Johannes, vaatturi, s. 27.1.1908, Rantsila, k. 18.12.1985, Oulu. Lapset: Tyttö ja poikia lapsena kuoli useampia. Taistelut: Uhtuan suunta. Stm.

Junttila Yrjö Aapraham, maanviljelijä, s. 12.4.1898, Rantsila, k. 3.9.1962, Oulu. Pso. Ida o.s. Korkala. Lapset: Helvi Ilona, Vieno Annikki, Teuvo Johannes, Eeva Sofia, Rauha Anja Kyllikki, H. Iisakki. Taistelut: Uhtuan suunnalla, Kuhmosa. Haavoitui Uhtualla. Inv.% 15. Alikersantti

Kajjala Lauri Iisakki, tilallinen, s. 8.12.1923, Rantsila, k. Oulu. Taistelut: Siiranmäki, Äyräpää, Vuosalmen lossi, Antrea. Haavoitui Äyräpäässä vasempaan käteen. Sotamies

Kajjala Yrjö Aadoffi, työmies, s. 24.7.1905, Rantsila, k. 12.9.1972, Rantsila. Pso. Sofia o.s. Kansanoja. Taistelut: Pelkosenniemi, Salla, Uhtuan suunnan taistelut. Stm.

Juntunen Väinö Olavi, maanviljelijä, s. 23.9.1925, Rantsila, Pso. Annikki o.s. Tolonen. Lapset: Väinö Johannes. Taistelut: Suonionsaari, Viipurinlahti, Ilomantsi. Korpraali.

Kaikkonen Veikko Vihtori, toimitusjohtaja, s. 7.9.1911, Tyrnävä, k. 12.6.1981, Kemi. I Pso. Helli o.s. Laru. Lapset: Eero, Airi. II Pso. Margit o.s. Savela. Lapset: Pentti, Markku, Kari. Taistelut: Tuutti-

Juntunen Väinö Pette-ri, maanviljelijä, s. 27.6.1899, Rantsila, k. 6.6.1951, Rantsila. Pso. Saimi o.s. Koukkari. Lapset: Olavi, Heimo, Reino, Eeva. Taistelut: Uhtuan suunta. Alikersantti

Järven kahakka, Kirakkalammen kahakka, Polkuvaara, Nenäpalo, Kelsinkäinen, Kahtiovaara, Lehtokangas, Nurmitunturi, Tuorevaara, Alakurtti, Nuottavaara, Voittojoki, Ala-Vilmajoki, Louhen maantien läpimurtotaistelu, Lohivaaran valtaustaistelu, Maaselän puolustus, Ihantala, Lallijärvi. Kuulunut Tyrnävän ja Rantsilan suojeluskuntaan. Alikersantti

Kallinen Johan Fredrik, maanviljelijä/eläkeläinen, s. 28.4.1911, Pulkkila. Pso. Tyyne Katariina o.s. Pohjala. Lapset: Kyllikki -37, Olavi -39, Matti -41, Helmi Tellervo -46, Marjatta -47, Seppo -54. Taistelut: Kuhmo, Saunajärvi. Ryhmän johtaja, kiväärimies, autosotamies. Sotamies

Kalliokoski Matti, maanviljelijä, s. 27.2.1908, Rantsila, k. 16.5.1981, Rantsila. Pso. Fanni o.s. Törmä. Lapset: Kalervo -44, Henna -50. Taistelut: Karjalan kannas, Uhtuan suunnan taistelut.

Talvisodan aikana haavoittui jalkoihin sirpaleista. Sotamies

Kangas Kalervo Johannes, kauppias, s. 11.3.1915, Rantsila, k. 18.7.1985, Muhos. Pso. Lempi o.s. Turunen. Lapset: Ahti, Anneli. Taistelut: Palvellut rat-sulähehtinä talvisodassa ja ottanut osaa Pelkosenniemen, Savukosken, Märkäjärven, Joutsijärven ja Vilajoen taisteluihin. Jatkosodassa taistellut Kiestingin suunnalla. Haavoitui 31.7.1941 Sohjanajoella. Menetti toisen käden. Alikersantti.

Kangas Lauri Johannes, maanviljelijä, s. 16.8.1924, Rantsila, k. 22.7.1989, Rantsila. Pso. Anja o.s. Väisänen. Lapset: Elsi, Pirjo, Kirsti, Seppo, Ritva, Tarja, Maija, Raimo, Jarmo. Taistelut: Siiranmäki, Valkjärvi, Poventsa, Äyräpää, Vuosalmi. Haavottui 7.7.1944 Äyräpäässä. Korpraali.

Kangas Lauri Matias, työnjohtaja, s. 14.12.1908, Rantsila, k. 6.3.1989, Rantsila. Pso. Aino o.s. Sertiö. Lapset: Maire, Juhani, Raili, Sinikka, Tauno, Taisto, Liisa, Esko, Anja, Jouko. Taistelut: Kiestingin suunnalla. Alikersantti

Kangas Leo Akseli, metsuri, s. 8.12.1920, Rantsila, k. 15.7.1980, Oulun Yliopistollisessa sairaalassa. I Pso. Elina o.s. Särkelä. Lapset: Urpo, Ulla, Paavo. II Pso. Iines o.s. Viitanen. Lapset: Iines. Stm.

Kangas Teuvo Olavi, varastonhoitaja, s. 30.9.1922, Rantsila. Pso. Hilikka Orvokki o.s. Pohjola. Lapset: Martti -49, Jorma -57. Taistelut: Uhtuan länsipuoli. Inv.% 10. Alikersantti.

Kangas Toivo Einari, eläkeläinen/Ent. kauppias, s. 22.12.1917, Rantsila. Pso. Lyyli Maria o.s. Lumiaho. Lapset: Arto Einari. Taistelut: Tiuro, Kii-masjärvi, Suvanto, Tuhkala, Korpjärvi, Kananainen, Sohjanjoki. Haavottui Sohjanjoella. Inv.% 30. Korpraali

Kangas Veli Aimo, pienviljelijä, s. 17.2.1917, Rantsila. Pso. Elsa Vappu o.s. Näppä. Lapset: Olavi, Esko, Pentti, Marjatta, Pekka, Mirja, Sinikka, Marja-Liisa. Taistelut: Nurmijärvi, Muolaa, Munasuo, Kämärä, Karisalmi, Kiestinki Louhen suunta. Ryhmänjohtaja saksalaisten ajossa Kemistä Muonioon. Erikoiskoulutus Kss. Aliups. Alikersantti

Kankaala Ahti Johannes, tehdasvartia, s. 6.4.1923, Rantsila. Pso. Maija o.s. Kiimala. Lapset: Salme, Tuula, Aaro, Urpo, Markku, Marita. Taistelut: Syväri, Viipuri, Talvajärvi. Alikersantti

Kansanniva Heimo Iisakki, Kemiran koneenhoitaja, s. 6.2.1925, Rantsila. Pso. Kerttu o.s. Määttä. Lapset: Matti -64, Mikko -69. Taistelut: Sotatoimialueella vakinaisessa palveluksessa Lappeenranta pääpaikkana. Stm

Kansanniva Reino Johannes, Kemiran koneenhoitaja, s. 12.7.1922, Rantsila. Pso. Aino o.s. Frantsila. Lapset: Maija -60, Jussi -62. Taistelut: Ilomantsin taistelut. Korpraali.

Kantola Arvi Henrikki, koneenhoitaja, s. 30.10.1908, Rantsila. Pso. Selma o.s. Karppinen. Lapset: Aune, Eila Seija. Taistelut: Kannaksen taistelut, Uhtuan suunta. Pioneeri.

Kantola Lauri Iisakki, maanviljelijä, s. 31.3.1913, Rantsila. Pso. Vieno Helena o.s. Junnonaho. Lapset: Eino Lauri Johannes, Leila Helena. Taistelut: Kuumamo. Korpraali.

Kari Heimo Edvard, maanviljelijä, s. 4.5.1917, Rantsila. Pso: Saima o.s. Jarva. Lapset: Sinikka Helena -41, Eeva-Liisa -46, Maija Kaarina -48, Aila Anneli -51, Sauli Eetvart -54, Raija Sisko Tuulikki -57. Taistelut: Talvisota Terijoki, Moisniemi, Perkjärvi, Tolvajärvi, Kivennapa, Sohjan ylitys, Kiestinki, Louhi, Vuokkiniemen korpitaistelut, Polvajärven eteläpuoli. Haavottui 5.12.1939 Moisniemessä, 22.2.1940 Itä-Lemetissä, 14.8.1941 Kiestingissä. Inv.% 10. Korpraali.

Kari Jaako Johannes, s. 5.8.1925, Rantsila, k. USA. Pso. Martta o.s. Ikonen. Taistelut: Kannas. Sotamies.

Karjalainen Martti, maanviljelijä, s. 1.6.1918, k. 6.9.1976. Rantsila. Pso. Alma o.s. Mattila. Lapset: Martti, Kauko, Raili, Aili, Raija. Taistelut: Salla. Inv.% 50. Stm.

Karling Johannes, sekatyömies, s. 30.5.1904, Rantsila, k. 29.10.1975, Rantsila. Pso. Hilja o.s. Jarva. Lapset: Lauri. Taistelut: Kämärällä metsänvartijan tilalla ja Pien Perolla, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pongkalahti, Tetrivaara, Korpivaara, Uhtuan länsipuolen taistelut, Syskyjärvi, Impilahden koivuselkä. Sotamies.

Karnaranta Kustaa Aadolffi, maanviljelijä, s. 17.12.1897, Rantsila, k. 14.9.1955, Rantsila. Pso. Anni o.s. Hämppilä. Lapset: Mauno, Manne, Eero, Sylvi, Vilho, Sanni, Kauko, Teuvo. Taistelut: Kuhmon Saunajär-vellä, Uhtuan Vuokkiniemi. Sotamies.

Karnaranta Mauno Kalervo, vuorotyönjohtaja, s. 25.10.1924, Rantsila. Pso. Lahja o.s. Lautaoja. Lapset: Hannu, Ulla. Taistelut: Karjalan kannaksella, Lapin sota, Tornion valtaus Norjan rajalle. Kersantti.

Karppinen Eino Ensio, maanviljelijä, s. 2.7.1925, Rantsila, k. 1.6.1990, Rantsila. Pso. Kerttu Johanna o.s. Hurskainen. Lapset: Teuvo Einari -47, Alpo -49, Jouko -50, Anja -52, Irma -53, Raija -56, Seija -59, Keijo -61, Eija -67. Taistelut: Noskua, Vuoksi, Ihantala. Sotamies.

Karppinen Matti, maanviljelijä, s. 9.5.1908, Paltamo, k. 14.7.1990, Oulun Yliopistollisessa sairaalassa. Pso. Vieno o.s. Karppinen. Lapset: Irja, Anja, Markku, Jaakko, Mauno, Anni, Rauha, Aarne, Leena. Taistelut: Vuokselassa, Punnusjoella, Salmenkoidassa, Vuosalmessa, Tiirankylässä, Kiimasvaaralla, Kananaisissa, Sohnajossa, Pääjärvellä, Kiestingissä, Tuoppajärvellä. Korpraali.

Kaurala Eino Arvi, työmies, s. 21.9.1912, Rantsila. Taistelut: Kuhmon rintamalla. Stm.

Kaurala Fredrik Ilmari, maanviljelijä, s. 10.2.1910, Rantsila, k. 20.1.1985, Rantsila. Pso. Amanda. Taistelut: Karjalan kannas, Uhtuan suunta. Korpraali.

Kaurala Reino Iisakki, toimitusjohtaja, s. 20.3.1921, Rantsila. Pso. Pirkko Hellikki o.s. Ahonen. Lapset: Ossi Untamo, Ilkka Uolevi, Timo Tapani, Liisa Helena, Maija-Riitta. Taistelut: Talvisota Viipurinlahti, Perääntyminen Miehkälään JR 4:n mukana Karjalan kannaksella ja itäkarjalassa, Karhumäen vaihe. II AK:n puolustusvaihe Karhumäen suunnassa ja vetäytymisvaihe Karhumäki, Porajärvi, Suojärvi valtakunnanraja. Väli- rauhan aikana Lahden Autokompanian mukana kuljetustehtävissä Rovaniemi-Liinahamari-Rovaniemi. Sotamies.

Kaurala Sulo Hemminki, pienviljelijä, s. 18.8.1909, k. 8.3.1985, Rantsila. Pso. Aili Maria o.s. Alapere. Lapset: Kauko Kalevi, Kaino Marja-Liisa, Ossi Hemminki, Helena Aili Inkeri. Taistelut: Syväri, Pohjoisen taistelut, Karhumäki, Äänislinna. Sotamies.

Kaurala Voitto, kirvesmies, s. 19.8.1909, Rantsila, k. 14.2.1970, Espoo. Pso. Aino o.s. Kokko. Urho Johannes, Tuula Marjatta, Henry Allan Augusti, Markku Rudolf. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Sotamies.

Kauranen Arvi Iisakki, koneenhoitaja, s. 19.6.1914, Rantsila, k. 30.4.1967, Oulu. Pso. Eeva o.s. Kurikka. Taistelut: Kiestingin suunnalla Tiiron taistelut, Sohjanan taistelut, Kiestingin valtaus, Kangasvaaran ja rautatienpuolen taistelut. Sotamies.

Kauranen Miika Iisakki, käsityönopeettaja, s. 10.5.1917, Rantsila. Pso. Rauha Anna-Liisa o.s. Saarilehto. Lapset: Kaija Anneli (Liimatainen) -48, Paavo Juhani -52, Erkki Olavi -62, Markku Kalevi -63. Taistelut: Nurmijärvi, Muolaa, Munasuo, Summa, Kämärä. Haavottui 24.2.1940 Kämärällä. Inv.% 50. Stm. taistelulähetti.

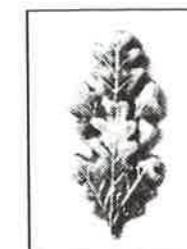
Kauttio Sulo Valtteri, maanviljelijä, s. 14.11.1923, Kuolajärvi. Pso. Helmi o.s. Herva-Päiväniemi. Lapset: Eero -46, Aili -48, Elsa -50, Osmo -52, Arja -58. Taistelut: Karhumäki, Hiisijärvi, Vuolijärvi, Satjärvi, Laimola, Vuosmajärvi, Salla, Saija, Savukoski. Jääkäri.

Kelhä Aaro Henriikki, maanviljelijä, s. 1.8.1903, Rantsila, k. 28.12.1986, Rantsila. Pso. Eeva o.s. Hemmilä. Lapset: Aune -31, Reino -32, Veikko -40, Sulo -42, Arvi -42, Aino-Liisa -45. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan pohjois puoli, Kiestinki. Korpraali.

Kelhä Jaakko Vilhelm, maanviljelijä, s. 5.10.1901, Temmes, k. 24.11.1976, Rantsila. Pso. Elisabet o.s. Taskinen. Lapset: Maija -33, Salme -36, Heimo -41, Samuli -44, kuollut -44. Taistelut: Talvisota Karjalan kannas, Uhtuan suunnalla. Korpraali.

Keränen Aapraham Reinhold, s. 9.3.1902, Rantsila, k. 31.7.1974, Rantsila. Pso. Jenni o.s. Maikkola. Taistelut: Talvisota Kuhmo. Stm.

Keränen Aate Iisakki, s. 5.1.1917, Rantsila. Pso. Anni. Taistelut: Jatkosodassa Uhtuan suunnan taistelut. Stm

ja jatkosotaan Suomussalmi, Raate, Kuhmo. Korpraali.

Keränen Antti Eemeli, maanviljelijä, s. 29.8.1901, Rantsila, k. 12.1.1955, Haukipudas, Pso: Maria o.s. Arola. Lapset: Martta, Antti, Reino, Rauha, Kaarina, Veikko, Kauko. Taistelut: Osallistunut talvi-

Keränen Antti Johannes, talonmies, s. 26.5.1923, Rantsila. Pso. Lea o.s. Koukkari. Lapset: Pentti, Juha, Irma, Timo. Taistelut: Heinisuo, Ihantala, Suojärven rantavarmistus. Alikersantti

lan kannaksella. Alikersantti

Keränen Arvi, Postiauton kuljettaja, s. 8.3.1915, Rantsila, k. Ivalo. Pso. Lyyli o.s. Matero. Lapset: Paavo Antti Sakari -47, Veli Markku Tapani -55. Taistelut: Talvisota Sallassa, jatkosota Karjalan kannaksella. Alikersantti

tus, Salmi, Uusikyö, Pitkäranta. Kersantti.

Keränen Iisakki, maanviljelijä, s. 21.12.1914, Rantsila, k. 26.7.1976. Pso. Eeva Elina o.s. Häkkinä. Lapset: Anneli, Marjatta, Tellervo, Kaisu, Eila. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Syväri, Sammatuus, Salmi, Uusikyö, Pitkäranta. Kersantti.

järvi, Kiestingin länsipuolen taistelut. Alikersantti.

Keränen Jaakko, talonmestaja, s. 11.10.1911, Rantsila. Pso. Aune Helvi o.s. Koukkari. Lapset: Martta Kaarina, Irma Marketta, Armi Mariatta. Taistelut: Vuksela, Puomusjoki, Vuosalmi, Pisto-

Vilmajoki, Ilomantsi. Stm.

Keränen Janne Henrik, s. 24.7.1918, Rantsila. Pso. Lyyli o.s. Pohjola. Lapset: Veijo, Vilho, Irma, Sulevi, Alpo, Sirkka, Soini, Seija. Taistelut: Talvisota Ylä-Somme, Tammisuo. Jatkosota Al-

Keränen Matti Einari, s. 28.10.1910, Rantsila. Pso. Maria. Taistelut: Talvisota ajomies. Jatkosota Muolaa-Vuoksela ja Uhtuan suunnan taistelut. Korpraali

Keränen Pentti Antero, suutari, s. 30.3.1923, Pulkkila, k. 20.9.1951, Helsinki. Pso. Klaudia (Laura) o.s. Perämaa. Taistelut: Äänislinna, Karjalan kannas. Haavoitui Ihantalla. Korpraali

Keränen Väinö Arvi, maanviljelijä, s. 22.4.1905, Rantsila, k. 13.11.1955, Rantsila. Pso. Aili o.s. Mällinen. Lapset: Kalevi, Eero, Liisa, Kaisa, Antti, Heikki. Taistelut: Uhtua. Alikersantti.

järvi, Suunujoki, Louhivaara, Äänisensuu, Vammelsuu, Uuras, Ilomantsi. Haavoitui 15.7.1941 ensimmäisessä hyökkäyksessä Ilomantsin Louhivaarassa. Korpraali.

Keskitalo Heikki Arvi Johannes, lääkeläinen, s. 9.7.1920, Rantsila, k. 1992. Pso. Vieno Annikki o.s. Tuomela. Lapset: Anna-Liisa, Pirjo Sinikka, Seppo Kalevi. Taistelut: Velli-vaara, Ägläjärvi, Tolva-

Keskitalo Jaako, maanviljelijä, s. 20.10.1899, Vihanti, k. 2.5.1972, Rantsila. Pso. Ruusa Katariina o.s. Mattila. Lapset: Eino -38, Veikko -43. Taistelut: Salla, Pelkosenniemi, Uhtua. Stm.

Kesti Sulo Taavetti, s. 10.5.1923, Pulkkila, kirvesmies. Pso. Helvi o.s. Pikkarainen. Taistelut: Äänisniemi, Vii-laankanava, Hiisijärvi, Ihantala. Lapin sota. Korpraali.

Latvajärvi, Vuokkiniemi, Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli, Kivennapa, Muolaa, Andrea, Kuparisaari. Haavoitui 27.7.1941 Tetrivaarassa. Luutnantti

Kesti Tauno Henrik, liikkeenhoitaja eläkkeellä, s. 10.4.1915, Rantsila. Pso. Elisabeth o.s. Karppinen k. 1975. Lapset: Ritva Helinä -44, Raija Elisabeth -44, Asta Elisabeth -49. Taistelut: Vasovaara,

-57, Tarja -59, Tuula -61. Taistelut: Karjalan kannas, Kivennapa, Siiranmäki, Ihantala, Lagus. Palveli myös sotapoliisin tehtävissä. Stm.

Kesti Tauno Aaprami, autoilija, s. 24.3.1922, Pulkkila, k. 9.11.1964, Viinijärvi. Pso. Inkeri Mairi o.s. Huikuri. Lapset: Saija -47, Kari -48, Jorma -50, Marjatta -51, Erkki -52, Lauri -53, Liisa -56, Esko

voittunut. Sotamies.

Kesälä Kaarlo Henrik, maanviljelijä, s. 27.8.1905, Rantsila, k. 8.3.1969, Rantsila. Pso. Anna o.s. Pihkakoski. Lapset: Jorma -29, Paula -34, Seija -38. Taistelut Talvisota Kannaksen taistelut. Haa-

Kiljo Heimo Johannes, koneenhoitaja, s. 1.5.1924, Rantsila, k. 29.9.1984, Jyväskylä. Pso. Helli o.s. Markkusela. Lapset: Vesa Henrikki, Raija Kaarina. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Naskua, Vuoksin lohkolla, Tornion-, Rovaniemen-, ja Kittilän taistelut. Stm.

Kiljo Samuli Johannes, maanviljelijä, s. 7.7.1922, Rantsila. Pso. Eeva-Maija o.s. Pietilä. Lapset: Kaisu, Tapio, Juhani, Kyösti, Anne. Taistelut: Taistelulähetti, Valvontakomission lähetti. Stm.

Kilpeläinen Veikko Jalmari, työmies, s. 30.7.1911, k. 10.7.1979, Rantsila. Pso. Toini o.s. Uhlbäck. Lapset: Pentti, Pirkko, Marjatta. Taistelut: Kuhmo, Saunajärvi. Tykkimies.

Kinnunen Uno Oiva, maanviljelijä, s. 4.10.1922, Kalajoki, k. 8.6.1990, Rantsila. Pso. Taimi o.s. Jokimäki. Lapset: Esko Unto Olavi -53. Taistelut: Asemasota, Syvärin alajuoksu, Särkijärvi, Vadrusijärvi, Kuuttilahti, Kärstilänjärvi, Lavola, Tornio, Alavojakkala, Kainuunkylä, Ylitornio, Aavasaksa, Muonio. Taistelulähetti. Alikersantti.

Kivelä Antti, maanviljelijä, s. 19.12.1912, Rantsila, k. 7.10.1990, Rantsila. Pso. Nanni o.s. Viio. Lapset: Ilmo, Mariatta, Meeri. Taistelut: Karjalan kannas, Vuoksi, Salmenkoita, Kiestinki. Haavoitui 22.2.1940 ja 6.8.1941. Inv.% 40. Sotainvalidi. Alikersantti.

Kivelä Tauno Henriikki, Postiauton kuljettaja, s. 20.1.1919, Rantsila, k. 29.4.1989, Rovaniemi. Pso. Veera o.s. Kammonen. Taistelut: Salmi, Mantsinsaari, Lapinsota 1944 autonkuljettajana, Suojärvi. Mantsinsaari 1941-1942. Kersantti.

Kivijakola Einari Mattias, maanviljelijä, s. 13.5.1925, Sievi. Pso. Helmi o.s. Tervakangas. Lapset: Risto, Tuulikki. Taistelut: Nuosjärvi, Loimola, Käsnäselkä. Sotamies.

Kleemola Eino Ilmari, s. 28.7.1920, Hailuoto. Lapset: Useita lapsia. Taistelut: Jatkosodassa Karjalan kannaksen taistelut. Korpraali.

Koivumaa Niilo Iisakki, s. 9.3.1910, Rantsila, k. 23.5.1947, Rantsila. Pso. Helvi o.s. Keränen. Lapset: Elsi, Liisi. Taistelut: Kiestinki. Stm.

Kokkonen Heikki, maanviljelijä, s. 11.3.1916, Iisalmen maalaiskunta. Pso. Hilja Ilona o.s. Niiranen. Lapset: Heikki Johannes, Aino, Anna-Riitta, Martti, Samuli, Minna Kaarina. Taistelut: Osmajärvi, Virrankapeikko, Omelia, Pajarinjärvi, Kalhunkijärven kannas, Otrasevaara, Pismajoki, Rukajärvi, Ontajoki, Laatokan itäpuoli. Haavoitui vasempaan jalkaan. Inv.% 10. Korpraali.

Konola Einari Fredrik, maanviljelijä, s. 23.12.1911, Rantsila. Pso. Maria o.s. Junno. Taistelut: Petsamo. Inv.% 40. Stm.

Konola Eino Edvard, kirvesmies, s. 7.10.1924, Temmes. Pso. Impi Aili-Marja o.s. Leinonen. Lapset: Marketta-51, Lea-54, Juhani-56, Jari-60, Heidi-62. Taistelut: Kannas, Inkeri, Siiranmäki, Valkjärvi, Pasurinkangas, Punnus, Salmenkaita, Äyräpää, Sillanpään asema, Vuosalmi. Ratsulähetti. Stm.

Konola Heimo Petteri, maanviljelijä, s. 25.5.1901, Pyhäntä, k. 9.10.1981, Raahen Aluesairaala. Pso. Elsa Maria o.s. Hatula. Lapset: Alpo Ensio, Aune Emilia, Heimo Olavi, Anja Marjatta. Taistelut: Vastassitoiminnassa ja kenttävartiosta Uhtua suunnalla, Ahmavaaralla, Juntusrannassa, Uhtualla, Vuokkiniemellä, sekä Paahkimovaaran suunnalla. Sotamies.

Konola Lauri Albert, maanviljelijä, s. 24.4.1913, k. 16.9.1957, Rantsila. Pso. Tyyne Sofia o.s. Ala-aho. Lapset: Allan-47. Taistelut: Kannas, Uhtua. Sotamies.

Konola Otto Viljami, maanviljelijä/kirvesmies, s. 27.3.1904, Pyhäntä, k. 21.3.1989, OYKS. Pso. Eeva o.s. Taavetti. Lapset: Juhani, Liisa, Pekka, Markku, Kyösti, Marjukka. Taistelut: Latvajärvi, Ajuanlahti, Tetrivaara, Korpijärvi, Kis-Kis-järvi. Alikersantti.

Kontio Lauri Ilmari, maanviljelijä, s. 16.1.1914, Juva, k. Rantsila. Pso. Liisa. Lapset: Useita lapsia. Taistelut: Pelkosenniemi, Salla, Karjalan kannas. Alikersantti.

Konttinen Kaarlo Fredrik, maanviljelijä, s. 2.2.1905, Lumijoki, k. 22.4.1968, Rantsila. Pso. Tyyne Julia Sofia o.s Vares. Lapset: Helvi -36, Eino -37, Pentti -38, Esa -43. Taistelut: Uhtuan suunnalla huoltomiehenä. Sotamies.

Kortekangas Paavo Alfred, s. 21.9.1922, Rantsila, k. 24.2.1984, Forssa. Pso. Elli o.s. Linkolehto. Lapset: Marja-Liisa, Jorma, Eero, Pirjo, Riitta, Helena, Kaarina, Päivi. Taistelut: Uhtuan suunnan taistelut. Sotamies.

Kortekangas Pekka Matias, autoilija, s. 9.2.1924, Rantsila, k. 10.12.1986. Pso. Esteri o.s. Halonen. Lapset: Pirkit -51, Pirjo -55, Pasi 61, Päivi -70. Taistelut: Karjalan kannas, Lempäälän järvi, Kemi. Alikersantti.

Kortekangas Samppa Antero, s. 2.3.1924, Rantsila, k. 22.10.1950, Päivärinteen sairaala. Pso. Julia Aleksandra o.s. Heikkilä. Lapset: Seppo Samuli. Taistelut: Sotatoimialueella palvelut. Alikersantti

Koskela Väinö Jaakoppi, seppä, s. 10.10.1907, Vihanti. Pso. Tyyne o.s. Yypänaho. Lapset: Onerva -35, Ritva -41, Sisko -43, Veli -49. Taistelut: Kiestingin suunta, Korpilahko, Tali, Vuoksi. Sotamies.

Koskenkangas Eino, kirvesmies, s. 12.6.1924, Rantsila, k. 22.11.1969. Pso. Laura o.s. Häkkilä. Lapset: Veijo -48, Seija -49, Helena -52, Sirkka -54, Siinikka -56, Tuula -57, Jouni -67. Taistelut: Ilo-

Koskenkangas Tauno Jooseppi, työmies, s. 5.12.1921, Rantsila, k. 27.8.1951, Oulu. Taistelut: Maaselän kannas, Syvärin rintama. Haavoittui 1944. Stm.

Koskenkangas Toivo Johannes, työmies, s. 13.2.1920, Rantsila, k. 19.6.1949, Kuusamo. Pso. Jenni o.s. Korva. Lapset: Terttu -46, Irma -47. Taistelut: Aunuksen ja Äänisen suunnan taistelut, Lapin sota, Törmijoki, Muonionjoen suunta. Haavoittunut. Stm.

Koski Sulo Ilmari, maanviljelijä, s. 11.2.1915, Rantsila, k. 20.8.1986, Rantsila. Pso. Helka o.s. Sivukan- gas. Lapset: Vaimon poika Martti Sivukan- gas. Taistelut: Karjalan kannas, Vuoksela, Kiestinki, Sohjanan suunta, Lohilahti. Kersantti.

Koski Veikko Matias, rakennusmestari, s. 13.8.1922, Rantsila, k. 7.1.1969, Oulu. Pso. Maria o.s. Karjalainen. Lapset: Marja-Liisa -50, Riitta Anneli -51, Velimatti -53, Jari Tapani -63. Taistelut: Uhtuan suunnalla, useilla lohkoilla. Korpraali.

Koskitalo Arvi Aarne Päiviö, kuorma-autoilija, s. 19.12.1925, Rantsila. Pso. Annikki o.s. Koukkari. Lapset: Aarne, Arja, Airi. Taistelut: Kannaksella, Tornioista Kilpisjärvelle Saksalaisessa. Sotamies

Koskitalo Urho Jaako Antero, maanviljelijä, s. 2.11.1921, k. 11.10.1991. Taistelut: Sotaväessä Torniossa. Sotamies

Koskitalo Veikko Johannes, Oulu Oy:n työntekijä, s. 24.5.1919, Rantsila, k. 14.1.1973, Oulu. Pso. Rauha o.s. Rojola. Lapset: Tuula, Ritva. Taistelut: Rukajärvi ym.. Alikersantti.

Koukkari Ensio Heikki Johannes, maanviljelijä, s. 17.2.1922, Rantsila. Pso. Kirsti Katarina o.s. Keränen. Lapset: Heikki Ensio, Eero Olavi. Taistelut: Karhumäki, Poventsa, Paatent, Kuusijärvi. Korpraali.

Koukkari Iisakki, maanviljelijä, s. 10.2.1897, Rantsila, k.13.3.1978, Rantsila. Pso. Helga o.s. Kauranen. Lapset: Vieno, Esteri, Erkki. Taistelut: Vuoninen, Pistojoen, Pitkäranta. Korpraali.

Koukkari Iisakki, maanviljelijä, s. 21.6.1901, Rantsila, k. 21.2.1976, Oulu. Pso. Anna Emilia o.s. Kiljo. Lapset: Pentti, Lea, Reino. Taistelut: Uhtualla, Hevossairaalassa Ruukissa 1939-1940. Alikersantti.

Kröger Juho Taavetti, kirvesmies, s. 9.12.1924, Kuopion maalaisseurakunnassa. Pso. Elsa o.s. Laatikainen. Lapset: Eija -53, Ulla -57. Taistelut: Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Antrea, Vuoksenranta, Ihantala, Lapin sota. Haavoittui 23.6.1944. Alikersantti.

Kröger Pentti Vilhelm, rakennusmies, s. 9.8.1915, Kuopion maalais-seurakunnassa, k. 8.5.1985, Oulu. Pso. Kerttu o.s. Frantsila. Lapset: Merja -52. Taistelut: Muolaa, Vuoksi, Sohjana, Uhtua, Karjalan

kannas, Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Noskua, Vuoksi, Rovaniemi, Kittilä. Korpraali.

Kuorilehto Niilo Johannes, maanviljelijä, s. 2.11.1915, Rantsila, k. 12.2.1981, Pudasjärvi. I Pso. Aino Hildur o.s. Lämpsä ero -42. II Pso. Jenny Maria o.s. Kaarteenaho ero -46. III Pso. Rauha Johanna o.s.

Hakola. Lapset: III Pso. Heikki Aukusti -46, Marja-Leena -49, Martta Johanna -51, Matti Johannes -53, Iida Marjatta -56, Juha Pekka -65. Taistelut: Karjalan kannas. Sotamies.

Kuorilehto Vilho Herman, rakennusmies, s. 31.7.1918, Rantsila, k. 17.1.1968, Oulu. Taistelut: Ilomantsin suunta, Karjalan kannas. Sotamies.

Kurikka Antti Johannes, maanviljelijä, s. 21.10.1908, Rantsila. I Pso. Ida Johanna o.s. Mattila. II Pso. Elsi Elisabeth o.s. Vasala. Lapset: Kerttu Sylvia, Juho Ilkka, Maija Inkeri, Eila Eliisa, Aila Tellervo.

Taistelut: Uhtuan suunta, Lagus, Vuosalmi, Ihantala, Viipurinlahti. Korpraali.

Kurikka Juho Jaakko (Janne), maanviljelijä, s. 29.9.1897, Rantsila, k. 24.6.1971, Oulu. Taistelut: Keittiöpalveluksessa jatkosodan aikaan. Sotamies.

Kurikka Martti Joo-seppi, kirvesmies, s. 11.2.1922, Rantsila. Pso. Virgi o.s. Oikarinen. Lapset: Eero -50, Reijo -52, Kyösti -59, Satu -70. Taistelut: Uhtua Tolvajärvi. Korpraali.

Kurikka Matti Pentti, maanviljelijä, s. 31.3.1911, Rantsila, k. 9.6.1981, OYKS. Pso. Laura Maria o.s. Väyrynen. Lapset: Leena -39, Paavo -46. Taistelut: Tolvajärven, Sortavalan, Aittojoen, Tiiran,

Kananaisen, Sohjan, Kiestingin, Louhen, Lohivaaran, Lohijärven taisteluihin. Ali-kersantti.

Kurikka Toivo Jaakko, maanviljelijä, s. 9.7.1916, Rantsila, k. 2.5.1981, Oulun Diakonissalaitos. Pso. Elli o.s. Taipaleenmäki. Lapset: Anne Riitta -62, Eija-Tuulikki -65, Jari Petteri -68. Taistelut: Muolaa, Vuoksela, Kiestinki,

Vuosalmi, Pudasjärvi, Ranua, Sodankylä, Kitisenjoki, Yli-Porttimonjärvi. Korpraali.

Kurikka Vilho Martti, maanviljelijä, s. 13.10.1904, Rantsila, k. 21.1.1985, Rantsila. Pso. Kaisa o.s. Kurola. Lapset: Pasi, Paavo, Veli, Liisa, Kalervo. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan kannas. Sotamies

Kurvinen Leonard Arvid, maanviljelijä, s. 20.2.1911, Kuolajärvi, k. 2.3.1971, Oulu. Pso. Hanna o.s. Sova. Lapset: Irja, Antti, Airi, Maija, Raili, Tuulikki, Ritva, Tuomo, Terho. Taistelut: Sovajärvi,

Tuuttijärvi, Pakovaara, Kelsinkäinen, Alakurtti, Voittojoki, Maaselän taistelut, Ihantala, Lapinsota.

Kurvinen Pietari Uno Arvi, s. 19.3.1917, Ilomantsi. Taistelut: Latokan koillispuoli, Syvärin rintaman taistelut. Stm.

Kuurlund Kaarlo Henrik, maanviljelijä, s. 25.3.1914, Rantsila, k. 7.2.1982, Paavola, Pso. Helli Maria o.s. Viio. Lapset: Mauno Henrik, Martti Olavi, Mirja Kaarina. Taistelut: Saimaanvaara, Oi-

naanvaara, Pajasyrjä, Kukkalampi, Kortteela, Ovannummi, Palanutmetsä, Salokylä, Ohta, Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi. Tarkka-ampuja, Pikakiväärimies. Sotamies.

Kylmänen Matti Verneri, maanviljelijä, s. 31.12.1917, Rantsila. Pso. Vieno Kaarina o.s. Vinonen. Lapset: Matti Olavi, Marja-Leena Kaarina, Pekka Ilmari, Pirjo Liisa Tellervo, Sirkka Anna-Liisa.

Taistelut: Karjalan kannas, Uhtuan suunta, Lapinsota. Korpraali.

Kylmänen Mauno Kustaa, maanviljelijä, s. 13.4.1924, Rantsila. Pso. Helga o.s. Keskitalo. Lapset: Mirja -48, Kari -51, Markku -54, Jouko -58, Vesa 60. Taistelut: Lempäälä,

Karjalan kannas, Ilo-mantsi, Viipurinlahti. Haavoittui 1944. Inv.% 35. Kersantti.

Kylmänen Pauli Iisakki, maanviljelijä, s. 5.11.1909, Paavola, k. 15.3.1968, Rantsila. Pso. Bieta o.s. Helkkola. Lapset: Leo, Matti, Elina, Tapani. Taistelut: Latvajärvi, Pahkimo-

vaara, Vuokkiniemi, Vuoninen, Korpijärvi, Pistojoen, Hamorovits. Stm

Kylmänen Veikko Ilmari, maanviljelijä, s. 31.1.1913, Temmes, k. 4.7.1990, Pulkkilan terveyskeskus. Pso. Sal-li Elisabet o.s. Kallio-koski. Lapset: Helli -36, Helvi -37, Pentti -39, kuollut kolmen kuukau-

den ikäisenä, Hilka -49, Kauko -52, Hannele -54, Kalevi -56. Taistelut: Vasavaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pankalahti. Haavoittui 4.7.1941 Ponkalahdella käteen ja jalkaan. Korpraali.

Kärenaho Heimo Ilmari, työmies, s. 13.7.1918, Pulkkila, k. 1982, Rantsila. Pso. Helmi o.s. Partala. Lapset: Kuusi lasta. Taistelut: Karhumäki, Poventsa, Kiestinki, Ahvenlahdi. Alikersantti

Kärki Juho Hermani, eläkeläinen, s. 11.6.1900, USA. Pso. Julia o.s. Alikoski. Lapset: Elma, Enni, Eljas. Taistelut: Uhtuan länsi- ja pohjoispuoliset taistelut. 100 % inval. Sotamies.

Kärki Vilho Ensio, maanviljelijä, s. 4.10.1914, Rantsila, k. 3.10.1991, Rantsila. Pso. Saimi o.s. Ojanlatva. Lapset: Ensio, Liisa, Esko, Leila, Teemu, Asko, Jukka. Taistelut: Latvajärvi, Ajomanlahti, Tetrivaara, Korpijärvi, Kis-Kis-järvi, Hietala, Rajajoki, Viipurinlahti. Korpraali.

Laakko Juho Ensio, mylläri, s. 10.05.1925 Pyhäntä. Pso: Helvi Hillevi os. Korhonen. Lapset: Aarne -50, Irma -54, Jorma -57. Taistelut: Salla, Kameljärvi, Summa, Tammisuo, Ventelä. Korpraali. Haavoittunut 1944, 10 % invalidi.

Kärki Aapeli Leonard, työmies, s. 24.1.1905, Rantsila, k. 23.11.1962, Oulu. Taistelut: Sohjanan taistelut, Kiestingin valtaus taistelut, Kapustajoen taistelut, Kiestinki-Louhi maantien läpimurto. Korpraali.

Kärki Matti, työmies, s. 9.2.1922, Rantsila. Taistelut: Uhtua, Hevosmies. Sotamies.

Kärämänoja Matti, maanviljelijä, s. 15.11.1907, Rantsila, k. -93. Taistelut: Etu-Simolassa postimiehenä, Nostomiehenä jatkosodan aikana. Sotilaspassin leimassa lukee: rintamasotilas. Sotamies.

Laakko Otto Yrjö, etumies, s. 10.04.1918 Kestilä, k. 12.1981 Oulu. Pso: Hellin os. Ryky. Lapset: Sinikka. Taistelut: Uhtuan suunta. Korpraali.

Kärki Henrikki, pienviljelijä, s. 13.11.1899, Rantsila, k.14.8.1973, Rantsila. Pso. Hanna o.s. Heikkilä. Lapset: Aarre Ilmari, Aino Irene, Aimo Arvid, Irja Anneli, Rauha Esteri, Antero Henrikki. Taistelut: Latvajärvi, Pistojoiki. Jääkäri.

Kärki Vaales Kustaa, s. 31.5.1907, Rantsila, k. 17.11.1982, Oulu. Pso. Hinni o.s. Heikkilä. Lapset: Hillevi -27, Kyllikki -29, Raili -30, Tatu -34, Pasi -35, Vesa -38, Onni -41, Jouko -47, Pirjo -50, Hannu -54. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi, Märkäjärvi, Vilajoki, Vasovaaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Tetrivaara, Korpivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli. Kersantti.

Kärämänoja Otto Iisakki, maanviljelijä, s. 17.7.1902, Rantsila, k. 9.7.1969, Rantsila. Pso. Laina Sofia o.s. Kukka. Lapset: Kolme poikaa ja tyttö. Taistelut: Kiestinki jatkosodassa, Sohjana, Lohilahti, Talvisota: Pelkosenniemi, Salla, Saijan, Säkkijärvi. Sotamies.

Laatikainen Johan Eeli Henrik, maanviljelijä, s. 16.04.1924. Pso: Lea Kyllikki os. Vähä. Lapset: Kaisu Briitta. Taistelut: Lempäälä, Kanneljärvi, Uusikirkko, Leipäsuu, Viipuri, Ihantala, Viipurinlahti, Ilomantsi. Alikersantti, 25 % invalidi

Kärki Jaakko Henrikki, pienviljelijä/työmies, s. 9.7.1907, Rantsila, k. 22.6.1972, Rantsila. Pso. Tyyni o.s. Korkala. Lapset: Elli, Eino, Tauno, Ella, Niilo, Teuvo, Eeva, Pertti. Taistelut: Kannaksella, Sotavankileirillä vartijana. Haavoitui Uhtuan suunnalla. Stm

Kärki Valdo Henrik, työmies, s. 9.9.1917, Rantsila. Taistelut: Suomussalmi, Uhtua, Kannas. Hyvin monissa taisteluissa päättyen Norkua-Vuoksenlahti 1944. Sotamies.

Kärämänoja Vilho Pauli, aluevartija/nyk. elekeläinen, s. 1.6.1923, Rantsila. Pso. Aino Maria o.s. Heikkinen. Lapset: Hannu Sakari, Helena Marjatta. Taistelut: Syvärin Sillanpään aseman torjuntataistelut, Viipuri, Lavola, Juustila, Tolvajoki. Sotamies

Laine Aatos Lennart, maanviljelijä, s. 28.09.1919 Orimattila, k. 06.12.1966 Rantsila. Pso: Laura os. Hauru. Lapset: Tuula -45, Hannu -51, Seppo -52, Eija-Liisa -55, Vesa -66. Taistelut: Lempäälä, Karjalan Vegarusjärvi, Suojärvi. Alikersantti.

Laitinen Juho, maanviljelijä, s. 24.02.1907 Pulkkila, k. 21.08.1977 OYKS. Pso: Amanda Lyydia os. Murto. Lapset: Olli Johannes. Taistelut: Talvisota; Muola, Sohjonajoki, Räisälä. Jatkosota; Juntusrannasta Tuoppajärvelle ja Kiestinkiin. Lapinsota; Oulusta Toppilansatamasta hevosilla lastatussa laivassa Tornion Röyhtänsatamaan. Sotamies.

Lammi Matti Arvid, liikkeenjohtaja, s. 20.04.1910 Ylistaro. Pso: Anna Emilia os. Mortti. Lapset: Vesa Juhani. Taistelut: Laatokan Karjala. Ylikersantti.

Lampela Aapeli Edvard, maatyömies, s. 27.02.1917 Rantsila, k. Australia. Pso: Eramet. Taistelut: Kiviniemi, Pölläkkälä, Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela, Kiestinki, Maaselkä, Ihantala. Sotamies

Lampela Eino Iivari, s. 21.11.1925 Rantsila. Taistelut: Karjalan Kannas, Neskua, Vuoksela, Tornion röyttä, Rovaniemi, Kittilä, Yli-Muonio, Kilpisjärvi. Korppraali.

Lampela Heimo Johannes, maanviljelijä, s. 17.02.1903, k. 16.01.1965 Rantsila. Pso: Helmi os. Jussinniemi. Lapset: Annikki, Paavo. Taistelut: Kiestingin suunta. Alikersantti.

Lampela Johan Iisak, maanviljelijä-autoilija, s. 18.06.1915 Rantsila. Pso: Aili Maria os. Tuohimaa. Lapset: Teuvo -39, Terttu -40, Tenho -41, Terho -45, Tuula -47, Tapio -51, Timo -53, Taavi -54, Taimi -55,

Taisto -57, Tarmo -58, Teijo -59, Tarja -61, Tellervo -62. Taistelut: Kiviniemi, Pölläkkälä, Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pinkajoki, Kiskis-linja, Röhö, Ylä-Uhtuanjärvi, Keskivaara, Hennala, Kurkijoki, Naarajärvi, Oulu, Sortavala, Tuomikylä. Ylikersantti. Haavoittui keskivaaran taisteluissa 1941, 10 % invalidi.

Lampela Juho Jaakko, maanviljelijä, s. 17.09.1909 Rantsila, k. 22.10.1981 Rantsila. Pso: Vilma os. Lintelä. Lapset: Pentti Johan Jaakko -47, Kauko Veli Antero -49, Terttu Marjatta -51, Taimi Annikki -52.

Taistelut: Kiestingin suunta, Uhtuan länsipuoli, Karjalan Kannas, Vuosalmi, Sodankylä, Tornio, Neskuan Vuoksen lohko. Kiväärimies.

Lampela (Tuokkola) Matti Henrikki, maalari, s. 20.01.1911, k. 21.11.1962 Oulun kunnallissairaala. Pso: Rauha Tuokkola os. Savolainen. Lapset: Hannu Juhani, Seppo Henrikki. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies.

Laru Elias Antero, maanviljelijä, s. 06.07.1924 Rantsila. Pso: Liisa os. Valli. Lapset: Kaisu, Pirkko, Anne, Eeva-Leena. Taistelut: palveli Lappeenrannassa sotaaikana vakinaisessa. Sotamies. 65 % sotainvalidi.

Lassila Yrjö, tilallinen, s. 23.08.1906, k. 10.02.1970 Raahen sairaala. Pso: Senja Emilia os. Laitinen. Lapset: Elma, Elli. Stm. Itärintama.

Laurinaho Eino Aapeli, työmies, s. 22.04.1909 Rantsila, k. 02.06.1986 Oulu. Pso: Anna os. Peltoniemi. Lapset: Kauko. Taistelut: Kiestinki (ym. paikkoja, joita ei ole tiedossa). Alikersantti

Laurinaho Juho Henrikki, laitospies, s. 12.06.1909, k. 11.03.1988 Oulu. Pso: Fanni os. Lampela. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan Kannas, Lapin sota. Korppraali.

Lehto Arvo Kalevi, s. 24.01.1925 Rantsila. Pso: Irja os. Ollanketo. Lapset: Johan, Ankki. Taistelut: Pudasjärvi, Inari. Tarkka-ampujajääkäri

Lehto Eino Matias, autoilija-liikkeenharjoittaja, s. 27.03.1925 Rantsila, k. 27.12.1973 Ala-Temmes. Pso: Maija Annikki os. Kylmänen. Lapset: Seppo Matias. Taistelut: Niinisalo. Sotamies.

Lehto Heimo Iisakki, s. 25.01.1923 Rantsila. Pso: Helli Esteri os. Karjalainen. Lapset: 4 poikaa. Taistelut: Maaselänkangas, Viipuri, Tolvajärvi. Korppraali.

Lehto Kaarlo Anton Arvid, maanviljelijä, s. 05.05.1909 Rantsila, k. 07.07.1976 Rantsila. Pso: Impi Johanna os. Törmänen. Lapset: Aira Anneli -41, Aimo Kullervo -44, Jouko Kaarlo -46, Ilkka Auvo Antero -47, Salme Impi Kaarina -49, Seppo Tapio -51. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Korpivaara, Tetriveraara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli. Stm.

Lehto Manne Johan Matias, s. 09.04.1923 Rantsila. Pso: Anna-Liisa os. Näsänen. Lapset: Juha Pekka Antero -67, Jouko Jani Uolevi -71. Taistelut: Seesjärvi, Syvärin Sillanpää, Viipuri, Lavola, Juustila, Tolva-järvi. Korpraali.

Lehto Pentti, maanviljelijä, s. 22.03.1921, k. 1987 Rantsila. Pso: Elsa os. Ojanlatva. Lapset: Sylvi Marjatta. Taistelut: Sahjon suunta, Pisto-järvi, Kapustanoja, Lohilahti, Kiestinki, Louhenmaantie, Röhönseutu. Sotamies.

Lehto Reino Jaakko Verner, maanviljelijä, s. 11.03.1915 Rantsila. Pso: Aune Johanna os. Suni. Lapset: Simo, Taisto, Aarre, Paula, Marja. Taistelut: Kyyrö-lä, Muolaanjärvi, Vuoksela, Vuoninen, Pistojo-ki, Syväri, Pitkäranta. Kersantti.

Lehto Sulo Johannes, maanviljelijä, s. 02.02.1911 Rantsila, k. 07.10.1986 Rantsila. Pso: Eeva Liisa os. Leiviskä. Lapset: Anja -32, Pauli -34, Kauko -41, Veikko -44, Aino -46, Hilikka -47, Teuvo -49, Pentti -52. Taistelut: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Tetrivaara, Korpjärvi, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Lintulan-Kivennavan maasto, Suulajärvi, Muolaa, Heinäjoki, Noskua, Vuoksi, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpraali.

Lehto Toimi Eelis, peruskoulun opettaja, s. 27.02.1921 Rantsila. Pso: Aino Katariina os. Vuotila. Lapset: Anneli -47, Terttu -51, Raija -55, Marja -61, Aino-Riitta -65. Taistelut: Pisto-joki, Sohjanansuu (Kiestinki), Kapustanoja (Louhen motti), Ielettijärvi, Maaselkä, (Karhumäki, Vienan kanava), Ihantala, Lapin sota. Lääkintäkersantti. Haavoittui Ihantalassa -44, 10 % invalidi.

Lehtosaari Aapeli, maanviljelijä, s. 01.12.1900 Rantsila, k. 23.05.1982 Rantsila. Pso: Maria Sylvia os. Sirviö. Lapset: Laina, Annikki, Aune, Mauno. Taistelut: Uhtuan suunta, Sallan lohko. Sotamies

Lehtosaari Reino Johannes, maanviljelijä, s. 21.12.1911 Pulkkila, k. 18.04.1990 Kaunisala. Pso: Sirkka os. Häkämies. Lapset: Rainer, Reijo, Anneli, Rauno, Marja-Liisa, Helena, Marja-Riitta. Kersantti. 30 % sotainvalidi.

Lehtosaari Viljo Johan, maanviljelijä, s. 22.05.1922 Pulkkila. Pso: Taimi Tellervo os. Pistemaa. Lapset: Raimo, Hannu, Seija, Jouni, Kimmo. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Karjalan Kannas, Kivennapa, Muolaa, Noskua, Vuoksen lohko, Ihantala, Tornio, Paakkola, Rovaniemi, Meltaus. Sotamies. 15 % sotainvalidi.

Leinonen Juho Heikki, maanviljelijä s. 11.10.1907 Kuusamo, k. 21.07.1978 Rantsila. Pso: Aili os. Tonberg. Lapset: Ali -37, Eevi -39, Raija -44, Leena -48. Taistelut: Kiestingin suunta, Karjalan Kannas, Lappi. Sotamies.

Leinonen Kalle, maanviljelijä, s. 17.07.1903 Kuusamo, k. 29.08.1975 Rantsila. Pso: Nadja os. Halmeentaus. Lapset: Anja -51. Taistelut: Kiestingin suunta, Laatokan koillispuoli. Sotamies

Leskinen Eino Matias, maanviljelijä, s. 22.01.1911 Paavola, k. 28.05.1982 Oulu. Pso: Senja os. Pelkonen. Lapset: 13 tyttöä ja 7 poikaa, joista elossa 11 tyttöä ja 5 poikaa. Taistelut: Karjalan Kannas, Kiestingin suunta. Sotamies. Menetti Kiestingin suunnalla mm. oikeasta kädestä sormen

Linna Eino Antti, maanviljelijä, s. 10.06.1902 Rantsila, k. 01.10.1973 Rantsila. Pso: Hilma os. Näsänen. Lapset: Matti -43. Taistelut: Kiestinki. Korpraali.

Linna Kaarlo Iisakki, maanviljelijä, s. 28.03.1915 Rantsila. Pso: Vappu os. Kortekangas. Lapset: Esko -44, Elina -51, Urpo -60. Taistelut: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela, Kiestinki, Lohilahti, Röhö, Äänijärvi, Salmijoki, Ihantala, Pohjois-Suomen rintama. Ylikersantti. 30 % invalidi.

Linna Lauri Josef, maanviljelijä, s. 15.05.1911 Rantsila, k. 22.08.1988 Rantsila (diakonissalaitos Oulu). Pso: Kerttu Elisabet os. Pyrrö. Lapset: Olavi -41, Eero -44, Kyllikki -46, Briitta -48, Juha -51, Veli -53, Sisko -53. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkilahdi, Ponkalahti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Rajajoki, Hietala, Viipurin lahti. Väapeli.

Linna Tauno Johannes, maanviljelijä, s. 17.08.1909 Rantsila, k. 05.06.1970 Rantsila (Raahen aluesairaala). Pso: Hilda Elina os. Hatula. Lapset: Helvi, Antti, Liisa, Pentti, Paavo, Hannu. Taistelut: suutarina Tampereen Pesu- ja Korjauskeskuksesta -44. Stm.

Linna Viljo Matti, maanviljelijä, s. 26.01.1906 Rantsila, k. 02.08.1981 Rantsila (Muhos Päivärinne). Pso: Aune Sofia os. Isomäki. Lapset: Aarre Aulis, Mauri Veli, Markku Tapio Ilmari. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilojoki, Vasovaara, Latvajärvi,

Vuokkiniemi, Ponkalahti, Tetrivaara, Korpivaara, Kis-Kis-järvi, Uhtuan länsipuoli. Alikersantti. Haavoittunut Kis-Kis-järvellä -41 vaikeasti keuhkoihin ja oikeaan jalkaan (joihin jäi kranaatin siruja).

Louet Arvid Iisakki, Meijeriliiton koneasentaja, s. 16.02.1904 Rantsila, k. 24.11.1961 Rantsila. Pso: Anna os. Kauranen. Lapset: Kyllikki -25, Manne -27. Taistelut: Talvisota; Karjalan Kannas. Jatkosota;

Kiestingin motti, Sohjananjoki. Kersantti. Haavoittui vaikeasti Kiestingin motissa jalkoihin, 30 % invalidi. Osallistui 14-vuotiaana Vapaussotaan.

Louet Hannes, yks. autoilija, s. 09.11.1911 Rantsila, k. 04.06.1986 Oulu. Pso: Eila os. Jylhä. Lapset: Airi -38. Taistelut: Talvi- ja Jatkosota; Karjalan Kannas ym. rintamat (autokomppania). Korpraali.

Louet Vilho Andreas, autonkuljettaja, s. 23.10.1908, k. 24.11.1990 Oulu. Pso: Elli os. Ojala. Lapset: Raimo -40, Risto -46. Taistelut: nostomies, toimi Jatkosodassa Armeijan kuljetustehtävissä Kajaanista eri rintamaloikoille.

Lukkari Eino, työnjohtaja, s. 1912 Sotkamo, k. 1950-luvulla. Pso: Aili Mairiina (eronnut v. 1948). Lapset: Hilikka Maria. Taistelut: Kiestingin suunta. Kersantti. Haavoittui rintamalla.

Lukkarila Jaakko, maanviljelijä, s. 30.09.1899 Rantsila, k. 29.01.1962 Rantsila. Pso: Sandra os. Lampela. Lapset: Katri, Jaakko, Aino. Taistelut: Kiestinki, Sohjana, Louhi. Korpraali

Lumiaho Leevi Pietari, kirvesmies, s. 04.11.1920 Rantsila, k. 01.09.1988 Raisio. Pso: Elvi. Lapset: Pekka -49. Taistelut: Tuulos, Aunus, Äänislinna, Karhumäki, Syväri, Karjalan Kannas, Lapin sota. Sotamies.

Lumiaho Mauno Henrik, maanviljelijä, s. 09.04.1921 Rantsila. Pso: Hilikka Annikki os. Isoviita. Lapset: Riitta Marita, Markku Juha, Maija Leena, Matti Jaakko. Taistelut: Karhumäen suunta, Lulikavaara, Paasijärvi, Taipale. Korpraali. Haavoittui -44.

Lumiaho Pauli Olavi, maanviljelijä, s. 22.08.1923 Rantsila. Pso: Kaisu Inkeri os. Orava. Lapset: Kauko -49, Jouko -55. Taistelut: Ilo-mantsi. Korpraali.

Lumiaho Pentti Jaakko, kauppias, s. 08.08.1924 Rantsila Hilja Helena os. Hätälä. Lapset: Maarit -59, Risto -61, Anne -64, Pekka -66, Heikki -70. Taistelut: Karjalan Kannas, Tornio. Korpraali.

Lumiaho Veikko Johannes, maanviljelijä, s. 29.12.1918 Rantsila. Pso: Helli os. Karvonen. Taistelut: Kolvasjärvi, Repola, Omelia, Rukajärvi, Ontajoki, Ontajärvi. Sotamies.

Lunki Yrjö Iisakki, maanviljelijä, s. 11.03.1899 Rantsila, k. 20.10.1976 Rantsila (Muhos Päivärinne). Pso: Katri os. Miettunen s. 1902 k. 1935. Lapset: Matti -24 k. -24, Eeva -25, Veikko -26, Olavi -27, Väinö -29, Viljo -31, Leo -33. Taistelut: Uhtuan suunta. Tykkimies.

Luusua Juho Arvo, maanviljelijä, s. 17.01.1903, k. 14.07.1963, Oulun lääninsairaala. Pso: Anna Katri os. Hoikkala. Lapset: Helmi Mirjam -32, Rautno Augusti -35 k. -90, Pirkko Annikki -38, Toini Kaarina -39, Marja-Leena -46, Raila Tuulikki -50, Kari Tapio -53. Taistelut: Salla, Kuolajärvi, Kemi, Tornio. Sotamies.

Lyytikäinen Eino, maanviljelijä, s. 20.02.1916 Piippola. Pso: Kerttu Johanna os. Laru. Lapset: Paavo -41, Jouko -51, Markku -54. Taistelut: Näykkijärvi, Viipurin kanava, Loanlahti, Jessailu, Prääsä, Petroskoi, Lotinapelto, Kuutilahti, Juksova, Juustila. Ylikersantti. 10 % invalidi.

Lätti Väinö Armas, rikosetsivä, s. 08.11.1922 Ruskeala. Pso: Maija Mirjami os. Minkkinen. Lapset: Anja Tellervo. Taistelut: Rukajärven suunta, Maaselän suunta, Äänisen niemi, Poventsa, Poventsan kanava, Karhumäki, Mäntyselkä, Juustjärvi, Ravanmäki, Kiratsu, Tsalkki, Suojärvi, Vuontele, Tolvajärvi, Pohjois-Suomen valtaus (Portimo, Saarijärvi, Rovaniemi). Alikersantti.

Majala Paavo Matias Herman, maanviljelijä, s. 13.03.1913 Tampere, k. 01.07.1975 Rantsila (Muhos Päivärinne). Pso: Saimi os. Hepo-oja. Lapset: Maija Liisa, Paavo Juhani. Taistelut: Aittojoki, Jatkosota. Sotamies. Haavoittui Aittojoella -39.

Makkonen Vilho, maanviljelijä, s. 25.04.1902 Salmi, k. 01.05.1985 Oulu. Pso: Martta os. Punkki. Lapset: Julia, Alvi, Ilmari, Leo, Siiri, Viljo, Pentti, Sylvi, Martti, Tellervo, Mirja, Reijo. Taistelut: Karjalan Kannas, Lapin sota. Sotamies.

Malo Toivo Matias, työmies, s. 24.03.16 Liminka. Taistelut: Muolaa, Vuoksela, Latvajärvi, Karhumäki, Leppäoja, Valjärvi, Hirojärvi. Sotamies

Mankinen Aarre Benjamin, työmies, s. 23.11.1919 Vuolijoki, k. 26.02.1994 Rantsila. Taistelut: Itärintama, Karjalan Kannas. Sotamies, 55 % käsi-invalidi.

Mankinen Alpo Ensio, autoilija, s. 21.02.1923 Rantsila. Pso: Oili os. Kujasalo. Lapset: Kimmo -45, Reima -47, Kuisma -51, Klaus -54. Taistelut: Rovaniemi, Maaselän kannas, Povenntsa, Perkjärvi, Leipäsuo, Kavantsaari, Ihantala. Korpraali

Mankinen Antti, autoilija, s. 03.09.1897 Rantsila, k. 09.1970 Rantsila. Pso: Martta os. Louet. Lapset: Ensio -23, Eeva -26, Tellervo -30. Taistelut: Uhtuan suunta, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli. Korpraali.

Mankinen Yrjö Iisak (Iikka), autoilija, s. 18.09.1908 Rantsila. Pso: Nelli Esteri os. Talus. Taistelut: Kiestinki, Sohjananjoki. Alikersantti. Haavoittui Sohjanajoella.

Mankinen Juho Henrik, autoilija, s. 01.01.1907 Rantsila, k. 08.04.1986 Kempele. Pso: Hilja Sofia os. Anttila. Lapset: Kalevi -37, Ritva -39, Pirjo -48. Taistelut: Karjalan Kannas, Uhtuan suunta. Autototamies.

Mankinen Juho Petteri, maanviljelijä, s. 15.01.1905 Oulu, k. 23.12.1978 Rantsila. Pso: Anna Emilia os. Jarva. Lapset: Martti Johannes -28 k. -52, Aune Inkeri -29, Pentti Einar -31, Heimo Matias -33, Aino Ilona -34, Elli Elina -36, Esa Olavi -38, Eila Heleena -40, Eero Pietari -42, Anja Vappu Marjatta -43, Osmo Antero -45, Olli Tellervo -47, Terttu Onerva -51. Taistelut: Itärintama, Karjalan Kannas. Sotamies.

Mankinen Kalle Aukusti, autonkuljettaja, s. 10.09.1914 Rantsila, k. 27.01.1986 Raahe. Pso: Hellin os. Toivo. Lapset: Paavo -37, Pasi -46. Taistelut: Karjalan Kannas, Uhtua, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki, Korpilahti, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Pohjois-Suomi, Lapin sota. Korpraali.

Mankinen Reino Arvid, maanviljelijä, s. 15.02.1913 Rantsila. Pso: Martta Helli os. Anttila. Lapset: Eero, Jorma, Kalervo, Sirkka, Raija, Samuli, Juha, Matti. Taistelut: Vuoksela, Punnusjoki, Salmenkaita, Vuosalmi, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Tetrivaara, Korpivaara, Uhtuan länsipuoli. Sotamies. Haavoittunut vaikeasti päähän Uhtuan länsipuolella -41, 100 % invalidi

Mankinen Veikko Johannes, maanviljelijä, s. 12.01.1918 Rantsila. Taistelut: Karjalan Kannas, Uhtuan suunta, Kiestingin suunta, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Sotamies. 20 % sotainvalidi (silmän menetys).

Mankisenmaa Paavo Johannes, s. 07.12.1921 Rantsila, asuu Canadassa. Taistelut: Ohntali, Lotinanpelto, Srtuksi, Pitkäranta. Sotamies, asesepä. Haavoittui Pitkärannassa -44.

Mankisenmaa Pekka Matias, turbiinihoitaja, s. 18.09.1923 Paavola. Pso: Aira os. Lassila. Lapset: Matti, Anna-Liisa, Jorma, Hannu. Taistelut: Suojärvi, Seesjärvi, Maaselkä, Ihantala. Korpraali.

Manninen Aarne Aato, maanviljelijä, s. 14.11.1911 Rantsila, k. 02.01.1978 Raahe. Pso: Lyyli Maria os. Puolakka. Lapset: Juhani, Pentti, Lauri, Veikko, Martti, Erkki, Mauno, Risto, Hannu, Anja, Helena. Taistelut: Vuoksela, Punnusjoki, Salmenkaita, Vuosalmi, Latvajärvi, Vasovaara, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Korpivaara, Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Ihantala, Tornio. Korpraali

Marjomaa Antti Vilhelm, maanviljelijä, s. 01.12.1902 Pyhäntä, k. 03.11.1990. Pso: Elsa os. Sivonen. Lapset: Pirkko. Taistelut: Uhtua, Karjalan Kannas. Korpraali.

Markuksela Niilo Henrik, koneenk. s. 13.03.1920 Rantsila. Pso: Aino Martta os. Kiljo. Lapset: Eero Juhani, Reijo Iisakki, Seija Hannele. Taistelut: Paanajärven kahakka, Kelsingäinen, Nenäpalo, Isonselänlaki, Uulantaivaara, Voitajoki, Alavilmajoki. Korpraali

Martti Arvi Henrik, sähköasentaja, s. 08.08.1922 Rantsila. Pso: Sirkka os. Pääkkönen. Lapset: Päivi Inkeri -52, Heli Kaarina -53. Taistelut: Uhtua, Jyväskylä, Kenttjärvi, Kontokki, Karjala, Suojärvi, Laimelan pohjoispuoli, Kontron mottitaistelut. Rajajääkäri.

Mattila Eelis Aadolf, peruskoulun opettaja, s. 12.06.1905 Raahe, k. 24.06.1977 Rantsila. Pso: Annikki os. Rehasoo. Lapset: Annikki -27, Aila -30, Eelis -32, Veikko -34, Pirkko -36, Erkki -43. Taistelut:

Pelkosenniemi, Salla, Jatkosodan ajan kansanhuollon johtaja Rantsilassa. Alikersantti.

Mattila Heikki Ensio, kirvesmies, s. 20.04.1921 Rantsila. Taistelut: Luttosuunnan taistelut, Kemin kaupungin taistelut, Pohjois-Suomen vapauttamistaistelut. Alikersantti.

Mattila Iikka, työmies, s. 01.05.1911 Rantsila, k. 13.07.1982 Rantsila. Pso: Valma os. Forsström. Taistelut: Vasovaara-Latvajärvi, Vuokkiniemi-Ponkalahti, Vuonninen-Pistojoeki, Uhtuan länsipuoli, Maa-

selkä, Ihantala, Pohjois-Suomi. Korpraali.

Mattila Iisak Henrik, täpätintislaaja, s. 19.05.1920 Rantsila, k. 03.01.1987 Oulu. Pso: Aili os. Pietola. Lapset: Soili, Arja, Kauko, Hannele. Taistelut: Luttojoeki, Suonikylä, Rovaniemi, Taivalala. Korpraali, viestimies.

Mattila Jooseppi Asaf, työmies, s. 07.08.1897 Rantsila, k. 10.03.1960 Rantsila. Pso: Lyydia os. Huovinen. Lapset: Heikki, Helvi, Aili, Aino, Pentti, Lauri. Taistelut: Kuhmo, Löytövaara, Kies-

tingin suunta. Alikersantti.

Mattila Väinö Iisakki, kirvesmies, s. 15.11.1918 Pulkkila. Pso: Aune Tuulikki os. Tuohimaa. Lapset: Eero, Ritva, Terttu, Leila, Pekka, Eeva, Lea. Taistelut: Kokkari, Salmi, Tuulos, Syväri, Äänislinna, Lumfusi, Stalinkanava, Karhumäki, Kuuttilahti, Kivennapa, Tali, Ylikiiminki, Vuotso. Korpraali.

Mehtälä Matias Einaari, maanviljelijä, s. 06.11.1911 Merijärvi, k. 15.07.1981 Rantsila. Pso: Helli Tuulikki os. Aho. Lapset: Terttu Orvokki -39, Kerttu Raili Marjatta -41, Väinö Matias -49, Vesa Markku -55. Taistelut: Vuoksela, Vuosalmi, Uhtuan suunta, Vuokkiniemi, Vuoninen, Korpivaara, Uhtuan länsipuoli, Pohjois-Suomi. Sotamies.

Mikkola Vilhelmi, maanviljelijä, s. 17.05.1918 Rantsila, k. 20.08.1987 Rantsila. Pso: Hanna Sofia os. Kauppinen. Lapset: Eino, Liisa, Erkki, Marjatta, Timo, Eero, Seppo, Hannele, Tuomo, Rauno, Ilpo. Taistelut: Karjalan Kannas, Kiestingin suunta. Sotamies

Mikkola Väinö Johannes, maanviljelijä, s. 12.07.1920 Temmes. Pso: Helli os. Penttilä. Lapset: Kaarina -46, Eila -49, Tuula -52, Taimi -57, Teuvo -58, Juha -64. Taistelut: Talvisota; vartiointitehtävät Li-

minka. Jatkosota; Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuoninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Karjalan Kannas Lapinsota; Tornio, Rovaniemi, Meltaus. Alikersantti.

Mikkonen Antti, maanviljelijä, s. 05.10.1908 Puolanka, k. 16.10.1974 Paltamo. Pso: Iida os. Pyykkönen. Lapset: Marjatta, Bertta, Matti. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies.

Minkkinen Esa Jaako, työmies, s. 04.03.1923 Rantsila, k. 04.04.1954 Rantsila. Pso: Aino. Lapset: Kaija-Leena -54. Taistelut: Karjalan Kannas, Syvärin suunta. Korpraali n. 50 % invalidi.

Mikkonen Pauli Heikki, nimismies, s. 20.06.1914 Rantsila, k. 20.05.1981 Oulu. Pso: Aune os. Kurikka. Lapset: Matti, Paavo. Taistelut: Laatokan pohjoispuoli, Uhtuan suunta, Karjalan Kannas, Lapin sota. Pataljoonan adjutantti, yliluutnantti.

Minkkinen Leevi Matias, autoilija, s. 24.02.1915 Rantsila. Pso: Aura os. Pyrrö. Lapset: Kauko, Seppo, Simo, Jouko, Sirkka-Liisa. Taistelut: Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela, Vasovaara, Tetrijärvi,

Vuokkiniemi, Ponkalahti, Korpivaara, Tetri-vaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Vuosalmi, Ihantala. Kersantti.

Minkkinen Väinö Henrikki, s. 28.03.1910. Pso: Anna. Lapset: 1 lapsi. Taistelut: Karhumäki, Aunus. Sotamies.

Molander Johannes Oskari (Janne), asentaja, s. 12.07.1925 Temmes. Pso: Lilja os. Tas-kila. Lapset: Seppo, Maija, Teuvo, Osmo, Helena. Taistelut: Ino, Seivästö, Karjalan Kannas, Tornio, Karesuvan-to. Sotamies. Merimiesunionin jäsen, Jatkosodan muistomitali, Lapin sodan mitali

Mortti Yrjö Johannes, maanviljelijä, s. 11.12.1902 Rantsila, k. 15.07.1975 Oulu. Pso: Saimi os. Paldanius. Taistelut: Uhtuan suunta. Korpraali

Murto Kaarlo Iisakki,
työmies, s. 03.08.1917
Rantsila, k. 16.06.1977
Oulu. Pso: Irja. Lapset:
Vappu, Erkki, Eino,
Marjatta, Esko, Tarja,
Minna. Taistelut: Karja-
lan Kannas, Uhtuan
suunta. Stm.

**Murto Kaarlo Abra-
ham**, maanviljelijä, s.
11.02.1900 Rantsila, k.
Oulu. Pso: Anna os.
Kärki. Lapset: Lyyli,
Kaarlo, Kalevi. Taiste-
lut: Vuoninen, Pistojo-
ki, Korpivaara, Tetri-
vaara, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli. Korpraali.

**Murto Martti Johan-
nes**, talonmies, s.
06.03.1924 Rantsila, k.
01.02.1973 Oulu. Pso:
Anni Lahja os. Polus.
Lapset: Hannu Juhani -
57, Markku Olavi -58 k.
-75, Raimo Antero -58,
Päivi Hannele -58, Pau-
la Helena -64. Taistelut: Uhtua, Toppilasta
Tornioon Röytän satamaan. Sotamies.

**Murto Paavo Eed-
vard**, muurari, s. 22.
05.1923 Rantsila. Lap-
set: Irene, Pentti, Eero,
Maritta, Mervi. Taiste-
lut: Baatene, Sevijärvi,
Karhumäki, Syväri, Vii-
puri. Sotamies (sotakoi-
ran ohjaaja)

Murto Yrjö Henrikki,
metsätyönjohtaja, s. 06.
01.1902 Rantsila, k.
27.12.1977 OYKS. Pso:
Saimi Loviisa os. Heis-
kanen. Lapset: Arvo Il-
mari, Laura Annikki,
Lyyli Marjatta, Elvi Es-
teri, Aimo Ensio, Seidi

Inkeri, Lahja Tuulikki, Reijo Juhani. Tais-
telut: Uhtuan suunta. Alikersantti

**Mustonen Aate Arttu-
ri**, sementtimies, s. 03.
05.1920 Paavola. Pso:
Kerttu Annikki os. Tuo-
himaa. Lapset: Anna
Liisa, Veli, Hannu. Tais-
telut: Korpiselkä, Sal-
mi, Tuulos, Aunus, Vaa-
seni, Syväri, Äänislin-
na, Karhumäki, Poventsa, Pirunsaari, Kar-
jalan Kannas, Kivennapa, Kuulaselkä, Tali,
Pohjois-Suomi. Kersantti (Laguksen
jääkäri).

Mykylä Niilo Sakari,
maanviljelijä, s. 07.08.
1913 Rantsila. Pso:
Martta os. Äijälä. Lap-
set: Laura -46, Kari -48,
Leena -49, Pertti -54,
Jarmo -61. Taistelut:
Kiestinki, Karhumäki,
Karjalan Kannas, Poh-
jois-Suomi. Korpraali. Haavoittui -43.

**Myllyoja Johannes Ii-
sakki**, kirvesmies, s.
02.12.1916 Rantsila, k.
10.01.1974 Oulu. Pso:
Vieno Katariina os. Pel-
konen. Lapset: Seppo -
48, Kauko -50, Seija -
51. Taistelut: Kämärä,
Nurmijärvi, Karisalmi,
Tali, Filppula, Kivennapa, Muolaa, Heini-
joki, Vuosalmi, Vasovaara, Latvajärvi,
Vuokkiniemi, Ponkalahti, Korpivaara, Tet-
rivaara, Uhtuan länsipuoli, Jyvälahti. Ali-
kersantti. Haavoittui Äyräpäässä jalkaan,
30 % invalidi.

**Myllysaari Kaarlo Al-
fred**, karjanhoitaja, s.
29.06.1919 Temmes
k. Oulu. Taistelut: Ru-
kajärven suunta. Sota-
mies. Haavoittui käteen.

Mäkelä Eino Matias,
maanviljelijä, s.
13.03.1902 Kauhajoki,
k. 03.11.1986 Oulu.
Pso: Esteri os. Pikkarai-
nen. Lapset: Irma Inkeri
-28, Pentti Matias -29,
Arvo Olavi -30, Aini -
32, Elvi -34, Niilo -38,

Tuulikki -41, Paavo -42, Eila -46. Taiste-
lut: Karjalan Kannas, Uhtuan suunta. Vää-
peli.

Mäkelä Matti Kalle,
agrobiologi, s. 01.01.1912
Kullaa. Pso: Martta os.
Sevä. Lapset: Pekka -
39, Seppo -43, Marjatta
-44, Leena -47. Taiste-
lut: Laatokan koillis-
puoli. Luutnantti.

**Mällinen Antti Arttu-
ri**, maanviljelijä, s.
14.09.1900 Temmes, 1.
pso: Sofia os. Häll. Lap-
set: Toivo -22. 2. pso:
Anna Elisabeth os. Pel-
toniemi. Lapset: Ahti -
31, Veikko -40. Taiste-
lut: Pienpero, Tali, Kar-
jalan Kannas, Vasovaara, Latvajärvi,
Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuoninen, Pis-
tojoki, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Kies-
tingin suunta. Sotamies. Haavoittui -42
(kuulovamma).

**Mämmi Arvo Esaias
Iisakki (Esa)**, maanvil-
jelijä, s. 06.04.1924
Rantsila. Pso: Laina os.
Kuorilehto. Lapset: Sei-
ja. Taistelut: Uhtuan
länsipuoli, Karjalan
Kannas, Kivennapa, Pa-
lokangas, Muolaa, Kat-
tilaoja, Hatakka, Heikurila, Jännerpuunjär-
vi, Riikolanvuoren maasto, Ihantala, Nos-
kuan lohko. Korpraali.

Mämmi Esa Kalevi, ta-
lollisen poika, s.
13.05.1925 Rantsila, k.
27.12.1988 Oulu. Tais-
telut: Karjalan Kannas,
Lapin sota. Sotamies.

**Männikkö Eino Iisak-
ki**, pienviljelijä, s. 27.
05.1908 Rantsila, k.
03.02.1971 Rantsila.
Pso: Anna Margakreta
os. Tuokkola. Lapset:
Ritva Annikki, Veikko
Juhani. Taistelut: Kies-
tingin suunta. Korpra-
ali.

Mäntylä Aukusti,
maanviljelijä, s. 18.03.
1903 Haapajärvi, k.
11.07.1982 Rantsila.
Pso: Hilda os. Mämme-
lä. Lapset: Kalevi, Eino,
Helvi, Voitto, Matti,
Ritva. Taistelut: Ruka-
järvi, Syskyjärvi, Koli-
vaara, Pismajoki, Ontajoki. Alikersantti.
Paleltumavamma, sotainvalidi.

Mäntyniemi Reino Jaakoppi, maanviljelijä, s. 10.03.1913 Oulainen, k. 31.05.1990 Ruukki. Pso: Hilja. Lapset: Voitto. Taistelut: Savukoski, Uhtuan suunta, Tolvajärven suunta. Ylikersantti.

Nevala Jooseppi (Juuso), maanviljelijä/kirvesmies, s. 27.5.1906, Temmes, k. 23.4.1965, Oulu. Pso. Liisa o.s. Repola. Lapset: Marja -43, Paavo -43, Irja -44, Eero-45, Jouko -46, Eila -48, Kaisu -50, Jorma -52, Pentti -55, Marja -60. Taistelut: Talvisota Autosotamies, Jatkosota Uhtuan suunnan taistelut. Tykkimies.

Nevala Matti Jaako, maanviljelijä, s. 5.8.1905, Rantsila, k. 14.3.1953, Rantsila. Pso. Zaida o.s. Mätäsaho. Lapset: Saara Susanna, Sirkka Annikki, Juuso Matti, Aukusti Aadolffi, Maija-Liisa, Katri Helena. Taistelut: Kiestingin suunnalla autonkuljettajana. Sotamies.

Nevala Väinö Stevanus, piirityönjohtaja, s. 22.9.1905, Pulkkila, k. 4.11.1950, Rantsila. Pso. Lyyli Dagmar o.s. Adolfsson. Lapset: Saara, Liisa, Teuvo, Eila, Ulla. Taistelut: Uhtuan suunta ym. Ylikersantti.

Niemelä Antti, kirvesmies, s. 3.3.1913, Rantsila, Pso. Martta o.s. Remes. Lapset: Enni, Sinikka, Eila, Seija. Taistelut: Vuosalmi, Ihantala. Komennus pioneeripataljoonaan tietyöt, sekä sotilasparakkien pystytys ja kuljetus tehtävät. Sotamies.

Niemelä Antti, maanviljelijä, s. 9.3.1907, Rantsila. Pso. Helli o.s. Heikkilä. Lapset: Veikko, Tapani, Teuvo. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Mäntyvaara, Jousijärvi, Märkäjärvi, Vironlahti, Vilajoki, Kemijärvi, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Tetrivaara, Korpivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuolen taistelut. Ylikersantti.

Niemelä Elias Yrjö, maanviljelijä, s. 22.2.1915, Paavola. Pso. Lydia Katariina o.s. Kuusirati. Lapset: Elli Annikki -36. Taistelut: Salla, Viipurinlahti. Haavoitui 1940. Inv.% 100. Kersantti

Niemelä Heikki Mikael, maanviljelijä, s. 12.1.1897, Rantsila, k. 12.2.1970, Oulu. Pso. Anna Kreta o.s. Kihnulla. Lapset: Eeva, Impi, Pauli, Elvi, Simo, Irma, Eero, Tellervo, Pentti, Liisa. Taistelut: Kuhmon taistelut. Kersantti.

Niemelä Johan Eedvard, maanviljelijä, s. 19.4.1910, Rantsila. Pso. Lyydia o.s. Lukkarila. Lapset: Matti. Taistelut: Talvisodassa Karjalankannas. Jalka ruhjoutui 1940. Invalidi.

Niemelä Veikko Jal-mari, s. 15.6.1925, Temmes, k. 15.11.1993. Pso. Anna-Liisa o.s. Pyykkö. Lapset: Sirpa Marita, Jari Pekka, Eija Kaarina. Taistelut: Seesjärvi, Paatene, Suontele, Loimola. Korpraali.

Niemelä Vilho Johannes, työmies, s. 23.5.1914, Paavola. Taistelut: Kannas, Uhtua, Muolaanjärvi. Sotamies.

Nieminen Yrjö Mikael, maanviljelijä, s. 24.8.1906, Laihia, k. 17.10.1980, Raahen aluesairaala. Pso. Laina o.s. Pihlman. Lapset: Asrit, Arttu, Anneli, Reijo. Taistelut: Karjalan kannaksen taistelut. Stm.

Niiranen Kaarlo Herman, maanviljelijä, s. 16.1.1913, Lumijoki, k. 23.12.1960, Rantsila. Pso. Saimi Sylvia o.s. Näsänen. Lapset: Salme Anneli. Taistelut: Karjalan kannas. Alikersantti.

Niskala Arvid Aukusti, maanviljelijä, s. 29.3.1909, Kestilä. Pso. Helvi o.s. Haapalainen. Lapset: Anneli, Pauli. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Säkki-järvi, Kiestinki, Karhumäki, Kannaksella Ihantala, Lapinsodassa Sodankylään asti. Korpraali.

Niskala Herman Vilhelm, maanviljelijä, s. 19.6.1907, Haapavesi, k. 11.1.1970, Rantsila. Taistelut: Talvisodassa Kuhmo, Jatkosota Ihantala, Uhtua. Sotamies.

Niskala Toivo Esaias, maanviljelijä, s. 11.5.1918, Nivala. Pso. Helvi o.s. Virta. Lapset: Matti Arvo, Marja-Liisa, Markku Esajas, Heli Marjatta. Taistelut: Suomussalmi, Raate, Pitkäranta, Kiestinki, Uhtuan suunta. Alikersantti.

Niskala Väinö Topias, höylääjä, s. 31.10.1912, Nivala. Pso. Kirsti o.s. Vainio. Taistelut: Kies-tingin suunta, Säkkijärvi. Sotamies

Niskanen Uuno Kaarlo, maanviljelijä, s. 27.10.1912, Sievi. Pso. Anna o.s. Yrttiäho. Lapset: Tehvo, Taisto, Tellerovo, Tuula, Terho, Tarja. Taistelut: Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela, Vuokkiniemi, Uhtuan länsipuoli, Kivennapa, Hemijoki, Vuoksenlahti, Hiirelä, Vasaravaara, Lalvajärvi, Noskua, Vuosalmi, Pohjois Suomen taistelut. Alikersantti.

Nissinen Erkki Olavi, s. 17.5.1911, Tuusniemi, k. 13.5.1947, Oulujoki. Pso. Hilja o.s. Kanniaisen. Taistelut: Kiestinki. Sotavankeus heinäkuussa 1942 Kiestingissä. Sotamies.

Nissinen Petter Kalerovo, toimitusjohtaja, s. 11.3.1922, Tuusniemi. Pso. Sointu Rauha o.s. Väre. Lapset: Markku, Tuula, Eero, Esko. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Ääninen. Inv.% 50. Sotainvalidi. Korpraali.

Niva Eerik Oskari, laitosmies, s. 1.12.1923, Rantsila, k. 14.8.1985, Kemi. I Pso. Elma o.s. Kamunen. II Pso. Rauha o.s. Kultalahti. Lapset: Reijo, Eero. Taistelut: Seesjärvi, Syväri, Latvala, Juustila, Tolvajärvi. Haavoitui 8.7.1944, Juustilassa. Sotamies.

Niva Elo Martti, maanviljelijä, s. 22.12.1921, Rantsila. Pso. Alli Eliisa o.s. Pussila. Lapset: Mauno -56, Matti -59. Taistelut: Maaselkä, Syväri, Laatokan koillispuoli, Rajakontu. Haavoitui 1.7.1944 Rajakonnussa. Kotiutettu 10.1.1945 Raahe. Inv.% 25. Korpraali.

Niva Heimo, maanviljelijä, s. 5.11.1920, Rantsila. Pso. Emmi Paula o.s. Kärki. Pso. Satu -47, Paula -48, Päivi -57. Taistelut: Kokkari, Pitkäranta, Salmi, Syväri, Tuulos, Aunus, Pitkäranta, Äänislinna, Karhumäki, Sodankylä. Haavoitui 1944. Kersantti. (Lagus panssari-mies).

Niva Iikka Ensio, ylikonstaapeli, s. 11.1.1920, Rantsila. Pso. Eila o.s. Suomalainen. Lapset: Anneli -50, Matti -54. Taistelut: Porajärvi, Semsavaara, Juustjärvi, Kuutamolah- ti, Nurmasjärvi, Uhtuan suunta. Väpäli.

Niva Klaus Manne, maanviljelijä, s. 8.4.1923, Rantsila, k. 9.5.1988, Rantsila. I Pso. Eeva o.s. Kröger k. 1954. II Pso. Eeva o.s. Isoviita (eron.). Lapset: Vesa -54, Ari -65. Taistelut: Äänisniemi, Vienan kangas, Heisijärvi, Ihantala, Pohjois Suomen taistelut. Haavoitui 1944. Korpraali.

Niva Taavi Olavi, autoilija, s. 23.3.1917, Rantsila, k. 1992, Rantsila. Pso. Aino Sofia o.s. Häkkinen. Lapset: Markku -47, Mirja -48, Perttu -54. Taistelut: Suomussalmi. Haavoitui 1939. Sotamies.

Nivala Eedvard Iisakki, autonkuljettaja, s. 27.7.1918, Rantsila, k. 19.8.1977, Oulu. Pso. Iida. Taistelut: Uhtuan suunta ja Lapin sota. Sotamies.

Nivala Matti Alfred, maanviljelijä, s. 11.10.1921, Rantsila, k. 14.9.1983, Oulu. Pso. Irja Annikki o.s. Seppälä. Lapset: Kari -47, Seppo -48, Raija -49, Tarja -60. Taistelut: Kiestinki, Karhumäki, Lakijärvi, Äänisniemi, Vienan kanava. Alikersantti.

Nivala Verner Jaa-koppi, asemamies, s. 4.11.1913, k. 31.8.1992, Oulu. Taistelut: Suomussalmi, Raate, Kuhmo. Tykkimies.

Nokkoudenmäki Eede Johannes, maanviljelijä, s. 25.4.1914, Kärsämäki, k. 16.9.1986, Rantsila. Pso. Tyyne o.s. Turula. Taistelut: Uhtua, Vuoninen, Pistojoki, Kiestinki, Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Vuosalmi, Noskua, Ihantala, Tornio, Rovaniemi. Haavoitui 25.8.1941. Korpraali.

Nousiainen Antti Aukusti, laturi/autoilija, s. 13.10.1913, Rantsila, k. 3.1.1973, Raahe. Pso. Elsa o.s. Isoviita. Lapset: Alpo -38, Salme -40, Laimi -42, Elina -43, Juhani -45, Terttu -47, Martti -48, Mikko -50, Leo -51, Pasi -52, Pekka -56. Taistelut: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela. Sotamies.

Nousiainen Armas Aulis, rakennusmies, s. 13.10.1922, Rantsila, k. 27.1.1990, Ylivieska. Pso. Martta Kaarina o.s. Kamsula. Lapset: Pentti -46, Pekka -47. Taistelut: Kiestinki, Uhtuan suunnan taistelut. Sotamies.

Nousiainen Matti Lennart, rakennusmies, s. 17.12.1920, Rantsila, k. 9.7.1985, Oulu. Pso. Lahja Helmi o.s. Herranen. Taistelut: Kiestinki, Uhtuan suunnan taistelut, Lapin sota. Korpraali.

Nousiainen Veikko, mylläri, s. 5.4.1919, Rantsila, k. 24.3.1959, Oulu. Pso. Jenni Pauliina o.s. Lämsä. Lapset: Veijo Juhani -49, Seija Kyllikki -50, Seppo Jaakko -51. Taistelut: Suomussalmem taistelut, Kiestinki, Uhtuan suunta. Sotamies.

Näsänen Artturi Viljami, maanviljelijä, s. 22.3.1903, k. 22.12.1983. Taistelut: Kiestingin suunta. Sotamies.

Näsänen Eelis Arvid, maanviljelijä, s. 22.9.1900, Rantsila, k. 12.5.1958, Oulun sairaala. Pso. Nanni Sofia o.s. Mäki. Lapset: Vilho Johannes, Jaakko Sakari, Aune Pieta Maria, Paavo Aleksanteri, Anna-Liisa, Elina Rakel, Eeva Sofia, Antti Eelis, Hannu Matias, Heikki Pasi, Nanni Suoma Kaarina. Taistelut: Uhtuan suunta, Kannaksen taistelut. Sotamies/Lääkintämies.

Näsänen Eino Eevertti, maanviljelijä, s. 20.7.1911, k. 16.11.1989, Rantsila. Pso. Taimi o.s. Yypänaho. Lapset: Annikki, Matti, Toini, Juhani, Eeva, Saara, Kaija, Erkki, Toivo, Liisa, Sirkka, Eila, Vuokko, Markku. Taistelut: Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pankalahti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli. Alikersantti.

Näsänen Heimo Johannes, maanviljelijä, s. 28.3.1899, Rantsila, k. 10.12.1965, Oulun lääninsairaala. Pso. Anna o.s. Wikman. Lapset: Ernesti, Eila, Eeva, Elma, Lea, Kaarina, Elsa, Tuula. Taistelut: Palvelut sota-aikana esikunta komppaniassa. Ei rintama joukoissa. Sotamies.

Näsänen Kauko Ernesti, työnjohtaja, s. 17.9.1923, Rantsila. Pso. Elsa o.s. Sivukanngas. Lapset: Kirsti, Kauko, Keijo, Kaarina. Taistelut: Seesjärven rannikko, Syvärin sillanpään aseman torjuntataistelut, Viipuri, Lavola, Juustila, Tolvajoki. Sotamies

Näsänen Olli Eemil, maanviljelijä, s. 29.7.1895, Rantsila, k. 8.4.1969, Raahen Pso. Iida o.s. Lehto. Lapset: Aulo -25, Aune -26, Anja -28, Aimo -30, Liisa -33, Hilja -36, Suoma -38, Olli -40. Taistelut: Tornion vapaussota, Pelkosenniemi. Sotamies.

Oja Lauri Antti Johannes, kirvesmies, s. 9.12.1918, Rantsila. Pso. Mirjam o.s. Helkola. Lapset: Ritva, Sisko, Eero. Taistelut: Lampijärvi, Vaskisavotta, Vihtämäki, Pasurinkangas, Valkjärvi, Äyräpää, Vuoksi, Kivennapa, Karjalan kannas. Kersantti.

Oja Otto Iisakki, maanviljelijä, s. 23.4.1905, Rantsila, k. 8.3.1971 USA. Pso. Hanna o.s. Häkkinen. Lapset: Pentti, Anja, Väinö. Taistelut: Talvisota Pelkosenniemi, Karjalan kannas. Sotamies

Ojala Taavi Jaakko, Opettaja, s. 24.7.1924, Rantsila, k. 27.10.1957, Rantsila. Pso. Edit o.s. Pussila. Lapset: Irma, Timo, Leila, Kaarina. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Lapin sota, Tornio, Rovaniemi, Kilpisjärvi. Alikersantti.

Ojala Väinö Henrikki, maanviljelijä, s. 21.10.1911, Siikajoki. Pso. Naimi Sofia o.s. Mankinen. Lapset: Lahja Elina, Laina Alina, Timo Väinö, Teuvo Henrikki, Leena Sofia. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestingin suunta, Jandeba, Syvärin sillanpää, Alakorpi, Torasjärvi, Puskunselkä, Pultsoila, Käsnäselkä, Katitsanlampi, Koivuselkä. Talvisota: Vuoksela, vuosalmi, Vuoksenranta. Alikersantti.

Ojamaa Viljo Johannes, eläkeläinen, s. 24.11.1911. Pso. Helmi Sofia o.s. Kaartenaho. Lapset: Hilikka Kaarina, Veli Veikko, Voitto Johannes, Helena Marjatta, Helinä Annikki. Taistelut: Aittojoki, Tolvajärvi, Ägljärvi, Luglajärvi, Latvajärvi, Kis-Kis-järvi. Korpraali.

Ojanaho Johan Aukusti, s. 17.7.1912, Rantsila, k. 14.10.1985, Rantsila. Pso. Helvi Elsa o.s. Mikkonen. Lapset: Enni Raili Annikki, Mauno Johannes, Kalevi Eino Antero, Erkki Juhani. Taistelut: Talvisota: Kuhmo, Tiiro, Tuhkala, Kananainen, Sahjana, Kiestingin valtaus, Uhtuan Maa-selän ja Ilomantsin suunnat. Ylikersantti.

Ojanlatva Leo Ilmari, maanviljelijä, s. 1.3.1925, Rantsila. Pso. Aune Elisabet o.s. Matela. Lapset: Helena -53, Matti -53, Marjut -70, Markus -70. Taistelut: Kanneljärvi, Peippola, Summa, Tammisuo, Venkkeli, Talin, Juustila, Kärskilänjärvi, Viipurinlahti. Korpraali.

Ojanlatva Matti Iisakki, kirvesmies, s. 15.2.1906, Rantsila, k. 27.2.1976, Kuopio. Pso. Anna Maria o.s. Pitkänen. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Saijan, Säkkijärven taistelut, jatkosota Uhtuan länsi- ja pohjoispuolen taistelut, Jyvälahden taistelut, Ägljärvi, Tolvajärvi, Hylkysyrjä. Jääkäri.

Ojanlatva Yrjö Ilmari, maanviljelijä, s. 10.6.1902, Rantsila, k. 24.1.1994, Rantsila. Pso. Fanni Maria o.s. Savilampi. Lapset: Elsa, Leo. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi,

Vilojoki. Jatkosota: Vosovaara, Latvajärvi, Vuoninen, Vuokkiniemi, Pistojarvi, Uhtuan suunnan taistelut. Sotamies.

Paakkola Pauli Erkki, kirvesmies, s. 18.5.1923, Rantsila, k. 4.1.1993, Oulu. Taistelut: Karhumäen suunnalla. Sotamies.

Paakkola Taavi Anselmi, lasityöntekijä/eläkeläinen, s. 14.12.1919, Rantsila. Pso. Elma. Taistelut: Syvärillä. Sotamies.

Ojantakanen Juuso Johannes, maanviljelijä, s. 25.9.1910, Paavola, k. 8.9.1975, Rantsila. Pso. Annikki o.s. Matinheikki. Lapset: Hilikka, Hannu, Tellervo, Antti. Taistelut: Sallassa, Uhtuan suunnalla, Karjalan

kannaksen taisteluissa. Haavoitui 14.6.1944 Kannaksella. Sotilasmestari.

Pajander Olli Matias, metsäinsinööri, s. 30.9.1925, Merijärvi. Pso. Eeva o.s. Minkkinen. Lapset: Anne -56, Marja -60. Taistelut: Ihantala, Viipurinlahti. Korp-raali.

Ollanketo Vilho Armas, maanviljelijä, s. 4.10.1914, Vihanti, k. 21.10.1977, Rantsila. Pso. Hilma Margareetta o.s. Lampela. Lapset: Juhani, Liisa, Paavo, Lauri, Maija. Taistelut: Punnusjoki, Salmenkai-

ta, Vuosalmi, Lappenranta. Kersantti.

Pajula Esko Matias, rakennusmestari, s. 16.5.1912, Nivala. Pso. Helmi Senja o.s. Virsu. Lapset: Matti, Heikki, Markku, Marjatta, Risto. Taistelut: Talvisota Kuhmo ja Uhtuan suunnalla, Karjalan kannas,

Rovaniemen ja Sinetän taisteluihin. Rykmentin viestimestari. Yliväpeli.

Paakkola Elias Jooseppi, laitospöytä, s. 21.10.1911, Rantsila, k. 25.7.1992, Oulu. Pso. Lilja o.s. Siira. Lapset: Lapsia neljätoista. Taistelut: Kiestinki, Kannas, Suojärvi. Haavoitui 1944 Suojärvellä. Sotamies.

Paldanius Eino Iisakki, metsuri/maanviljelijä, s. 23.8.1913, Rantsila, k. 8.2.1973, Rantsila. Taistelut: Märkäjärvi, Salla. Sotamies.

Partala Teuvo Allan, eläkeläinen, s. 3.3.1922, Rantsila. Pso. Lyyli o.s. Laakko. Lapset: Ritva, Erkki, Veli. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Mosterjärvi, Humaljoki, Kaukopartioreisut. Yliluutnantti.

Paldanius Frans Iisakki, pienviljelijä, s. 20.6.1895, Paavola, k. 28.10.1944, Rantsila. Pso. Olga Johanna o.s. Louet. Lapset: Taimi -23, Terttu -25, Veikko -18, Manne -29, Tatu -31. Taistelut: Kivennavalla

v. 1944 Linnoitus- ym. sotatoimien avustamisissa rintamalla, mm. juoksuhautoja kaivamassa. Nostomies

Partala Toivo Iisakki, maanviljelijä, s. 3.2.1913, Rantsila, k. 27.1.1991, Rantsila. Pso. Julia o.s. Karling. Lapset: Paula -41, Sisko -43, Terttu -45, Kirsti -47, Jorma -49, Paavo -51, Airi -52, Sinikka -54,

Aarre -58, Arto -58. Taistelut: Kuhmo, Lontiira, Uhtua, Teppana, Leppävaara. Haavoitui 1942. Alikersantti.

Paldanius Väinö Eedvard, työnjohtaja/maanviljelijä, s. 24.3.1919, Rantsila. Pso. Hilma Maria o.s. Veteläinen. Lapset: Sirkka-Liisa, Jukka Väinö Vilhelm, Marja-Helena. Taistelut: Pitkäranta,

Lemetinmotit, Kemi, Raahe. Inv.% 100. Sotamies.

Partala Veikko Armas, Hankkija sähkö tarkastaja, s. 6.9.1911, Rantsila, k. 14.3.1976, Helsinki. Pso. Tyyne o.s. Saarela. Lapset: Vieno, Anja, Veli, Eila, Vesa, Sirpa. Taistelut: Tolvajärvi, Kiestinki, Maaselkä,

Ihantala, Pohjois Suomi. Haavoitui vasempaan käteen Ihantalassa. Jääkäri.

Partala Tauno, maanviljelijä, s. 12.12.1920, Rantsila, k. 1.8.1988. Pso. Lyyli Annikki o.s. Latvalehto. Lapset: Kauko, Hilikka, Mauno, Erkki, Pentti, Matti, Marja Leena. Taistelut: Uhtua, Pistojarvi, Latva-

järvi, Ponkalahti, Vuoninkukkula, Kollaa, Karjalan kannas, Rovaniemi, Kittilä. Korp-raali.

Partala Viljo Jaakko, s. 8.8.1922, Rantsila. Taistelut: Uhtuan suunnan ja Tolvajärven taistelut. Sotamies.

Pelkonen Jaakko, maanviljelijä, s. 18.8.1900, Rantsila, k. 16.4.1966, Rantsila. Pso. Mari o.s. Honkamaa. Lapset: Viljo, Teuvo, Lilja kuollut. Taistelut: Pelkosenniemi, Jautsjärvi, Märkäjärvi,

Visajoki. Korpraali.

Pelkonen Johan Albin, työmies, s. 9.6.1918, Rantsila, k. 1.7.1976, Kauniala. Taistelut: Talvisota Leipäsuu, Jatkosota Lempäälä, Vuosalmi, Äyräpää. Inv.%100. Sotainvalidi. Sotamies

Pelkonen Johan (Hannes) Petter, seppä, autonkuljettaja, s. 28.7.1907, Oulujoki, k. 6.4.1988. Pso. Lempi o.s. Salo. Lapset: Heimo Sakari, Paavo, Aaro, Pekka, Niilo Pentti, Hannu, Maija, Sisko,

Helena, Risto, Olavi, Lauri, Mikko. Taistelut: Vasovaaran ja Uhtuan suunnalla. Sotamies.

Pelkonen Pauli, eläkeläinen, s. 11.4.1924, Rantsila. Pso. Eeva Linnea o.s. Mämmi. Lapset: Taisto, Tuula, Kaisa, Tarmo, Risto, Tarja, Rauno, Seija. Taistelut: Lempäälä, Kuokkala, Vammelsuu, Nestorjärvi, Viipurinlahti, Ilomantsi.

Humaljoki, Sotamies.

Pelkonen Toivo, eläkeläinen, s. 7.5.1920, Rantsila. Pso. Vieno k. 1989 o.s. Viitanen. Lapset: Reijo, Kauko, Esko, Raija. Taistelut: Aunus, Syväri, Äänislinna, Petroskoi, Karjalan kannas. Sotamies.

Pelkonen Viljo Jaakko, eläkeläinen, s. 19.2.1925, Rantsila. Pso. Marjatta o.s. Harjunpää. Lapset: Paula, Jouko, Tuula. Taistelut: Salla, Kanneljärvi, Peippola, Summa, Tammisuo, Ventelä, Juustilankangas, Tienhaara, Kannaksen puolen taistelut. Erikoiskoulutus: kk mies. Sotamies.

Lapin sota syksyllä 1944. Korpraali.

Peltonen Soini Vihtori, metsätöönjohtaja, s. 22.9.1919, Liperi. Pso. Anna Hilja o.s. Ahonpää. Lapset: Risto, Markku, Hannele, Marjaana. Taistelut: Sallan suunta, Kiestinki, Karhumäki, Ihantala, sekä

Lapin sota syksyllä 1944. Korpraali.

Pentikäinen Veikko Aadolf, rovasti, s. 9.6.1909, Helsinki, k. 14.2.1992, Järvenpää, Pso. Kaino Helena o.s. Liakka. Lapset: Veikko Samuli -38, Juha Yrjänä -40, Helka Helinä -41, Ilkka Tapani -44, Hannu

Matti -46, Veli-Paavo -49, Heikki Antero -53. Taistelut: Uhtuan suunta, Karhumäki, Mäntyselkä, Hyrylan, Kivatsu, Tsulkin, Suojärvi, Vuontele, Ägläjärvi, Tolvajärvi, Hylkysyrjä, Vartsilä, Lapin sota. Sotilaspastori.

Perkkiömäki Jaako Jalmari, maanviljelijä, s. 6.12.1904, Laihia, k. 1971 Rantsila. Pso. Lempi o.s. Koukkari. Lapset: Marjatta, Eila, Veikko, Jaakko, Raili, Alli. Taistelut: Uhtua. Kengitysseppä. Sotamies.

Pesonen Emanuel Aadolf, maanviljelijä, s. 28.6.1910, Kuusamo, k. 24.1.1992, Rantsila. Pso. Helga o.s. Kylli. Lapset: Singe, Toivo, Veikko, Irja, Raimo, Anja, Alpo. Taistelut: Kannas, Ihantala, Kiestinki. Korpraali.

Pesonen Yrjö Armas, maanviljelijä, s. 22.5.1921, Kuusamo, k. 8.4.1973, Rantsila. Pso. Siiri o.s. Kylli. Lapset: Irma, Risto, Markku, Pirjo, Lauri. Taistelut: Kuusamo, Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas,

Oulun, Tornion, Rovaniemen sotatoimissa. Haavoitui Kiestingissä. Korpraali.

Pietarila Eemil Johan Henrikki, sekatyömies, s. 5.9.1918, Rantsila, k. 27.9.1949, Rantsila. Taistelut: Kiestingin suunta. Korpraali.

Pietarila Iisakki, maanviljelijä, s. 26.7.1910, Rantsila, k. 8.3.1966, Rantsila. Pso. Fanny o.s. Koirikivi. Lapset: Anni, Aimo, Mauno, Eila, Aino. Taistelut: Itärintama, Karjalan kannas. Sotamies.

Pietarila Matti Eenokki, sekatyömies, s. 17.4.1924, Rantsila, k. 28.11.1990, Rantsila. Taistelut: Muurila, Kannas. Inv.% 30. Sotainvalidi (silmä). Sotamies

Pietilä Alpo Heikki Olavi, työmies, s. 21.6.1920, Rantsila, k. 21.5.1989, Raahen Aluesairaala. Taistelut: Korpiselkä, Tjokin kylä, Kokkarinkylä, Viлокki, Pitkäranta, Salmi. Haavoitui 18.7.1941 Salmassa. Jääkäri.

Piippo Onni Iisakki, työnjohtaja, s. 30.3.1917, Pyhäntä, k. 17.6.1986, Oulainen. Pso. Siiri o.s. Heikkilä. Taistelut: Laatokan koillispuoli, Raatteen suunta, Vuokkiniemi, Uhtuan suunta, Kiestinki, Ki-

vennapa, Karjalan kannas, Ihantala, Oulu, Tornio. Haavoitui Tornion taisteluissa. Korpraali.

Pistemaa Antti Matias, postinkantaja, s. 6.3.1922 Rantsila, k. Rantsila. Pso. Annikki. Lapset: Sami ym. Taistelut: Jatkosota ammus-ten kantajana kannak- sen taisteluissa. Stm.

Pistemaa Vilho Hen- rik, s. 14.8.1910, Rant- sila. Taistelut: Karjalan kannas jatkosota. Ki- väärimies.

hen suunta. Ylikersantti.

Pitkänen Mauno Her- man, maanviljelijä, s. 23.11.1912, Kuusamo, k.23.2.1984, Rantsila. Pso. Iita Johanna o.s. Heikkala. Lapset: Sinik- ka-46. Taistelut: Suo- mussalmi, Kiestinki, Uhtua, Tolvajärvi, Lou-

Pohjola Aapo, s. 20.4. 1897, Rantsila. Taiste- lut: Kiestinki, Lohilahti, Kenttäkeittiömiehenä. Sotamies.

Pohjola Ahti Kustaa, tiemestari, s. 5.2.1908, Paavola, k. 30.4.1975, Oulu. Pso. Elsa o.s. Si- milä. Lapset: Pirkko- Liisa -38, Paavo Kalevi -41, Jorma TapioJuhani -46, Kari Aaro Sakari -47, Leena Sisko Mar-

jatta -52, Marja Sinikka -54. Taistelut: Uhtuan suunta ja Kannaksen taistelut. Sotilas- mestari.

Pohjola Johan Hen- rikk, maanviljelijä, s. 23.7.1907, Rantsila, k. 21.7.1961, Oulun Lää- ninsairaala. Pso. Inkeri o.s. Poikola. Lapset: Taisto, Marjatta, Teuvo, Raili, Tapio. Taistelut: Pistojoiki, Korpivaara,

Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli, Vuoninen, Kuhmo. Haavoitui 2.8.1941 Uhtuan länsi- puolella. Sotamies.

Pohjola Olavi, talon- mies, s. 9.4.1924, Rant- sila, k. 20.6.1974, Kuu- samo. Pso. Sanelma o.s. Pätsi. Lapset: Salme -46, Pasi -53, Vesa -61, Juha -66. Taistelut: Lempäälä, Kannas, Ilo- mantsi. Jääkäri.

Poikola Ahti Pellervo, työmies, s. 19.6.1916, Rantsila. Taistelut: Uhtuan suunta, Kannaksen taistelut, sekä Lapin so- ta. Sotamies.

Poikola Eedvard, s. 23.2.1918, Rantsila. Taistelut: Karjalan kan- nas. Sotamies.

Poikola Eino Edvard, työmies, s. 16.8.1902, Rantsila. Taistelut: Mär- käjärvi, Vilajoki. Sota- mies.

Poikola Ernesti Pieta- ri, työmies, s. 31.3. 1905, Rantsila. Pso. Maria. Taistelut: Talvi- sota Pelkosenniemi, Sa- vukoski, Joutjärvi, Mär- käjärvi, Vilajoki. Jatko- sota Uhtuan suunnan taistelut. Sotamies

Poikola Lauri Elias, maanviljelijä, s. 8.10. 1920, Rantsila, k. 11.9. 1985, Rantsila. Pso. Ee- va o.s. Laine. Lapset: Juha, Esko. Taistelut: Suomenlinnan saaret, Ilmantorjunta patterit. Sotamies.

Poikola Martti Hen- rik, maanviljelijä, s. 23.11.1921, Rantsila, k. 19.10.1983, Rantsila. Taistelut: Syvärin alu- ella. Sotamies.

Poikola Reino Alberd, maanviljelijä, s. 21.6. 1910, Raahe, k. 13. 10.1983, Oulu. Pso. Sel- ma Maria o.s. Tirkkonen. Lapset: Veikko, Anja, Aune, Väinö. Taistelut: Jatkosota Va- savaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pankalahti. Talvisota Vuok- si, Punnusjoki, Salmenkaita. Haavoitui 26.2.1940 Salmenkaidassa ja 28.7.1941 Pankalahdella. Korpraali.

Kannas, Uhtuan suunta, Tornio. Korpraali.

Porkka Aarne Matias, metallimies, s. 19.9. 1913, Rantsila, k. 9. 3.1981, Rantsila. Pso. Emmi o.s. Minkkinen. Lapset: Eero, Veikko, Lasse, Marja-Liisa. Taistelut: Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela,

Kannaksen taistelut. Kaukopartiomies. Korpraali.

Porkka Aimo Iisakki, työmies, s. 30.1.1920, Rantsila. Pso. Aino Ma- ria o.s. Rahko. Lapset: Asta Marjaana -64, Ani- ta Mirja -65, Aimo An- tero -67. Taistelut: Ilo- mantsi, Petroskoi, Kon- tupohja, Ääninen ja

Porkka Arvi Ilmari, maatyömies, s. 29.12.1922, Rantsila, k. 28.6.1941, Oulun Kasarmi. Taistelut: Vapaehtoisen armeijaan seitsemäntoista vuotiaana kuoli sotaväessä katastrofin uhrina. Palvelupaikat Kajaani ja Oulu. Sotamies.

Porkka Eino Iisakki, puuseppä, s. 1915, Rantsila. Taistelut: Itärintamalla ja Karjalan kannaksella. Kersantti.

Porkka Heimo Matias, talonmies, s. 13.6.1922, Rantsila. Pso. Tyne Regina o.s. Niskala. Lapset: Jouko -49, Liisa -50, Kauko -53, Marja -60, Veijo -61. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Tolvajärven eteläpuoli. Sotamies.

Porkka Heimo, työmies, s. 15.1.1919, Rantsila, k. 27.5.1984, Haukipudas. Pso. Elsa o.s. Raatala. Taistelut: Uhtua, Karjalan kannas. Korpraali.

Porkka Jaako Einari, porari, s. 2.7.1924, Rantsila, k. 2.11.1990, Tervola. Pso. Martta o.s. Kauhanen. Lapset: Seija -57, Pauli -59, Sinikka -61, Pentti -64, Pasi -70. Taistelut: Röhö, Suurijärvi, Uhtua, Karjalan kannas, Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Kemi. Haavoitui 27.6.1944. Sotamies.

Porkka Veikko Johannes, maanviljelijä, s. 28.6.1917, Rantsila. Pso. Martta o.s. Hyväri. Taistelut: Talvisota: Nurmijärvi, Muolaa, Kämärä. Jatkosota: Hiirijärvi, Vesijärvi, Ihantala, Lapin sota. Sotamies.

Porkka Vilho Matias, työmies, s. 29.12.1916, Rantsila, k. 19.6.1972, Oulu. Taistelut: Talvisota: Kannaksen taistelut. Jatkosota: Suojärvi, Kostamus, Juustjärvi, Porajärvi, Karhumäki, Paatene, Ilomantsi, Loimela, Pölkjärvi. Korpraali.

Punkeri Arvi Eelis, maanviljelijä, s. 23.7.1919, Rantsila, k. 21.1.1965, Rantsila. Pso. Aune Annaliisa o.s. Sippola. Lapset: Eila -39, Tellervo -43, Martti -46, Ritva -47, Markku -49, Timo -51, Helena -59. Taistelut: Taistelut: Kuhmon suunnalla talvisodassa. Päämajassa autonkuljettajana Mannerheimin vakituinen kuljettaja vuosina 1941-1944. Alikersantti.

Punkeri Kalevi Matias, työmies, s. 6.11.1925, Rantsila, k. Rantsila. Taistelut: Uhtuan suunnan taistelut, Vuotunki, Ägläjärvi, Tolvajärven taistelut. Jääkäri.

Punkeri Onni Jooseppi, maanviljelijä, s. 2.6.1925, Rantsila. Taistelut: Karjalan kannas, Lapin sota, Kenttävartiotehtävät Suomussalmi, jatkosodassa. Sotamies.

Punkeri Väinö Iivari, maanviljelijä, s. 22.8.1923, Rantsila. Pso. Eino o.s. Koskela. Lapset: Salme -56, Pirjo -61. Taistelut: Maaselän kannas, Talin Kanava, Ihantala, Karjalan kannas. Taistelulähetti. Sotamies.

Puolakka Eetu, työmies, s. 24.6.1908, Rantsila, k. Oulu. Pso. Signe. Lapset: Kuusi lasta. Taistelut: Karjalan kannas, Uhtuan ja Kiesingin taistelut. Korpraali.

Puolakka Lauri Ilmari, eläkeläinen, s. 15.11.1922, Rantsila. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Vuokkiniemi, Korpilohkon partiotistelut, Tolvajärven eteläpuoli. Korpraali.

Puolakka Matti, maanviljelijä, s. 14.9.1906, Rantsila. Pso. Beada o.s. Nivala. Lapset: Ailla, Taina, Laila, Veli, Kyllikki. Taistelut: Tolvajärvi, Uhtua, Juustila. Sotamies.

Puolakka Tauno Henrikki, työmies, s. 10.12.1925, Rantsila. Pso. Annikki. Taistelut: Jatkosota Karjalan kannaksen taistelut, Lapin sota Kilpisjärvelle asti. Sotamies.

Purkunen Nikolai (sannottu Mikoksi), maanviljelijä, s. 22.12.1915, Suojärvi, k. 18.6.1983, Rantsila. Pso. Toini Asta o.s. Pirkkalainen. Lapset: Kaija -47, Tauno -49, Ilmari -51, Aimo -55, Reino -58. Taistelut: Talvisota Laatokan pohjoispuolella. Jatkosota: Ontrovaara, Louhivaara, Porajärvi, Seesjärvi, Paatene, Ilomantsin pohjoisrintamalla. Alikersantti.

Pussila Arvi Väinö, pienviljelijä, s. 6.6.1925, Rantsila. Pso. Laura o.s. Pihkakoski. Lapset: Jouko, Mauri, Ilkka, Helena, Tapio, Kyösti. Taistelut: Ino, Humaljoki, Viipurinlahti. Haavoitui 8.7.1944 Hapensaarella. Inv.% 20. Alikersantti.

Pussila Lauri Valtteri, maanviljelijä, s. 15.2.1919, Rantsila. Pso. Lyyli Anna o.s. Koukari. Lapset: Matti -43, Teuvo -45, Seppo -46, Timo -49, Liisa -51, Anja -54, Asta -58, Veikko -61. Taistelut: Talvisodassa Viipuri, Kanneljärvi, Kuunselkä, Vemmelsuu, Ino, Lempaala, Syväri, Vitele, Rajakontu, Salmi, Pitkäranta, Karisalmi, Kemi. Alikersantti.

Pussila Matti Johannes, s. 5.11.1921, k. 19.6.1953, Tornio. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti, Kannaksen taistelut, Muolaa, Heinijoki, Summa, Vuosalmi, Ihantala, Lapin sota. Sotamies.

Pussila Väinö, työmies, s. 1.9.1914, Rantsila, k. 30.3.1953. Pso. Laura o.s. Ojanlatva. Lapset: Annikki. Taistelut: 1939-40 Muolaa, Vuoksela. 1941-44 Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Uhtuan länsipuoli, Lapin sota. Sotamies.

Pyhälä Armas Veikko, maanviljelijä, s. 13.7.1905, Rantsila, k. 11.3.1972, Rantsila. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoiki, Uhtuan Länsipuoli, Kiestingin suunta. Kiväärimies.

Pyrrö Eino Olavi, kirvesmies, s. 18.10.1913, Rantsila, k. 7.12.1988, Ylivieska (Oulaskangas). Pso. Aino o.s. Niku. Taistelut: Kuhmo, Tuulos, Pisi, Kuuttilahti, Gorka, Syväri, Katsila. Alikersantti.

Pyrrö Vilho Ensio, maanviljelijä, s. 8.6.1919, Rantsila. Pso. Elma o.s. Luhtaniemi. Lapset: Orvokki, Veikko, Valtteri, Matti, Sinikka, Annukka, Hillevi. Taistelut: Kuhmo, Hyrynsalmi varastomies. Sotamies.

Pyrrö Yrjö Fredrik, autonkuljettaja, s. 9.4.1905, k. 24.12.1973, Rantsila. Pso. Eronnut. Lapset: Sirkka. Taistelut: Pohjoisrintamalla huoltojoukoissa autonkuljettajana. Sotamies.

Pyykkö Aarne Voitto, työmies, s. 21.5.1910, Rantsila, k. 30.1.1969, Oulu. Pso. Saimi o.s. Hirviniemi. Taistelut: Ino, Karjalan kannas. Sotamies.

Päätaalo Heimo Viljami, maanviljelijä, s. 8.6.1915, Merijärvi. Pso. Rauha o.s. Yppäri-lä. Lapset: Impi, Jussi, Jorma, Matti, Pekka, Jouni, Raimo, Esko. Taistelut: Lauttaniemi, Punnusjoki, Salmenkai-ta, Vuosalmi, Vuokkius-Pistojoiki, Tetri-vaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuolen taistelut, Kiestinki, Ahvenlahti, Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Maskua, Vuojoki, Ihantala, Lapin sota, Tornio Laurila, Rovaniemi. Korpraali.

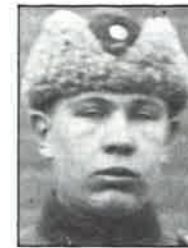
Rahikainen Erkki Jaakko, koneenhoitaja, s. 3.8.1916, Rantsila. Pso. Aili o.s. Viitala. Lapset: Eero Lauri, Hannu Juhani. Taistelut: Suomussalmi, Raate, Kuhmo, Karjalan kannas, Tornio, Kemi, Rovaniemi. Alikersantti.

Rahikainen Lauri Jaakko, maanviljelijä, s. 12.11.1914, Rantsila. Pso. Aura Maria o.s. Pussila. Lapset: Leena, Jukka, Jouni, Matti, Riitta. Taistelut: Uuraansaari, Turkinsaari, Uhtua, Kivennapa, Kolamäki, Muolaa, Heinijoki, Vuoksi. Ylikersantti.

Rahikainen Mauno Benjami, kenttämestari, s. 19.3.1923, Rantsila. Pso. Saima Elisabeth o.s. Pussila. Lapset: Anja Tellervo -48, Pirkko Elisabeth -51. Taistelut: Rukajärvi, Paatene. Kersantti.

Rahkola Armas Viljami, maanviljelijä, s. 14.9.1908, Oulainen, k. 5.4.1988, Rantsila. I Pso. Martta o.s. Taskila. II Pso. Aune o.s. Hakala. Lapset: Toivo -36, Terttu -39. Taistelut: Viipurinlahti, Karjalan kannas. Korpraali.

Rahko Ensio Arvi Henrikki, työmies, eläkeläinen, s. 10.2.1923, Rantsila. Pso. Aino Maria o.s. Snieker k. 21.1.1991. Lapset: Ritva, Jouko, Irja, Raimo, Salme, Seppo. Taistelut: Seesjärven rannikolla, Syvärin sillanpäinaseman torjuntataistelut, Viipurin, Lavolan ja Tolvajoen taistelut. Sotamies.

Rahko Matti Artturi, kirvesmies, s. 3.6.1920, Rantsila, k. 12.10.1993, Rantsila. Pso. Auli Maria o.s. Tainijoki. Taistelut: Matti -44, Marja Liisa -45, Armi -46, Kauko -48, Pirjo -50, Else -52. Taistelut: Kartajärvi, Leppäsyjä, Tulomajärvi, Pallahti, Suurmäki, Tuulos, Tuuksi, Aunus, Enomajoki, Uutujärvi, Syväri, Derevjanojev, Äänislinna, Karhumäki, Povetsa, Suurniemi, Uhtuan länsipuoli, Syväri, Pohjois Suomen taistelut. Korpraali. Lagusjääkäri.

Rainetoja Lauri Arvo, koneenhoitaja, s. 24.12.1924. Pso. Eeva o.s. Vilkman. Lapset: Hannu, Hilka. Taistelut: Ilomantsi. Rakuuna

Raivio Onni Antero, maanviljelijä, s. 20.8.1900, k. 6.3.1964, Rantsila. Pso. Hilma Elisa o.s. Suomala. Lapset: Alli Anneli, Nanna Liisa, Martti Verner. Taistelut: Karjalan kannaksen taistelut. Stm.

Rantapelkonen Heimo Henrik, maanviljelijä, s. 16.2.1912, Rantsila. Pso. Lempi Katariina o.s. Waghals. Lapset: Oili -35, Elma -37 k. -83, Toini -39 k. -90, Ensio -40 k. -49, Maija-Liisa -41 k. -49, Heimo -43, Esa -45, Eero -47, Hilka -50, Kirsti -52. Taistelut: Talvisota : Pelkosenniemi, Savukoski, Jousijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki, Jatkosota: Tiuro, Kiestinki, Röhö, Äänisenniemi, Vienankanava, Karhumäki, Ihantala. Inv.% 30. Alikersantti

Rantapelkonen Toivo Johannes, metsäteknikko, s. 28.2.1917, Rantsila. Pso. Eeva Elina o.s. Näsänen. Lapset: Osmo Antero, Ritva Anneli, Seppo Juhani, Raili Tuulikki. Taistelut: Talvisota: Suomussalmi, Raate, Pitkäranta. Jatkosota: Uhtuan suunta, Karjalan kannas. Väpeli.

Rantapelkonen Vieno Otto Verner, maanviljelijä, s. 30.3.1914. Lapset: Erkki, Paavo, Pirkko, Elsi. Taistelut: Talvisota: Karjalan kannas, Kyyrlä, Muolaanjärvi, Vuoksela. Jatkosota: Vasovaara, Ponkalahti, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoensuu, Vuoni-vaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli. Haavoitui Uhtuan kahakassa. Viestipuhelin mies. Korpraali.

Rasi Veikko Matti, maanviljelijä, eläkeläinen, s. 10.12.1912, Rantsila, k. 2.12.1992, Oulu. Pso. Helli Marita o.s. Äijälä. Lapset: Kaarina, Markku, Hannu, Olavi, Sinikka, Kyösti, Sauli. Taistelut: Uhtuan suunta ja Karjalan kannas. Sotamies.

Reijonen Simo, maanviljelijä, s. 2.10.1911, Liperi, k. 18.1.1992, Rantsila. Pso. Hellen o.s. Kivelä. Lapset: Tuulikki. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuolen taistelut, Rajajoki, Viipurin lahti. Ylikersantti.

Reinikka Eeli, herrastuomari, s.11.8.1914, k. 1.12.1982, Rantsila. Pso. Anni o.s. Pääkkö. Lapset: Eeva, Rauha, Matti, Elli. Taistelut: Uhtuan suunta. Ylivääpeli.

Reinikka Iisakki, maanviljelijä, s. 7.7.1903, k. 31.7.1976, Rantsila. Pso. Lyidia o.s. Ojanaho. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Vilajoki 1930-40. Uhtuan suunta, Kannaksen ja Lapin sota 1941-44. Sotamies.

Riikola Sulo Artturi, työmies, s. 13.11.1920, Rantsila, k. 28.11.1992, Oulainen. Taistelut: Karjalan kannas. Haavoitui vaikeasti Vuosalmella. Inv.% 55. Korpraali.

Riikola Veikko Heikki, maanviljelijä, eläkeläinen, s. 5.10.1923, Paavola. Pso. Ida Katariina o.s. Korkala. Lapset: Risto, Raija, Eija, Leena. Taistelut: Maaselkä, Karjalan kannas, Kaukjärvi, Summa, Huumola, Säiniö, Pero, Karisalmi. Alikersantti.

Riikonen Aarne Ilmari, talonmies, s. 9.3.1920, Rantsila, k. 17.6.1976, Joensuu Keskussairaala. Pso. Leena Aliina o.s. Sutinen. Lapset: Marja-Leena, Maija, Eeva, Mirja, Päivi. Taistelut: Ilomantsi. Korpraali.

Riikonen Eino Eedward, maanviljelijä, s. 17.11.1912, Rantsila. Pso. Vilma o.s. Saaranen. Lapset: Seppo, Aaro, Pirjo, Vuokki. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Tetrivaara, Korpivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Vuokkiniemen erämaalohko, Tolvajärven itäpuoli. Korpraali.

Riikonen Lauri Iisakki, työnjohtaja, s. 7.8.1921, Rantsila. Pso. Eeva o.s. Viitanen. Lapset: Matti, Aimo, Aaro. Taistelut: Lumisuonlohkon puolustustaistelu, Lempaala viivytystaistelu, Lempaala-Kiviniemi, Vuosalmi ja Vuoksela. Sotamies.

Rintamäki Arvi Jaako, poliisi, s. 23.7.1901, Ylistaro, k. 17.9.1988, Oulun Diakonissalaitos. Pso. Helmi Emilia o.s. Brännare. Lapset: Heli Kerttu Kaarina, Helvi Maija. Taistelut: Uhtuan suunnalla. Sotapoliisi. Alikersantti.

Roivas Armas Henrik, maanviljelijä, s. 11.5.1908, Sortavalan maalaisk. k. 20.10.1968, Riistavesi. Pso. Elsa o.s. Syrjänen. Lapset: Heillä oli kasvattilapsia. Taistelut: Karjalan kannas. Sotamies.

Roivas Mikko, maanviljelijä, s. 20.7.1905, Sortavalan maalaisk., k. 21.6.1976, Rantsila. Pso. Julia o.s. Leva. Lapset: Eila, Eski, Erkki, Eini, Yrjö, Leena, Lauri, Kaino. Taistelut: Karhumäki. Stm.

Ruotsalainen Johannes, s. 2.5.1904, Kiuruvesi. Pso. Helmi o.s. Piirainen. Lapset: Neljä lasta. Taistelut: Uhtuan suunnan taistelut. Sotamies.

Ronkainen Juho Jaa-ko, työmies, s. 22.7.1903, Rantsila, k. 7.10.1980, Raahen Aluesairaala. Pso. Aino Maria o.s. Lohela. Lapset: Reino, Martti, Kalevi. Taistelut: Pelkosenniemi, Salla. Sotamies.

Ruskoaho Antti Iisakki, vahtimestari, s. 16.7.1921, Rantsila, k. 8.10.1990, Oulu. Pso. Kirsti Ilona o.s. Lumiaho. Lapset: Heikki Juhani, Martti Viljami. Taistelut: Maaselkä, Laatokan Syväri, Saari-
mäki, Utele, Länsi-Syväri, Kemin taistelut. Korpraali.

Ronkainen Kaarlo Arvid, maanviljelijä, s. 9.11.1907, Rantsila, k. 28.4.1985, OYKS. Pso. Anna Lyydia o.s. Viio. Lapset: Liisa Inkeri. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti. Haavoitui 5.7.1941. Jääkäri.

Ruskoaho Viljo Johannes, maanviljelijä, s. 19.3.1908, Rantsila, k. 19.1.1974, Rantsila. Pso. Martta o.s. Mehtomaa. Taistelut: Uhtuan suunnalla. Korpraali.

Roukala Arttur Viktor, myyntipäällikkö, s. 31.10.1907, Pulkkila, k. 15.6.1968, Oulu. Pso. Helka Esteri o.s. Kärki. Lapset: Jouko Kalervo. Taistelut: Talvisota: Kuhmon suunta, Loimola, Lapin sota. Jatkosota: Uhtua. Kersantti.

Ryky Aappo Henrikki, työnjohtaja, s. 15.6.1925, Rantsila. Pso. Martta Maria o.s. Kinnunen k. -83. Taistelut: Puurakylä. Haavoitui 13.6.1943 Parakylässä. Inv.% 55. Sotamies.

Rabinä Heikki, maanviljelijä, s. 5.5.1908, Salmi, k. 14.10.1956, Rantsila. Pso. Nasti o.s. Batskonen. Lapset: Aune, Aulis, Raija, Rauha, Aimo. Taistelut: Laatokan koillispuoli, Karjalan kannas. Kersantti.

Räsänen Juho, maanviljelijä, s. 16.5.1923, Vehmersalmi, k. 4.8.1973, Helsinki. Pso. Lahja Sylvia o.s. Häkkinen. Lapset: Anna-Liisa, Pentti Olavi. Taistelut: Kiiri, Leppäjoki, Inkilä, Rämjäntti, Rahkola, Tammisuo, Ventelä. Korpraali.

Rabinä Pauli Paavo, maanviljelijä, s. 15.7.1913, Salmi, k. 3.6.1987, Oulun Diakoniasalaitos. Pso. Katri o.s. Koskela. Lapset: Seppo -45, Saul -53. Taistelut: Lemetti, Laatokan koillispuoli, Osmajärvi, Virta, Omelia, Pajarinjoki, Kuollunkijärvi, Kannas, Ontrosenvaara, Pismajoki, Rukajärvi, Ontajoki, Repola. Haavoitui selkään. Ylikersantti.

Rättö Johannes Eedvard, maanviljelijä, s. 4.9.1908, Helsinki, k. 23.11.1983, Rantsila. Pso. Helvi Hulda o.s. Isoviita. Lapset: Sirpa Helena. Taistelut: Kannaksella. Korpraali.

Saarela Arvid Matias, työmies, s. 01.11.1907, Rantsila, k. 08.04.1991, Rantsila. Pso. Tyyne os. Lassila-Sillanpää. Lapset: 1. aviosta; Aino, Jorma. 2. aviosta; Kyllikki, Hannu, Kauko. Taistelut: Uhtuan suunta, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Tetrivaara, Länsi-Kannas, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Sotamies.

Rabinä Pekka, maanviljelijä, s. 29.9.1922, Salmi. Pso. Nadja o.s. Palomäki. Lapset: Reijo -43, Raimo -45, Reino -49. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Lapin sota, Ilmavalvonta Savonlinna. Alikersantti.

Saarela Lennard Alberd, maanviljelijä, s. 22.02.1915, Rantsila, k. 04.03.1988, Rantsila. Pso. Helli os. Tuovinen. Lapset: Pentti -41, Antero -52. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Uhtuan pohjoispuoli, Ponkalahti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli. Korpraali.

Rabinä Vilho, eläkeläinen, s. 15.3.1910, Salmi Sunkulan saari, k. 4.2.1993, Turku. Pso. Antoniina o.s. Lujanen. Lapset: Maija, Antero, Vilho, Sakari, Lauri, Martti, Matti. Taistelut: Kitelä, Koirinoja, Hippola, Ruokojärvi, Lemmetti, Latvajärvi. Alikersantti.

Saarela Pauli Jaakko,
työmies, s. 02.12.1918
Rantsila, k. Rantsila.
Taistelut: Kuhmon taistelut.
Sotamies. Haavoittui -40 jalkaan.

Saarela Reino Johannes,
maanviljelijä, s. 08.07.1911
Rantsila, k. 26.11.1980
Rantsila. Pso: Heidi os. Leskinen.
Lapset: Aune -35, Annikki -38,
Johannes -41, Elisabet -43, Matti -45,
Martti -47, Elli -49, Mauno -52,
Eeva -53,

Eila -55. Taistelut: Aittojoki,
Tolvajärvi, Rauhala, Kuukkajoki.
Sotamies.

Saarilehto Toivo Joo-seppi,
työnjohtaja, s. 01.07.1922
Rantsila, k. 26.03.1968
Rovaniemi. Pso: Bertta os. Torvinen.
Taistelut: Kiestinki, Uhtua.
Korpraali.

Sakko Niilo Ilmari,
maanviljelijä, s. 11.07.1910
Tyrmävä, k. 03.06.1977
Rantsila. Pso: Hilja os. Savaloja
s. 1912. Lapset: Eeva -45, Hilka -48.
Taistelut: Hyrynsalmi, Suomussalmi,
Uhtua, Suvanto, Kiestinki,
Louhi, Syväri, Alakorpi, Torasjärvi,
Saarimäki, Puskuselkä, Lavajärvi,
Nietjärvi, Marttinen. Sotamies.

Sakko Väinö Vihtori,
työmies, s. 25.02.1915
Rantsila, k. 07.09.1959
Rantsila. Taistelut: Itärintama.
Sotamies.

Salonkari Esko Eelis,
kirvesmies, s. 14.06.1924
Rantsila. Pso: Anna-Liisa os. Lehtosaari.
Lapset: Leila, Esko Juhani, Laila,
Anneli, Merja Anneli, Anne Liisa.
Taistelut: Lempäälä (Ahvenanmaa),
Karjalan Kannas, Ilomantsin suunta.
Jääkäri.

Karjalan Kannas, Ilomantsin suunta.
Jääkäri.

Salonkari Viljo Henrikki,
maanviljelijä, s. 24.04.1902
Rantsila, k. 27.06.1979
Rantsila. Pso: Anna Matilda os. Puhakka.
Lapset: Lauri -36 k. -90, Pentti -37 k. -93,
Kauko -43, Liisa -45, Erkki -50.
Taistelut:

Uhtuan suunta. Sotamies.

Salonpää Antti Vilhelmi,
seppä, s. 24.08.1912
Oulainen. Pso: Hilja os. Knuutila.
Lapset: Annikki, Eero, Veikko.
Taistelut: Kuhmo, Kiestinki, Uhtua,
Röhö. Korpraali. Haavoittui Röhössä,
25 % invalidi.

Kainuunristi miekalla ja soljella,
Jatkosodan muistomitali. Stm.

Saukkola Niilo Armas,
maanviljelijä, s. 11.09.1908
Kuivaniemi, k. 13.12.1983
Rantsila. Pso: Kerttu os. Puolakka
s. 1919. Lapset: Raili, Liisa, Pekka,
Ritva, Teuvo, Anneli, Helena, Olavi,
Vuokko. Taistelut:

Uhtuan suunta, Karjalan Kannas.
Sotamies.

Savaloja Antti Iisakki,
maanviljelijä, s. 05.07.1904
Rantsila, k. 06.05.1970
Rantsila. Pso: Hilja os. Äijälä.
Lapset: 11 lasta. Taistelut: Vuoksela,
Muolaa, Salmenkaita, Tiuro, Tuhkapatuna,
Kananainen, Sohjana, Kiestinki,
Louhi. Sotamies. Haavoittunut
päähän ym. vartaloon -41, jonka
jälkeen palveli Kuusamon sotasairaalassa

Sotamies. Haavoittunut
päähän ym. vartaloon -41, jonka
jälkeen palveli Kuusamon sotasairaalassa

Savaloja Kaarlo Armas,
maanviljelijä, s. 30.04.1913
Rantsila, k. 31.05.1986
Rantsila. Pso: Aune Helena os. Nevala.
Lapset: Pekka Juhani, Paavo Antero,
Pentti Olavi, Pauli Armas. Taistelut:

Vuoksela, Punnusjoki, Kiestingin suunta,
Uhtuan suunta, Karjalan Kannas,
Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Korpraali.

Savilampi Aarne Johannes,
maanviljelijä (vaatturi), s. 07.02.1917
Rantsila, k. 10.03.1975
Rantsila. Pso: Taimi os. Harju.
Lapset: Raili, Irma, Voitto, Kaarina,
Mauri, Pirjo, Sisko, Saara. Taistelut:

Kiestinki, Uhtuan suunta, Syväri,
Kemin valtaus. Korpraali.

Savilampi Veikko Vieno,
maanviljelijä, s. 01.02.1910
Paavola, k. 15.12.1981
Rantsila. Pso: Lea os. Keränen.
Lapset: Ossi Veikko, Valdemar -41 k. -47,
Osma Jaakko Antero 45, Onni Asko Elmeri, -

47. Taistelut: Kyyrölä, Muolaanjärvi,
Vuoksela, Tiuro, Tuhkapatuuna,
Kananainen, Sohjana, Uhtua.
Korpraali.

Savilampi Viljo Johannes,
kirvesmies, s. 16.01.1920
Rantsila, k. 27.11.1989
Raahe. Pso: Sylvi Maria os. Niemelä.
Lapset: Pentti Kalerwo, Paavo Kalevi,
Paula Kaarina, Pasi Kalevi, Pirkko
Kyllikki, Pauli Kullervo. Taistelut:

Syväri, Klimetskjin saari,
Rukajärvi. Korpraali

Seppälä Aimo Ensio,
maanviljelijä, s. 05.10.1916
Rantsila. Pso: Ilta Rauha os. Mällinen.
Lapset: Markku Ensio -47, Mikko Iisakki -52,
Merja Ilta Ingrid -55. Taistelut:

Talvisota; Nurmijärvi, Muolaa, Leipäsuo, Kämärä, Lyykylä.
Jatkosota; Vossi, Latvajärvi, Korpjärvi,
Kis-Kisjärvi, Kuuterselkä,
Muolaa, Heinjoki, Norkua,
Vuosalmi. Kersantti. Haavoittunut
-41 Kis-Kis-järvellä

Seppänen Johannes,
sekatyömies, s. 02.06.1908
Kuusamo, k. 18.08.1986
ambulanssissa Pohjantiellä.
Pso: Saara Helmi. Lapset: Aulis,
Eino, Tyyne, Meeri, Marketta.
Taistelut: Kuusamossa sot.

palv.tehtävissä. Sotamies

Sillanpää Pauli Eemil, maanviljelijä, s. 22.01.1916 Liminka, k. 30.07.1990 Oulu. Pso: Maria os. Räbinä. Lapset: Juhani, Jaakko, Jorma, Kerttu, Jouko, Jouni, Anja, Juha, Anne, adoptoitu Juha-Pekka ja Kirsi. Taistelut: Karjalan Kannas, Laatokan itäpuoli. Korpraali

Siltala Eino Iisakki, s. 09.03.1913 Rantsila, k. 01.12.1972 Rantsila. Taistelut: Karjalan Kannas, sotilaskoulutus Viipurissa. Sotamies.

Siltala Jaako Alfred, maanviljelijä, s. 03.05.1911 Rantsila, k. 20.12.1978 Rantsila. Taistelut: Karjalan Kannas. Korpraali.

Siltala Johan Henriikki, talonmies, s. 08.10.1909 Rantsila, k. 15.08.1991 Oulu. Pso: Lyyli os. Lehto. Taistelut: Koulutuskeskus, sotilaskoulutus, autokomppania. Sotamies.

Siltala Kaarlo Valter, maanviljelijä, s. 01.10.1919 Rantsila, k. 11.07.1942 Rantsila. Taistelut: Karjalan Kannas. Sotamies. Katso kuva Antti Viitasen kohta.

Siltala Niilo Johannes, työmies, s. 12.06.1913 Rantsila. Pso: Helli Hilja Sofia os. Vähä. Lapset: Raili -39, Kalevi -41, Kauko -48, Terttu -50, Elli -52, Aino -52. Taistelut: Uhtuan suunta, Vuokkiniemi, Pongalahti, Latvajärvi, Karjalan Kannas, Muolaa, Kivennapa, Heinjoki, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Sotamies.

Siltala Yrjö, maanviljelijä, s. 17.10.1906 Rantsila, k. 06.03.1993 Limingan tk. vuodeosasto. Pso: Reeta os. Luttinen. Lapset: Matti, Vilho, Meeri, Mauno, Tauno, Airi, Paavo, Pekka, Eero, Pentti. Taistelut: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela, Latvajärvi, Kis-Kis-järvi. Sotamies.

Similä Kaarlo Alfred, työnjohtaja, s. 02.09.1916 Temmes. Pso: Aune os. Kari. Lapset: Teuvo -40, Kaarlo -44, Tuula -46, Eija -47, Silvo -49, Aki -55, Martti -58. Taistelut: linnoitustyöt Karjalan Kannas. Ratsumies

Sipola Eino Matias, maanviljelijä, s. 04.06.1904 Pulkkila. Pso: Sohvia os. Rantapelkonen. Lapset: Tauno Arvid -29, Aino Esteri -31, Veikko Matti -34, Aaro Johannes -36. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies. Haavoittunut Uhtualla -41, 50 % invalidi.

Sippola Olli Eelis, maanviljelijä, s. 07.06.1923 Rantsila. Pso: Saira Margareetta os. Linkolehto. Lapset: Pentti Olavi, Kirsti Anna-Liisa, Raili Kaarina, Onni Vilho Juhani, Pekka Matti. Taistelut: Karjalan Kannas, Leipäsuu, Maaselänkangas. Korpraali. Haavoittui Kannaksella.

Sirviö Tauno Edvard, s. 09.01.1920 USA. Pso: Aili os. Peltomaa. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Vuokkiniemi, Tolvajärvi. Korpraali.

Sivukangas Tauno Johannes, maanviljelijä, s. 15.11.1922 Rantsila, k. 25.01.1977 Rantsila. Taistelut: Kiestinki, Uhtuan suunta. Korpraali. Menetti sodassa silmän, 30 % invalidi.

Soini Paavo Johannes, maanviljelijä, s. 06.02.1921 Pulkkila, k. 31.04.1988 Rantsila. Pso: Taimi Agnet. Lapset: Maria Liisa -48, Anna-Liisa -51. Taistelut: Karjalan Kannas, Uhtuan suunta. Sotamies.

Suni Arvo, konduktööri, s. 26.09.1923 Antrea. Pso: Raili Onerva os. Saarinen. Lapset: Jarmo, Pirjo, Kari, Marko. Taistelut: Karjalan Kannas, Syväri, Viipuri. Luutnantti.

Suutari Kaarlo Henriikki, s. 17.01.1925 Rantsila. Taistelut: Ino, Uusikirkko, Viipurinlahti. Sotamies.

Suutari Miika Sakarias, sekatyömies, s. 15.10.1921 Rantsila, k. 10.11.1980 Rantsila. Pso: Hanna Sofia os. Pietarila. Lapset: Hannes, Annikki, Kaija-Liisa, Pentti. Taistelut: Uhtuan suunta, Lapin sota. Sotamies.

Syrjänen Väinö Oskari, maanviljelijä, s. 10.12.1922 Sortavalan mlk, k. 02.03.1987 Oulu. Pso: Eeva Johanna. Lapset: Antero -51, Kallervo -56, Mirjami -59. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Korpraali.

Särkipaju Erkki Johannes, maanviljelijä, s. 03.12.1909 Sortavala. Pso: Toini Siviä os. Partanen. Lapset: Jorma -46, Ritva -47, Markku -52, Kirsti -54, Pekka -56, Leila -58. Taistelut: Kollaa, Karjalan Kannas, Luumäki, Myllymäki, Kaurila, Matkaselkä, Lamminniemi, Aunus, Äänislinna, Ylä-Syväri, Uuksu, Raikuu, Savonlinna. Ylivääpeli

Tainijoki Alpo Jaakko, maanviljelijä, s. 21.12.1921 Rantsila. Pso: Siiri Sofia os. Rahko. Lapset: Marjatta -46, Vuokko -47, Taavi -48, Tuula -50, Reijo -54, Rauno -60, Suvi -62, Arto -64. Taistelut: Kiestinki, Röhö, Kuhmo, Karhumäki, Ihantala. Korpraali. Haavoittunut -44, 10 % invalidi.

Takala Vilho Alfred, maanviljelijä, s. 20.10.1909 Lestijärvi. Pso: Aili os. Rukkinen. Lapset: useita. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan Kannas. Sotamies.

Takanen Onni, maanviljelijä, s. 29.09.1902 Karttula, k. 28.04.1986 Oulu. Pso: Hanna os. Heikkilä. Lapset: Annikki, Lilja, Esteri, Salme, Seija, Elsi, Kauko, Jouko. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies.

Tani Reino Matias, maanviljelijä, s. 12.05.1913 Rantsila. Pso: Naimi os. Keränen. Taistelut: Karjalan Kannas. Sotamies.

Tani Uno Jaakko, autonkuljettaja, s. 25.01.1911 Rantsila, k. 20.02.1976 Kuorevesi. Pso: Taimi os. Järvinen. Lapset: Tuula, Jarkko. Taistelut: Vuokkiniemi, Ponkalahti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Onkamojärvi, Kuutersekä, Muolaanjärven länsipuoli, Heinjoki, Kirparisaari, Tornio. Alikersantti.

Tenhu Matti Iisakki, linja-autonkuljettaja, s. 13.07.1923 Rantsila, k. 15.08.1984 Oulu. Pso: Aune os. Laru. Lapset: Terttu, Seija, Jukka. Taistelut: ilmatorjuntatykistö Kotka, Helsinki. Korpraali.

Teppo Niilo Jaakko, maanviljelijä, s. 12.08.1909 Liminka, k. 30.01.1974 Rantsila. Pso: Vieno Katariina os. Kärki. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan Kannas. Korpraali.

Tervo Jaakko Henrik, muurari, maanviljelijä, s. 11.11.1917 Rantsila, k. 20.01.1984 Raahen aluesairaala. Pso: Lahja os. Mäntykenttä. Lapset: Raili -45, Kalevi -47, Olavi -49, Seppo -50, Anja -53, Marja-Liisa -56, Helena -58, Paavo -60, Irene -64. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Uhtuan pohjois- ja länsipuoli, Noskuan Vuoksen lohko, Vuosalmi, Tornio, Rovaniemi. Sotamies.

Tervo Jaakko Olavi, muurari, s. 16.10.1921 Rantsila. Taistelut: Kiestingin suunta, Lohilahti, Pirttijärvi. Korpraali. Sotavankina 13.03.1942 - 23.11.1944. Haavoittui Pirttijärvellä -42

Tervo Johannes Aapraham, muurari, maanviljelijä, s. 04.06.1917 Rantsila, Pso: Salli os. Kivelä. Lapset: Mauno, Tapio, Taavi, Hannu. Taistelut: Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Jyvälahti, Kiestinki, Ahvenlahti, Karjalan Kannas, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuoksi, Ihantala, Tornio, Paakkola, Rovaniemi. Alikersantti.

Tervo Martti Freetrik, muurari, s. 18.04.1924 Rantsila. Pso: Maija os. Pulkkinen. Lapset: Maritta, Mirva. Taistelut: Lempäälä, Ahvenanmaa, Karjalan Kannas, Viipurinlahti, Ilomantsi, Korpraali. Haavoittui Utriassa -44 luodista vasempaan käteen ja selkään

Tervo Risto Matias (Matti), puutarhamaanviljelijä, s. 15.03.1923 Rantsila. Pso: Aune Inkeri os. Humppi. Lapset: Riitta Liisa -47, Anna Marketta -49, Tapio Matias -51, Jouko Juhani -52, Lea Kyllikki -53, Hilikka Helinä -55, Ahti Kullervo -57, Osmo Risto -59, Jyrki Kaleva -61, Seppo Erkki -62, Hannu Eero Tuomas -64, Taistelut: Maanselkä. Alikersantti. Haavoittui -42, 15 % invalidi.

Tiensuu Edvard, maanviljelijä, s. 23.02.1918 Vihanti, k. 14.12.1961 Rantsila. Pso: Helmi os. Lumiaho. Lapset: Marja-Leena. Taistelut: Kämärä, Leipäsuu, Nurmijärvi, Muolaa. Sotamies. Haavoittui -39 Kämärällä.

Tolonen Väinö Eedvard (Eetu), kauppias, s. 12.02.1917, k. 03.06.1979 Oulu. Pso: Lyyli os. Minkkinen. Lapset: Hilikka, Veijo, Helena, Sirkku. Taistelut: Karjalan Kannas, Uhtua, Kiestinki, Pohjois-Suomi. Korpraali. Saksan rautaristi (ansiosta).

Tolonen Eino Iisakki, maanviljelijä, s. 10.09.1920 Rantsila, k. 21.12.1987 Rantsila. Pso: Eeva os. Sivukangas. Lapset: Uolevi -45, Kauko -48, Tuulikki -49, Annikki -52, Marjatta -57. Taistelut: Lutto, Kemi, Pohjois-Suomi. Ylikersantti.

Tolonen Ensio Jaakoppi, tukkumyyjä, s. 28.08.1924 Rantsila. Pso: Elvi Helena os. Markus s. 1924. Lapset: Kaarina -48, Erkki -55, Martti -57. Taistelut: Rukajärvi. Korpraali.

Tolonen Jaakko, autonkuljettaja, s. 31.08.1901 Rantsila, k. 1976 Vaasa. Pso: Anna os. Mäyrä. Lapset: Kaino, Kyllikki, Annikki, Leena, Eeva. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies.

Tolonen Johannes, maanviljelijä, s. 09.02.1919 Rantsila. Pso: Anna-Liisa Mirjami os. Koukkari. Lapset: Raija, Sinikka, Eija. Taistelut: Uhtuan suunta, Vasovaara, Vuoninen, Karjalan Kannas, Ihantala, Tornio, Pohjois-Suomi. Kersantti.

Tolonen Väinö Henrikki, autoilija, s. 26.04.1905 Rantsila, k. 07.12.1954 Oulu. Pso: Aino Esteri os. Pyhtinen. Lapset: Anna-Liisa, Marjatta Esteri. Taistelut: Savukoski, Uhtuan suunta. Kersantti.

Trumstedt Juuso, katsastusmies, s. 04.11.1916 Rantsila. Pso: Rauha os. Varvia. Lapset: Juha Olavi. Taistelut: Muolaanjärvi, Vuoksela, Vasovaara, Juustila, Tienhaara, Ihantala. Korpraali.

Trumstedt Matti, hitosaaja, s. 07.03.1909 Rantsila, k. 26.06.1975 Helsinki. Pso: Eva Emilia os. Vähä. Lapset: Arja Anneli. Taistelut: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi, Kiestinki, Uhtuan suunta. Korpraali.

Tuohimaa Martti Heimo Johannes, maanviljelijä, s. 29.09.1921 Rantsila, k. 31.12.1957 Tarinalinnan parantola. Taistelut: Kiestingin suunta, Hevoslammi. Sotamies.

Tuohimaa Petteri Henrikki (Pekka), maanviljelijä, s. 13.04.1904 Rantsila, k. 04.02.1985 OYKS. Pso: Anna Sofia os. Savaloja. Lapset: Aune -32, Paavo -34 k. -93, Annikki -35, Osmo -37, Lyyli -39, Toivo -41, Lea -43, Hilikka -46, Veikko -50, Sirkka -51. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Tiuro, Kanainen, Sohjana, Kiestinki, Louhi. Sotamies.

Tuokkola Lauri Yrjö, rakennusmestari, s. 11.04.1901 Rantsila, k. 22.05.1972 Ylikiiminki, 1. pso: Edla Sofia os. Näppä, 2. pso: Hilja os. Ranta-Pirkola, 3. pso: Eeva Maria. Lapset: Taavi Uolevi, Eero Antero, Eine Eliina, Liisa Marjatta, Lauri Yrjö, Leena Inkeri, Olavi Antero. Taistelut: Vapaussodassa vapaaehtoisena Tampereen valtaus, Viipuri, Karjalan Kannas. Sotamies.

Tuokkola Iikka Yrjö, korjausmies, s. 04.04.1916 Rantsila, k. 25.10.1970 Laihia. Pso: Raakel. Taistelut: Itärintama, Karjalan Kannas. Sotamies.

Tuomaala Väinö Einarri, maanviljelijä, s. 25.10.1923 Kestilä. Pso: Elvi Ellen Mirjami os. Rantapelkonen. Lapset: Kalevi Einari, Olavi Juhani, Teuvo Kallervo, Benjam Aadolf, Hannu Iisakki, Anna-Liisa Tuulikki, Heikki Eerikki, Kyllikki Maria, Kaarlo Väinö Mikael. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan Kannas, Röyttä, Tornio, Laurila, Rovaniemi. Korpraali.

Tuomela Antti Verneri, autonkuljettaja, s. 08.03.1911 Pattijoki, k. 26.12.1992. Taistelut: Vuoksela, Vuosalmi, Kiestingin suunta, Uhtuan suunta, Karjalan Kannas. Alikersantti. Haavoittui Antreassa.

Tuomela Eino Ensio, kirvesmies, s. 15.04.1923 Kemi. Pso: Anja Marjatta os. Näsänen. Taistelut: Lietma, Vansjärvi, Klyyssiinvaaran suunta. Korpraali.

Tuomela Veikko Einarri, työnjohtaja, s. 15.04.1923 Kemi. Pso: Julia os. Makkonen. Lapset: Veijo -49, Jouni -55, Harri -57, Jari -61. Taistelut: Enso. Sotamies.

Tuovinen Viljami, maanviljelijä, s. 05.12.1910 Salla. Pso: Esteri. Lapset: Timo, Eeva. Taistelut: Sallan suunta, Karjalan Kannas. Sotamies.

Törmälä Heikki Vilhelm, maanviljelijä, s. 07.01.1912 Ylivieska, k. 18.05.1988 Rantsila. Pso: Siiri Alina os. Neuvonen. Lapset: Terho, Reijo, Rauno, Pertti. Taistelut: Vilajoki, Värtsilä, Säävijärvi, Pnässä, Pykäjärvi, Petroskoi, Summa, Syväri, Juksovi, Juntala, Lavola, Kolllaa, Uhtua, Karjalan Kannas. Korpraali. Erikoiskoulutus ratsuri, toiminut mm. Mannerheimin apulaisena.

Törmä Pauli Johannes, maanviljelijä, s. 15.11.1907 Rantsila, k. 2.7.1975 Temmes. Pso: Sylvi os. Pyrrö. Lapset: Toivo -37, Pasi -40. Taistelut: Jakoryhmän joht. Talvisota: Latvajärvi, Tetrivaara, Korpijärvi, Kis-Kis-järvi, Uhtuan S. Kersantti.

Uusitalo Heikki, maanviljelijä, s. 3.9.1920, Pulkkila. Pso: Bertta Maria o.s. Näsänen. Lapset: Maila Inkeri -55, Jouko Olavi -56, Kaino Hannele -57, Helvi Marjatta -59, Irma Tuulikki -60. Taistelut:

Talvisota: Linnoitus töissä Koiviston saarella. Jatkosota: Paanajärvi, Vuorikylä, Nenäpalo, Tuorevaara, Kelsinkäinen, Isonselän laki, Nuottavaara, Voittojoki, Ala-Vilmajoki, Alakurtti, Uhtua, Tolvajärvi, Syväri, Pohjois Suomi. Alikersantti.

Uusitalo Väinö Iisakki, metsuri, s. 9.1.1923, Rantsila. Taistelut: Karjalan kannas, Syväri. Korpraali.

Vares Tauno Antero, autoilija, s. 25.09.1918 Rantsila. Pso: Maija Liisa os. Saastamoinen k. 1990. Lapset: Reijo -47, Pirjo -51. Taistelut: Koirinoja, Ilomantsi, Pitkäranta, Äänislinna, Vesnasonja. Alikersantti.

Vares Urho Antti, maanviljelijä, s. 13.11.1916 Rantsila. Pso: Anna Liisa os. Junno. Taistelut: Kuhmon rintama. Korpraali.

Viio Kusti, maanviljelijä, s. 22.02.1909 Pulkkila, k. 15.05.1978 Oulu. Pso: Meimi os. Hyttilä. Lapset: Aino, Ahti, Matti, Pentti, Aili, Paula. Taistelut: Uhtuan suunta. Ratsumies.

Viio Niilo Oskari, maanviljelijä, s. 15.11.1914 Pulkkila, k. 23.11.1987 Rantsila. Pso: Salli os. Tolonen. Lapset: Eeva, Juhani, Markku. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Sotamies.

Viitala Niilo Antti, vahtimestari, s. 13.09.1911 Rantsila. Pso: Linnea os. Luhtaniemi. Lapset: Anja Iris Kaarina -41. Taistelut: Kiestingin suunta, Uhtuan suunta, Karjalan maa-selkä, Äänisenniemi, Säämäjärvi, Suojärvi, Vuontele, Ägläjärvi, Tolvajärvi. Alikersantti.

Viitanen Eino Henrik, maanviljelijä, s. 20.01.1924 Pulkkila, k. 10.02.1986 Rantsila. Pso: Aune Maria os. Pitkähö. Lapset: Paavo -48, Liisa -51, Inkeri -59. Taistelut: Karjalan Kannas, Lapin sota. Korpraali.

Viitanen Heino Johannes, maanviljelijä, s. 25.06.1919 Haapavesi. Pso: Aino Mirjami. Taistelut: Kolvasjärvi, Repola, Virta, Omelia, Outrasvaara, Pirmajärvi, Ontajärvi, Ilomantsi. Sotamies.

Viitanen Viljo, maanviljelijä, s. Rantsila. Pso: Enni os. Ritola. Taistelut: Uhtua. Stm.

Viitanen Matti Viljami, maanviljelijä, s. 25.02.1912, k. 10.03.1969. Pso: Enni Esteri. Lapset: Irja -35, Pirkko -45, Pauli -49, Sari -55, Pentti -56. Taistelut: Punnusjoki, Salmenranta, Uhtuan suunta. Korpraali.

Vikman Lauri Henrik, sekatyömies, s. 30.06.1910 Rantsila, k. 19.11.1955 Rantsila. Taistelut: Karjalan Kannas, Uhtuan suunta. Sotamies. Haavoittui Uhtualla.

Vilmunen Aarne, suutari, s. 03.12.1915 Paavola, k. Oulu. Pso: Hilja. Lapset: ?. Taistelut: Karjalan Kannas.

Vilmunen Kalle, maanviljelijä, s. 19.05.1908 Paavola, k. 29.03.1976 Heikinharjun sairaala. Pso: Hilja Kustaava os. Saarela. Lapset: Maija, Kostti, Lea, Juhani, Seppo, Saini, Saara. Taistelut: Karjalan Kannas,

Petroskoi, Kollaa. Korpraali. 40 % sotainvalidi.

Våghals Joonas Valdemar, sekatyömies, s. 04.07.1920 Rantsila, k. 07.1947 Rantsila. Taistelut: Vekarus, Suojärvi, Onkamus, Lahtakylä, Pienisunajoki, Nimijärvi, Kiratsum Suojoki, Viiksijärvi, Lisunajärvi. Ratsumies.

Vaghals Niilo Aapeli,
työmies, s. 17.05.1917
Rantsila. Pso: Elmiina
os. Valle k. 1981. Lap-
set: Eila Annikki -47.
Taistelut: Kiestinki,
Maaselkä, Ihantala,
Pohjois-Suomi. Sota-
mies.

Vähä Aimo Johannes,
työmies, s. 25.04.1925
Rantsila. Taistelut: Kar-
jalan Kannas, Lapin so-
ta. Sotamies.

Vähä Antti Ilmari,
maanviljelijä, s. 01.11.
1906, k. 14.07.1974
Rantsila. Pso: Aili os.
Niemelä. Lapset: Tau-
no, Toivo, Väinö, An-
selmi, Eero, Arvi. Tais-
telut: palveli Talviso-
dassa huoltotehtävissä.
Sotamies.

Ponkalahti, Tetrivaara. Ylikersantti. 55 %
invalidi.

Vähä Eino Johannes,
maanviljelijä, s. 05.09.
1904 Rantsila, k. 14.
10.1978 OYKS. Pso:
Hilja Sofia os. Kantola.
Lapset: Anna-Liisa, Aa-
ro, Aimo, Airi, Kaarina.
Taistelut: Pelkosenniemi,
Vasovaara, Latva-
järvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti,
Tetrivaara, Pinkojoki,
Korpraali. Haavoittui -41 kä-
teen ja lonkkaan.

Vähä Heimo Arvid, s.
13.03.1920 Rantsila.
Lapset: 2 tyttöä ja poika.
Taistelut: Simpele, Kur-
kijoki, Hiitola, Kilpola,
Kaukola, Kaaslahti, Su-
vanto, Taipale, Rautu,
Lempäälä, Kiviniemi,
Vuoksi. Alikersantti.

Vähä Matti Lauri, s.
05.12.1914 Rantsila, k.
05.06.1975 Oulu. Tais-
telut: Pelkosenniemi,
Uhtuan suunta. Sota-
mies.

**Vähä Väinö Aleksan-
teri**, työmies, s. 10.
10.1910 Rantsila, k.
06.05.1976. Pso: Aino
os. Lunki. Taistelut:
Karjalan Kannas, Uhtu-
an suunta, Lapin sota.
Sotamies.

**Vähäsaari Matti Jo-
hannes**, s. 22.12.1924 .
Pso: Vieno os. Tuomaa-
la. Lapset: Esko, Raimo.
Taistelut: Rukajärvi,
Ontajoki, Ilomantsi.
Korpraali

Väisänen Svante,
kauppias, s. 10.12.1915
Taivalkoski. Pso: Katri
Annikki os. Junnila.
Lapset: Seppo Kalervo
Eemil k. -82, Hilikka
Lahja Inkeri, Risto Veli
Tapio. Taistelut: Kuh-
mo, Sohjananjoki, Kies-
tinki, Louhi, Karjalan Kannas. Vääpeli.

**Välijärvi Antti Her-
man**, maanviljelijä, s.
18.04.1897 Kuusamo,
k. 12.10.1977 Rantsila.
Pso: Susanna os. Pes-
onen. Lapset: Niilo -25,
Antero -33, Erkki -41,
Seppo -44. Taistelut:
Ösräin kenkätehtaalla
talvisodan aikana työnjohtajana, Jatkoso-
dassa Uhtuan suunta ja Kiestinki. Korpraai-
li.

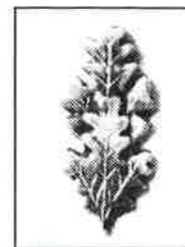
Välijärvi Niilo Adolf,
maanviljelijä, s. 06.
04.1925 Kuusamo. Pso:
Elli os. Seppälä. Lapset:
Jouni -52, Klaus -54,
Jarmo -57, Ismo -59,
Satu -69. Taistelut: Uh-
tuan suunta, Karjalan
Kannas, Lappi. Ker-
santti.

**Välakangas Toivo
Fredrik**, s. 05.06.1908
Rantsila. Taistelut: Kar-
jalan Kannas, Kiestin-
gin suunta. Sotamies.

Värttö Erkki Vihtori,
s. 30.01.1920. Pso:
Martta os. Kujala. Lap-
set: Raimo, Elli, Hannu,
Sirkka, Päivi, Marja-
Leena, Antti, Eija. Tais-
telut: Muuanto, Kartoh-
järvi, Leppäsyryjä, Tule-
majärvi, Palalahti,
Suurmäki, Tuulos, Tuuksi, Aunus, Enema-
joki, Uutujärvi, Syväri, Derevjanjoje, Ää-
nislina, Karhumäki, Poventsa, Suurnie-
mi, Kuuterselkä, Perkjärvi, Sommer, Tali,
Vuosalmi, Lapin sota. Korpraali. Lagus-
jäkäri.

Värttö Kalevi Ales,
maanviljelijä, s.
12.02.1922 Rantsila.
Taistelut: Helsinki. Tyk-
kimies.

**Värttö Martti Johan-
nes**, maanviljelijä, s.
08.08.1918 Rantsila, k.
18.12.1975 Rantsila.
Pso: Aura os. Keränen.
Lapset: Pirjo, Heli-Mar-
jatta, Tarmo, Tapani,
Pentti, Risto, Leena.
Taistelut: Suomussalmi,
Raate, Pitkäranta, Lapin sota. Sotamies.

vajärven eteläpuoli. Alikersantti.

Väyrynen Johan Karlervo, maanviljelijä, s. 19.03.1922 Kestilä, k. 03.08.1988 Rantsila. Pso: Elsa Sylvia os. Uusitalo. Lapset: Kerttu -48, Paavo -51, Kirsti -53, Pentti -56. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Tol-

Yrttiaho Matti, työmies, s. 28.1.1913, Rantsila, k. 4.8.1992, Kestilä. Taistelut: Muolaa, Kivennapa, Heinijoki, Vuokkiniemi, Kyyrölä, Vasovaara, Lapin sota. Sotamies.

Kiestinki, Uhtuan suunta. Alikersantti.

Yypänaho Yrjö Johannes, maanviljelijä, s. 1.3.1913, Rantsila, k. 30.8.1950, Rantsila. Pso. Aino o.s. Kylmänen. Lapset: Raili -37, Ritva -41, Toivo -47, k. -49, Yrjö -50, k. -82, Kirsti -45. Taistelut:

Karhumäki, Tulvoja, Lempäälä, Karjalan kannas, Viipurinlahti. Kersantti.

Äijälä Matti, maanviljelijä, s. 14.1.1920, Rantsila. Pso. Lea o.s. Näsänen. Lapset: Alpo, Hilikka, Teuvo, Helena. Taistelut: Tolvajärvi, Suojärvi, Onkamus, Säänäjärvi, Mundjärvi, Kentjovi, Kontupohja,

Väyrynen Veikko Olavi, koneenhoitaja, s. 11.05.1925 Pulkkila, k. 15.05.1992 Päivärinne. Pso: Aino Helvi os. Kauranen. Lapset: Marjatta -46, Kaarina -56. Taistelut: Hyrynsalmi, Ivalo, Hanko. Sotamies.

Yrttiaho Väinö Tuomas, työmies, s. 30.3.1909, Rantsila, k. 30.10.1980, Kestilä. Pso. Anni o.s. Putoola. Lapset: Marjatta, Anneli, Antti, Arto, Arja. Taistelut: Uhtua. Sotamies.

Haavoitui 1943 partioreissulla. Alikersantti.

Äijälä Elias, Liikkeen harj./yksityis yrittäjä, s. 25.11.1918, Rantsila. Pso. Eeva o.s. Lento. Lapset: Raimo -47, Anna -67. Taistelut: Kuhmon suunta, Karhumäki, Rukajärven suunnalla, Muurmanskissa.

Pohjois-Suomi 1944. Korpraali.

Äijälä Väinö Artturi, maanviljelijä/kirvesmies, s. 15.7.1921, Rantsila. Pso. Bertta Juliaana o.s. Mäkitalo. Lapset: Pentti Juhan. Taistelut: Kiestinki, Kangasvaara, Louhi, Karhumäki, Ihantala,

Ylitälo Eelis Johannes, maanviljelijä, s. 17.4.1917, k. 3.4.1975, Oulun Diakonissalaitos. Pso. Alli Maria o.s. Takala. Lapset: Ero Matti Juhani -49. Taistelut: Sohjanan suunnan taistelut. Korpraali.

Yypänaho Leonard, maanviljelijä, s. 8.11.1910, Rantsila, k. 25.5.1988, Rantsila. Taistelut: Talvisodassa: Vuoksela, Punnusjoki, Salmenkaita, Vuosalmi. Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Korpivaara, Tetrivaara, uhtuan länsi- ja pohjoispuolen taistelut, Uhtuan puolustus taistelu, Pohjois-Suomessa syksyllä 1944. Korpraali.

Äijälä Johannes, työnjohtaja, s. 3.9.1905, Oulu, k. 2.9.1968, Kiuruvesi. Pso. Aino o.s. Hyvärinen. Taistelut: Kiestinki. Lääkintäkersantti

Louhi jossa haavoitui v. 1941. Toimi joukkueenjohtajana ja komppanian päällikkönä. Osallistui talvi- ja jatkosotaan. Luutnantti.

Ylitälo Yrjö Johannes, Opettaja, maanviljelijä, s. 19.12.1902, Rantsila. Pso. Suoma Sointu o.s. Leppänen. Lapset: Jouko, Tuula, Juhani, Kaija, Paavo, Lauri. Taistelut: Rataosalla Kiestinki-

taistelut kesällä 1944. Yliluutnantti.

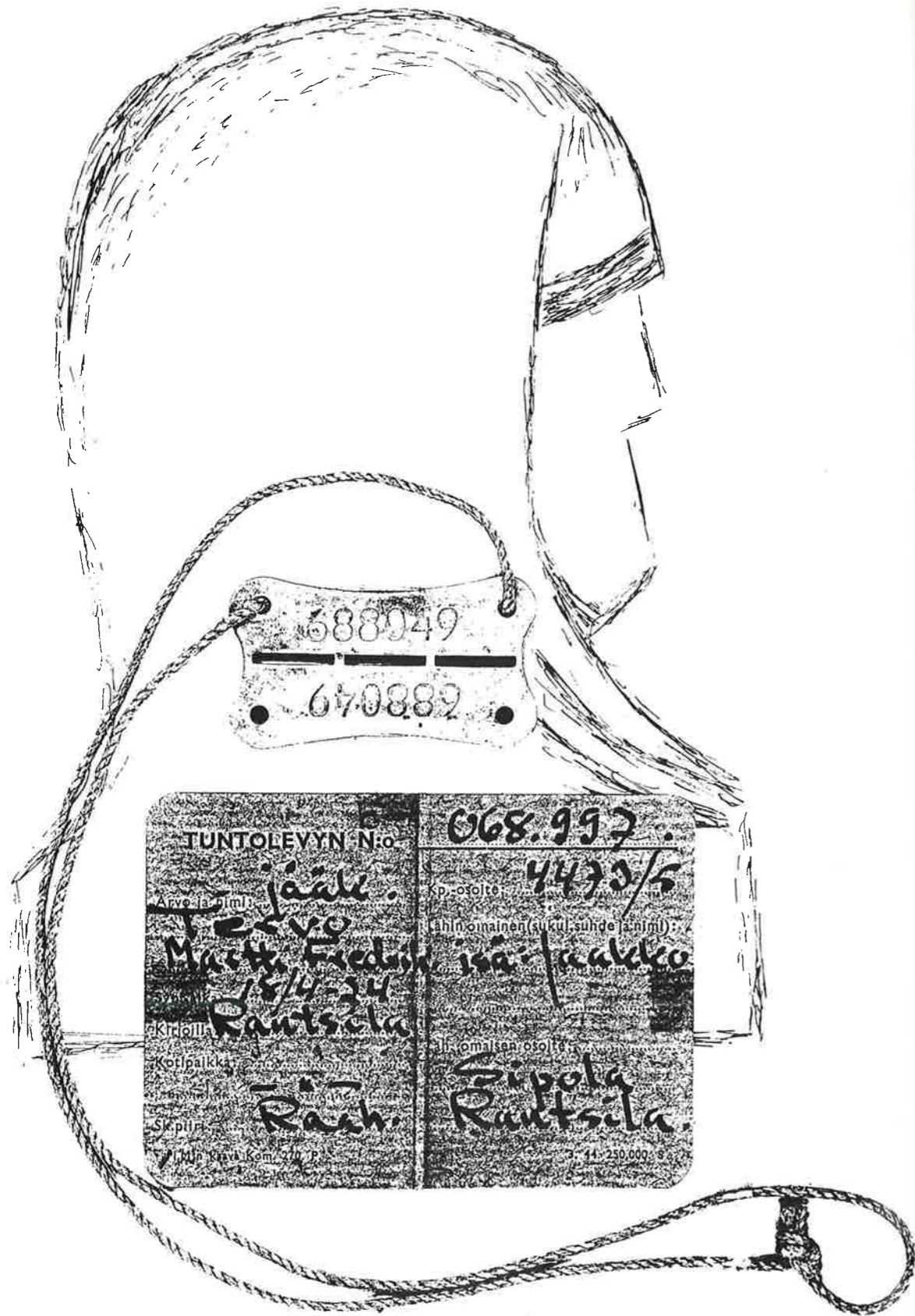
Yypänaho Veikko Olavi, rakennusmestari, s. 12.3.1919, Rantsila. Pso. Aija o.s. Ahola. Lapset: Jorma. Taistelut: Poventsa, Vienan kanava, Seesjärven Suurilahti, Ihantalan ratkaisu- ja puolustus-

ki, Karjalan kannas, Ilomantsi, Viipurinlahti. Sotamies.

Äijälä Martti Eelis, autonamentaja, s. 25.11.1920, Rantsila, k. 1978, Kempele. Pso. Hilja o.s. Heiskanen. Taistelut: Tohajärvi, Suojärvi, Onkamus, Säimöjärvi, Mundjovi, Kontjärvi, Kontupohja, Karhumä-

LOTAT JA RINTAMANAISET

Reino Lehväslaiho

Lottien kultaiset sanat

Jumalan pelko olkoon elämäsi suurin voima.
 Opi rakastamaan maatasi ja kansaasi.
 Aseta korkealle lottaihanteesi. Vain oikeamielisenä,
 puhtaana ja raittiina voit olla oikea lotta.
 Vaadi aina eniten itseltäsi.
 Ole hyvä.
 Ole uskollinen vähäisimmässäkin
 Muista vastoinkäymisten kohdatessa päämäärämme
 suuruus.
 Kunnioita ja auta lottasisariasi heidän työssään,
 siten vahvistuu yhteistunto.
 Muista menneiden sukupolvien työ.
 Kunnioita vanhuksia, he ovat tehneet enemmän kuin me.
 Ole vaatimaton esiintymisessäsi ja puvussasi.
 Alistu itsekuriin, niin korostat järjestyksesi.
 Lotta, muista edustavasi suurta, isänmaallista järjestöä.
 Varo tekemästä mitään, mikä vahingoittaa,
 tahi sen mainetta loukkaa.

Bäckman Aino o.s. Välikangas, s. Rantsila. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmanvalvonta- ym. lottatehtäviin.

Eerola Salli Elina o.s. Törmä, toimistotyöntekijä, s. 10.6.1918. Pso. Jaakko. Lapset: Markku Lari -51, Mervi Hannele -54. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmanvalvonta- ym. lottatehtäviin.

Harja Aune o.s. Junnonaho, emäntä, s. 28.2.1920, Rantsila, k. 6.3.1992, Lohja. Pso. Niilo. Lapset: Hannu Matias -48, Sisko Helinä -51. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmanvalvonta- ym. lottatehtäviin kenttäsairaalassa.

Heikkilä Olga Johanna, maanviljelijä, s. 26.4.1907, Rantsila, k. Oulu. Osallistui ilmavartiointitehtäviin Rantsilassa.

Heikkilä Olga Sofia o.s. Paldanius, emäntä, s. 5.4.1897, Rantsila, k. 11.8.1978, Raahe. Pso. Väinö Henrik. Lapset: Pentti Johannes, Esko Jaakko, Toini Anneli, Matti Heikki, Aune Kaarina, Niilo Tapani,

Ilkka Tapani. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmanvalvonta- ym. lottatehtäviin sekä sen ajan järjestön toimintaan.

Heikkilä Sanni o.s. Pirttimäki, opettaja, s. 30.10.1904, k. 31.3.1993, Turku. Pso. Iikka. Lapset: Inkeri, Vesa, Tarmo, Taisto, Ilona, Lahja, Anja. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmanvalvonta- ym. lottatehtäviin.

Heikkilä Toini Anneli, s. 23.12.1924, Rantsila. Osallistunut ilmavartiointitehtäviin Rantsilassa vuodesta 1936 lähtien pikkulottana, ja vuosina 1939-1940 isojen lottien apuna siivous- ja muonitustyössä. Jatkosodan aikana viestintä- ja ilmavartiotehtävissä.

Helisten Jenni Josefina o.s. Takala, vanhainkodin johtajatar, s. 21.5.1900, Sodankylä, k. 10.11.1975, Rantsila. Pso. Hugo Gunnar Iisakki. Osallistui sotilaskotityöhön mm. Hyrynsalmella. Sotilaskotisar

Honkamaa Kaisa Sofia o.s. Heikkilä, kauppias, s. 3.2.1897, Rantsila. Pso. Jaakko. Lapset: Mikko. Osallistunut ilmavartiointitehtäviin Rantsilassa. Muonitus- ja siivouspalvelut, luottamustehtävät.

Huhtalahti Aili Maria, opettaja, s. 6.3.1897, Pudasjärvi, k. 1970 luvulla. Kuulunut aktiivisesti järjestötehtäviin johtavassa asemassa.

Häkkinen Maija o.s. Huovinen, emäntä, s. 15.8.1926, Suomussalmi. Pso. Väinö. Lapset: Jouko Juhani -48, Timo Kalevi -52, Sinikka Helena -60, Anna-Liisa -63. Muonitus- ja vartiopalvelutehtävät.

Härkönen Aino Maria, s. 26.3.1921, Rantsila, emäntä. Pso. Viljo. Lapset: Kalevi, Sisko, Anni. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmanvalvontatehtäviin.

Isoviita Helmi Helena, opettaja, s. 15.2.1915, k. 1.9.1971, Harjavalta. Pso. Viljo. Lapset: Marja-Liisa, Leena, Juhani, Heikki, Matti. Osallistui ilmapuolustustyötehtäviin.

Jerkkola Helvi Maria o.s. Mämmi, mielisairaanhoitaja, s. 20.2.1916, Rantsila, k. 22.4.1978, Oulu. Pso. Jukka. Lapset: Kauko -42, Irma -, Pirjo -46. Työskenteli sotilassairaalassa. Lääkintälotta.

Junttila Helmi Maria o.s. Harmainen, peruskoulunopettaja/kotiseutuneuvos, s. 22.2.1918. Lapset: Leo -47, Kari -49. Toiminut rintalottana talvi- ja jatkosodissa.

Juntunen Senja, emäntä, s. 14.12.1907, Rantsila, k. 14.5.1968, Rantsila. Pso. Jaakko. Lapset: Martti Ilmari -38, Martta Marjatta -42, Tuula Marketta -50. Talvisodan ilmavalvonta Rantsilassa ym. lottatoiminta.

Kalliokoski Fanni Katriina o.s. Törmä, emäntä, s. 12.3.1913, Rantsila. Pso. Matti. Lapset: Kalervo -44, Henna -50. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmanvalvontaym. lottatehtäviin.

Keränen Eeva o.s. Vähä, s. 6.4.1924, Rantsila. Pso. Viljo Eevert k. -67. Lapset: Irma-Liisa, Kaarlo Olavi, Jorma Arvi Johannes, Elsi-Heleena Kristiina. Kuului Rantsilan Lotta-Svärd järjestöön 39-40. Mukana muonitustehtävissä sekä keskuksessa.

Kivelä Helvi Annikki o.s. Määttä, opettaja, s. 30.10.1917, Rantsila. Pso. Eino Johan. Lapset: Pirkko Annikki, Eero Johannes, Saara, Aino Eliina, Hilikka Heleena. Osallistui vuonna 1940 Pyhäjoella merenrannan vartiointiin.

Koski Liisa, s. 28.3.1896, Ylistaro, k. 28.12.1988, Oulu. Pso. Iikka. Lapset: Aino Kyllikki, Veikko Matias, Paavo Johannes. Osallistui muonitustyöhön ym. lottatoimintaan Rantsilassa.

Karhu Aino Sofia o.s. Kurikka, emäntä, s. 26.3.1913, Rantsila, k. 7.6.1989, Rantsila. Pso. Tauno. Lapset: Anna-Liisa -44, Leena -51. Talvisodan aikana ilmanvalvontaym. lottatehtäviä Rantsilassa.

Jatkosodassa rintamalottana ja sotasairaalatehtävissä Viena, Aunus, Äänislinna.

Keränen Eeva Elina o.s. Häkklä, emäntä, s. 10.2.1920, Rantsila. Pso. Iisakki. Lapset: Anneli, Marjatta, Tellervo, Kaisu, Eila. Ilmavartiointitehtävät, Rantsila, Kuusamo

Kivelä Nanni o.s. Viio, emäntä, s. 17.7.1913, Rantsila, k. 9.4.1954. Pso. Antti. Lapset: Ilmo -40, Marjatta -42, Meeri -47. Osallistui talvi- ja jatkosodan aikaan ilmanvalvontaym. muonitusym. lottatehtäviin.

Kuittinen Aino Helena o.s. Rahikainen, sairaanhoitaja, s. 5.1.1922, Rantsila. Pso. Ensio. Lapset: Kirsti -49, Jukka -50. Osallistui kotirintamalla ilmavalvontaym. lottatehtäviin sekä sotasairaalassa.

Kauranen Eeva, rouva, s. 23.2.1916 Rantsila, k. 16.8.1991, Oulu. Pso. Arvi. Lottana kotirintamalla talvisodan aikana. Ilmanvalvontaym. tehtävät.

Kivelä Helmi Aino, maanviljelijä, s. 1.3.1903, Rantsila, k. 15.11.1990, Rantsila. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmavalvontaym. lottatehtäviin.

Kivelä Veera, laporantti, s. 4.2.1913, Sortavala. Pso. Tauno. Tehtävät: Äänislinna, Laatokankarjala.

Kuivala Elli Raakel, apuhoitaja, s. 3.6.1922, Rantsila. Pso. Olavi. Lapset: Marja Helena -52, Kari Harri -53. Sotasairaalassa 31 sairaanhoitajana vuosina 1942-1944. Apusisar.

Keränen Aune Helvi, s. 10.10.1919, Rantsila. Pso. Jaakko. Lapset: Martta Kaarina, Irma Margetta, Anni Marjatta. Lotta talvisodan aikana.

Alli Rakel Katajainen o.s. Kivelä. s. 3.12.1914, Rantsila. Pso. Onni. Lapset: Tapio. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmavalvontaym. lottatehtäviin.

Konola Tyyne, emäntä, s. 28.8.1912, Paavola, k. 1993. Pso. Lauri Albert. Lapset: Allan. Lottatehtävissä Inarin työkoennuksella.

Kytömäki Aino, farma-seutti, s. 10.3.1921, Rantsila. Pso. Eljas. Lapset: Antti Juha, Paavo Heikki, Pekka Eljas. Osallistui talvi- ja jatkosodan aikana ilmavalvontaym. lottatehtäviin.

Laru Liisa Annikki, s. 11.1.1920, Virrat. Pso. Elias. Tehtävät: Kenttäpostikonttori Kemijärvi.

Lyytikäinen Kerttu o.s. Laru, emäntä, s. 14.12.1917, Rantsila. Pso. Eino. Lapset: Paa-vo, Jouko, Markku. Ilmavalvonta- ym. lottatehtävissä.

Linna Kerttu Elisabet o.s. Pyrrö, emäntä, s. 25.7.1916, Rantsila. Pso. Lauri. Lapset: Olavi -41, Eero -44, Kyllikki -46, Briitta -48, Juha -51, Veli -53, Sisko -53. Osallistunut talvi- ja jatkosodan ajan lottatoimintoihin.

Mankinen Hanna Maria, siivooja, s. 29.11.1910, Rantsila. Lapset: Auvo -45. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmavalvonta- ym. lottatoimintaan.

Louet Anna Elisabet, s. 3.7.1901, Rantsila, k. 30.4.1984, Oulu. Pso. Arvi. Lapset: Kaksi lasta. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmavalvonta- ym. lottatehtäviin.

Mankinen Martta Helli, s. 11.12.1912, Rantsila. Pso. Reino Arvid. Lapset: Eero, Jorma, Kalervo, Sirkka, Raija, Sauli, Juha, Matti. Ilmavalvontalottana Rantsilassa ja Hyrynsalmella.

Lukkari Aili Mairiina o.s. Vikeväinen, opettaja, s. 20.12.1909. Pso. Eino (eronnut). Lapset: Hilka Maria. Lottana kotirintamalla Kolarissa, Ylitorniolla ja Rantsilassa. Lottalupaus vuonna 1924 Ylitorniolla.

Martti Iida Inkeri o.s. Pussila, s. 4.4.1914, Rantsila. Ilmavalvontalottana talvisodan aikana.

Mattila Annikki Aleksandra o.s. Rehasoo, opettaja, s. 13.12.1903, Humppila, k. 11.9.1988, Oulu. Pso. Eelis. Lapset: Annikki -27, Aila -30, Eelis -32, Veikko -34, Pirkko -36, Erkki -43. Ilmavalvonta- ym.

lottatehtävät talvi- ja jatkosodan aikana Rantsilassa.

Niva Eeva o.s. Kröger, rouva, s. 23.12.1919, k. 25.11.1954, Rantsila. Pso. Manne. Lapset: Vesa -54. Ilmavalvontalotta talvi- ja jatkosodan aikana Rantsilassa.

Mikkonen Aune Elina, s. 24.2.1921, Rantsila. Pso. Pauli. Lapset: Matti, Paavo. Ilmavalvonta- ym. lottatehtävät talvi- ja jatkosodan aikana Rantsilassa.

Nokkoudenmäki Tyyne, emäntä, s.1.11.1909, Paavola, Luohua. Pso. Johannes. Tehtävissä Uhtualla, Kannaksella ja Jääskessä kenttäsairaalassa.

Minkkinen Katri Onerva o.s. Kröger, ompelija, s. 31.5.1922, k. 16.10.1991, Rantsila. Pso. Elias. Lapset: Leena, Liisa. Tehtävät: Petroskoi, Äänislinna, Aunus.

Ojantakanen Annikki, maanviljelijä, s. 24.11.1910, Rantsila. Pso. Juuso Johannes. Lapset: Hilka, Tellervo, Hannu. Ilmavalvontalotta talvisodan aikana.

Nevala Lyyli Dagmar, emäntä/myymälänhoitaja, s. 19.8.1904, Orivesi, k. 22.11.1991, Rantsila. Pso. Väinö Stevanus. Lapset: Saa-ra, Liisa, Teuvo, Eila, Ulla. Ilmanvalvontalottana ja muonittajana.

Ojantakanen Martta Elisabet, s. 15.7.1918, Rantsila. Pso. Kaarlo. Lapset: Leo, Esa, Elo, Lea, Eeva, Alli, Ulla, Elli. Ilmavalvontatehtävät Rantsilassa talvisodan aikana.

Pajula Helmi Senja, meijerikkö, s. 8.1.1912, Siikajoki, k. 3.1.1993, Liminka. Pso. Esko. Lapset: Matti, Markku, Marjatta, Risto. Raahe, kanttiinipäällikkö.

Poikola Eeva, emäntä, s. 1.1.1923, Paavola. Pso. Lauri Elias. Lapset: Juha, Esko. Siirtolaisten muonitus. Paavolan kirkolla ilmavartiossa.

Rahikainen Aura Maria Aleksantra, s. 20.8.1918, Rantsila. Pso. Lauri. Lapset: Leena, Jukka, Jouni, Matti, Riitta. Ilmavalvontalot-ta Kuusamo, Murtovaa-ra.

Reinikka Vieno, s. 25.11.1912, Rantsila, maanviljeijä. Pso. Niilo Matias. Lapset: Kaino, Aino, Tauno. Osallistunut erilaisiin lottatehtäviin sodan aikana, muonitus, ilmavalvonta ym.

Pentikäinen Kaino Helena, lehtori, s. 28.6.1910, Alatornio. Pso. Veikko. Lapset: Samuli, Juha, Helinä, Ilkka, Hannu, Paavo, Heikki. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana erilaisiin lottatyössä esiintyviin tehtäviin.

Porkka Emmi o.s. Minkkinen, rouva, s. 11.3.1911, Rantsila. Pso. Aarne Matias. Lapset: Eero -41, Veikko -43, Marja-Liisa -46, Lasse -48. Talvisodan aikainen ilmavalvonta- ja keittiöemäntä Rantsilan sk. talolla.

Rahikainen Saima Elisabeth o.s. Pussila, mit-tarinlukija, s. 7.12.1922, Rantsila. Pso. Benjam. Lapset: Anja Tellervo -48, Pirkko Elisapet -51. Muonituslotta Juntus-ranta, Kuittijärvi.

Riikonen Helmi o.s. Pyrrö, emäntä, s. 30.7.1908, k. 15.3.1983, Kestilä, Pso. Heikki. Lapset: Paavo Olavi -36, Heikki Jaakko -38, Lauri Veli Kustaa -41, Seppo Ilmari -46, Veijo Aulis -46. Osallistunut lottatoimintaan Kestilässä.

Pirttijärvi Lyyli Elisabet o.s. Häkkinä, opettaja, s. 20.1.1914, Rantsila. Pso. Joonas. Kannak-sella ilmavartio ja sotasairaala. Lapinsodan aikana rajaseudun aliravittujen lasten kesäko-dinjohtajana. Tyttöyön-johtajana ja lääkintälottana.

Punkeri Aune Annaliisa o.s. Sippola, emäntä, s. 31.7.1917, Rantsila. Pso. Arvi. Lapset: Eila, Tellervo, Martti, Ritva, Markku, Timo, Helena. Osallistunut ilmavalvonta- ym. lottatehtäviin Rantsilassa.

Reijonen Toini Helen o.s. Kivelä, opettaja, s. 6.3.1907, Rantsila. Pso. Simo. Lapset: Tuulikki. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilma-valvonta- ym. lottatehtäviin.

Riipinen Lyyli o.s. Ter-vo, kotiäiti, s. 25.6.1919, Rantsila. Pso. Erkki. Lapset: Olavi -44, Teuvo -46. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmavalvon-ta- ym. lottatehtäviin.

Pitkänen Iida Johanna, emäntä, s. 16.9.1917, Kuusamo. Pso. Mauno Hermann. Lapset: Sinikka -46. Lottatoiminnat sissip. 3:ssa kanttiinissa ja upp. ruo-kalassa.

Pussila Paula Sofia, s. 21.3.1917, Rantsila. Ilmavalvonta- ja muonituslotta Rantsila, Juntusranta, Luumäki, Kivijärvi.

Reinikka Enni Sofia o.s. Törmä, maanviljeli-jä, s. 11.9.1910, Rantsila, k. 15.7.1992, Rantsila. Pso. Nestori. Lapset: Eija Saara -41. Osallistunut ilmavalvonta- ym. lottatoimintaan talvi -ja jatkosodan aikana Rantsilassa.

Roukala Helka Esteri o.s. Kärki, puhelinvaihteenhoitaja, s. 6.12.1917, Rantsila. Pso. Arttur Viktor. Lapset: Jouko Kalervo. Talvisota: Ilmavalvonta Rantsila. Jatkosota: Evakuointikeskus Pudasjärvi.

Räbinä Nadja, emäntä, s. 11.11.1921, Salmi, k. 28.4.1992, Oulu. Pso. Pekka. Lapset: Reijo -43, Raimo -45, Reino -49. Ilmasuojelukomppania Salmi 1942-1943.

Simojoki Pieta Elsa-beth o.s. Kelhä, emäntä, s. 14.9.1905, Rantsila, k.1.3.1992, Rantsila. Pso. Janne. Lapset: Eero, Väinö, Paavo, Pentti. Ilmavartiointitehtävät Rantsilassa, muonitus- ja siivouspalvelut.

Muonituspäällikkö.

Rättö Helvi Hulda o.s. Isoviita, meijeriapulainen, s. 24.11.1917, Rantsila. Pso. Eedvard. Lapset: Sirpa Helena. Rantsilan ilmavartiossa ym. lottatehtävissä.

Särkipaju Toini Siviä o.s. Partanen, emäntä, s. 15.8.1918, Sortavala, k. 14.5.1973, Raahen sailaala. Pso. Erkki. Lapset: Jorma -46, Ritva -47, Markku -52, Kirsti -54, Pekka -56, Leila -58. Uhtuan suunta, Kannas, Tornio. Lääkintälotta.

Kannas, Tornio. Lääkintälotta.

Sarkkinen Anni Kyllikki, toimistonhoitaja, s. 22.2.1925, Rantsila. Pso. Reino. Lapset: Kolme lasta. Osallistunut talvi- ja jatkosodan aikana ilmavalvonta- ja muonitustehtäviin.

Tenhu Aune Aleksandra o.s. Laru, varastoapulainen, s. 1.10.1922, Rantsila. Pso. Matti Iisakki. Lapset: Terttu -48, Seija -52, Jukka -62. Sotasairaala 32.

Sillanpää Maria o.s. Räbinä, emäntä, s. 25.1.1925, Salmi, Pso. Pauli Eemil. Salmin Suojeluskunta lottakanttiini, sekä I.S. hiihtopuoli.

Tervo Salli Annikki o.s. Kivelä, emäntä, s. 7.3.1922, Rantsila. Pso. Johannes. Lapset: Mauno Antero -48, Tapio Juhani -50, Taavi Olavi -53, Hannu Tapani -65. Osallistunut sotien aikana ilmavalvonta- ja muihin lottatehtäviin.

Tolonen Aino Esteri, ompelija, s. 9.3.1912, Liminka. Pso. Väinö Henrik. Lapset: Anna-Liisa, Marjatta Esteri. Lottatehtävät Rantsilassa.

Väyrynen Helvi o.s. Kauranen, rouva, s. 10.4.1921, Rantsila. Pso. Veikko. Lapset: Marjatta -46, Kaarina -56. Sotasairaalalotta. Vuoninen, Juntusranta, Hyrynsalmi.

Törmä Sylvi Sofia o.s. Pyrrö, emäntä, s. 23.9.1906, Rantsila. Pso. Pauli. Lapset: Toivo -37, Pasi -40. Muonitus- ja puhelinpäivystystehtävät sekä mm. evakoiden huolto Temmekselä.

Ylitäli Alli Maria o.s. Takala, emäntä, s. 20.11.1915, Sodankylä. Pso. Eelis. Lapset: Eero Matti Juhani -49. Toiminnut linnoituspataljoonassa Syvärillä muonitustöissä emäntänä ja ryhmäpäällikkönä sijaisena eri kohteissa. Lotta-Svärd Rantsilan p.o. sihteerinä ja tyttötyön johtajana.

Lotta-Svärd Rantsilan p.o. sihteerinä ja tyttötyön johtajana.

Uusitalo Elsa Sylvia o.s. Väyrynen, emäntä, s. 8.8.1919. Pso. Johan Kalervo. Lapset: Kerttu -48, Paavo -51, Kirsti -53, Pentti -56. Ilmavalvontatehtävät Rantsilassa.

Ylitäli Lea Katariina, s. 16.5.1925. Osallistunut talvi- ja jatkosodan ilmavalvonta- ja muonitustehtäviin.

Vares Martta Elisabeth, maanviljelijä, s. 18.5.1915, Rantsila. Talvisodan ilmavalvonta Rantsila.

Äijälä Aino Saara, opettaja, s. 8.8.1900, Kiuruvesi. Talvisodassa Karjalan kannaksella, Kiestinki Lääkintälotta.

Tuntematon Lotta

*Ei heistä koskaan sanota
että voittivat he taistelun,
ei tosin puhuta siitäkään,
että olisivat he perääntyneet
tai hävinneet*

*Silti nähtiin heitä kaikkialla
missä tapeltiin ja tykit jyskäs
missä hyökättiin ja voitettiin
tai taisteluja hävittiin
ja kodin eestä kaaduttiin,
mutta aina loppuun asti
maata varjeltiin*

*Kaikkialla he olivat
ihan eturintamassa heitä nähtiin
tai vähän taaempaan
siellä missä sidottiin
ja haavat pestiin
ja sankar' uneen uupuneitten
luomet kiinni painettiin*

*Ja oottivat he sielläkin
hiljaisilla asemilla
minne väsyneinä puuskuttivat
nuo pienin kuusin koristellut
surulliset junat*

*Kaikkialla he olivat
missä korpisoturikin
sama kenttäharmaa yllään,
vain yhtä heiltä puuttui
ase kädestään*

*Vaan taistelivat he silti
he oman taistelunsa
kanttineissa, sairaaloissa
pelloilla ja vainioilla
käsi hento aurankurkeen
tarttui kotirintamalla*

*He täyttivät myös miehen
paikan
aina kun vain tarvittiin*

*Ei heistä koskaan sanota
että voittivat he taistelun,
vaikka olivat he aina läsnä
kaikkialla missä loppuun asti
maata varjeltiin.*

*Omistettu äitini
Helmi Pajulan muistolle.*

Matti Pajula

1926 SYNTYNEET

Vuonna 1926 syntyneet, jotka olivat koulutuskeskuksissa, mutta eivät rauhan tulosta johtuen ehtineet rintamajoukkoihin.

22 miestä, jotka ovat saaneet veteraanitunnuksen, heistä henkilötiedot ja kuvat, 39 miestä luettelona.

Uuno Kailas

*He lähtivät sinne
mihin miehet muutkin.
Ei vuodet hartioita painaneet.
Jäi sisaret, veljet ja äiti itkemään,
mä tulen luoksenne jos luoja suo.*

Kesti Veikko Artturi,
kirvesmies, s. 25.06.
1926 Rantsila. Nurmes.
Jääkäri.

Hämäläinen Pentti Kullervo, maanviljelijä, s. 07.07.1926. Pso: Helli os. Madetoja. Lapset: Anni, Elsa, Mikko, Liisa, Leo. Nostomiehenä valvomassa saksalaisten poislähtöä Lapa-

luodon satamassa, purkamassa saksalaisten sotatarvikkeita Topilan satamassa. Sotamies.

Kangas Kustaa Matias, s. 28.03.1926 Rantsila. Asevelvollisena Nurmeksen Porokylässä -44

Kattainen Onni Lauri Henry, metsuri, s. 17.02.1926 Toronto. Pso: Ritva os. Ohmero. Nurmeksessa Porokylässä asevelvollisena. Sotamies.

Korkala Lauri Einari, myyntimies, s. 03.08.1927 Rantsila. Pso: Terttu Helena os. Sarkkinen. Lapset: Paula Hannele, Tuomo Juhani. Ilmantorjuntajoukoissa Oulussa vapaaehtoisena. Sotamies.

Kurikka Pauli Pentti, kirvesmies, s. 17.09.1926 Rantsila. Pso: Aili os. Kuutti. Lapset: Riitta Anneli -75. Sodan aikainen varusmiespalvelus Nurmeksessa ja Porokylässä. Sotamies.

Kärki Eljas Fredrikki Hermann, työnjohtaja, s. 19.03.1926 Rantsila. Pso: Vieno os. Mäntyniemi. Lapset: Ari, Tais-to. Suorittanut aseellista palvelusta -44-46 itä- ja pohjoisosissa maata, Nummelan lentokenttä. Sotamies.

Laatikainen Miika Johannes, sähköasentaja, s. 26.10.1926 Rantsila, k. 27.01.1989 Rantsila. Pso: Laura os. Laitala. Lapset: Pekka Juhani. Taistelut: Utti. Sotamies..

Lunki Mauno Kalevi, autoilija-maanviljelijä, s. 08.12.1926 Rantsila. Pso: Leena Maria os. Manninen. Lapset: Anneli, Riitta. Alok.ptri/Saar.R.Pr, Öron ase-koul.ptri, Raah.Skp. Tykkimies.

Lunki Veikko Aatami, maanviljelijä, s. 27.08.1926 Rantsila. Pso: Aune Maria os. Matinolli. Asevelvollisena Nurmeksen Porokylässä -44. Jääkäri, konepistoolimies.

Mattila Eino Johannes, koneenhoitaja, s. 20.03.1926 Rantsila. Pso: Ella os. Raatikainen. Lapset: Raimo, Eija, Jouko. Nurmes, Tornio. Korpraali.

Mattila Tauno Johannes, maanviljelijä, s. 12.09.1926 Rantsila. Pso: Saimi os. Jantunen. Asevelvollisena Nurmeksen Porokylässä -44. Jääkäri.

Murto Lauri Heikki, työmies, s. 04.07.1926 Rantsila. Pso: Ritva. Lapin sota; saksalaisia haravoimassa Oulun läänin puolella sotaväikäänä -44.

Mämmi Esko Johannes, kirvesmies, s. 14.07.1926 Rantsila. Pso: Aino os. Salovaara. Lapset: Asko, Urmas, Marja-Leena, Pasi. Jatkosota; 2 prt/Saa.R.Pr ja Öron linnake. Tykkimies.

Niva Elias Olavi, maanviljelijä, s. 27.04.1926. Pso: Elvi Maria os. Helistén. Lapset: Kirsti, Antero, Maija, Raija, Sari, Saara. Jo.koul. K25, Yks. 8460, LeS Koul. asemieskurssi, Raah.Sp. Korpraali.

Ojamaa Pauli Henrik, maanviljelijä, s. 22.01.1926 Rantsila. Sotamies. Haavoittui -44, hoidettiin sotasairaalsa 14.04.1944 lähtien.

Pikkarainen Manne Alpo Aadolffi, pienviljelijä, s. 24.01.1926 Rantsila. Pso: Eeva os. Karhu. Taistelut: Pommituslaivue 6 Nummelan lentokentällä. Sotamies.

Pussila Toivo Armas, maanviljelijä, s. 31.01.1926 Rantsila. Asevelvollisena Nurmeksessä Porokylässä -44.

Rantapelkonen Arvo Eino Johannes, maanviljelijä, s. 09.02.1926. Rantsila. Pso: Eeva os. Alatalo. Lapset: 3 tyttöä ja 3 poikaa. Sotaväessä Porokylässä, Ilmavoimissa Vihdin Nummelassa, lentorykmentti

LV 4: ja 6:ssa. Sotamies

Salonpää Eevert Aukusti, maanviljelijä, s. 29.03.1926 Oulainen. Pso: Alma Elsa Riitta os. Parhankangas. Lapset: Eila Annikki, Pirkko Liisa, Heikki Arne, Marja-Terttu, Aune Tuulikki, Hilikka Helena, Jouko Juhani, Seppo Kalevi, Riitta Kristiina. Taistelut: Juustilan lohko, Anisjärvi, rannikon puolustus. Korpraali.

Savilampi Jaakko Antero, autonkuljettaja, s. 14.01.1926 Rantsila. Pso: Hilikka os. Ojakoski. Lapset: Airi Marjatta, Anja Maritta, Aino Mirjami, Jaakko Juhani, Tiina Paula Maria. Asevelvollisena Nurmeksessä Porokylässä -44. Sotamies.

Taskila Esa, apputyöntekijä (talonmies), s. 12.03.1926 Rantsila. Pso: Hilikka Orvokki os. Pietilä. Lapset: Leena, Pirkko, Esa-Tapani, Riitta, Jukka, Jaana. Mensuvaaran lentokenttä, Rissalan lentokenttä

(ei. varsinaisissa rintamataisteluissa). Sotamies.

Tenhu Mauno Albin, maanviljelijä, s. 27.08.1926 Rantsila, k. 15.06.1944 Oulu. Suoritti asevelvollisuutta -44. Sotamies.

Anttila Onni Engelbrekt.....	27.04.1926
Anttila Veikko Valfrid.....	09.05.1926
Autio Erkki Mikael.....	14.10.1926
Fält Heimo Jaakko (Sipilahti).....	15.10.1926
Hepo-oja Jaakko Pauli Alvari.....	13.07.1926
Honkala Veikko Johannes.....	25.06.1926
Hilli Eino Ensio.....	26.07.1926
Häkkinen Mauri Iisakki.....	21.08.1926
Järvitalo Pauli Kalevi.....	28.05.1926
Kaarling Eero Iisak.....	29.01.1926
Kankaala Asser Benjam.....	08.08.1926
Karhu Esko Akseli.....	11.08.1926
Keränen Lauri Johannes.....	15.08.1926
Konola Alpo Ensio.....	01.03.1926
Konola Leevi Antero.....	15.08.1926
Korkala Martti Matias.....	29.05.1926
Kortekangas Esa Antero.....	24.02.1926
Kurikka Pauli Pentti.....	17.09.1926
Laatikainen Urho Heimo.....	18.07.1926
Lampela Erkki Aapraham.....	03.12.1926
Lehto Martti Johannes.....	13.04.1926
Leppioja Antero Rudolf.....	19.05.1926
Minkkinen Eino Eljas.....	21.01.1926
Murto Yrjö Henrik.....	23.01.1926
Oksman Helge Anselm.....	25.12.1926
Orava Soini Artturi.....	07.05.1926
Paakkola Alpo Viljami.....	13.06.1926
Pekkala Martti Niiles.....	21.08.1926
Pelkonen Teuvo Antti.....	25.11.1926
Pietilä Arne Ilmari.....	13.09.1926
Piippo Toivo Johannes.....	25.11.1926
Pikkarainen Manne Alpo Aadolf.....	24.01.1926
Porkka Valtu Anselmi.....	21.04.1926
Punkerki Veikko Ensio.....	01.01.1926
Pussila Aulis Yrjö Kustaa.....	18.11.1926
Pyrrö Pentti Väinö.....	04.03.1926
Reinikka Tauno Johannes.....	30.04.1926
Saarela Pauli Aukusti.....	28.05.1926
Savilampi Heimo Sakari.....	06.07.1926
Siltala Olavi Matias.....	22.05.1926
Tihinen Orvo Uolevi.....	02.01.1926
Tuomela Kalevi Onni.....	09.01.1926
Vares Mauno Olavi.....	11.05.1926
Väyrynen Väinö Alfred.....	23.01.1926

PAINOAIKANA TULLEET VETERAANITIEDOT

Heikkilä Lauri Abraham, laitospöytä, s. 16.4.1925 Rantsila. Kannaksen itäpuolen taistelut ja Lapinsota. Rakuuna.

Tihinen Erkki Johannes, työmies, s. 24.1.1920 Rantsila. Jatkosodassa Kannaksella työpalvelutehtävissä. Jääkäri.

Laukka Juhon Henrik, s. 26.11.1910 Rantsila, k. 15.9.1961 Rantsila. Uhtuan taistelut. Sotamies.

Tihinen Sulo Jaakko, työmies, s. 2.7.1922 Rantsila, k. 3.9.1980 Oulu. Pso: Aili Johanna o.s. Hyttilä. Lapset: Eero -50, Hannele -52, Jorma -52. Karjalan kannas. Jatkosota. Sotamies.

Sakko Matti Iisak, maanviljelijä, s. 4.9.1906 Rantsila, k. 4.9.1942. Pso: Helli. Lapset: Pentti, Matti, Veikko. Uhtuan suunnan taistelut. Sotamies.

Pekka Honka

Suomen sodat 1939-1945

Lähteet: Arvi Korhonen: Viisi sodan vuotta Pääesikunnan sotahistoriallinen toimisto: Suomen sotien 1939-1945 tapahtumat

HJ. Siilasvuo: Suomussalmen taistelut Henkilökohtaiset sotahistorian muistiinpanot

Ymmärtääksemme veteraanimatrikkelin antamia tietoja Rantsilan miesten sotataipaleesta, on meidän syytä muistella sotiemme kulkua kokonaisuudessaan. Tästä syystä olen koonnut Iyhennelmän yllämainituista lähteistä. Toivon kirjoitukseni antavan kuvan siitä, mitä tapahtui vuosina 1939-1945.

TALVISOTA 1939-1940

1. Ryhmitykset

Poliittisen tilanteen kärjistyessä syys-lokakuussa 1939 Suomen puolustusvoimien reservit oli kutsuttu ylimääräisiin harjoituksiin. Liikekannalle pannut joukot oli keskitetty kaakkois- ja itärajallemme puolustukseen painopisteen ollessa Karjalan kannaksella. Kannakselle oli muodostettu Kannaksen armeija, Laatokan koillispuolelle IV AK sekä Pohjois-Suomeen Pohjois-Suomen ryhmä. Rajan läheisyydessä olivat suojajoukot ja niiden takana kenttäarmeijan päävoimat.

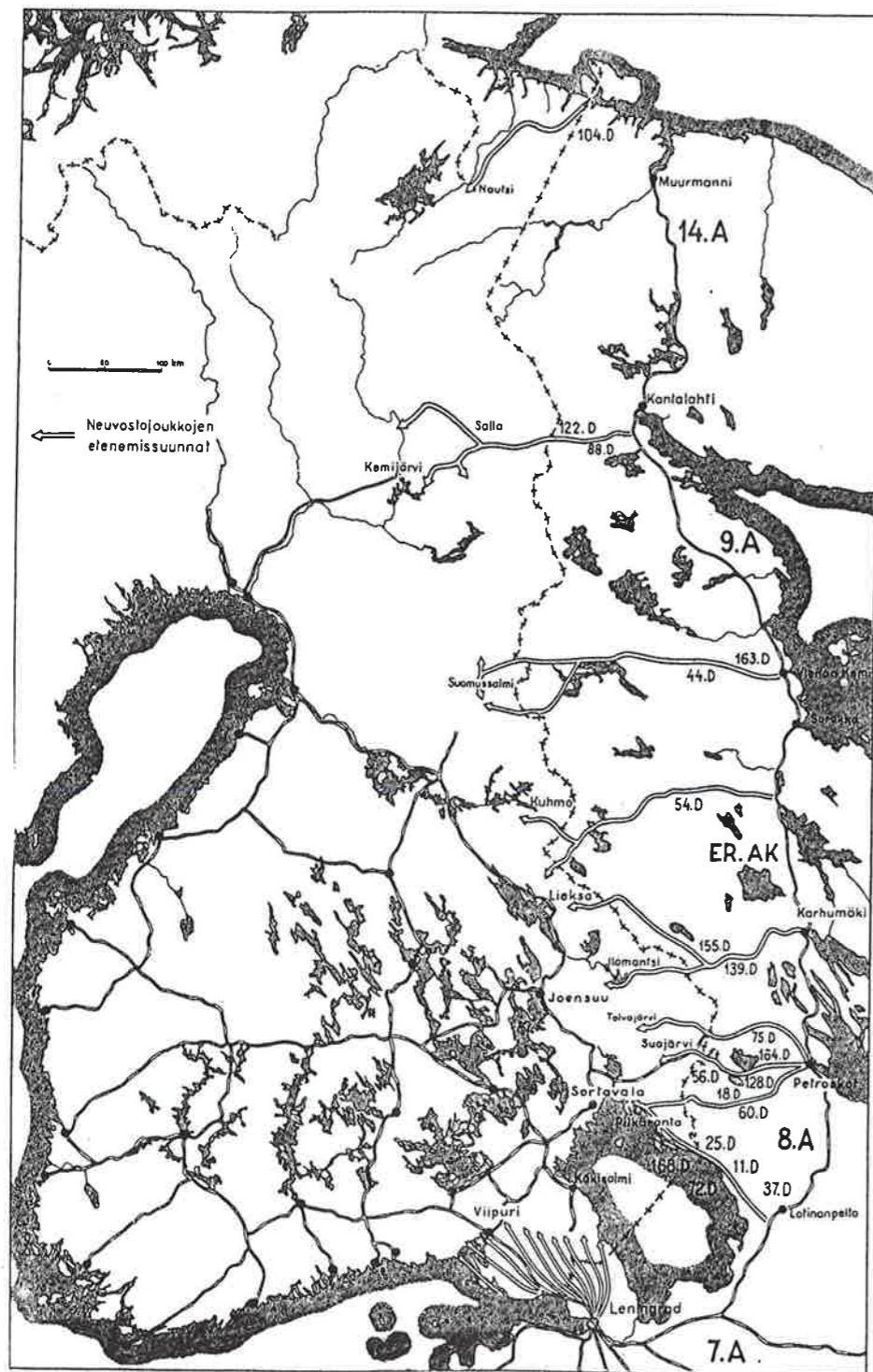
Neuvostoliitto oli syksyn kuluessa keskittänyt joukkonsa Karjalan kannaksen, Aunuksen-Porajarven, Repolan-Uhtuan-Kantalahden ja Muurmanskin suuntiin. Sodan alussa arvioitiin neuvostoliittolaisilla olleen Suomen rajoille keskitettynä 26-29 divisioonaa jalkaväkeä ja noin 2000 panssarivaunua. Neuvostoarmeijan hyökkäys alkoi 30.11.1939 aamulla miltei yhtäaikaisena maa-, meri- ja ilmarintamalla.

2. Kannaksen taistelut

Karjalan kannaksella syntyi heti sodan ensi päivinä kiivaitakin taisteluita viivytävien suojajoukkojemme torjuessa vihollisen hyökkäyksiä ja suorittaessa vastaiskuja. Joulukuun 6. päivään mennessä rintamalinja kulki Muurilasta Kuolemanjärven, Summan, Muolaanjärven, Yskjärven, Kirkkojärven ja Punnusjärven kautta Vuokselle, jota myöten Taipaleen kautta Laatokkaan. Raivokkaita taisteluita käytiin Kirvesmäessä, Mustaojan suussa ja Terenttilässä.

17.12. vihollinen aloitti suurhyökkäyksen Summan kylän ja sen itäpuolisella alueella onnistuen osittain tunkeutumaan asemiimme, mutta lujien torjuntataisteluiden jälkeen olivat entiset puolustusasemamme 21.12. mennessä joukkojemme hal-

Neuvostojoukkojen keskitys ja hyökkäys Suomea vastaan talvisodassa. Kuva teoksesta "Viisi sodan vuotta".

lussa. Joulukuun 23. päivänä Kannaksen armeija suoritti vastahyökkäyksen Kuolemajärven-Yskjärven välisellä kaistalla, mutta ankaran vastarinnan takia oli hyökkäyksen jatkamisesta luovuttava ja joukkojen ryhmityttävä aikaisempiin puolustusasemiin. Joulukuun 26. päivän jälkeen alkoi Kannaksen rintamalla useita viikkoja kestänyt asemasotavaihe, jolle oli tunnusomaista vihollisen raskaan tykistön herkeämätön toiminta, lisääntyvä ilmatoiminta ja paikalliset panssarivaunujen tukemat hyökkäykset eri kohdilla rintamaa.

Helmikuun 1. päivänä vihollinen aloitti huomattavia lisävoimia saatuaan kauan valmisteleman suurhyökkäyksen. Ylipäällikkö päätti helmikuun 15. päivänä, että pääasemasta luovutaan Länsi-Kannaksen osalta ja vetäytytään väliasemaan Viipurinlahti-Samola-Somme-Kämärä-Muolaanjärvi-Äyräpäänjärvi-Vuoksi. Samanlaisesti alkoi vihollisen toiminta suuntautua myös Koiviston saaria ja Viipurinlahtea kohti.

Näihin taisteluihin osallistuivat myös ne Rantsilan miehet, joiden joukkoyksiköt siirrettiin Kannaksen armeijaa vahvistamaan Pohjois-Suomesta.

Sotatoimien päättyessä 13.3.1940 klo 11 oli rintamalinja seuraava: Viipurinlahti, jossa vihollinen oli päässyt pureutumaan länsirannalle Häränpäässä, Vilaniemessä ja Keihäsniemessä - Viipuri, joka oli suomalaisilla Patterinmäkeä myöten -Tali-Karisalmi-Vuoksi, jonka itäpuolella vihollinen oli Vuosalmen alueella ja Koukunniemessä Taipaleella.

3. Laatokan koillispuolen taistelut

Mahdollisia sotatoimia varten oli toiminta Laatokan koillispuolella suunniteltu suoritettavaksi ensin viivyttävänä vetäytymisenä, jonka jälkeen oli siirryttävä ratkaisutaisteluihin vihollisen Iyömiseksi. Vihollisen hyökättyä 30.11. viivytystaistelu sujui suurin piirtein suunnitelman mukaisesti, joskin arveluttavan nopeasti Tolvajärven ja Iloantsin suunnilla. Päämaja muodosti 7.12. erillisen yhtymän, Ryhmä Talvelan, jolle keskitettiin lisävoimia. Ryhmä Talvela sai Iloantsin suunnalla vihollisen etenemisen pysähtymään ja siirryttyään etelämpänä 12.12. vastahyökkäykseen se saavutti Tolvajärvellä sodan ensimmäisen suuren voiton ja työnsi sen jälkeen vihollisen joukot 24.12. Aittojoelle, jonne rintama kiteytyi sodan loppuajaksi. Suomalaiset aloittivat tammikuussa Laatokan koillispuolellakin kuuluisaksi tulleet mottitaistelut, joissa teiden varsille peräkkäisiin "motteihin" (=saarroksiin) joutuneita vihollisia pyrittiin tuhoamaan osa kerrallaan.

4. Taistelut Pohjois-Suomessa

Pohjois-Suomen puolustuksesta huolehti aluksi Pohjois-Suomen ryhmä Iloantsin pohjoispuolelta Petsamoon saakka. Vihollisen hyökkäys alkoi 30.11. aamulla jokaisen tien suunnassa. Heikot rajavartiojoukot viivytivät aluksi vihollista.

Ensimmäiset suuret taistelut käytiin Suomussalmen alueella. Omat joukkomme aloittivat hyökkäyksen 11.12. ja löivät 30.12. mennessä yhden vihollisdivisioonan sekä saartoivat 7.1.1940 mennessä ankarissa taisteluissa Raatteen tietä edenneen vihollisen toisen divisioonan saaden miltei koko sen kaluston sotasaaliikseen. Esi-merkkinä olkoon Likoharjun, Tyynelän ja Haukilan yhteissaalis: - kenttätykki 50 kpl - pst-tykki 29 kpl - hyökkäysvaunu 42 kpl - kuorma-auto 237 kpl - panssari-auto 6 kpl - traktori 20 kpl - kenttäkeitin 32 kpl - moottoripyörä 10 kpl - vankuri 320 kpl - hevonen 1050 kpl - it-konekiv. 13 kpl - runsaasti jalkaväen aseita,

ammuksia sekä viesti- ja lääkintävälineistöä

Tämän jälkeen ei vihollinen enää koko sodan aikana pyrkinyt voimakkaammin etenemään Suomussalmen suunnalla. Osa joukoista voitiinkin siirtää vahvitukseksi muille rintamanosille, muun muassa Kuhmoon. Suomalaiset aloittivatkin Kuhmon suunnalla tammikuussa hyökkäyksen vihollisen divisioonan saartamiseksi. Alkoivat samantapaiset mottitaistelut kuin Laatokan koillispuolellakin. Sotatoimien päättyminen 13.3. keskeytti nämä taistelut. Lapissa, jossa olevat joukot oli 16.12.1939 erotettu omaksi Lapin ryhmäksi, oli vihollinen joulukuun puolivälissä saavuttanut Joutsijärven ja Pelkosenniemen seudut, mutta vastahyökkäyksillämme se onnistuttiin työntämään Märkäjärven (=nykyinen Sallan kirkonkylä) seuduille. Petsamon suunnalla vihollinen pääsi aluksi etenemään Höyhenjärvelle asti, mutta tänne sen eteneminen pysähtyi joulukuun lopulla. Taisteluja käytiin tällä alueella aina 28.2. saakka, jolloin suomalaiset vetäytyivät Nautsiin, minne rintama sen jälkeen kiteytyi.

5. Ilmarintama

Neuvostoarmeijalla oli koko sodan ajan ilmaherruus heidän hävittäjiensä toimintasäteiden rajoissa, joten suomalaisten ilmavoimien oli pyrittävä turvaamaan kotialuetta tämän piirin ulkopuolella sekä mahdollisuuksien mukaan suojaamaan kenttäarmeijaa, tiedustelemaan vihollisen toimintaa ja pommittamaan sen tärkeimpiä kohteita. Suomalaisten lentäjien taito korvasi kuitenkin sen, mikä lukumäärässä ja kaluston laadussa menetettiin. Luutnantti Jorma Sarvanto pudotti neljässä minuutissa kuusi vihollisen pommikonetta, mikä lienee jäänyt koko toisen maailmansodan Iyömättömäksi ennätykseksi!

6. Meririntama

Merivoimien tehtävänä talvisodassa 1939–1940 oli pääasiallisesti rannikkokyställä puolustaa Suomenlahden ja Laatokan rannikkoa ja laivastolla turvata Ahvenanmaa ja Pohjanlahti sekä saattuepalvelusta suorittamalla suojata meriyhteydet ulkomaille. Merisodan huomattavimmat tapahtumat olivat Saarenpään järeän rannikkopatteriston taistelut 18.-19.12. kahta vihollisen - ilmavoimien tukemaa - taistelulaivaa vastaan, jotka karkoitettiin. Maaliskuun 13. päivänä kello 11 sotatoimet lakkasivat kaikkialla. Neuvostoliitto oli sodan kestäessä lähettänyt Suomen rintamille runsaasti lisävoimia sekä suuret määrät erilaista kalustoa ja tarvikkeita menestyksen aikaansaamiseksi.

II SUOMEN JA NEUVOSTOLIITON SOTA 1941-1944 (JATKOSOTA)

1. Ryhmitykset

Kesäkuun 17. päivänä oli Suomen armeija varovaisuussyistä saatettu liikekannalle. Seuraavina päivinä joukot aloittivat siirtymisensä aikaisemman suunnitelman edellyttämään puolustusryhmitykseen Moskovan rauhan jälkeen rakennetulle puolustuslinjalle. Tilanteen kehityttyä avoimiksi sotatoimiksi 25.6. joukot siirtyivät Ylipäällikön 29.6. antamalla käskyllä hyökkäysryhmitykseen siten, että Suomenlahden-Vuoksen välillä oli IV AK, jossa taistelujoukkoina neljä divisioonaa (yht.

noin 68.000 miestä), Vuoksen - Pyhäjärven välillä II AK, jossa taistelujoukkoina kolme divisioonaa (noin 53.000 miestä), Pyhäjärven - Ilomantsin alueella päävoimat Karjalan armeijana, jossa taistelujoukkoina viisi divisioonaa ja kolme prikaatia (noin 94.000 miestä) jakaantuen VII ja VI AK:aan sekä Ryhmä Oinoseen (välirajat Värtsilässä ja Korpiselässä) ja Pielisjärven alueella 14. D (vahvuudeltaan 19.000 miestä). Oulujärven linjan pohjoispuolella toimivat saksalaiset joukot, joille oli alistettu suomalainen III AK, jossa taistelujoukkoina kaksi divisioonaa (yht. noin 36.000 miestä) alueella Kuhmo - Suomussalmi - Kuusamo. Pieni suomalaisosasto toimi Ivalon itäpuolella erämaa-alueella. Vaikka Rantsilan miehiä oli lähes kaikilla rintamanosilla, voidaan kuitenkin III AK:n aluetta pitää päätoimintasuuntana.

Lentovoimistamme, yhteensä noin 230 osaksi vanhentuneesta sotakoneesta, pyrittiin pääosa keskittämään toimintaa varten Karjalan suuntaan, mitä kuitenkin vaikeutti lentokenttien puute.

Merivoimat jakautuivat rannikkojoukkoihin, joita oli kuusi prikaatia ja laivastoon. Edellisen tehtävänä oli rannikon suojaaminen ja osallistuminen Hangon piiritykseen, jälkimmäisen kauppamerenkulun suojaaminen sekä alkuvaiheessa Ahvenanmaan suojaus. Kaakkoisrajan järvivyöhykkeellä toimi lisäksi merivoimien linnoitustykistöä.

2. Karjalan armeijan eteneminen Tuuloksenjoelle

Karjalan armeija aloitti 10.7. hyökkäyksensä. Painopiste oli keskellä VI AK:n kohdalla. Armeijakunta saavutti Laatokan 16.7. Tällä välin VII AK, Karjalan armeijan oikea siipi, mursi Jänisjärven länsipuolella vihollisen vastarinnan, saavutti Laatokan 20.7. sitkeiden taisteluiden jälkeen ja ryhtyi painamaan vihollista lounaaseen pyrkien saartamaan Sortavalan alueelle vetäytyvät vihollisvoimat.

Karjalan armeijan vasen siipi, Ryhmä Oinonen, eteni osilla voimiaan Tolvajärvelle, josta edelleen saarrostaen sen pohjoispuolitse Yläjärvelle ja osillaan kävi ankaria taisteluita Kuolismaan suunnalla.

Heinäkuun 17. päivänä VI AK jatkoi Koirinojan alueelta etenemistään pääosin Laatokan rantatien suunnassa ja osin Tulemajärven kautta Vitelettä kohti. Päävoimat valtasivat Salmin 21.7. ja yhteistoiminnassa Tulemajärven kautta etenevien osien kanssa Viteleen 24.7. jatkaen etenemistä Tuulokseen. Osia VI AK:n voimista suunnattiin etenemään Tulemajärveltä Vieljärvelle.

Vitele vallattiin 24.7. ja vihollista seurattiin Tuuloksenjoelle saakka.

Ylipäällikkö pysäytti Karjalan armeijan etenemisen toistaiseksi linjalle Tuuloksenjoki-Vieljärvi.

3. Karjalan Kannaksen ja Sortavalan takaisinvaltaus

Karjalan armeijan hyökkäyksen saavutettua Laatokan pohjoisrannikon oli tullut aika aloittaa hyökkäys myös Kannaksella.

Suunnitelmien mukaisesti II AK aloitti 31.7. hyökkäyksensä itä-Kannaksella ja mursi vihollisen rakentaman lujan puolustusjärjestelmän useissa kohdoin 5.8. mennessä. Vihollisen yhteydet katkaistiin 7.8. Lahdenpohjassa ja pari päivää myöhemmin Hiitolan eteläpuolella. Lahdenpohjan suuntaan edenneet joukot alistettiin uudelle, Karjalan armeijan oikean siiven joukoista 13.8. perustetulle, suoraan Yli-

päällikön alaiselle I AK:lle, joka valtasi jo saarretun Sortavalan 15.8. ja painoi vastassaan olevan vihollisen Laatokan rantaan saartaen sen lopuksi Rautalahden-Karilahden alueelle. Osia vihollisesta oli jäänyt toiseen saartorenkaseen, missä ne painettiin Kilpolansaareen. Kummastakin saartorenkasta vihollisjoukot onnistuivat kuitenkin siirtymään Laatokan kautta omalle puolelleen.

II AK:n muu osa jatkoi hyökkäystään kohti Vuoksea. Käkisalmi vallattiin 21.8. ja 23.8. oli koko Vuoksen-Suvannon vesistölinja saavutettu. AK:n oikea siipi oli kuitenkin jo 18.8. onnistunut ylittämään Vuoksen. II AK:n etenemisen johdosta ryhtyi Suomenlahden-Vuoksen välillä asemissa ollut vihollinen 21.8. vetäytymään Viipuria kohti. Samaan aikaan aloitti IV AK takaa-ajon koko rintamallaan. Suomalaiset joukot marssivat 30.8. Viipuriin. Koivisto miehitettiin 2.9.

Taistelun Viipurista vielä jatkuessa sotatoimet kehittyivät nopeasti koko Kannaksen valtaamiseksi. Joukkomme etenivät valtakunnan vanhalle rajalle, joka saavutettiin kokonaisuudessaan 2.9. mennessä. Kun joukkomme olivat saaneet Iyhimmät mahdolliset puolustusasemat Suomenlahden ja Laatokan välillä, Ylipäällikkö pysäytti hyökkäyksen Leningradin ensimmäisen puolustuslinjan edustalle.

4. Karjalan armeijan eteneminen linjalle Syväri-Ääninen-Seesjärvi

Ylipäällikön pysäytettyä Karjalan armeijan hyökkäyksen toistaiseksi Tuuloksenjoen-Vieljärven linjalle suoritettiin joukkojemme uudelleenjärjestely. Oikean siiven muodosti Laatokan itärannalla Aunuksen suuntaan taisteleva VI AK, keskustan Vieljärven-Petroskoin suunnalla VII AK ja vasemman siiven Ryhmä Oinosen joukoista sekä niiden vahvistukseksi keskitetystä vajaan saksalaisesta 163. D:sta muodostettu uusi yhtymä, vahvistettu 163 D.

Ennen Karjalan armeijan uutta yleishyökkäystä valtasi VII AK:n osilla ja Ryhmä O:lla vahvistettu 163. divisioona Suojärven 21.8. ja siihen liittyen Tsalkin tienhaaran 24.8. VII AK:n vasen siipi tunkeutui vihollispuolustuksen läpi Sotjärven-Säämäjärven kannaksella.

Elokuun 27. päivänä Ylipäällikkö antoi Karjalan armeijalle käskyn hyökkäyksen jatkamisesta.

VI AK alkoi hyökkäyksensä 4.9. murtaen vihollisrintaman Tuuloksenjoella. Syväri saavutettiin Lotinapellon kohdalla 7.9. VII AK suoritti VI AK:n tukemana ns. Pyhäjärven saarrostusoperaation 4.-16.9. saaden huomattavan sotasaaliin. Petroskoin (Äänislinnan) valtauksen 1.10.1941 johtanut operaatio alkoi 17.9. Siihen ottivat osaa VII AK, VI AK ja Ryhmä Oinonen, joka oli 24.8. muodostettu uudestaan.

Armeijan sotatoimet kohdistettiin Petroskoin valtauksen jälkeen Äänisjärven-Seesjärven kannakselle. Vasemmalle siivelle muodostettiin uusi II AK, joka pääosillaan eteni Juustjärven-Mäntyselän kautta kohti Karhumäkeä osan armeijakunta edetessä Porajärven suunnalta Seesjärvelle, jossa se sai Paateneen pohjoispuolella yhteyden 14. divisioonaan. Karhumäki vallattiin 5.12.1941. Joukkomme etenivät seuraavana päivänä Poventsaan. Ylipäällikkö pysäytti Karjalan armeijan hyökkäyksen lähimmälle edulliselle puolustuslinjalle, joksi tuli kanava- ja vesistölinja Äänisestä Seesjärveen.

Loka-marraskuun kuluessa oli Äänisen luoteisosan niemeke- ja saaristoalue valuttu maa- ja merivoimien yhteistoimin. Äänisen puolustus siirtyi sen jälkeen Äänisen rannikkoprikaatille.

Suomalaisten ja saksalaisten hyökkäyksen pääsuunnat asemasodan linjoille saakka. Kuva teoksesta "Viisi sodan vuotta".

5. Sotatoimet keskisessä Itä-Karjalassa

Kuten edellä mainittiin, aloittivat 14. D:n joukot 4.7. Lieksan-Kuhmon raja-alueelta etenemisensä kohti Repolaa. Vihollinen Iyötiin Kolvasjärvellä, Repola vallattiin 8.7. ja 21.-23.7. suoritettiin Omelian saarrostustaistelut.

Heinäkuun 25. päivänä 14. D jatkoi etenemistään Rukajärveä kohti. Vihollinen Iyötiin Ontrosenvaaran järvikapeikossa ja Rukajärven edustalla syyskuun alussa. Vihollinen vetäytyi Ontajoelle, jonka maastossa alkoi asemasota. Yhteys saatiin Seesjärven suunnalla Karjalan armeijaan.

Maavoimien etenemistä eri rintamanosilla tukivat ilmavoimat suojaus-, tiedustelu-, pommitus-, huolto- ja maataistelulennoin kulloinkin etenemisen painopistesuunnassa.

6. Hangon, Suursaaren ja Koiviston valtauksat

Huomattavimmat tapahtumat rannikkoalueellamme olivat Hangon ja Suursaaren valtauksat. Hangossa taistelutoiminta keskittyi vuokra-alueen rajalle, saaristoon ja Hankoniemelle, ja oli pääasiassa molemminpuolista tiedustelu- ja tykistötoimintaa sekä paikallisia hyökkäyksiä aina joulukuun alkuun saakka, jolloin Neuvostoliiton sodanjohto katsoi tilanteen kestävämmäksi ja ryhtyi tyhjentämään aluetta. Suomalaiset miehittivät Russarön linnakkeen 3.12.1941 ja saariston miehitys aloitettiin. Hanko oli jälleen suomalaisilla 4.12.

Koiviston saaret miehittiin 1.11. vihollisen tyhjennettyä ne joukoistaan.

Joulukuun 12. päivänä miehittiin myös tyhjennetty Suursaari, mutta vihollinen valtasi sen uudelleen 2.1.1943. Maaliskuun 26.-28. päivinä 1942 erityinen maa- ja merivoimista kokoonpantu taisteluosasto suoritti saaren takaisin valtaamisen.

7. Sotatoimet pohjoisrintamalla ja Lapissa

Rajaviivan Oulu-Oulujoki-Paakinmäki-Kellojärvi-Niva-Vaarala-Miinoa-Luvajärvi-Kiimasjärvi pohjoispuolella olevat voimat toimivat saksalaisen AOK Norwegenin alaisena kolmessa päätoimintasuunnassa. Oikealla oli Uhtuan-Kiestingin suunnalla suomalainen III AK, jota komensi kenraalimajuri Hj. Siilasvuo, keskustassa Sallan suunnalla saksalainen XXXVI AK ja vasemmalla Petsamon suunnassa Geb. Korps Norwegen.

Painopiste oli Sallan suunnalla. Täällä aloitti saksalainen XXXVI AK, jolle oli alistettu yksi suomalainen divisioona III AK:sta hyökkäksensä 1.7. sekä Sallan päätien suunnassa että saarostaen molemmin puolin. Ankarien taistelujen jälkeen vallattiin Salla 8.7. Sitkeää viivytystä suorittavaa vihollista ajettiin takaa. Se sai vahvistukseen huomattavia lisävoimia, ja Kairalan kapeikkomaastossa hyökkäys pysähtyi. Vasta 18.8. armeijakunta lähti uudelleen hyökkäämään. Tuutsajoki ylitettiin 30.8. Etenemistä jatkettiin Vilmajoelle, joka kiivaiden taistelujen jälkeen saavutettiin. Armeijakunta ryhmittyi nyt puolustukseen tehtävänänsä pitää hallussaan Vilmajoen linja.

Suomalainen III AK eteni päävoimin Suomussalmen kautta Uhtuan suuntaan (ryhmä Fagernäs) ja pienemmällä ryhmällä Kuusamosta Kiestingin suuntaan (ryhmä Turtola). Rantsilan miehet taistelivat pääosin näissä joukoissa ja eniten heitä oli ryhmä F:ssa.

Vuokkiniemi vallattiin 3.7. ja Vuonninen 7.7. Murtaen vihollisen edulliset puolustuslinjat joukkomme etenivät Uhtuan edustalle ryhmittyen sinne puolustukseen.

Kuusamosta lähtenyt osasto saapui 11.7. Sohjanan kannaksen edustalle ja mursi 30.7. siellä vihollisrintaman. Eteneminen jatkui. Kokkosalmen taistelun jälkeen avautui tie Kiestinkiin, joka saavutettiin 8.8.1941. Vihollisen saatua lisävoimia jähmettyi rintama Tuoppajärven ja Jelettijärven kannakselle.

Petsamoon keskitetty saksalainen voimaryhmä nimeltä Geb. Korps Norwegen aloitti 28.6. (eraiden suomalaisten veteraanien mukaan joukot olivat liikkeellä jo 22.6.) hyökkäyksen Muurmanskin ja Kalastajasaarenon suuntiin. Titovkajoki ylitettiin 29.6. ja sen jälkeen saavutettiin 1.7. Litsajoki, mihin eteneminen pysähtyi. Vähäinen suomalaisosasto turvasi koko sodan ajan rajan Ivalon itäpuolisella erämaa-alueella.

Pohjoisella rintamalla alkoi näiden taistelujen jälkeen pitkällinen asemasotavaihe, jolloin vihollinen varsinkin Kiestingin suunnalla teki kiivaita hyökkäyksiä rintaman murtamiseksi. Ankaria torjuntataisteluita suoritettiin tällä suunnalla jo elosyyskuussa 1941, jolloin neuvostoarmeijan onnistui työntää rintamaa jonkin verran länteen päin. Vastahyökkäyksellä marraskuussa rintama vakautettiin.

Vaikeimmat taistelut Kiestingin suunnalla käytiin huhti-toukokuussa 1942. Ylivoimainen vihollinen aloitti hyökkäyksensä 24.4. päävoimin Kiestingin rintaman pohjoisrantaan vastaan päästen tunkeutumaan puolustajan selustaan lähelle Kiestingin maantietä. Saarrostuksen suorittanut vihollisryhmä lyötiin 7.5. mennessä. Kun apuvoimia oli tuotu paikalle, alkoi suomalais-saksalainen vastahyökkäys ja aikaisempi puolustuslinja saavutettiin 23.5.

8. Asemasota

Eteneminen oli suomalaisten rintamalla pysäytetty syksyn 1941 kuluessa eri toimintasuunnilla. Alkoi asemasotavaihe, joka jatkui aina kesäkuuhun 1944 saakka. Vaikka Suomen sodanjohtajan taholta ei suurempiin operatiivisiin päämääriin tähtäviä sotatoimia suoritettu, jatkuivat taistelut ajoittain kiivainakin vihollisen pyrkimässä rintamamme murtamiseen. Ankaria taisteluita käytiin muun muassa Maaselän kannaksella ja Syvärillä. Partio- ja sissitoiminta oli molemminpuolista.

Mainittakoon, että joukkomme loivät vihollisen sissiprikaatin 15.7.-19.8.1942 Seesjärven länsipuolisella korpialueella.

Asemasodan aikana rajoittui ilmavoimiemme toiminta pääasiallisesti tiedustelu- ja valokuvauslentojen suorittamiseen. Vihollisen ilmavoimien kotialueeseemme kohdistuneen toiminnan voimistuessa asemasotavaiheen loppupuolella täytyi kotialueen hävittäjävoimia ja ilmatorjuntaa huomattavasti vahvistaa.

Meririntamalla kävivät keveät laivastovoimat kahakoita vihollisen laivasto-osastojen kanssa.

9. Neuvostoliiton suurhyökkäys

Karjalan Kannaksella kesä-heinäkuussa 1944

Vihollinen aloitti Kannaksella valtavan voima- ja materiaalikeskityksen jälkeen suurhyökkäyksen 9.6. 1944. Painopiste oli IV AK:n loholla Suomenlahden-Valkeasaaren alueella. Hyökkäystä tukemassa oli lahes kokonaisuena I ilma-armeija (noin 400 pommikonetta, 600 hävittäjää ja epämääräinen paljous maataistelukoneita). Tykistöä oli 10 putkea Kannaksen rintaman kutakin 100 metriä kohti ja lisäksi järeätä linnoitus-, laivasto- ja rautatietykistöä.

Neuvostojoukot onnistuivatkin 10.6. puoleen päivään mennessä tunkeutumaan

noin 10 kilometriä Mainilan suuntaan. Iltapäivän kuluessa vihollinen ryhtyi vyöryttämään asemia sivuille ja pakotti sekä Rajajoen suunnalla että murtoaukon pohjoispuolella olevat joukkomme vetäytymään. Länsi-Kannaksen joukot saivat sittemmin käskyn viivytystaistelua käyden vetäytyä Vammelsuun - Taipaleen (VT-) linjalle. Itä-Kannaksella, jossa ei ollut mainittavaa vihollisen painostusta, joukkomme saivat pysyä asemissaan.

Käsketyissä asemissa oltiin 12.6. Välittömästi tämän jälkeen vihollinen aloitti hyökkäyksen näitä uusia puolustusasemiamme vastaan. Kiivaita taisteluja käytiin Vammelsuussa, Kuuterselässä ja Siiranmäellä. Kuuterselässä murtui keskeneräinen linja, mutta Panssaridivisioonan vastahyökkäyksellä sisäänmurto rajoitettiin. Tällöin kuitenkin vihollinen tunkeutui asemiimme Sahakylän seudulla sekä murtautui Mustamäkeen. Sieltä se osillaan hyökkäsi Vammeljärven seudulle Vammelsuun rintaman selustaan pakottaen joukkomme irtautumaan ja aloittamaan 15.6. tällä rintamanosalla vetäytymisen Inon-Vammeljärven tasalle. Kivennavan seudulta oli VT-linja edelleen joukkojemme hallussa.

Tässä tilanteessa IV AK:n komentaja antoi käskyn 15.6. joukkojensa oikean siiven ryhmittymisestä puolustukseen yleisellä linjalla Vitikkala-Rieskjärvi-Vammeljärvi-Kanneljärvi-Suulajärven eteläpää-Onkijärvi-Kivennapa.

Länsi-Kannaksella tapahtuneen tilanteen kehityksen seurauksena saivat nyt myös itä-Kannaksella toimivat III AK:n joukot määräyksen aloittaa vetäytymisen Kivennavan-Taipaleen linjalle.

Nyt Ylipäällikkö päätti siirtyä koko Kannaksella viivytystaisteluun, kunnes muualta tulevat apujoukot ehtisivät paikalle. Karjalan kannaksen joukot alistettiin yhteisen johdon alle ja saivat toimintaohjeen siirtyä viivytäten Viipurin-Vuoksen-Taipaleen tasalle.

Suomalaiset joukot olivat kesäkuun 18. päivään mennessä vetäytyneet ylimalkaiselle linjalle Humallahti-Römpötti-Summa-Muolaanjärvi-Yskjärvi-Kirkkojärvi-Punnusjärvi-Vuoksi-Taipale. Mutta seuraavana päivänä taipui IV AK:n rintaman äärimmäinen oikea siipi niin, että vihollinen saavutti Rokkalan Viipurinlahdella.

19.6 irtautuivat joukkomme asemistaan ja aloittivat vetäytymisen. Aamulla 20.6. olivat IV AK:n joukot vetäytyneet Viipurin edustalle ja Viipurin-Vuoksen linjalle. II AK ryhmittyi samanaikaisesti puolustukseen Vuoksen-Taipaleen vesistölinjan taakse Vuosalmen lounaisrantaa lukuunottamatta. Lyhyen taistelun jälkeen joutui Viipuri 20.6. viholliselle.

Viipurinlahden länsirannalle asettuneet joukkomme yhdistettiin 19.6. V AK:ksi. IV ja III AK toimivat edelleen Vuoksen molemmin puolin.

Vihollisen painostaessa ryhmittyivät joukkomme vastaiskuja tehden uusiin asemiin seuraavasti:

- V ja IV AK:n joukot tulivat linjalle Viipurinlahti-Viipurin Kivisilta-Lavola-Ventelänselkä-Vakkila-Ihantalanjärvi-Salojärvi-Kokkoselkä-Noskuanselkä-Vuoksi. Näitä asemia vihollinen ei enää onnistunut murtamaan.

- Viipurinlahdella oli rintama asetunut Uraan tasalle siten, että lahdella kulkevan pääväylän lännenpuoleiset saaret ja niemet olivat suomalaisten hallussa. Vihollinen oli yrittänyt hyökätä useita kertoja Sorvalista Kivisillan salmen yli, mutta onnistumatta. Viipurinlahden saarissa käytiin taisteluja. Erityisen ankara oli taistelu Teiskarin saaresta, joka oli lopulta luovutettava viholliselle.

- III AK oli Vuoksen-Taipaleen linjalla, jossa se joutui torjumaan vihollisen vesistön ylimenoyrityksiä.

Vastaiskuistamme huolimatta neuvostojoukot saivat asemiimme sisäänmuron Vuosalmella puretuen ylimenohyökkäyksen jälkeen Vuosalmen koillisrannalle

parin kilometrin levyisellä rintamalla. Seuraavina vuorokausina jatkamallaan hyökkäyksellä vihollinen laajensi sillanpääasemaa noin 5 kilometrin levyiseksi ja parin kilometrin syvyiseksi, mutta suomalaisten vastaiskuilla enimmäkseen yritykset rajoitettiin pysyvästi. Vihollisen musertavasta ilmaylivoimasta huolimatta kävivät hävittäjämme lukuisia ilmataisteluja ja suorittivat tiedustelua. Pommituskoneemme suorittivat keskitettyjä ja voimakkaita hyökkäyksiä etupäässä vihollisen maavoimien etenemisen pysäyttämiseksi. Karjalan kannakselle keskitettiin ilmavoimamme myös kotialueelta ja osittain Itä-Karjalastakin. Samoin osallistui Karjalan kannaksen taisteluihin osan aikaa sinne siirtynyt saksalainen syöksy- ja hävittäjäpomotusrykmentti. Neuvostojoukkojen suurhyökkäys Karjalan kannaksella oli täten joka taholla rajoitettu ja pysäytetty heinäkuun puoliväliin mennessä.

10. Vetäytyminen Aunuksen kannakselta

Kesän 1944 suurten taistelujen alkaessa huolehti Etelä-Aunuksen ja Äänisen rannikon puolustuksesta Aunuksen ryhmä, johon Aunuksen kannaksella kuuluivat oikealla VI AK ja vasemmalla V AK. Tilanteen kehittyessä oikeutti Ylipäällikkö Aunuksen ryhmän siirtymään taaempiin asemiin ylivoimaisen vihollisen hyökätessä, sekä 16.6. määräsi sen vetäytymään Suomen rajaa kohti.

Varsinaisen hyökkäyksensä vihollinen aloitti voimakkaiden lentovoimien tukeamana 21.6. painopisteen ollessa Lotinapellon-Aunuksen tien suunnassa.

Sitkeästi viivytäten joukkomme vetäytyivät 23.-24.6. Pisi-Sammatus-Mäkrijärvi linjalle.

Tällä välin vihollinen suoritti mairinuousun Tuuloksenjoen-Viteleenjoen maastoon. Tämä selustauhka ja samaan aikaan vihollisen aikaansaama läpimurto Laatokan rannikolla Pisin-Sammatuslinjaan pakotti VI AK:n aloittamaan yöllä 24.-25.6. irtautumisen ja vetäytymisen luoteeseen.

Aunuksen ryhmän keskustassa toimivat voimat olivat sitkeästi viivytäten vetäytyneet Niiniselän-Varloin maaston kautta Vieljärvelle. Samaan aikaan olivat Syvärin niskalta vetäytyneet voimat yöllä 27.-28.6. tyhjentäneet Petroskoin (Äänislinna) kaupungin ja olivat tällöin saapumassa Vieljärven maastoon.

Laatokan rantatien suunnassa jatkuivat yhä sitkistyvät viivytystaistelut vanhan rajan yli Salmiin, jossa vihollisen onnistui 4.7. ylittää Tulemajoki. Taistelut siirtyivät Kirkkojoelle ja sieltä edelleen ns. U-linjalle (Pitkärannan-Loimolan linja), jonne joukkomme 10.7. ryhmittyivät puolustukseen.

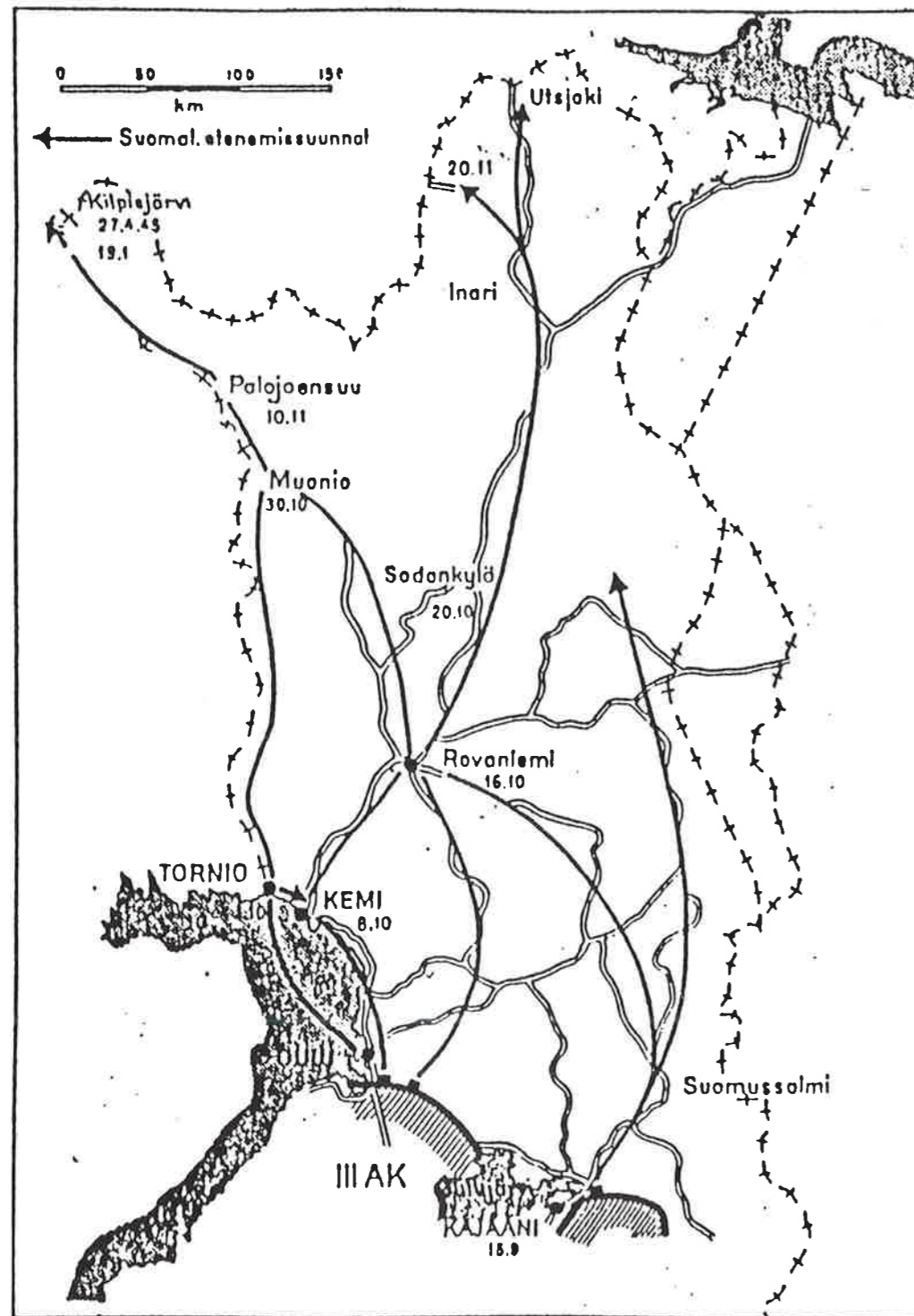
Aunuksen ryhmän keskustassa toimiva yhtymä oli vetäytynyt viivytystaistelua käyden ensin Suurimäen-Palalahden tieltä Tulemajärven maastoon ja sen jälkeen Lemettä kohti. Samaan aikaan oli vasemmalla toimiva yhtymä käynyt ankaria viivytystaisteluja Vieljärven-Kolatselän tien suunnassa.

Pitkin koko U-linjaa käytiin raivokkaita torjuntataisteluita painopisteiden ollessa Pitkärannan pohjoispuolella ja Loimolan suunnassa. Taisteluihin osallistuivat myös Laatokan rannikopuolustusjoukot. Taistelut vaimenivat vasta 17.7. Pääpuolustuslinjamme säilyi kokonaisuudessaan hallussamme.

11. Vetäytyminen Maaselän kannakselta

Vuoden 1941 -42 vaihteesta lähtien aina kesäkuuhun 1944 olivat asemamme Krivin aseman seuduilla käytyjä paikallisia taisteluja lukuunottamatta pysyneet entisellään. Neuvostoarmeijan suurhyökkäyksen alkessa vastasi puolustuksesta II AK.

Kuva teoksesta "Viisi sodan vuotta".

12.6. antamallaan käskyllä Ylipäällikkö oikeutti II AK:n siirtymään ylivoimaisen vihollisen hyökätessä ratkaisuun antautumatta taaempiin asemiin ja 16.6. määräsi ak:n vetäytymään Suomen rajaa kohti. Taisteluja käytiin Karhumäen-Seesjärven linjalla 23.6. iltaan saakka vihollisen yrittäessä useassa kohdin tunkeutua asemiimme. Kesäkuun 23. päivänä rintama murtui Karhumäen kohdalla ja II AK siirtyi viivytykseen.

30.6. antamallaan käskyllä Ylipäällikkö laajensi II AK:n lohkon käsittämään Sotjärven-Säämäjärven kannaksen. Heinäkuun 3. päivää vasten yöllä tällä suunnalla toimivat joukot, (Äänisen rannikoprikaati) vetäytyivät puolustukseen mainitulle kannakselle.

Salmin ja Kolatselän tapahtumien vuoksi saivat II AK:n oikean siiven joukot siirtyä tasalle Suojoki-Tsalkki.

Vetäytyminen uudelle puolustuslinjalle suoritettiin 6.-7.7. kuluessa. II AK sai 8.7. käskyn vetäytyä vihollista viivyttäen linjalle Kotajärvi-Suvilahti-Varpakylä-Porajärvi. Vetäytyminen suoritettiin 9.-10.7. kuluessa.

15.7. Ylipäällikkö alisti Loimolan alueen puolustuksesta vastaavan divisioonan II AK:lle. Suojjärven maastoa puolustavat joukot oikeutettiin 19.7. vetäytymään Ägljärven-Yläjärven linjalle johon ne ryhmittivät 20.7.

Samaan aikaan suorittivat Porajärven vesistölinjalta 17.7. irtautuneet joukot vetäytymisensä Ilomantsia kohti.

Ilomantsin itäpuolisessa järvikapeikkomaastossa käytiin heinä-elokuun vaihteessa saarrostustaisteluja, joissa suomalaiset saavuttivat huomattavan voiton. Vihollisen eteneminen Ilomantsin suuntaan estettiin.

Näin oli vihollisen suurhyökkäys kaikkialla pysäytetty. Alkoi asemasotavaihe, joka kesti välirauhan tekoon saakka.

III SOTA SAKSALAISIA VASTAAN POHJOIS-SUOMESSA 1944-1945 SUURSAAREN TAISTELU 15.9.1944

Suomalaisten ja NL:n välillä syyskuun alussa solmitun aselevon ehtona oli, että saksalaisten oli kahden viikon kuluessa poistuttava Suomesta.

Syyskuun 19. päivänä 1944 Suomen ja Neuvostoliiton välillä solmittiin välirauhansopimus, jonka mukaan Suomen armeijan oli internoitava Pohjois-Suomessa olevat saksalaiset joukot.

Saksalaisten poistumismääräajan kuluttua umpeen 15.9. nämä yrittivät yllättäen vallata Suursaaren. Yritys päättyi kuitenkin saksalaisten tappioon (n.1500 vankia ja erilaista sotakalustoa).

Ensimmäiset varsinaiset yhteenotot suomalaisten ja saksalaisten välillä tapahtuivat 28.9. Suomalaiset joukot olivat tällöin saavuttaneet linjan Suomussalmi-Ypäckö-Ruuhijärvi-Panumajärvi-Olhavajoki. Seuraavien päivien kuluessa taistelut kiihtyivät leviten koko rintamalinjalle.

Lokakuun 1. päivää vasten yöllä ryhtyi III AK siirtämään joukkoja Oulun alueelta meritse Tornioon toisten voimien hyökätessä samanaikaisesti rantatietä kohti Kemiä ja Torniota. Useita päiviä kestäneet taistelut käytiin Kemin-Tornion alueella. Kaupungit vallattiin 8.10. mennessä. Näissä taisteluissa oli mukana myös Rantasilan miehiä, joiden pääosa taisteli JR 11 :n riveissä (JR 11 on nykyisen Pohjan Prikaatin edeltäjä, eli ns. perinnejoukko-osasto).

Laivastovoimat suorittivat Tornion operaation kuljetus- ja huoltotehtävät.

Samaan aikaan olivat toiset III AK:n joukot taistellen jatkaneet Ranuan ja Posion suunnilta etenemistä Rovaniemen suuntaan. Hävitetty kauppala vallattiin 16.10. Hyökkäys jatkui Sodankylän ja Muonion suuntiin. Kaikkialla vihollinen kävi sitkeää ja aktiivista viivytystaistelua suorittaen samalla laajoja ja perusteellisia hävitystöitä. Tornion suunnalta etenevät joukot valtasivat 13.10 Ylitornion ja 23. 10. vasten yöllä Kolarin kiivaiden taistelujen jälkeen. Rovaniemeltä edenneet joukot olivat 25.10. Kittilässä. Muonio vallattiin 30.10.

III AK:n eteneminen jatkui nyt pääosin ns. Käsivarren suuntaan ja osin Inaria kohti. Inari vallattiin 13.11. ja Inarin-Utsjoen suunnalla puhdistettiin koko alue 20.11. mennessä saksalaisista. Käsivarren suunnalla saavutettiin Palojoensuun eteläpuolinen maasto 10.11. Täältä eteneminen jatkui 26.11. Lätäsenon linjalle, jossa oltiin 30.11. Enontekiö oli suomalaisilla 26.11. Kilpisjärvi saavutettiin 19.11. Tällöin saksalaisilla oli vielä hallussaan pieni osa Käsivarresta. 27.4. 1945 olivat saksalaiset joukot rajojemme ulkopuolella.

Kelvollisten lentokenttien puuttuessa maalentotoiminta Lapissa rajoittui vähäisempiin pommitushyökkäyksiin peräytyviä saksalaisia vastaan. Vesilentotoiminta oli merkittävämpää, sillä vesikoneilla oli mahdollisuus suorittaa materiaalin ja haavoittuneiden kuljetuksia oloissa, joissa tieverkosto oli tuhottu kulkukelvottomaksi.

Jäämeren rannalla valtasivat neuvostoarmeijan joukot loka-marraskuun kuluessa 1944 Petsamon tunkeutuen saksalaisten perässä Norjaan. Suomen armeijan nuorimmat ikäluokat olivat jääneet saattamaan sotatoimet Suomen osalta loppuun, sillä vanhemmat ikäluokat oli kotiutettu pääosin jo vuoden 1944 marraskuun loppuun mennessä.

Suomen sodat 1939-1945 olivat päättyneet.

Ruotsin ja Venäjän välinen sota Suomesta päättyi Rantsilassa 20.11.1808.

Kenraali Johan August Sandels

1764 – 1831 Tukholma Sotamarsalkka 1814

Suomen sodassa 1808 – 1809 5 prikaatin komentajana

*Näillä rannoilla rakkahilla
olkoon onnemme rauhassa elää*

Sandelsin patsas Rantsilassa

Muistopatsas Suomen sodan sotilaille.

Suojeluskunnan toiminnasta Rantsilassa

Koonnut Maanvilj. Väinö Porkka.

Hahpapelit

Olmittaja ja kassantaja:
Suomen Suojeluskuntajärjestö

N:o 4

YHDEKSÄSTOISTA VUOSIKERTA

Tiistaina, tammik. 25. p:nä.

Päätoimittaja:
Yrjö Ylänen

1944

Historia osoittaa, että jokaisessa vapauttaan rakastavassa ja valtiollista itsenäisyyttään arvostavassa kansassa ilmenee vaaran hetkellä tahtoa vapaaehtoisestikin puolustaa näitä kansakunnan elämän perusarvoja, vapautta ja itsemääräämisoikeutta. Vapaaehtoinen maanpuolustustyö Suojeluskuntajärjestössä oli tällaisen vaaran edessä leimahtaneen puolustustahdon ilmaisu. Oli kansallemme onneksi, että tilapäisluontoisista suojeluskunnista muodostunut hajanainen järjestö sai ensimmäiseksi johtajakseen Kenraali Mannerheimin, joka kokeneena, laajakatseisena ja lujatahtoisena miehenä, loi perustan sen tulevalle kehitykselle. Varsin arvokasta oli myös, että järjestö sai muiksi johtajikseen kovan koulun käyneitä vapausaatteelle vihkiytyneitä jääkäreitä. Marski kantoi sotilastakkinsa hihassa loppuun saakka SK-merkkiä, niin syvä kunnioitus hänellä järjestöä kohtaan oli. Ukko-Pekka, presidentti Svinhufud oli tunnettu SK.lainen. Hän osallistui järjestön ampumakilpailuihin presidenttinä ollessaankin. Hänestä kuuluisa "Ukko-Pekka" kivääri, niinkuin saman niminen veturikin saivat nimensä. Kenraali Lauri Malmberg oli pitkä-aikainen SK-järjestön komentaja ja Eversti Armas Ruusuvuori sotilaspöytäkirjojen

Rantsilan
SK:laisia lottineen.

komentaja.

Monet noiden aikojen miehet ovat todeneet, miten hämärä käsitys nykypolven nuorisolla on silloisista tapahtumista. Tämänkin takia olisi aihetta kuvata mitä suurimmalla syyllä vapaaehtoisen maanpuolustustyön liittyminen turvallisuusongelmaan, tuohon kansakunnalliseen olemassaolon "punaiseen lankaan", joka milloin missäkin muodossa on aina askarruttanut, paitsi maan vastuunalaisia piirejä, myös tavallisia kansalaisia. Lähinnä niistä ja isien "auroin miekoin miettehin" käymästä kamppailusta oli ammennettavissa isänmaarakkauden siveellinen voima. Tästä pitäisi kullekin heistä antaa tunnustus nimeltä mainiten. Mutta heitä on paljon, eivätkä he ole tottuneet saamaan kiitosta maanpuolustusharrastuksestaan. Niinollen se tässäkin rajoittuu vain äänettömään kiitollisuuteen.

Sota-arkiston lähettämien Rantsilan Suojeluskunnan pöytäkirjoista löytyy yli 400 suojeluskuntalaisen nimen, joten niiden luettelointi tässä veisi liian paljon tilaa. Tyydynkin nimeltä mainitsemaan vain paikallispäälliköt ja esikunnan jäsenet Rantsilan SK-historian ajalta. Sellainen ajatus, että jotkut eivät hyväksy heidän nimien julkistamista jälkeen tulleen ajan ja aatteiden muuttumisen syistä, on väärä. Joka on julkisesti ollut SK-järjestön jäsen, uskaltaa sen nykyäänkin julkisesti tunnustaa.

Rantsilan Suojeluskunta on perustettu palokunta nimisenä v.1917. Toiminta käynnistyi hitaasti. Ensimmäisen voimakkaan potkun sille antoi v.1918 alussa maanmittausinsinööri Kalle Similä. SK-toiminnan paikkakunnalla katsotaan varsinaisesti alkaneen 23.1.1918. Suojeluskunta nimitys oli jo otettu käytäntöön. Kansalaissodan aika, kuin sitä seurannut vuosikymmen oli erittäin vilkasta toimintaa. Näyttää, että eritoten vasemmistolaiseksi tunnettujen sukujen edustajatkin, pitivät silloin kunnia-asianaan kuulua suojeluskuntaan. Tietooni ei ole tullut, olisiko ketään Rantsilalaista osallistunut kansalaissotaan punaisten puolella.

Alku-aajan aktiivisimpia toimihenkilöitä oli meijerin koneenhoitaja Ernst Salström (Salkosalo), jonka paikallispäällikkökautta kesti reilut 10 vuotta, kunnes hän muutti perheineen Raahen. Pitkä-aikainen oli myös kanttori Iisak Kosken hyvin tuloksekas pp-kausi. Kolmas pitkä kausi oli myös V.H.Heikkilällä. Muut paikallispäälliköinä toimineet ovat Juho Paldanius, Ensio Punkeri, Arvi Louet, H.J.Ojantakanen ja Eino Rantapelkonen. Suojeluskunnan Esikuntaan ovat eri aikoina kuuluneet lisäksi: Yrjö Vares, Kusto Toppila, H.A.Castren, August, Samppa ja Lauri Eskola, Hemming Mällinen, J.E.Matinheikki, Antti Sipola, Joonas Lunki, Johannes Mämmi, Antti Sivukangas, Niilo ja Janne Simelius, Juusot Kurikka (vanh. ja nuor.), Aappo Alikajala, Aapo Karjalainen, H.Lunki, Mikko Jylhä, Vaales Kärki, Jaakko Lukkarila, Väinö Keränen, Mauno Sakari Pajusalo, Veikko Tenlen (Tena), Eedvart Konola, Arvi Heikkilä, Kaarlo Kivelä, Hannes Kurikka, Ahti Pohjola, Aapo Niemelä, Otto Kreuz, Väinö Pyrrö, Lauri M.Kangas, Samppa Korkala, Leonard Alikoski ja Kalle Kujasalo.

Kansalaissodan ja sen jälkeisten vuosien Suojeluskunnan suureen jäsenmäärään vaikutti varmaan sekin, että monikaan ei pystynyt varojen puutteesta johtuen hank-

SK:n hihamerkki

Rantsilan
SK:n
kurssilaiset
1929.

kimaan omaa ampuma-asetta metsästämiseen, niin tämäkin harrastus oli omiaan lisäämään ampumaharrastusta ja vapaaehtoista SK-harjoitusta. Ensimmäiset kiväärit 20 kpl. saatiin kansalaissodan aikana Rantsilan Suojeluskunnalle Oulusta, jonne niitä oli tuotu Piippolan Johannes Partasen johdolla 3 hevoskuormaa Vaasan-Kokolan saaristosta.

Jo pienenä poikana piirtyi mieleen kuva eräistä pitkäaikaisista suojeluskuntalaisista. Kerälän tiellä usein nähdyt SK-harjoituksiin ja -kokouksiin jalkaisin ja polkupyörällä matkaavat Aappo Alikaijala ja Jaakko Lukkarila (Suutari-Jaako), sekä Mikko Kintismä. Alikaijalan ja Lukkarilan ansiot palkittiin aikoinaan SK-mitalilla. Lukkarila toimi pitäjällä kyläsuutarina, kunnes sodasta tultuaan perusti perheen ja pienen viljelystilan Savalojalle. Mikko Lassarev (Kintismä), synt. 15.5.1897 Jyskäjärvellä, Uhtuan seudulla, palveli 6 vuotta kestävä sotaväki reissua Venäjän keisarikunnassa. Osallistui 1 maailman sotaan mm. Romanian Rintamalla. Bolshevikkivallan puhjettua Karjalan, Inkerin ja Viron miehet saivat siirron pohjoiseen ja päättivät loikata kotiseudulle, mikä tapahtuikin, mutta Mikolla oli tappouhka, hän karkasi Kuusamon rajavartion läpi Suomeen, asettui asumaan Kerälän koulun lähelle mökkiin, perusti perheen ja liittyi Suojeluskuntaan, jossa toimi innokkaasti. Hän kävi Eelis Mattilan kanssa 1939 kesällä Karjalan kannaksen linnoitustöissäkin. Hän kuoli 57 vuotissyntymäpäivänään v.1946 Rantsilassa.

Söderberg

Kintimä

Alikaijala

Lukkarila

Pisimmälle sotilasurallaan noussut Rantsilalainen on Gustav Söderberg. Hän kuului Keisarilliseen Tsaarin Armeijaan ja bolshevikkivallan noustua, kohosi Suomen armeijassa Everstiksi.

Harjoituksia ja kilpailuja

Suojeluskunnan päätoimintamuotoja olivat sotilaalliset sulkeisharjoitukset, ammunta, suunnistus ja urheilutoiminta lukuisine kilpailuineen. Näillä luotiin isänmaallinen maanpuolustustahto ja -henki. Niillä luotiin kestävä kansalaiskunto ja kovan työn sekä köyhän ajan karaisema kestävyys, jolla oli ratkaiseva merkitys käytyjen sotiemme koettelemuksissa. Suomen huippu-urheilunkin tähtihetkille 1920-30 luvulla luotiin perusta Suojeluskuntatyöllä. Rantsilan Suojeluskunnan hiihtäjät, yleisurheilijat ja pesäpallolijat voittivat arvokkaita kilpailuja, he olivat Raahen SK-piirin kärkeä ja niittivät mainetta ja kunniaa, menestyen Suomen mestaruustasollakin.

Talous

SK-toiminta vaati myös varoja, ne oli itse hankittava, kassa paistoi usein tyhjiyttään. Toimitilojen puute varjosti viime vuosille saakka toiminnan tehokkuutta. Ensi vuosina ostettiin puolet Nuorisoseuran talosta, joka oli valistus- ja juhlatoiminnan keskipisteenä. Leinosen talo oli 30-luvulla SK:n käytössä, kunnes v.1939 valmistui Juho Kihnulalta ostetun tontin ja talon laajennuksena suhteellisen upea 2-kerroksinen oma toimitalo. Taloon perusti Lotta-Svärt yhdistys Lotta-kahvilan. Lotat olivat siihenkin saakka olleet SK-toiminnan pää rahanhankkijat ja tukijat. Useita suuria arpajaisia toimeenpantiin lottien kanssa yhteistoiminnassa. Rantsilan SK:n 20 v.juhla järjestettiin 23.1.1938. Juhlat ja iltamat tuottivat ovirahana aina jotain. Suuri oli myös Rantsilan kunnan ja paikallisten liikkeiden tuki, sillä usein näytetään pöytäkirjain mukaan niille ohjatun avustuspyyntöjä. Yleisiä puunkeräyksiä rakennus- ja polttopuutarpeisiin järjestettiin pitäjän alueella. Suoritettiin viljan, villojen, jouhien, rauta- ym.romun ja sen sellaisten tavarain keräyksiä. Näin oli monia mielikuvituksellisiakin ideoita tukemassa toiminnan taloutta. SK-piiriltä ja -piirin välityksellä saatiin investointitalanteisiin rahoitusta.

Louet

Pyrrö
istu-
massa

Kansalaissodan sankaripatsas paljastettiin 29.5.1921.

— O —

Ampuma-rata oli hyvin keskeinen toiminnan kohde SK:ssa. Aluksi se tehtiin Keinonkankaalle, myöhemmin saatiin Osuusmeijeriltä ja Heikki Uusitalolta Lampi- ja Levänkankaan väliseen maastoon sitä varten alue. Tänne rakennettiin maalit ja ampumakatokset keräyspuiden ja talkoiden turvin. Toiminnan lakattua v.1944, alue luovutettiin laitteineen korvauksetta maanomistajille. Ns-seurantalo-osuus lahjoitettiin Sotainvaliidi-yhdistykselle ja SK:n omistuksessa ollut urheilukenttä annettiin Rantsilan Raikkaalle.

— O —

Kansalaissodan aikana perusti Suojeluskunta kutsuntalautakunnan piiriesikunnan määräyksen mukaan. Se katsasti miehiä Oulun 1:n Krenatööripataljoonaan ja Oulussa suoritettavaan vartiopalvelukseen, josta edelleen lähetettiin miehiä rintamalle. Asevelvollisuuslaki ei maassa vielä ollut niin tarkka, että se olisi koskenut kaikkia miehiä. Kutsuntalk:n harkinnan mukaan ei talosta viety ainoaa eikä viimeistä miestä. Myöhemmin se joutui anomaan muutamia miehiä vapauttavaksi, köyhien lapsiperheiden isiä ja perheen sairauden takia toimeentulon kärsiessä sekä maanviljelijöiden takia. Näihin pyyntöihin joukko-osastoissa yleensä suostuttiin.

— O —

Kurinpitolautakunnalla SK:ssa oli yksi toimintamuoto. Itsenäisyyden alkuaikoina se joutui raittiuspoliisiensa avulla puuttumaan kotipolton rajoittamiseen, kortinpeluvillityksen estämiseen ym. järjestyshäiriöihin. Sota-arkiston pöytäkirjoitteiden mukaan, oli merkittävin yhteydenotto pitäjän poliisi Jundeenin puhuttelu useita kertoja. Hän syyllistyi jatkuvasti ivaten ja halventaen ja kommunisteja apunaan käyttäen, häiritsi SK-toimintaa. Kurinpitolautakunta palautti hänet järjestykseen. Pöytäkirjoista ilmenee, että muutamia kommunisteja jouduttiin puhuttelemaan heidän yrityksistään häiritä ja kiihottaa ihmisiä sotaväkeä ja suojeluskuntaa sekä yleistä järjestystä vastaan Rantsilan SK:n toimesta ei muilutuksia eikä kuljetuksia poliittisten liikehdintöjen aikana tiedetä tapahtuneen.

— O —

Järjestötoiminnan vahvuuden ja voiman tukemiseksi ilmestyi maassa myös sen omia julkaisuja. Hakkapeliitta oli järjestön päälehti. Raahen SK-piirin paljon tilattu ja luettu julkaisu oli Kuormarenki. Lotta-Svärd oli lottien oma järjestölehti. Pikku-lotta ja Sotilaspoika olivat nuorten omia julkaisuja. Sotilaspoika-kilta on herättänyt uudelleen lehtensä julkaisuksi, se henki yhteenkuuluvaisuutta ja yhteistoimintaa järjestönsä entisten jäsenten keskuuteen, muistellen niitä aikoja, jolloin meitä poikiakin tarvittiin tärkeillä paikoilla maanpuolustustyössä.

Suojeluskuntapoikaosasto perustettiin Rantsilaan 1920-30 luvun vaihteessa. Poikain toiminta oli hyvin paljon pääjärjestön toimintaa jäljittelevää. Heille jaettiin Brittiarmeijan pukuja vaatetuksiksi. Näitä pukuja kutsuttiin "myötätunnoiksi". Poikatoiminta oli pääasiassa harjoitus- ja kilpailutoimintaa ammunnessa ja urheilussa, jossa Rantsilan sotilaspojat voittivat useita henk.koht. sekä joukkuepiirinmestaruuksia sekä osallistuivat menestyksellä Suomen mestaruuskilpailuihin. He toimivat SK:n läheteinä ja apulaisina. Erittäin tärkeäksi heidän osuutensa muodostui sodan aikana kotirintaman tehtävissä soteleskien mautiloilla talkoissa ja monissa

tärkeissä tehtävissä täyttämässä miesten paikkaa, jotka olivat rintamalla. He vastasivat SK-toiminnasta yhdessä vanhojen veteraanien kanssa. Pienoiskivääriammunta ja urheilu olivat näkyvällä paikalla sota-ajankin toiminnassa. Vartiointi ja Desanttijahtiinkin osallistuttiin. Rakennettiin väestösuoja, kaivettiin sankarihautoja, hakattiin halkoja yleisiin tarpeisiin. Itsekin osallistuin ryhmänjoht.kursseille Rantsilassa ja joukkueenjoht.kursseille Pulkkilassa. Raahen SK-piirin poikatoimintaa veti luutn. Salmela ja sotilasohjaajana ylikers. Merikanto. Rantsilan sotilaspoikien toiminta viriytyi vilkkaimmilleen ja järjestelmällistyi kers. Eino Rantapelkon tullessa sen johtajaksi. Itsellänikin oli Porkanrannan kyläosaston kirjoissa yli 40 poikaa. Toivo Alikaijala oli myös puuhakas Kerälän kyläosaston johtaja. Tilastojen puuttuessa, en yritä muistiini perustuen luetella Rantsilan sotilaspoikien nimilistaa, koska siitä tulisi varsin puutteellinen.

No 135
HENKILÖTIETO
KUUUUU
pvm:sta 4 / 1942
Rantsilan
SOTILASPOIKIIN
Syntymävuosi ja päivä: 5.5.1922
Syntymäpaikka: Rantsila
Osoite: Rantsila
Puhelin: —
Rantsila 19 8 1942
LAHIN OMAINEN:
Nimi: Aina Puhke
Toumi: Ompelija
Osoite: Oulu Muik. 39
Rantsilan
O. Rantapelkon
Osaston johtaja

T. Alikaijala
"Myötätunto-puvussaan"

Jos nykyajan nuorille pojille suosittelisi kasvatemuotona kurinalaista maanpuolustusopetusta, mukaan lukien ampumaurheilun ja aseenkäsittelyn, muun fyysisestä kunnosta huolehtimisen ohella, puhuttaisiin rikoksesta ihmisyyttä ja rauhaa vastaan. Samanaikaisesti miltei ummistetaan silmät kasvavalta nuorisorikollisuudelta, huumeiden ja alkoholin käytöltä, moottorihurjastelun lisääntymiseltä ja rauhankyyhkyn siipien suojissa tapahtuvalta väkivallan ylenpalttiselta kasvulta. Nykyisin puhutaan aina ja joka paikassa reaalielämästä. Ihmeteltävän monien mielestä ne olisivat sota-aikana olleet vastuun pakoilua ja perityn isänmaallisuuden kieltämistä. Tällainen ei tullut mieleenkään niille yli 70000:lle pojalle, jotka kuuluivat Sotilaspoikiin ja ottivat osaa aktiivisesti järjestön toimintaan. Harkiten ja vakaasti he halusivat seurata niiden jälkiä, jotka sotilasvalaansa noudattaen, mutta silti uhrivalmiutta tuntien olivat käskyn saatuaan lähteneet rintamalle.

Kodin, uskonnon ja isänmaan kunnioittamiseen, säilyttämiseen ja niiden perinteelliseen hengen vaalimiseen velvoittavat meitä vuosikymmenien takaiset muistot. Suojeluskuntia ei enää ole, mutta niiden muistoa ei voi lakkauttaa.

Lähteet: Sota-arkisto. N.V.Hersalo:Suojeluskuntain historia 1 ja 2.
Pentti Pirhonen:Suomalaisia Sotilaspoikia.

Lottalupaus

Minä, Aino Äijälä, lupaan kunniasanallani, että rehellisesti ja omantunnontarkasti avustan suojeluskuntajärjestöä sen puolustaessa kotia, uskontoa ja Isänmaata ja täytän minulle uskotut maanpuolustustehtävät, noudattaen Lotta-Svärd järjestön sääntöjä.

Aino Äijälän muistiinpanoista
koonnut Väinö Porkka

Lotta -Svärd Rantsilassa

Lotta-Svärd järjestö perustettiin v.1921 vapaaehtoiseksi maanpuolustustyötä tukevaksi naisjärjestöksi. Toisen maailmansodan aikana siihen kuului yli 200000 lottaa ja pikku-lottaa, kaikista yhteiskuntaluokista. Järjestö katsoi tehtäväkseen isänmaallisen valistustyön ja toiminnan, kansan puolustustahdon ja siveellisen kunnan kohottamiseksi, sekä suojeluskuntajärjestön avustamisen maanpuolustuksen tietyillä työ-aloilla. Suomen sotien aikana lotat toimivat erilaisissa maanpuolustustehtävissä. Kotialueella heillä oli tärkeä merkitys erityisesti huoltotehtävissä. Keskusjohtokunnan puh.johtajana oli 1929-44 Fanni Luukkonen. Valtioneuvosto lakkautti välirauhan sopimuksen nojalla Lotta-Svärd järjestön alayhdistyksineen 23.11.1944. Siinä iässä, jolloin nuoret naiset tavallisesti opiskelevat ammattia varten ja katselevat itselleen elämäntoveria, lähtivät monet heistä vapaa-ehtoiisiin sodantoimiin. Kuka haavoja sitomaan kenttäsairaalaan, kuka muonittajaksi sotavankileirille, kuka pommikoneita tähyttämään, kuka armeijan vaatteita parsimaan. Moni heistä jäi sille tielleen ja sai paikan sankarihaudassa. Ne jotka palasivat, palasivat tyhjin käsin, resuinen lottapuku usein ainoana omaisuutenaan. ”Kovilla oltiin, mutta työmme tehtiin, monenlaisia ihmisiä tavattiin ja muistoja kertyi. Päivääkään en tuosta ajasta antaisi pois, on monen lotan kertomuksessa toistuva ajatus.”

Aino Äijälä ja
Liisa Koski,
Rantsilan lottien
voimakaksikko.

Lottalupaus on annettu.

Muonituskurssi
30-luvulta

Järjestökurssi.

Rantsilassa näytetään olleen varhain liikkeellä, koska yhdistyksen perustava kokous pidettiin 8.3.1920. Ensimmäinen puh.joht. oli apteekkarin rouva Eevi Hirsi, varapj. Aili Toppila, siht. Anna Ruokonen ja rahastonhoit. Sanni Leinonen. Yhdistyksen 24 vuotisen toiminnan aikana on sen alaisina toiminut erittäin aktiivisesti Sipolan ja Savalojan ala-osastot. SK-harjoitusten muonittamiseen, erilaisten kurssien ja juhlien järjestämiseen sekä yleiseen huolto- ja valmiustehtäviin mahdollisia katastrofeja varten, lottien toiminta pääasiassa keskittyi. Lottatyö erikoistui siis jaostoihin, lääkintä, muonitus, vaatetus, huvi, talous- ja kansliajaostoihin.

KENTTÄLOTTA!

Sodankin keskellä taisteleva, kärsivä, vertaan vuodattava ihmiskunta saa vastaanottaa joulu-sanoman Jumalan pojan syntymästä. Missä hyvänsä se sanoma Sinut, Kenttälotta, tavoittaneekin antakoon se Sinulle sen rauhan ja voiman, jonka yksin joulun Herra voi lahjoittaa.

HYVÄÄ JOULUA
ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
toivottaa Sinulle

LOTTA SVÄRD KESKUSJOHTOKUNTA

Joulutervehdys
kenttälotalle.

Lotta-Svärd Rantsilan p.o.

vieltää

10-vuotisjuhlaansa

1930

sunnuntaina huhtikuun 15 p:nä klo. 20.

Pyydämme Teitä kunnioittavimmin sil-
län juhlaamme saapumaan.

Lotta-Svärd Rantsilan p.o.

Lähes koko Rantsilan lottatoiminnan ajan toimi ansiokkaasti ja uupumatta op. Aino Hyvärinen (Äijälä) toiminnan organisoijana ja vetäjänä. Hän osallistui talvi- ja jatkosotaan myös rintamalottana. Hänen tultuaan Rantsilaan 1920-luvun puolivälissä, vilkastui lottien toiminta oleellisesti. Rantsilan lotista oli hyvän joukon toistakymmentä eri tehtävissä rintamalla ja kenttäsairaloissa sodan aikana palvelutehtävissä. Suuri on se joukko, joka lottatoiminnan ajan uhrasi aikaansa ja voimiaan Rantsilankin naisista.

Toiminnan jatkumiseksi perustettiin pikku-lotta yhdistys emäyhdistyksen tueksi ja avuksi. Ruumiillisen kunnan vaaliminen kuului lottatyönkin perustarpeisiin, pidettiin ns. prosenttihiitoja, jonka tarkoitus oli, että mahdollisimman moni suoritti massahiihdon. Myös kilpailut kuuluivat ohjelmaan. Maaottelumarssi Suomi-Ruotsi keräsi myös lotista suuren osanottajajoukon.

Kulttuuriharrastus huomattavine näytelmineen kuului ohjelmaan, tällä kohennettiin myös talouspuolta. Laulukoron ansiokas johtaja oli lotta-opettaja Aili Huh-talahti. Suojeluskunnan torvisoittokunta kanttori Iisak Kosken johdolla lisäsi arvokkuutta yhteisissä juhlissa ja iltamissa.

Lottien suorittama arvokas työ ei jäänyt huomiotta. Suojeluskunnan edustajat kävivät säännöllisesti esittämässä kiitoksensa lottien vuosikokouksessa heidän työs-tään yhteisen isänmaan parhaaksi. Sota-arkistosta saatujen pöytäkirjojen mukaan lottatoimintaan ovat osallistuneet seuraavat henkilöt sen toiminnan eri aikoina Rantsilassa. On luonnollista, että pöytäkirjoissa ei kaikkien mukana olleiden nimiä ole mainittu. Samoin pikku-lottien nimiluetteloa emme ole mistään saaneet. Luettelo lotista, joista ei ole kuvalla varustettua tekstiä:

Eevi Hirsi, Aino Meriläinen, Sanna Leinonen, Anna Mikkonen, Karoliina Tähti-nen, Ruusa Pyhälä, Elsa Toppila, Sofia Ansamaa, Hilda Vares, Helmi Partala, Iida Salström, Miina Mällinen, Katri Vares, Anna Parvinen, Emmi Junden(Koukkari), Aune Junden(Haapa), Elsi Junden(Anttila), Aili Toppila, Senja Leinonen, Saimi Eronen, Elli Niemelä, Hanna Kelhä, Impi Kuusela, Tuulikki Matinheikki, Anna Aalto, Sofia Pilkekari, Siiri Ansamaa, Alli Lampinen, Esteri Kulotie, Olga Lehto-mäki, Anna Ruokonen, Saimi Heikkilä, Fanni Siltala, Tyyne Jylhä, Sirkka Toppila, Katri Kurikka(Tuokkola), Kreetta Vares, Aura Kärki, Veera Palmu, Lempi Pajusa-lo, Aino Välikangas, Meimi Viio, Laina Nivala, Taina Heikkilä, Hilma Similä, Nan-ni Similä, Helmi Rintämäki, Kerttu Laru, Helli Ingerttilä, Martta Jylhänniska, Lau-ra Kaijala, Aino Karppinen, Lydia Niemelä, Marge Pyrrö, Laina ja Laila Parvinen, Linnea ja Elma Luhtaniemi, Lahja Tiainen, Laina Häkkinä, Alli Hintikka, Emmi

Ahola, Tiivi Niska, Aili Heikkilä, Martta Maikkola (Niemelä), Iida Ruskoaho, Iida Lunki, Sandra ja Oili Heikkilä, Aino Matinheikki, Martta Tolonen, Irja Viio, Eeva Syrjänen, Elma Vähä, Elli Virsu, Nelly Mankinen, Irja Seppälä, Laila Tena, Helga ja Elsa Minkkinen, Laimi Nivala, Aili Rahikainen, Hellin Kurikka, Helga Keskitalo (Kylmänen), Syvi Räsänen.

Rantsilan johtavia lottia.

Rantsilan Lotta-Svärd yhdistys piti viimeisen yleisen kokouksen 19.11.1944. Rahaomaisuus jaettiin sodasta palaavien miesten auttamiseen, Sotainvaliidien yhdistykselle ja sankarivainajien muistorahastoon. Irtaimisto päätettiin lahjoittaa Rantsilan Maatalousnaisten yhdistykselle.

Lähteet: Lottien sota, Reino Lehväslaiho, Sota-arkisto ja Aino Äijälän muistiinpanot

Yrjö Jylhä

KAIVO

Talvipäivä puolessa on vasta,
hyökkäystä ei, vain tykkitulta:
viuhuu sirpaleet ja roiskuu multa.
Alla maan on tyyntä, kodikasta;
haavoissaan vain joku hiljaa huokaa;
veljet, vesitilkka tuokaa. —

Korsun yllä tykkien soi jyry,
kaivotietä pyyhkii luotipyry
päivin sekä öin, ja polun päässä
kaivon partaalla on verta jäässä —
kaivon luona luoti tapas monta
liian janoista ja maltitonta.
Janoos älä täällä vettä pyydä,
astiaas vain mustaa lunta syydä,
sitäkään jos löydät enää maasta —
niin sen peittää pirstat, savu, saasta.
Iltaan kestä vain, niin lääkkeen saavat
kurkut kuivat, vihlovaiset haavat.

Haavoissaan vain joku hiljaa huokaa:
veljet, vesitilkka tuokaa. —

Lähtee mies, kun vettä pyytää veikko,
tuskissansa huokuva ja heikko,
lähtee, koska veljellä on jano,
enempää ei mieta eikä sano.
Käteensä hän sieppaa vesikannun,
juoksee yli myllerretyn mannun,
häipyy sekaan viuhinan ja tuiskeen
kuullen korvissaan vain avunkuiskeen.

Tykit jyskyttävät korsunsuuta,
viipyy vesimies — ei mitään muuta.
Haavoissaan vain joku hiljaa huokaa:
veljet, vesitilkka tuokaa —

Päivä hämärtyy, ja vihdoin kuullaan,
kaivon partaall' että mies on suullaan,
verta valunut on kaivoon, josta
yksikään ei enää vettä nosta.
Verta pulpahtavat suonet lähteen
verta valuvaiseen iltatahteen.

Haavoissaan vain joku hiljaa huokaa:
veljet, vesitilkka tuokaa —

Historiikki Sotainvalidien Veljesliiton Rantsilan osasto r.y:n toiminnasta 1942–1992

Talvisodan päätyttyä heräsi ajatus sotavammaisten piirissä omatoimisesta sotainvalidien huollon järjestämisestä, olihan talvisota jättänyt jälkeensä suuren joukon sotavammaisia, jotka olivat menettäneet terveystensä ja olivat kykenemättömiä entiseen ammattiinsa. Tämä vakava asiantila huolestutti ennen kaikkea vaikeavammaisia sotainvalideja, joiden tulevaisuus näytti tosiaan synkältä.

Sotainvalidien Veljesliitto perustettiin talvisodan kovien päivien jälkeen vuonna 1940 sodassa vammautuneiden veljes-, huolto- ja etujärjestöksi auttamaan aseveljiä takaisin elämään.

Pian Sotainvalidien Veljesliiton perustamisen jälkeen perustettiin Liitolle alaosastoja, joita perustivat sotainvalidit itse oma-aloitteisesti sekä veljesliiton piirijärjestöjen asiamiesten välityksellä.

Kun Rantsilan osaston perustaminen tuli ajankohtaiseksi, niin sovittiin, että osasto perustetaan Kestilän ja Rantsilan sotainvalidien yhteiseksi järjestöksi. Osaston perustava kokous pidettiin Rantsilan suojeluskunnan talossa elokuun 16 p:nä 1942.

Sotainvalidien Veljesliiton piiriasiamies Pentti Jousi selosti kokouksessa Veljesliiton toimintaa ja perustettavan alaosaston tarkoitusta sotainvalidien yhdyssiteenä. Vilkkaan keskustelun jälkeen päätettiin perustaa Sotainvalidien Veljesliiton Rantsilan-Kestilän alaosasto. Pian kuitenkin huomattiin, että yhteisen osaston toiminnan järjestely tuotti vaikeuksia johtuen siitä, että kulkuyhteydet Rantsilan ja Kestilän välillä oli huonot, linja-autojen kulkuvuorot eivät olleet sopivia ja matkojen pituus haittasi yhteisten asioiden hoitamista. Kestilä erosi ja perusti oman osastonsa. Rantsilan osaston perustamisajankohdaksi on aina katsottu elokuun 16. päivä 1942, koska silloin on varsinainen sotainvalidityö täällä alkanut. Ensimmäinen Rantsilan osaston kokous pidettiin Rantsilan suojeluskunnan talossa tammikuun 31. p:nä 1943. Osaston nimeksi hyväksyttiin Sotainvalidien Veljesliiton Rantsilan alaosasto r.y. Osaston puheenjohtajaksi valittiin Veikko Hintikka ja sihteeriksi Eino Rantapelkonen, johtokunnan jäseniksi Kaarlo Hiltunen, Toivo Kangas ja Viljo Linna sekä varajäseniksi Edvard Vähä ja Reino Mankinen.

Alusta asti erittäin vireänä toimineen osaston puheenjohtajina on toiminut seuraavat henkilöt: Veikko Hintikka 1943–45, Teuvo Kangas 1946, Eino Rantapelkonen 1947–48, H.J. Ojantakanen 1949, Eino Rantapelkonen 28.12.1950 saakka, silloin puheenjohtajaksi valittiin Eemeli Syrjä, joka hoiti puheenjohtajan tehtävät vuoteen 1970 saakka (20 vuotta). Sen jälkeen puheenjohtajana oli Esko Pajula 1971–80 ja Tauno Fält 1981 alkaen ja edelleen.

Sihteerin tehtäviä hoiti erittäin ansiokkaasti 30 vuoden ajan Eino Rantapelkonen vuoteen 1973 saakka, tämän jälkeen Kaarlo Similä 1973–77, Martta Louet 15.10.1977–28.02.1983 ja Annikki Huikari 1.3.1983 ja edelleen.

Johtokuntaan ovat kuuluneet monet osaston jäsenet 20 jopa 30 vuotta, mutta enimmänsä aikaa on johtokuntaan kuulunut Toivo Kangas. Hän on osaston perustajajäsen ja ainoastaan muutamia vuosia ollut poissa johtokunnasta ja koko osaston toiminnan ajan ollut innokkaasti mukana kaikessa toiminnassa, kuuluu edelleen johtokuntaan.

Useamman vuosikymmenen on johtokuntaan kuulunut ainakin seuraavat osaston jäsenet: Tauno Fält valittu johtokuntaan 1960, Esko Pajula valittu v. 1963, Kaarlo Hiltunen, Elias Niemelä, Viljo Linna, Edvard Vähä, Lauri Alarauhio, Alpo Pietilä, Kaarlo Lehto ja monet muut.

Vuosina 1948–49 oli osastolla toiminnanjohtaja, aluksi Lauri M. Kangas ja hänen jälkeensä Johan Lampela.

Osaston ensimmäisten vuosikymmenien aikana järjestettiin mm. osastojen välistä urheilukilpailuja. Kisakumppanina oli Vihanti ja Kestilä. Kilpailtavana oli kiertopalkintokin, jossa Rantsilalla oli useimmat kiinnitykset, mutta sotainvalidit kärsivät kilpailutoimintaan ja niin kiertopalkinnon kohtalo jäi ratkaisematta.

Osaston toiminta oli alkuaikoina erittäin monipuolista ja innostunutta. Jäsenmäärä oli silloin yli 80, miehet olivat nuoria, joten juhlien järjestely ei tuottanut vaikeuksia. Oli kesä- ja syysjuhlia, hiihtokilpailuja ym. Pöytäkirjoista selviää, että sotainvalidiviikolla järjestettiin aina juhlatilaisuus, jossa piirin toiminnanjohtaja näyttää olleen usein mukana. Si-viikolla suoritettiin myös syyskeräys, näytteeksi vuodelta 1956 pöytäkirjasta syyskeräystä koskeva pykälä: ”Viljan keräystä pidettiin hyvin epäonnistuneena, koska halla on tuhonnut kevätiljat miltei täydellisesti. Hallojen keräys pidettiin suotavana”.

Vielä mainittavaa juhlista, että osaston merkkivuotena järjestettiin arvokkaita juhlia. Vuonna 1965 oli Pohjois-Pohjanmaan piirin kesäjuhla Rantsilassa.

Nykyään on juhliminen jäänyt vähiin johtuen osaston jäsenten ikääntymisestä ja sairauksista. Sanotaanhan että kun mies vanhenee niin vamma nuortuu, ja vamman lisäksi on useimmille tullut vielä vanhuuden vaivat ja sairaudet.

Joulujuhla on järjestetty joka vuosi, tosin kahtena viime vuonna olemme saaneet olla kutsuttuna vieraana, kun v. 1951 joulun aikaan Rantsilan sotainvalidien toimeilias naisjaosto juhli 40 vuotta kestänyttä toimintaansa ja kutsui invalidit juhlimaan, samoin v. 1992 saimme kutsun veteraanien järjestämään joulujuhlaan.

Retkeily on kuulunut osaston toimintaan alusta alkaen ja edelleen. Tämä virkistysmuoto ei ole päässyt oikein vauhtiin sen vuoksi, että alkuaikoina oli hankaluutena se, että kotityöt ja lapset pitivät kiinni kotikonnuilla niin, että sieltä ei ollut mahdollisuutta lähteä ainakaan useamman päivän retkelle. Nyt kun olisi aikaa, niin terveys asettaa omat rajoituksensa, että ei uskalla lähteä. Osaston puolesta on retkiä järjestetty joka vuosi esim. 1992 kävimme kesällä Hämeenlinnassa ja syksyllä Kitilässä Levillä.

Osaston jäsenmäärä on ollut alkuvuosina korkeimmillaan 84 jäsentä, nyt on jäsenmäärä yhteensä 31, joista A-jäseniä 26 ja B-jäseniä 5.

Ajat ovat täysin muuttuneet siitä kun Rantsilan osasto on perustettu. Sotainvalideille ja heidän omaisilleen suoritetaan sotilasvammalain nojalla valtion varoista eri tyyppisiä korvauksia, näin ei ollut osaston perustamisen alkuaikoina vaan yritettiin kaikin mahdollisin keinoin saada osastolle varoja, että voitiin avustaa erittäinkin suuriperheisiä vaikeassa taloudellisessa asemassa olevia sotainvalidiveljiä. Avun tarve oli silloin suuri. Avustushakemuksia on ollut usein käsiteltävänä johtokunnan kokouksissa, avustusta on haettu usein lehmän ostoon, siemenviljan ostoon ja muuhun välttämättömään.

Osaston toimesta on pyritty koko sen toiminnan ajan hoitamaan jäsenten hake-

musten lähettämistä piirille ja tapaturmavirastolle ja myös huolehtimaan siitä, että lakimääräiset edut, joiden saaminen yleensä edellyttää, että niitä haetaan, tulisivat jäsenten tietoon.

Perinteinen syyskeräys on Rantsilassa toimitettu alusta alkaen hyvällä menestyksellä, kiitos siitä lahjoittajille, jotka ovat aina myönteisesti suhtautuneet sotainvalidien syyskeräykseen. Piirin alueella osastomme keräystulos asukasta kohden on ollut aina etupäässä, usein aivan ensimmäinenkin. Nykyään syyskeräys toimitetaan varusmiesten avustuksella, muuten se ei enää onnistuisi. Osaston jäsenet toimivat oppaana. Viime vuosina ei ole viljaa kerätty.

On sanottu, että osasto ilman naisjaostoa on kuin emännätön talo. Rantsilan osastolla on koko toiminnan ajan ollut onneksi naisten antama apu käytettävissä. Osaston 10-vuotiskertomuksessa mainitaan, että silloin 40-luvulla oli hyvänä tukena asevelinaiset, jotka huolehtivat juhlissa tarjoilusta ja autoivat lahjoituksin osaston toimintaa. 11.12.1951 perustettiin Sotainvalidien Veljesliiton Rantsilan alaosaon naisjaosto, joka on ollut korvaamaton apu osaston toiminnassa. Naisjaoston 40-vuotisjuhlassa 1991 esitettiin historiikki naisjaoston toiminnasta, joten tässä ei ole aiheellista enempään muistelemiseen. Todetaan vain, että naisjaosto toimii vireästi, kuten ennenkin ja auttaa invalidiveljiä mm. auttamalla retkien kyytimaksuissa, antaa joululahjat kaikille sotainvalideille ja sotainvalidien leskille, osallistuu merkkipäivinä annettaviin lahjoihin ym. Naisjaoston toimintaan on aina löytynyt sellaisia naisia, joiden sydämen asiana on ollut sotainvalidien auttaminen.

Naisjaoston tarmokkaana puheenjohtajana toimii nykyisin Taimi Lehtosaari ja sihteerinä Lyyli Kangas.

Sotainvalidien Rantsilan osaston johtokunta v. 1993: Puheenjohtaja Tauno Fält, varapuheenjohtaja Viljo Lehtosaari, muut jäsenet Toivo Kangas, Mauno Kylmänen, Ensio Laakko, Hannes Laatikainen, Elo Niva, varajäsenet Teuvo Kangas ja Arvi Pussila. Lisäksi johtokuntaan kuuluu kunniajäsenenä Esko Pajula. Sihteeri Annikki Huikari, rahastonhoitaja Ismo Välijärvi.

Johtokunta kokoontuu keskimäärin 6 kertaa vuodessa + vuosikokous.
Vanhin osaston jäsen on 90-vuotias ja nuorimmat 68 vuoden.

SV:n Rantsilan osasto r.y:n johtokunta 5.4.1977.

SV:n Rantsilan osasto r.y:n johtokunta 1993.

Ansiomerkkien jakotilaisuus 25.1.1974.

Rantsilan sotainvalidit ry naisjaoston 40 juhlaan kirjoitettu historiikki

Naisjaosto perustettiin 11.12.1951 joten tästä ajasta on kulunut jo 40 vuotta ja 4 päivää. Tai tämä jaosto oli jo perustettu aikaisemmin, mutta se oli kuivunut kokoon. Alli Hintikka oli tässä asiassa. Parin hiljaisvuoden jälkeen herätettiin henkiin uudestaan. Sotainvalidien naisjaoston perustava kokous pidettiin Rantsilan kunnantoinnistossa. Tähän tilaisuuteen olivat saapuneet toiminnanjohtaja Sikiö sekä järjestösihteeri Järvinen. Paikallisen invalidiyhdistyksen esityksestä päätettiin perustaa mainitun yhdistyksen alaisena toimiva naisjaosto. Puheenjohtajaksi kutsuttiin Katri Honkamaa, varapuheenjohtajaksi Lyydia Niemelä, sihteeriksi Annikki Kurola, muiksi jäseniksi johtokuntaan Aili Lampela, Lyydia Niemelä (Kerälä), Saimi Haikara, Maija Rantapelkonen ja Paula Kesälä.

Samassa tilaisuudessa heti virkeästi toimintaan. Aiottiin ottaa osaa pikkujouluun invalidien kanssa seurakuntatalossa 18.12.51.

Tästä se alkoi tämä naisjaoston pitkä 40-vuotistaival. Aivan ensimmäisinä jäseninä voin mainita Aino Rantapelkonen, Elsa Nousiainen, Helmi Pajula, Aili Lampela, Lyydia Niemelä ja Eeva Minkkinen (Pajander). Näistä vieläkin on osa jäseninä.

Alettiin pitää ompeluiltoja. Ensin pidettiin joka viikko, myöhemmin joka toinen. Nyt viime vuosina on pidetty päiväkahvitilaisuuksia joka toinen viikko itse kukin kotonansa. Näissä tilaisuuksissa on kudottu, virkattu, ommeltu sekä myyty arpoja ja kahvia. Aina on ollut tarpeellinen johtokunta ja asiat ovat hoituneet kitkatta.

Vuonna 1954 kutsuttiin uudeksi puheenjohtajaksi tarmokas tyttö Aino Äijälä ja sihteeriksi oli jo edellisenä vuonna valittu Eeva Minkkinen (Pajander). Pöytäkirjoista selviää, että on tehty kovasti töitä rahan hankkimiseksi. Avustuksia on jaettu vähävaraisille ja suuriperheisille, jopa väkirehun ja heinien oston, opiskeluun sekä myöskin vaateavustuksiin. Kyyhkylään on lähetetty joka vuosi 20 mk.

Vuonna 1957 pidettiin joulujuhlat invalidien kanssa, invalideille annettiin lahjaksi tupakka-askit - hyvysilläänhän me, ei silloin ollut vielä tupakan vastustamis kampanjaa. Samana vuonna sihteeri vaihtui Nelli Mankiseen. Puhetta johti edelleen Aino Äijälä. Yhdessä kokouksessa päätettiin, että ostetaan käsikäyttöinen mankeli ja annettaisiin käyttöön pientä maksua vastaan. Aina vain kudottiin ja ommeltiin juotiin kahvia ja poristiin.

V. -59 pistokoe yhdestä kokouksesta. Osallistujia oli 20 henkeä, mainittakoon, että nuoriakin oli mukana. Juhlat kuuluivat toimintaan, muutkin kuin joulujuhlat, sekä retket.

Alkuaikoina yövyttiin retkillä koulun latioilla, nykyisin herraskaisesti hotelleissa. Retkille on naisjaosto antanut rahaa matkakustannuksiin miehille, aikaisemmin vähemmän nykyisin jo enemmän.

Kotikäyntejä on alkuaikoina tehty 7-10 kertaa vuodessa. Kun sotainvalidin matka on päättynyt on haudalle laskettu seppele osaston kanssa. Kynttilät on sytytetty sankarihaudalle itsenäisyyspäivänä, joulun aattona ja uudenvuoden aattona. Joulujuhlassa on paketit jaettu sotainvalideille, sotainvalidien leskille ja työntekijöille. Itsenäisyyspäivänä ja kaatuneiden muistopäivänä on sankarihaudalle laskettu seppeleet, itsenäisyysjuhlassa on naisjaosto tarjonnut kahvit.

V. -60 tehostettiin kotikäyntejä, avustetaan invalidiperheitä, jaoston työn on hyvin ihmisläheistä. Tänä vuonna on ollut antaa rahaa ja vaatetta invalidiperheille, näitä on ollut 10 perhettä. Karttuista on kansan käsi. Aino Kangas (Veetin vaimo) kutsuttiin kunniajäseneksi.

V. 1961 Miesten 20-vuotisjuhlat. Leivottiin leivät ja kaakut, laitettiin paistit, lantulaatikot, raasteita, leikkeleitä ja salaattia, jälkiruuaksi jäätelöä.

V. 1964. Hankittiin osastolle lippu. Puheenjohtajana toimii edelleen Aino Äijälä ja sihteeriksi kutsuttiin Annikki Huikari, joka on tähän asti toiminut rahastonhoitajana. Rahastonhoitajaksi valittiin Lahja Pekkala. Naisjaosto on ottanut osaa Oulussa pidettäviin myyjäisiin, Suoma Ylitalo on luvannut leipoa 10 kg ruisleipää, on valmistettu kaalikääryleitä, juustoa sekä ternimaitoa. Kioski vuokrattiin Osuuskaupan päästä ja tuotti voittoa 1113,54 seuraavana vuonna tuotti 970,-, sitä seuraavana vuonna tuotti jo tappiota. Rahaa oli pankissa 1880,-.

V. 1967. Aino Äijälän siirryttyä Kiuruvedelle kutsuttiin puhetta johtamaan Helmi Pajula. Kyllähän Helmikin hommansa hoiti. Kovasti oli asiassa mukana.

V. 1968. Nostettiin jäsenmaksua 0,50-1,00 mk ja kahvi 0,50-1 mk. Arvan hinnan sai määrätä joka oli arvottavan tuonut. Myöhemmin näitä arvoja on nostettu 50p. 1-2 mk/arpa, jäsenmaksu 3-5-10 mk. Samana vuonna luvattiin, että jos miehet menevät Lappiin valmistettaisiin matkalle ruoat ja kahvit ja annettaisiin matkarahaa 300-400 mk. Joululahjaksi kerrastot Kauppayhtiöltä 14 mk/kerrasto ja vielä luvattiin 20-40 % alennus. Sukkaparin hinta 7 mk, nämä vain hintavertailunvuoksi. Lupasin kontin arvottavaksi. Lahjaksi saatiin vaatekappaleita, ompelin lapsille housuja ja mekkoja. Lisäksi tein naisille punaiset essut. Lahjoituksia ja sairaskäyntejä.

SV:n Rantsilan naisjaoston johtokunta 5.4.1977.

Rantsilan Sotainvalidien Naisjaoston nelikymmenvuotisjuhlassa 11.12.-91.

Rantsilan Sotainvalidien Naisjaoston johtokunta 1993.

V. 1981. Naisjaoston puheenjohtajaksi valittiin Laura Laine. Hyviä puheenjohtajia on meillä aina ollut, niin Laurakin. Käväistiin retkellä Rokualla. Joka vuosi on valittu äitileirille lähtijät Hietasaareen. Toimintaan on kuulunut sivukylälläkin käynti ompeluiltojen ja ompelupäivien merkeissä.

V. -85. Oli uusi raha-apaja, laskiaisena keitettiin hernekeittoa seurakuntatalossa ja myytiin rieskaa ja arpoja, Liisa, Lyyli ja Taimi ovat hyviä rieskanleipureita. Emännät tänä vuonna ovat Toini Kilpeläinen ja Lyyli Kangas.

Mainittakoon vielä, että Kaunialaan on lähetetty paketteja 3 kpl. 2 Ranttiselle ja yhdelle tuntemattomalle. Kynttilöitä on myyty joulun alla ja niistäkin on herunut osastolle rahaa. Myyjäisiä on pidetty emäntäin tilipäivinä, yhteismyyjäisiä sekä viime vuosina Rantsila-päivillä. Kokouksia on pidetty, johtokunnan kokouksia 2-3 kpl, sekä syys- ja vuosikokoukset. En mainitse erikseen johtokunnan jäsenten nimiä väli vuosina, koska tämä historiikki venyisi liian pitkäksi. Täysi määrä on aina ollut. Ompeluiltoja on ollut keskimäärin 17-22 vuodessa, ja osanottajia on ollut 20-30. Nykyinen johtokunnan puheenjohtaja on Taimi Lehtosaari, sihteeri Lyyli Kangas, jäsenet Vieno Ryky, Eila Bildo, Eila Pelkonen, Toini Kilpeläinen, Tuulikki Huttunen, Aino Kangas ja Aino Härkönen.

Hyvät kuulijani. Olen lukenut pöytäkirjat läpi sekä toimintakertomukset. Tärkeäkin olen jättänyt pois kun olisi venynyt liian pitkäksi. Kiitän kovasti invalidiväljiä ja naisjaostoa yhteisestä työstä tämän 40-vuotistaipaleen johdosta. Siunausta jatkossa. Toivottavasti uuden sukupolven ei tarvitsisi kokea sodan kurimuksen aikoja. Tänään tässä, tulevaa emme tiedä.

Lopuksi teille pojat, veteraanit ja invalidit lainaisin Johan Ludvig Runebergiä "Hän Lottansa vei mukanaan".

Kansanedustaja Tellervo Renko

Sotainvalidikodin muistelmia

Kesä 1939 koettiin Koskinivan tilalla Siikajoen rannalla sama kylmä viesti kuin muissakin Suomen kodeissa. Linnoitusten teko Kannaksella oli enteillyt sotaan joutumista. Lähtökäskey tuli myös isälleni Juuso Johannes Ojantakaselle. Mies joka oli tullut isännäksi Matinheikille pari vuotta aikaisemmin vältettyään äitini Hilikka Annikki Ojantakasen kanssa. Nuoren parin onni kukki parhaimmillaan Siikajoen rannalla Nivan kosken partaalla. Isänmaan etu ja velvollisuudet riuhkaisivat nuoren miehen perheensä parista irti ilman suurempia ennakkovaroituksia. Äitini synnytti esikoisensa heinäkuun 1.päivänä 1939. Isän sotaanlähtö ei tuntunut helpolta.

Suojeluskuntaan kuului tuolloin liki koko pitäjän väki. Kirkonkylälle Lottalan koulun pihalle kokoontuneille jaettiin varusteet suojeluskunnan toimesta. Matka jatkui Ouluun ja sieltä Pelkosenniemelle. Taistelut alkoivat marraskuun lopussa ja joului 1939 vietettiin kotona ilman, että tiedettiin oliko isä elossa vai ei ja missä hän ylipäätään oli. Kuolemanviestejä oli saatu jo moneen rantsilalaiseen kotiin. Kenttäposti alkoi kulkea vasta vuoden 1940 alusta.

Kotityö

Isoisäni eli vaariksi kutsuttu Matinheikin Eemeli oli korvaamaton apu ja työnjohtaja naisille, joiden voimin tilan työt pääasiassa tehtiin. Äiti-Annikki ja tätini Tuulikki Matinheikki ja apu-voimana olleet Elsa Kangas ja Aura Mattila niittivät viikatteella viljat ja hoitivat karjan. Syyskyntöjä varten saatiin apuvoimaksi Aate Kansanniva. Elämä jatkui omalla raskaalla tavallaan. Avantopyykki, raskaat maatyöt kuluttivat niveliä ja jättivät jälkensä jokaiseen kotirintamalla raatavaan naiseen. Siitä huolimatta jakesettiin osallistua Lottatyöhön ja kantaa oma kortensa kekon Isänmaan hyväksi. Sekä äitini että tätini ovat olleet Lottatyössä mukana. Kotiväki lähetti paketteja rintamalle, mutta ei monestikaan tiennyt saavuttiko paketit koskaan oikeaa päämääräänsä. Kudottiin lämpimiä sukkiä, käsineitä, kaulaliinoja, villapuse-roita ja valmistettiin huopikkaita. Olihan pakkastalvet ennätyskylmiä juuri sota-aikana.

Välirauha ja jatkosota

Talvisodan päätyttyä tuskin kukaan uskoi pysyvään rauhaan. Jatkosodan alettua isäni joutui Uhtualle. Posti kulki suhteellisen hyvin ja kotiväki pysyi tapahtumien tasalla. Taisteluissa otettuja sotavankeja siirrettiin myös Oulun vankileirille. Kotitilalleni sijoitettiin myös kaksi sotavankia. Nämä Ukrainasta kotoisin olevat miehet saivat kokea monta ihmettä karussa Suomessa. Vuosi 1942 oli hallavuosi ja perunat jäivät hillan kokoisiksi. "Hutoi Suomi"- oli sotavankien kommentti perunamaalla. Sotavangit olivat hyviä ja ahkeria työmiehiä. Puiden pilkkominen, heinänhaku ja kyntötyöt sujuivat naisten näyttäessä mallia. Kielivaikeudet korvattiin elekielellä ja mallioppimisella. Pian opittiin ymmärtämään, että "kosova bit, losat bit" tarkoitti, että lehmät ja hevoset on juotettu. Oli vain luotettava toisiin ja elettävä eteenpäin. Yöksi sotavangit suljettiin kesällä liiterin vintille lukkojen taakse nukkumaan, talvella he nukkuivat pirtissä. "Sotapoliisit" suorittivat usein ratsioita ja kuri oli kova vankien valvonnan suhteen. Karata ei saanut. Joskus nuorempi poikamies vanki mieli talon apulaistytöiden kanssa kylälle tanssimaan, mutta sitäkään ei sallittu.

Sotavangeista on jäänyt kotiväelleni hyvät muistot. Luottamus kasvoi päivä päivältä jopa siinä määrin, että äitini luotti vanhemman vangin lapsenlikaksi navettatöiden ajaksi, sillä taloon syntyi toinen tyttö joulukuun 15. päivänä 1942. Rintamapostin mukaan oli odotettu poikaa, mutta sota-ajan lauluista oli helppo keksiä nimi myös tytölle. Minut kastettiin Terttu Tellervoksi. Olen siis saanut ensimmäiset musikaaliset vaikutteeni venäläisistä kehtolauluista, joilla "Sarapohvi" tuuditti minut katkyessä uneen ilta illan jälkeen. Hänellä oli itsellään iso perhe kotonaan Ukrainassa.

Inhimillisesti sota on karmeaa myös kotirintamalla. Oulun pommitusten liekit punottivat taivaan rantaa ja mustat "molotovin verhot" peittivät ikkunat joka huoneessa. Pelko ja turvattomuus asui mielissä yötä päivää.

Sota jatkui ja alettiin uskoa, ettei isä tule enää takaisin. Uhtualta isäni sai siirron

Kannakselle. Alettiin uskoa, ettei hän enää tule takaisin. Isäni haavoittui 14.6.1944 Kannaksen taisteluissa konekiväärin luodista. Vasemman käden kyynär- ja varttinaluu rikkoutuivat. Hänet siirrettiin Hämeenlinnan sairaalaan. Äitini yhdessä isäni siskon Lempi Pietarilan kanssa lähti katsomaan isää Hämeenlinnaan. Samassa sairaalassa olivat haavoittuneena myös Esa Minkkinen ja Heimo Aalto Rantsilasta. Isäni vamma jäi pysyväksi ja surkastutti vasenta kättä vuosi vuodelta. Jatkuva särky, hieronta ja lämpimät hauteet muistan läpi lapsuuteni. Muikin hermosärky rasitti työntekoa vielä kotiuttamisen jälkeenkin. Sota toi muistonsa koko kotiväelle.

Ruokapula ja säännöstely

Maataloissa itseasiassa saatiin omasta takaa peruselintarvikkeet. Katovuodet kuitenkin veivät viljaa ja jauhoja oli vaikea saada. Kahvi- ja sokeripula oli yleinen. Korvike ja sakkariini tunnettiin joka kodissa. Niinpä talon naisväen oli keksittävä lähes kaikki luvalliset ja luvattomat temput saadakseen tavaraa ja ruokaa. Mustanpörssin kauppiat liikkuivat ja heistä mainittakoon mm. saksalaiset sotilaat. Maalta vietiin kaupunkiin sianlihaa, voita ja kananmunia. Vastineeksi sai pikkupussin oikeata kahvia. Kangaskaupoista tutuimmaksi tuli Kuusisen liike Oulusta. Tarkastajista huolimatta kauppa kävi pelolla ja seikkailumielellä milloin yön hämärissä Nakkulan metsissä tai tuttavien luona Oulussa.

Säännöstely tapahtui perheen pääluvun mukaan. Tilalliset ja mökkiläiset vaihtoivat kuponkeja tarpeen mukaan. Vanhat perimätiedon varassa opitut tiedot otettiin käyttöön.

Itse tehtiin saippuaa elukoiden suolista ja tuhkalipeästä. Joskus oli vara ostaa lipeäkiveäkin Oulusta pahimpien likapaikkojen pesuun. Perunajauhot ja perunaryynit valmistettiin perunasta. Sensijaan pettuleipään ei tarvinnut turvautua kuten vapaussodan aikana 1917-18, koska jauhokuponkeja oli saatavilla. Mutta pettuleivän tekokin osattiin vielä.

Evakot

Sodan aikana saapuneet evakot sijoitettiin taloihin. Kotitilallani oli talvisodan aikana Raappanan perhe Suomussalmelta, yhteensä 5 henkeä. Evakot olivat talon ruuissa ja niukkuutta osattiin jakaa yhdessä.

Jatkosodan aikana oli Kinnusen 5-henkinen perhe pirtissä ja Tauriasen 5-henkinen perhe vaarin pikkukamarissa. Jatkosodan aikana kansanhuollosta jaettiin myös evakoille ruokaa ja he itse saivat huolehtia omasta ruokataloudestaan.

Raskas evakkotaival pakkasineen toi pirtteihin nälkäsiä, likaisia ja rupisia lapsia ja vanhuksia. Täisaunat olivat yleisiä. Kylmäkohmeita lehmiä hierottiin lämpimäksi ja tungettiin jo muutoinkin täpötäysiin navetoihin. Kukaan ei kysynyt viisumeita tai muuttolupia. Ihminen auttoi ihmistä ja lähimmäisenrakkaus syntyi kovimpaankin sydämeen.

Sota loppuu ja jälleenrakennus alkaa

Sota päättyi 1944 ja lopenuupuneet miehet palasivat ränsistyneenä kotiseudulle. Moni arkaili tavata perhettään, sillä vieraantuminen hidasti askeleita. Äitini kertoman mukaan sekä sisareni Hilikka, että minä pelkäsimme isäämme Hänen saavuttuaan kotiin. Emmehän me tavanneet häntä juuri lainkaan sota-aikana. Viiden vuoden sotataival oli jättänyt jälkensä joka mieheen. Paras nuoruus vilahti ohi ja vastuu-

taakka Isänmaasta ja perheestä ryhdisti sotainvalidit samoin kuin sotaveteraanit aloittamaan uutta elämänvaihettaan yhdessä kotirintamaihmissä kanssa.

Pohjimmiltaan kuitenkin jokainen suomalainen huokaisi kiitollisuutta siitä, että maa säilyi itsenäisenä ja sota loppui. Raskaat sotavelat ja alueluovutukset oli pakko tehdä. Jokainen hopeansa tai kultansa sotavelan maksukeräyksiin jne.

Kansallishenki oli luja ja uhrauksia ei enää laskettu. Kotirintamanaisten ja vanhusten tekemä työ ei myöskään ollut mennyt hukkaan, vaan siitä oli hyvä jatkaa myös kotitilojen ja kotiseudun rakennustyötä. Suomen kansa oli saanut syvälle juurtuvan opetuksen oman työn arvostuksesta ja työteosta. Ei ollut muuta keinoa kuin oma apu. Kansamme henkinen lujittuminen jäi pysyväksi, sillä vielä lapset ja lastemmelauset kokevat sodan käyneiden ikäluokkien lujouden ja vahvan voiman. ”Työ ei tekijäänsä tapa” on monen perintö kotoaan ja sille on hyvä rakentaa myös tulevaisuuden Suomea.

Piispa Hannes Leinonen

Sodassa Rantsilasta Raatevaaraan

Lainaus piispa Hannes Leinosen teoksesta ”Muisteluksia II”

Kun Ikp-käskyn saadessani olin jo valmiiksi sotilaspuvussa, ei minun edes tarvinnut pukua vaihtaa. Veikon sotilaspuvusta varastin ristit ja panin ne omille olkapäilleni leijonain tilalle. Kävin hautausmaalla toimittamassa hautauksen. Soitin äidilleni ja pyysin häntä hakemaan polkupyöräni Kestilän pappilasta. Talonväelle sanoin hyvästit ja lähdin. Sotilasohjaaja, luutnantti Leo Komonen, lähti yhtä matkaa. Hän oli ainoa Rantsilan mies, joka tuli samaan pataljoonaan. Hänet oli määrätty sen konekiväärikomppanian päälliköksi. Minulla oli ollut siihen asti määräys joukkueenjohtajaksi. Juuri muutamaa päivää ennen oli tullut uusi liikekannallepanomääräys pataljoonan pastoriksi.

Tulimme Kestilään ja menimme Suojeluskuntatalolle. Komonen lähti sieltä komppaniaansa, joka oli seitsemän kilometrin päässä kirkolta. Minä kysyin pataljoonan komentajaa. Sanottiin, että hän on pappilassa. Menin sinne. Yrjö Kortekangas tuli vastaan ja toivotti minut sydämellisesti tervetulleeksi ja selitti, että hän ei ota tänne muita aktiiviupseereita kuin tuon Jussilan Toivon, ”kun se on niin papillista sukua”. Hän oli opettaja Jaakko Jussilan poika ja siis Oskari Jussilan serkku.

Toivo Jussila istui salin nurkkapöydässä. Kävelin sinne ja pysähdyin ilmoittautukseni. Mutta kävi niin kuin Rantsilassakin. Hän ojensi minulle kätensä, eikä minulla ollut muuta keinoa kuin Rantsilassakin: ilmoitin kahden käsivarren mitan

päästä: ”Herra ratsumestari. Reservivänrikki Leinonen määrätty pataljoonan pastoriiksi.” ”Kiitos! Tervetuloa!”

16.6.1941 alkoi Yrjö Kortekankaan pitämällä aamuhartaudella. Olen ennen kertonut, että Yrjö-setä ei ollut kiireellinen mies. Niin kuin hän piti kirkonmenoja koko päivän, niin hän piti aamuhartausta melkein puoli päivää. Veisattiin pitkä virsi. Oliko aamuvirsi, isänmaan virsi vai sotavirsi, sitä en muista. Luettiin pitkä luku Raamatusta. Sitten isä Yrjö puhui pitkään. Sitten hän piti pitkän rukouksen meidän kaikkien puolesta yhteisesti, jokaisen puolesta erikseen, sekä läsnäolevien että poissaolevien, isänmaan puolesta. Pojat olivat kotinsa pitkiin aamuhartauksiin tottuneet ja pistäytyivät välillä toimittamassa jonkin muunkin asian Pertti Halonen taisi josakin välissä livahtaa. Toivo Jussila ja minä olimme oppineet kurinalaisuuteen. Me olimme kiltisti koko ajan paikallamme ja osallistuimme aamuhartauteen niin aktiivisesti kuin pystyimme. Minä tietysti en virsiin pystynyt osallistumaan muuten kuin kuuntelemalla ja hengessä.

Pertti Halosen tehtävä oli sinä päivänä toimittaa lääkärintarkastus seitsemännessä komppaniassa. Hän suoritti sen. Minä kävin suojeluskuntatalolla ja tutustuin esikuntaväepeliin Yrjö Lahteen, vahtimestariin, jolla oli kaunis lämminverinen korkeajalkainen hevonen. Hän kysyi, mitä neuvoja pappi tarvitsee. Vastasin, että hyvän pistoolin ja hyvän lähetin. Sain hyvän parabellumin ja luvan ottaa lähetikseni pataljoonasta sen miehen, jonka halusin.

Illalla Pertti Halonen ilmoitti: ”Herra ratsumestari. Olen toimittanut lääkärintarkastuksen seitsemännessä komppaniassa. Jos käytän mahdollisimman väljää seula, on komppaniasta kotiutettava kolmannes.” ”Kiitos! Seitsemäs komppania lähtee aamulla marssille Nuojuuan, sieltä junakuljetuksena Hyrynsalmelle ja sieltä marssii Suomussalmelle sekä majoittuu tien varteen paikkaan, jossa on peiteluku 5028.” ”Kyllä, herra ratsumestari”, vastasi Einari Tönkyrä, seitsemän komppanian päällikkö, ja lähti toimittamaan käskyä.

Einari Tönkyrästä olen kertonut ennen, että hän oli minua vanhempi lyseolainen, maanmittausinsinööri ja kapteeni, joka oli kestänyt kanssa jo käynyt yhden sodan. Kapteeni tunsu komppaniansa ja komppania kapteeninsa.

17.6.1941 alkoi aamuhartaudella niin kuin edellisenkin päivä. Pertti Halonen toimitti lääkärintarkastusta kahdeksannessa komppaniassa, jossa oli komppanianpäällikkönä luutnantti Simelius. Minä kuljin yksiköissä tutustumassa väkeeni. Juuri kukaan ei tykännyt YH:sta, mutta ei oikein ollut tyytymätönkään. Mieliala oli reipas ja kodikas. Illalla rovasti Kortekangas piti pataljoonalle iltahartauden, minä konekiväärikomppanialle, joka oli Piippolan miehiä ja jonka komppanianpäällikkönä oli, niin kuin jo ennen sanoin, Rantsilan sotilasohjaaja, luutnantti Leo Komonen.

18.6.1941 saatiin käsky marssia Nuojuuan. Pertti sai lopettaa lääkärintarkastuksensa siihen. Päivä oli lämmin. Marssiahan osattiin, vaikka minulla ei suinkaan ole kehumista, kun minulla, muilla esikunnan upseereilla ja komppanianpäälliköillä oli polkupyörä. Joku siinä marssiessa tuumi, että eiköhän sieltä sentään heinänte-koon ehditä takaisin. Kortekankaan 16-vuotias Yrjö ratsasteli esikuntaväepelin rinnalla pataljoonan hännillä, enkä minä ainakaan kuullut, että häntä olisi takaisin-kaan palautettu. Hiertymiä tietenkin tuli, ja yhdellä ja toisella väsyivät jalat. Eivät-hän kaikki enää olleet aivan nuoria miehiä, ja joku oli vankistunutkin. Mutta vanhat mosatrampparin lääkkeet olivat. Marssitauon aikana väsyneet jalat nostettiin repun päälle, hiertyneet jalat pantiin kylmään veteen.

Ehkäpä jossakin pidettiin sen verran pitkä marssitauko, että joku ehti tehdä käsi-tulet ja kiehauttaa kahvikupin, koskapa muistan istahtaneeni semmoiselle nuotiol-

le. Kirosanakin siinä kävi. Totesin: "Ette te ulkokullattuja ole, kun noidutte, vaikka pappi on samalla nuotiolla." "Kuka meistä on pappi?" "Vaikka minä." "Piruko semmoisen papin tuntee, jolla ovat vänrikin vetimet?" "Mitkäs nämä ovat?" kysyin ja näytin olkapäilläni olevia ristejä. "Sotilaspapin ristit, herra pastori."

Luulen, että alkoi jo olla ilta, kun tultiin Nuojuaan. Junakin sinne tuli. Veturinkuljettaja sanoi olevansa niin väsyksissä, ettei enää jaksa. Konduktööri sanoi: "Jaksaa pitää." Ja niin hän jaksoi ainakin Hyrynsalmelle asti.

19.6.1941 oli alkanut, kun tultiin Hyrynsalmelle. Toivo Jussila piti ensimmäisen käskynjaon. Hän käski marssijärjestyksen ja kunkin yksikön lähtöajan sekä lopetti käskynjaon: "Pastori ajaa edeltä Suomussalmelle ja ilmoittautuu siellä minulle ylihuomenna." "Kyllä, herra ratsumestari."

Ajoin verkkaan Suomussalmelle. Ajoin marssivien yksiköitten ohi. Tapasin marssilla Paavolan ja Rantsilan miehiä. Vähämaan veljekset vetivät joukkueitaan, Moisalan Martti komppaniaansa, majuri Kerttula pataljoonaansa. Ajoin oman seitsemännän komppanian ohi. Einari Tönkyrä sitä veti. Kutakin tervehdeltiin, ja kunkin kanssa vaihdettiin sanapari. Ajoin ohi Hoikan, jossa olin asunut talvisodan aikana. Tuli ilta. Tulin Taivalalasan kankaan laitaan. Käet kukkuivat. Laulurastaat soivat. Korpikainuun metsä tuoksui niin, kuin se siihen vuodenaikaan tuoksuu. Oli hiirenkorvaisten koivujen tuoksua, suokanervien ja kangaskanervien tuoksua, pihkan tuoksua. Se oli tähänastisen elämäni varsinaisin tähtihetki, enkä usko sen kummempaa tulevankaan.

Mietiskelin ajaessani, että meitä tässä marssii kaksi rykmenttiä. Meidän pataljoonamme kiväärikomppaniain numerot ovat 7—9, yhdeksäs oli Kärämäen komppania. Sen päällikkönä oli kapteeni Viljo Taskila, vanhempi lyseolaiskaverini, jonka olen jo ennenkin maininnut. Me siis olemme divisioonan kolmas pataljoona, nuo Paavolan ja Vihannin miehet ovat toinen pataljoona. Suomussalmen Ruukilla on varusmiespataljoona, joka arvattavasti on ensimmäinen pataljoona. Suomussalmen Ruukilla on myös armeijakunnan esikunta ja kenraliluutnantti Siilasvuo. Me siis olemme armeijakunta. Kun armeijakunnan komentopaikka on täällä, on toinen divisioona arvattavasti Kuusamossa, kolmas arvattavasti Kuhmossa.

Arvasin Toivo Jussilan lähettäneen minut Suomussalmelle edeltäpäin siksi, että hän oli jostakin saanut tietää Lahjan olevan Suomussalmen varuskuntasairaalassa lottakomennuksella, vaikka kovin moni sitä ei tiennyt. Sitä minäkin olin miettinyt Kestilässä, vieläpä Nuujuassakin, mihin me oikein olemme menossa. Kun tulimme Hyrynsalmelle, aloin jo tietää, ja Toivo Jussilan käsky sen sitten olikin selvittänyt. Tiesin Lahjan yksikön olevan Taivalalasan kankaalla. Odotin, että jossakin tässä kääntyy tie vasemmalle Suomussalmen Ruukille päin. Niin kääntyikin. Kun ajoin sitä, tuli vastaan parakkikylä, jonka arvasin olevan Suomussalmen varuskuntasairaala. Niin se olikin. Lahjankin sieltä löysin. Ilta kului hupaisesti, ja yösijan löysin sitten orpokoti Betaniasta.

20.6.1941 pataljoona marssi sille varatuille majoituspaikoille ja majoittui teltoihin noin kahdeksan kilometrin päähän Haukipierästä. Yksi ja toinen oli ainakin vähän uupunutkin. Yhden ja toisen jalat olivat rakoilla. Eiväthän isäntämiehet olleet moneen vuoteen olleet mosatramppareita. Mutta kaikki olivat reippaita, nimenomaan myös jo melko iäkkään puoleiset isäntämiehet, jotka puoli-ihmeekseen totesivat, että hehän ovat aivan kenttäkelpoisia sotamiehiä ja korpraaleita, vieläpä alikersantteja ja kersantteja, joukossa joku vääpelikin. Ja olihan vasta runsas vuosi siitä, kun oli oltu talvisodassa. Tietysti teltoissa oli alkuun kylmä. Mutta siinä tähän suomalainen sotilasteltoa on ainutlaatuinen, että se on lämmitettävä ja että siinä tarkenee millä säällä hyvänsä.

Tapasin Heikki Koukkarin ja Aarne Röytiön sekä Sanni Knuutilan, opiskelukaaverimme ja kaverimme ja uskonsisaremmme, agronomin ja maatalous- ja metsätieteitten kandidaatin, joka oli Karhulan työleirin isäntänä. Tapasin Suomussalmen sotilaskodin hoitajan, leskirouva Iida Kilpeläisen, joka oli Lahjalla vähän kuin äidin sijaisena. Tapasin Kevyen osaston papin Erkki Talasniemen, joka taisi, kun ensi kerran tapasimme, seistä panssarivaunun tornissa kypärä päässä. Tapasin Untamo Kosken, joka oli saanut määräyksen pastoriksi JR I I :een. Määräyshän oli selvä. Hänet oli todella määrätty JR I I:n pastoriksi. Mutta erehdys se oli. Jatkosodassahan ei rykmenteissä ollut pappeja, vaan divisioonissa ja pataljoonissa ja tietenkin armeijakunnissa. Untamon määräys sitten oikeni, ja hän tuli pataljoonan papiksi, luulen, että Kiestingin suuntaan.

Luulen, että antoivat Lahjan olla suhteellisen paljon minun seurassani, kun ei pataljoonanikaan vielä ollut tullut.

21.6.1941 pataljoona ryhmittyi puolustukseen Haukipierän etelärannalle. Tutustuin yksikköön, johon en ennen vielä ollut ehtinyt tutustua. Se oli krhjoukkue. Ne olivat Kärämäen miehiä, joukkueenjohtajana luullakseni Martti Kortekangas. Totesin, että pataljoonassa oli paljon uskovaisia miehiä. Untamo Kosken kanssa rupesimme Betaniassa korsukavereiksi. Toivo Jussilalle ilmoittautuessani tämä sanoi: "Minä en valitettavasti pysty järjestämään sinulle majoitusta. Sinun pitää huolehtia siitä itse. Mutta huolehdi siitä, että jos pataljoona lähtee johonkin, niin lähde sinäkin!" "Kyllä herra ratsumestari."

22.6.1941 pidin pataljoonalle kenttäjumalanpalveluksen.

Sota syttyi Saksan ja Neuvostoliiton välillä. Hitler piti tunnetun puheensa. Minusta se oli silloin ja on vieläkin puhetaidon näyte. Hän esimerkiksi nimenomaan ei sanonut mitään siihen viittaavaakaan, että Saksan ja Suomen välillä vallitsisi minkäänlaista liittoa, vaan sanoi suomalaisia näitten oman toivomuksen mukaan aseveljiksi.

Illalla oltiin seuroissa Suomussalmen kirkolla kauppias Jahvetti Huotarisen talossa. Seuroissa oli runsaasti sekä siviiliväkeä että sotilaita.

Ilmoittauduin divisioonan pastorille Jorma Sipilälle. Ensimmäisen pataljoonan pappina oli Eero Permi, pataljoonan komentajana majuri Raninen, toisen pataljoonan pappina Heikki Hyvärinen, pataljoonan komentajana majuri Väinö Veijola. KEK:in päällikkönä oli Armas Antila. Armeijakunnan pappina oli Tauno Muukkonen.

23.6.1941 Erkki Ervamaa tuli Vienan heimosoturipataljoonan papiksi. Sain hankituksi vähän tupakkaa pataljoonaan. Siitä alkoi olla pula. Vietimme pataljoonassa juhannusjuhlaa. Ohjelma oli tällainen:

"Siniristilippumme".

Sillanpään Marssilaulu.

Puhe juhannukselle, alikersantti Yrjö Saari. Yksinlaulua, luutnantti Jukka Jalas. Muutamia sanoja tilanteen johdosta, luutnantti Leo Komonen. Kuoro.

"Kytösavun aukeilla mailla". Pastorin puhe.

"Vala".

Aattoilta oli kylmä. Muuten juhla oli onnistunut.

24.6.1941 kävin krh:n teltoissa. Suomussalmen rukoushuoneella olivat seurat, joissa puhuivat Lauri Säippä, Erkki Talasniemi ja Armas Antila.

Kauppias Huotarisella olivat seurat, joissa puhuimme minä ja kesteinen saarnamies, Kestilän kunnan ulosottomies Heikki Treisk.

Divisioonan pastoriksi tuli Ilmari Kettunen. Jorma Sipilä siirtyi hänen apulaisekseen. Kettuselta sain ehtoollisvälineet. Ehtoollisvälineet olivat yleensä liian pie-

niä. Oikeastaanhan olisi tietenkin pitänyt olla aivan oikeat ehtoollisvälineet ja matkaehtoollisvälineet. Sain myös ehtoollisviinipullon ja öylättejä. Sehän tietysti oli aivan pieni murto-osa tarpeesta. Sotaan lähtevän pataljoonan papilla pitäisi olla vähintään 60 pulloa ehtoollisviiniä ja 40 laatikkoa oblaatteja.

Pataljoonassa pidin iltahartauden.

Rykmenttillemme alistettiin seuraavat erillisyyksiköt:

1. vahvistettu jääkärikomppania, 2. linnoitustykistöpataljoona 14, 3. 11. erillinen linnoitustykistökompagnia, 4. 12. erillinen linnoitustykistökompagnia,

14. linnoitustykistöpataljoona oli meidän pataljoonamme alueella.

25.6.1941 Jorma Sipilä järjesti Lahjan ja minun kuulutuksen. Pidin iltahartauden omalle pataljoonalle ja linnoitustykistöpataljoona 14:lle.

Saksalainen panssariosasto tuli Haukiperään. Satuoin olemaan paikalla, kun se tuli. Olin ajamassa polkupyörällä Betaniasta Suomussalmen Ruukille. Saksalaisesta panssarivaunusta hyppäsi reippaasti mies Hyrynsalmen—Suomussalmen ja Betanian—Ruukin tienristeykseen ja asettui vartioon. Kun ajoin ohi, teki hän reippaasti kunniaa. Luulen, että samassa paikassa seisova suomalainen vartiomies ei tehnyt muuta kuin katsoi ihmeissään.

26.6.1941 pataljoona marssi Palovaaraan. En tiennyt, lähetettiinkö se sinne etuvartiopataljoonaksi vai tiesikö sen siirto sitä, että ryhmityttiin hyökkäykseen.

Maan hallitus ja eduskunta katsoivat valtakunnan joutuneen sotatilaan ja päättivät sotatoimin puolustaa maata.

27.6.1941 pidin iltahartauden rantsilalaisten jääkärikomppaniassa, jonka päällikkönä oli Rantsilan aluepäällikkö, luutnantti Teppo Juvonen, josta minulle oli ollut Rantsilassa paljon apua, kun sinne oli evakuoitu salmilaisia, enkä vanhimpien kanssa tullut kielessä toimeen. Salmilainen aluepäällikkö mielellään auttoi meitä.

28.6.1941 pataljoona marssi Mäntylään. Artturi Kuusirati piti iltahartauden.

29.6.1941 Jorma Sipilä vihki minut ja Lahjan avioliittoon Taivalalasen kankaalla. Lahjalla oli hääkukkin suokanervia, joita poimimme suolta. ”Virallisina” todistajina olivat Sanni Knuuttila ja Teppo Juvonen. Häävieraina olivat ainakin Toivo Jussila, Anna-Liisa Sysiharju, taisi olla silloin vielä Gebhardt, Jouko Kuusela, Ilmari Kettunen. Jonkinlaiset häätkin ne meille pitivät.

TK-miehet meitä filmasivat. Meidän häämme olivat elokuvien lisäfilminä ”Puolustusvoimain katsauksessa n:o 2”. Ehkä samat TK-miehet olivat käyneet jostakin filmaamassa meille hääväeksi Siilasvuon esikunnan, laulukuoroksi Erkki Tiesmaan kuoron ja ”taustamusiikiksi” tykistötulta. Kun sitten katsausta näytettiin yli maan, tuli meistä tahtomattamme jonkinlaisia ”julkkiksia”, vaikka semmoista sanaa ei silloin ollutkaan. Jotkut kristityt vaimot nuhtelivat Lahjaa, että olimme olleet filmitähtinä. Lahja vastasi, että Suomen kansalle on näytetty paljon huonompaakin. Hääkuvamme on sitten ollut monissa lehdissä ja kirjoissa. Kun olin sairaalassa Kajaanissa, kysyi siellä Lahjalta yksi ja toinen, missä hän on rouvan aikaisemmin nähnyt, ja itse vastasi: ”Jaa, elokuvissa.”

Toinenkin ”jälkimuisto” häistämme jäi. Kuulutus kyllä tapahtui aivan oikeassa järjestyksessä, mutta joku Paalasmaan apulainen oli sitten lukenut sen Paavolassa vielä uudestaankin häittemme jälkeen. Jorma, joka on huumorintajuinen mies, selitti, että kun meidät on kuulutettu häittemme jälkeen, on hän syyllistynyt virkarikokseen. Avioliitto kyllä on laillinen, kun sen on laillinen viranomaisen laillisesti vihkinyt, mutta hänen liperinsä ovat olleet kymmenen vuotta Lahjan käsilaukussa. Lahjan kanssa meillä on siitä asti ollut leikki, että kun Lahja minua jostakin toruu, uhkaan soittaa Jormalle, vihki-isälleni, ja pyytää virka-apua.

Meidät vihittiin Taivalalasen kankaalla 29.6.1941.

Lahjalta yritin kysellä lisätietoja häistämme, mutta hän ei muistanut mitään muuta, kuin että Gebbana ei ollut koko häissä, mutta Tapion Elsa, agronomi ja Sannin apulainen Karhulan isännän virassa, oli, ja että Karhulan ”vaimot” laittoivat meille hääkakun ja tarjosivat kahvikupin tai korvikekupin.

Artturi Kuusirati piti sinäkin iltana pataljoonassa iltahartauden. Suomi ja Neuvostoliitto ilmoittivat kumpikin olevansa sodassa keskenään.

30.6.1941 pataljoona marssi Parvavaaraan hyökkäysvalmiusasemiin. Komentajaksi tuli Suomussalmen aluepäällikkö, kapteeni Valto Ylönen. Toivo Jussila siirtyi Suomussalmen pataljoonan komentajaksi. Pidin iltahartauden pataljoonalle kolmessa osassa.

Kirjeenvaihto oli rintamalta kotiin
ja päinvastoin ainoa yhteydenpito.

”Kenttäposti”

kulki usein hitaasti tiettomien taipaleiden takaa.

Esko ja Pentti Heikkilän kirjeet kotiin

15.10.41.

Rakas Äiti!

Kiitos kirjeestä, jonka olen saanut. Samoin olen saanut isän lähettämän kirjeen, jonka mukana tuli myöskin lääkärin todistus. Olen kirjoittanut jo loma-anomuksen ja komppanian päällikkö puolsi lomaa kiireellisenä. Nyt anomus on mennyt pataljoonaan ja prikaatiin, enkä tiedä vielä miten siellä käypi. Voi olla että anomus hylätään, mutta on kyllä mahdollisuus, että loma myönnetäänkin. Tällä hetkellä ei kuitenkaan tiedä sanoa asiasta sitä eikä tätä. -Isän kirjeestä näin, että Anneli voi vähän paremmin. Toivottavasti hän paranee pian ja tulee jälleen terveeksi. Meillä täällä on ollut viime päivinä kovat taistelut. Kuten Annelille lähettämässäni kortissa sanoin, oli meillä täällä ryssät motissa. Siinä ne olivat viisi päivää ilman ruokaa ja koko ajan koettivat toiset ryssät tulle avuksi suurella voimalla tykistön tukemana, mutta turhaan ja niin täytyi mottiryssien viimein antautua kovasti kurjassa kunnossa. Ja kun se paikka laukes lähti ryssä karkuun ja nyt on Porajärvikin meidän. Taisteluisissa menetti ryssä arviolta 300 - 400 miestä, kun taasen meidän tappiot olivat mitättömät. Taistelun jälkeen on meidän komppania saanut olla levossa, mutta huomana kai lähdetään jälleen eteenpäin. Panen tähän kirjeen mukaan taasen kuvia, eräs valloitettu kylä, yli rajan, eräs majapaikka ja kuva, jossa on alik. Arpiainen ja minä oikein rintamakunnossa.

Sanokaa Annelille ja muille siellä kotona paljon terveisiä. Toivotan kaikille teille hyvää vointia ja Jumalan siunausta!

Kuulemiin
Pentti

Teltassa 30.1.-43

Hyvä kotiväki!

Terveiset taasen täältä korvesta ja paljon kiitoksia paketista ja kirjeestä, jotka sain eilen illalla. Tänne ei mitään suurempia ihmeitä kuulu. Toissa ja kolmas yö oli vain melko rauhattomia öitä. Kolmantena yönä oli pienempi ryssän porukka liikkeellä, toissa yönä hyökkäsi ryssän komppania tätä saarta vastaan, mutta kalpaten kävi ryssälle. Meikäläisille ryssä ei saanut mitään aikaan. Tämä porukka on kaikki nuorta miestä, mutta hyvin kehuivat viskaalit meidän tapelleen. Nyt on tässä ollut rauhallista, ja tuskinpa ne nyt aivan heti taasen yrittääkään. Me pääsemmekin toista viikon päästä jo taakse lepäämään. Jos minä sitten koitan panna loma-anomuk-

senkin vetämään. Toissa yönä oli kahdella pojalla hyvä tuuri, kun saivat kaksi vankia, niin pääsivät heti lomalle. Luulen, että jos sitä kuitenkin parin kuukauden sisällä pääsen käymään lomalla, ehkä pikemminkin. - Sain siinä paketissa ne sukat, kylä ne hyvät on, kyllä niillä nyt tarkenee. Ei tarvitsisi niitä uusia välihousoja nyt laittaa. Älkäähän turhaan hermoilko ja huolehtiko, kyllä täällä pärjätään.

Terveiset vain sinne kaikille ja kuulemiin.
Esko

Lauri Linnan kirjeet kotiväelle

31.8.43

Oma vaimoni!

Terveiset taasen täältä korvesta. Alkaa vähitellen taasen tottua tähän elämään. Viikko sitten lähdin kotoa. On ollu pitkä tämä viikko. Olin autossa tähän aikaan ja mietin teistä rakkaat kotoiset. Saisinpa nytkin olla siellä ja kuunnella pikku Olavin iloista jokellusta kun hän istuisi isän polvella. Kyllä rakastan poikaani paljon. Kun ajattelen häntä tulee niin ahdistava tunne, että tuntuu siltä kun ei täällä voisi päivästää toiseen pästä.

Olin Oulussa yötä siellä missä Kaarlokin ruukaa olla. Yksi toinenkin poika tuli sinne minun kanssani.

Laitoin jo eilen Sinulle rahaa 1000 markkaa. Saimme päivärahatkin siltä ajalta. Panin ne heti tulemaan ettei kulu täällä ja sielläkin kun on niin tarve, se raha on myös siinä joka tuli siitä - ?

Jos voit niin maksa Taunolle vähän sitä velkaa, mutta jos et voi niin, elä itse jää puutteeseen rahan vuoksi. Minun pitää rueta puhumaan taasen paketista. Kun Sinulla on aikaa niin pistä laatikkoon perunoita, ei mitään muuta. Minulla on voita pitkäksi aikaa, mutta aina joskus olisi mukava saada perunoita. Sitten kun tomaatit kypsyy niin joskus sellaisen käärit paperiin, se pitää ruokahalua yllä. Älä nyt vain luule, että rupean vaatimaan sitä ja tätä, mutta kun Sinulla siihen on aikaa niin joskus pistät - perunoita mutta älä multineen laita. Puhutaanko siellä vielä sodan loppumisesta? Silloinhan siellä oli valtavia huhuja, että se loppuu. Onhan se korvalle mukava niitä kuulla, mutta toinen asia on, uskooko niitä kukaan.

Täällä on aikalailta pimeämpää kuin siellä, jo 9 aikaan on aivan pimeää. Kyllä on kamalaa taasen tämä pimeys.

Kirjoita ketä tuli maatalouslomille nyt.

Lopetan taasen ja voikaa hyvin rakkaat siellä. Terveiset Äidille ja kaikille, mutta parhaat terveiset isän pikku Olaville. Jumala kanssamme tv. Sinua ja pikku Olavia aina rakastava isä.

Joko leikkuut on saatu leikatuiksi ja onko ruunan jalka parantunut?

5.9-42

Rakas oma vaimoni.

Monet kiitokset paketista. Sain sen eilen ja olen jo syönyt ne tomaatit. Kyllä maistuivat hyvälle ja tuntui, että seuraavana päivänä oli niin nälkä, että saattoi syödä vaikka mitä. Olen kaikille vihanneksille perso ja niillä on se hyvä puoli, että ne lisäävät ruokahalua, joka täällä ei suinkaan ole hyvä. Niitä kaalikääreitä on joku vielä jäljellä. Ne olivat hyviä ja jos joskus laitat pakettia niin tee vastakin niitä jos

on mistä tehdä. Voita en tarvitse taasen pitkään aikaan. Perunoita tekee mieli ja aijonkin Sinua pyytää lähettämään minulle joskus aina perunoita, mutta älä pane muuta perunoiden sekaan. Panen jonkun pakettikortinkin, että ei mene niin paljon postirahaa.

Sain Einolta kirjeen tänä päivänä. Sano hänelle, että koitan järjestää sitä asiaa, kyllä hän sen tietää mitä tarkoitan. Kuulin Einolta myös, että leikkuu siellä meillä on melkein kaikki. Sanoi, että siellä on ollut hyvät leikkuuilmat. Täällä on satanut nyt useana päivänä. Nytkin sataa aikalailta. Kävimme juuri kylpemässä. Taitaakin olla nyt lauantai-ilta. Kylläpä olisi nytkin mukava olla siellä kotona, Väikistenkin rupeaa keljuttaa kun muistaa, että ei pääse siviiliin. Taaskin niitä huhuja on, mutta ei niitä kannata uskoa kun on aina narrattu.

Pojat tuossa puhuvat kaikkia hullutuksia, ettei tahdo pysyä tässä kirjoituksessa mukana. Tuo opettaja kirjuri kertoo onnettomasta avioliitostaan. Hän eroaa vaimostaan ja aikoi mennä uusiin naimisiin. Hänellä on jo morsian vaikkeivät ole vielä laillisesti erossaakaan. Monenlaista väkeä täällä saa nähdä. Perttilä on lomalla, mutta hän tulee pian taasen takaisin. Hän on mukava poika, kirjoitti minulle loma-aikanaankin. Luulen, että minäkin saan lomaa syyskuun lopussa ja lokak. alussa, mutta älä siitä porise ja älä usko myös itsekkään, sillä se on vain arvelujani.

Eino ei puhunut mitään onko hän laittanut niitä papereita. Sano terveiset Äidille ja kaikille sinne, Pikku Olaville aina parhaimmat terveiset. Vieläkin kiitän Sinua rakas Kerttuni paketista. Toivon hyvää vointia ja terveyttä teille kaikille. Jumala kanssamme

t. Pikku Olavia ja Sinua aina rakastava Lauri

Heikki Alikaijalan kirjeet äidille. Heikki kaatui 28.11.1941

Teltoilla 20.10.41.

Rakas äiti!

Rakkain terveisin lähestyn nyt Teitä tällä kirjeelläni. Tämä onkin ensimmäinen kirje, jonka Teille kirjoitan, vaikka olenkin ollut jo poissa kotoa yli kuusi vuotta. Nyt kun näin Teidän omakätiset terveisenne Aunen kortissa, niin päätin, että minun pitää kirjoittaa Teille oikein omituinen kirje ja niinpä rupesinkin tuumasta toimeen ja rupesin kirjoittelemaan. Useinhan minä olen muistanut Teitä, eihän oma äiti unohdu mielestä koskaan. En vaan ole tullut sitä koskaan ajatelleeksi, kun olen kirjoittanut sinne kotiväelle, että olisin kirjoittanut Teillekin erikseen. Tiedänhän minä sen, että Te huolehditte ja murehditte minunkin ylitseni liiankin paljon. Vaikka en olekaan enää lapsi, niin olenhan Teidän lapsenne. Jokainen äitihän huolehtii lapsistaan usein liikaakin. Äidin rakkaushan on ainoa todellinen rakkaus maailmassa. Älkää Te vain minusta liikaa huolta pitkö. Ei minulla ole paha olla. Meidän askeleitammehan johtaa Jumala. Emmehän me voi omin voimin emme niin mitään tässä maailmassa ilman Hänen apuaan. Ilman Hänen tahtomattaan ei meille mitään pahaa tapahdu. Jättäkää Tekin huolenne Jumalan huomaan, kyllä Hän luoduistaan huolen pitää. Kaarlokinhan se kuuluu taasen ruvenneen eukonottopuuhiiin, liekkö Hän jo vihitty vai kihloissako vain! Olisihan se minullakin katsottuna eukontapainen, vaan ei ole ollut tässä oikein aikaa sellaisiin puuhiiin ja tuskinpa minä siihen ansaan lennän ennenkuin sota loppuu ja sittenkinhän ne ovat monet vaikeudet edessä, ennenkuin voi ryhtyä tuumimaan kodin perustamista. Olisihan tuo Teille jo kol-

mas miniä jos minä vielä vanhimpana lapsilaumasta eukon ottaisin. Hyväluontoiseltahan tuo se minun katsomani tyttö näytti ainakin silloin kun voimme olla yksissä, vaikkapa mikäpä ne tytöt oikein tarkkaan tyttönä tietää. Kaikki tytöthän ovat tyttönä hyviä, mutta mistä ne pahat akat tulevat. No sillä ajallapa onkin sitten omat murheensa.

Olenkin nyt kirjoitellut sellaisiakin asioita, joista ei ole vielä kukaan muut tietoisia olleet, kuin minä ja se toinen.

Suokoon Jumala Teille voimia ja terveyttä kestäämään tämän ajan yli. Ehkäpä vielä paistaa aurinko kirkkaammin kuin koskaan ennen paljon kärsineen maamme yli. Ehkäpä vielä saavat Suomen äidit poikansa kotiin-vaikka eivät kaikkia-ja rauha on jälleen maassa, rauha, joka tulee kestäämään paljon kauemmin kuin Moskovon pakkorauha. Toivon Teille parhainta vointia ja Korkeimman varjelusta siellä rakkaassa kodissamme.

Monin sydämellisin terveisin.

Heikki poikanne

Teltassa 27.11.41

Rakas äiti!

"Herran sana on vahva linna, vanhurskas juoksee sinne ja tulee varjelluksi".

Tuli taaskin mieleeni, istuessani yksin valveilla lepopaikassamme tulivartiossa, koti ja sen asukkaat, ja päätin taasen muistaa teitä kirjeelläni.

Olette varmasti Tekin niin kuin moni muukin äiti Suomessa, monta kertaa muistaessanne poikianne täällä rintamalla, vuodattaneet monta kyyneltä lapsenne takia. Mutta miksi! Sanon Teille äiti, älkää minun takiani enään murehtiko. Minun on hyvä olla. Vaikka sota kuinka riehuisikin, niin minulla on rauha. Olen löytänyt Jumalan. Hänen käsissään on elämämme juoksu. Vaikka minne menisimme, niin olemme turvassa. Voitte varmasti arvatakin, kuinka paljon helpompi on olla sodassa ja lähteä taisteluun, kun panee turvansa Häneen, joka ohjaa askelemme, niin minun täällä, kuin Teidän siellä kotona.

Olettekohan koskaan vielä saaneet sitä tietää, että se iltasiunaus, jonka lapsena opetit, on kantanut hedelmän. On tullut mieleeni monta kertaa, etten ole ollut vanhemmilleni sellainen, kuin olisi pitänyt olla ja enkä ole osannut elääkään elämäni niinkuin olisi pitänyt. Mutta eikös raamattu sano: Ei ole niin suurta syntistä, ettei hänelle olisi avoinna taivasten valtakunta". Olette toivoneet minun saapuvan lomalle. Tulisin kyllä hyvinkin mielelläni, mutta täällä on aika vaikea saada pitempää lomaa ja kuuden vuorokauden loman jos saisinkin, niin en ehtisi siinä ajassa käymään siellä saakka. Matkaa sinne kotiin on täältä pitkälti, mutta jos en saakaan Teitä nähdä enää luonnonsilmillä niin: "Saanhän joukkoon autuaitten, kans' ystäväin ja omaisten. Mä päästä kerran, luo armon Herran, oi saanhän sen".

Monin terveisin poikanne Heikki

J.K. Kirjoittakaapa sieltä kotoa Aunelle vähän useammin, taitaa olla tytöllä vähän ikävä siellä ainakin alkuun!

Sama.

Alli Ylitalon kirje Liisa Simojolle

7.5.44

Liisa hyvä!

Terveisiä jälleen täältä! Muutin muutama päivä pois tänne uuteen paikkaan. Oikein oli ikävä muuttaa sieltä aivan kodiksi tulleesta paikasta, mutta pakko oli. On taas uusi opettelu täällä. Tässä on kyllä aivan mallikeittiö ja ruokasali. Muuten ikävämät maisemat kuin edellisessä paikassa. Soitin eilen rajatoimistoon ja kysyin pois pääsyäni 12 p:n aikaan. Mutta tuli vain kieltävä vastaus. Ajattelin kysyä nyt Sinulta. Onkohan agr. Autio yrittänyt uudestaan, kuten hän mulle ilmoitti. En ole oikeastaan ennemmin niin halunnut pois täältä kuin nyt, kun aina muuttavat uuteen paikkaan ja vaatimukset aina vain kasvavat. Nyt kai mulla on piakkoin siirto tiedossa, jos en pääse pois ja samalla "ylennys", johon en millään lähtisi.

En jouda nyt enempää kirjoittamaan, kun on ruuanjako aika. Kesän tulo näyttää viivästyvän, kun on niin kylmää ja tuulista. Kirjoitahan, miten asiat luistaa.

Hyvää kevättä!

Monin terv. Alli.

Aino Äijälän kirje Liisa Simojolle

Täällä 28/12 39

Liisa Hyvä!

Terveiset täältä tulilinjan takaa. Olemme täällä majoilleet kokonaista 3 viikkoa. Tuntuu kuin olisimme olleet vuoden niin paljon uutta on tullut nähtyä ja koettua. Toisekseen tässä työn touhussa on aika mennyt pian. Joulukin on jo selän takana. Sen vietimme eräässä potilashuoneessa jonne katoimme joulupöydän, koristimme kuusen ja sytytimme kynttilät. Rykmentin pastori luki jouluevankeliumin ja puhui. Veisasimme sitten yhteisen tutun jouluvirren. Pukki toi meille kaikille "tuntemattoman sotilaan paketin", minullekin. Siinä oli paljon sellaista, joka kuuluu miehille mutta paljon myös minulle sopivaa. Se oli Maarian martoilta.

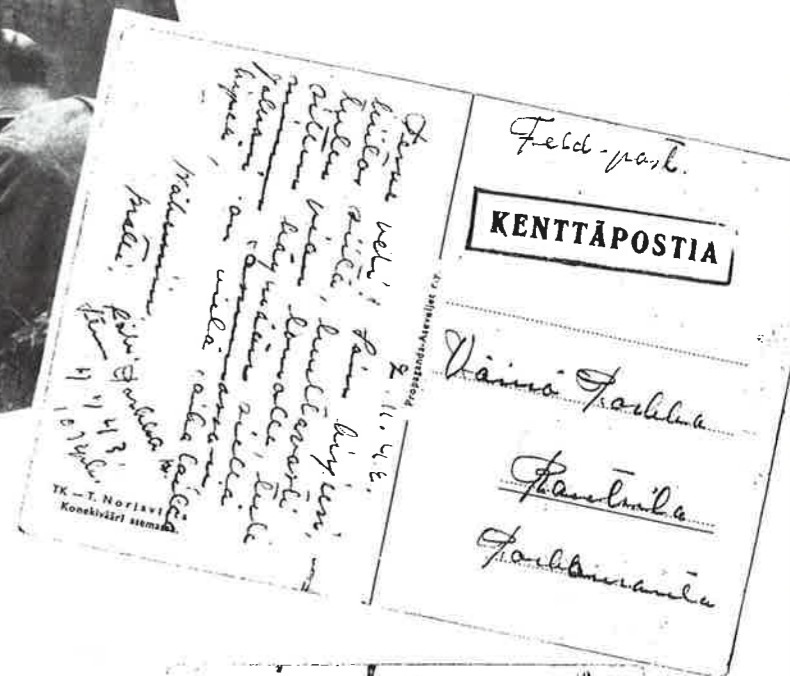
Tapaninpäivänä ajelimme Valtion hevosella tulilinjoiille päin. Nousimme eräälle vaaralle. Sen laella olevassa talossa vierailimme. Siellä ei ollut kuin isäntä ja tytär. Muut olivat poissa. Talot ovat täälläkin suureksi osaksi autioina. Vain meidän vuoksemme pidetään karjaa taloissa. Tuntuu ehkä sinusta oudolle kun sanon että olen ollut aivan rauhallinen ja tyytyväinen tällä paikallani. Sieltä teki mieli aina tänne tällaisena aikana. On niin hauskaa auttaa poikia, kuunnella heidän tarinoitaan ja seurata Suomen kohtaloa sieltä, missä lähinnä sitä ratkaistaan. Jumala auttakoon meitä eteenkinpäin ja antakoon aseillemme siunauksensa.

Onnellista uutta vuotta!

Aino

J.k. Tykkien jylinä kuuluu tänne selvästi. Juoksemme sitä aina kuuntelemaan.

Korttitervehdyksiä Väinö Porkalle veli Aarnelta

Jaakko Kelhän kirje Liisa-siskolle

Rintamalla 22/7 1941

Sisko hyvä

Kiitokset kirjeestä jonka olen tänään saanu ja tässä piirtelen sitten vähän vastausta sulle ja saan sanoa että tervennä oon saanu vielä olla tähän päivään asti josta täytyy kiittää sitä joka kaikki on luonu kyllä sen ihminen tuntee tuon turvattomuuden tällaisilla retkillä kun ei tietä missä sen viimeksen kerran jalkansa siirtää kun niitä on tällaisissa hommissa kaikenlaisia ansoja ja loukkuja että on aivan kamalaa kun joutuu noissa metsissä liikkumaan vain olen ajatellu, että jos on tämän maallisen vajelluksen määrä päätyä täällä vieraalla maalla ja tällaisissa hommissa niin on täytyne jättää tuo saastainen sielunsa herran haltuun, kyllä kai se menneinä aikoina ei sekään kuoleman pelko tehny mitään suurempaa vaikutusta paljon tuli ajattelun että kun pääsis pois tavalla tai toisella en tietä mikä sen on saanu tuon järki kipenen niin suuresti muuttumaan että tulee pyytämän herran varjelusta tällaiselleki vajeltajalle niinhän se taitaa olla että ajat muuttuu meissä ja me ajassa.

Ja sitte toista asija me ollaan saanu lepäillä monta viikkoa pijan kai tulee kulu-neeksi kaksi viikkoa kun viimeksi oltiin tulilinjalla meitä kun erotettiin pois nuorten miesten sakista kun sitä ei tahto päästä enään niin nopeasti liikkumaan kun nuoret kyllä kai se oli ylivoimaista nuorillekki miehille kun monta kymmentä kilometri tultiin melkein metsijä yötä päivää pyörä vielä matkassa ja muut kampeet siihen lisäksi ja välillä vielä lujasti tapellakki että jos olis sellaista piisannut pitempään niin olisimma hullujen huoneelle joutunu kaikki.

Saa nähtä joka elää että millon tämä savotta loppuu vaikka eihän tämä vielä ole kauvan kestänykkään vain kyllä se täällä tuntuu että se on kestäny jo kauvan aikaa eihän sitä tietä saattahan se loppua pijanki kun se vain loppuvakseen on ei kai se meidän pienelle Suomelle ole hyväksi jos se vain vuosija alkaa kestää uskotaan että se loppuu pijan.

Tyynekin kirjotti tässä joku päivä sitten hänkin sano olevansa sota hommissa aina työn muutteeksi ilmavartijota pitää.

Niin tämä on taas iltapäivä aurinkoinen on ollu tämäki savua on niin paljon että aurinko ei tahto näkyä se tuo ryssä koittaa kaikki konstinsa häjissään.

Meilläki taitaa tulla taas siirto tuonne lähemmäs tulilinjaa sitä pitää vain eteenpäin pakata menemään vaikka kuin hirvittäis vain toivua täytyy vaikka kuin ottas lujalle tulevaisuus Herra meitä kurittakoon

Lopetan toisti lisää

Terveiset kaikille

piirteli Jaska

Matti Trumstedtin kirje Janne Koukkarille

Rintamalla 2/11.1939

Herra Janne Koukkari

Terveiset täältä Kannakselta. Kuinka olet jaksanut tätä nykyä. Mitä sinnepäin kuuluu. Onko sieltä viety poikia reserviin. Kerro vähän Rantsilan kuulumisia. Täältä sitä ois paljonkin kertomista. Vain kun sitä ei saa kertoa mitään. Paljon täällä on poikia. Ei täällä yksin tartte olla. Melkein Ranttisia kaikki tässä joukkueessa. Lou-

et Arvi on asealiupseeri. Ei täällä ole minkäänlaista pelkoa sotahommista. Suru ei paina ketään. Jokapäivänä tehdään töitä. Teltta olot on tätä nykyä. On ne höpissyt, että sitä muutetaan paikkaa. Päästään sisämajoitukseen. Sano terveisiä kaikille tuttaville. Lopetan, toiste lisää.

Kenttäposti osoite:

Res.Matti Trumstedt 2/J R 26

Kuule jos näät isä pappaa, niin sano, että poika tahtoo jonkun kymppin rahaa. Pistä Sinäkin joku markka, kyllä me niistä selvitään. Sinun pitää panna oma nimesi ja osoitteesi kuoren takapuolelle niinkuin minäkin.

Professori Juha Yrjänä Pentikäinen

Isä tuli kotiin

Rantsilan sotavuosien muistoja

Mitä voi Rantsilan sotavuosisistaan kertoa poika, joka ei ollut ehtinyt syntyä ennen toisen maailmansodan puhkeamista 1939 ja joka oli vasta nelivuotias muuttaessaan vanhempiensa matkassa vappuna 1944 Haapajärvelle? Tämä paikkakunnan vaihto on muistin perimmäisissä lokeroissa rajakohta; osa muistikuvista liittyy selkeästi valkoisen pappilan vaiheille Siikajoen rantapuhdolla osan taas tarkentuesssa kotitaloni Ronkaalan pappilan vaiheilla Haapajärveksi levenneen Kalajoen rantamännikköön.

Haapajärven sotamuistot ovat mielessäni Rantsilaa tarkempia. Ronkaalan kapalaispappilassa oli sotilaspiirin esikunta, ullakkohuoneet olivat upseerien huostassa, naapurina oli pitäjän suojeluskuntatalo. Kodissamme oli sotilaskomento, kotipihalla jatkuva vartio; muistan yksittäisiä vartiosotilaita, jotka veistivät puupyssyjä ja sotamiehiä leikkikaluikseni ja antoivat minun herkutella kanssaan pappilan naapurin, Heinosen matkustajakodin kellariin turvaan sijoitetulla armeijan keksi- ja marmeladivarastolla.

Rantsilan; sotavuosien muistot ovat epävirallisempia ja läheisempiä. Ne kaikki kiinnittyvät isään, jota ilman poika koki eläneensä sotavuodet. Mielessä on myös iloinen muistikuva isän tulosta rintamalta lomalle: vanhin veljeni Samuli ja minä hiivimme pappilan saliin. Lattialla oli sotilassaappaat, tuolilla muu varustus, sohvalle nukkui väsynyt sotilas. Emme uskaltaneet herättää miestä, isää, mutta hän heräsi poikiensa supatukseen ja läsnäoloon. Tapahtuma, joka ilmeisesti liittyy vuo-

denvaihteen 1942-43 kotilomaan, oli riemullinen: Isä oli tullut kotiin! Rintamalle lähtöjä en muistakaan; äidin kertoman mukaan eronhetket olivat kahdenkeskisiä isän hyvästellessä jo nukkuvat lapsensa.

Suruntäyteiset ja juhlalliset sotamuistot liittyvät nekin isään. Papin tehtävänä oli käydä kuolinviestiä viemässä, ilmoittamassa kaatuneiden omaisille rintamalla tapahtuneista sankarikuolemista. Muistan olleeni ainakin joskus isän mukana kuolinviestiä viemässä; mielessäni ovat itkunäät, äidin, puolison ja lasten surun ja tuskan voihkaisut Rantsilan kylillä ja pappilan kansliassa. Muistan myös olleeni pikkupoikana läsnä sankarihautauksessa isän seistessä valkoisen arkkurivin keskellä toimittamassa Rantsilan miehille viimeistä palvelusta. Nämä arkkurivit, kunnivartiot, hautavirret kajastuvat yhä mieleni pohjimmaisessa maisemassa, Rantsilan sotavuosien unohtumattomina kokemuksina. Niin kipeitä kuin muo muistot ovatkin, en haluaisi mitään niistä antaa pois, vaan mieluummin kantaa perinteen matkailukussani muiden sotavuosien lasten tapaan.

Sotavuodet Rantsilan kirkonkirjoissa ja pappilan vieraskirjassa¹⁾

Muistikuvani ovat siksi ohuet, että niitä on syytä syventää muista lähteistä, sekä oman muistini virkistykseksi että opiksi itselle ja muillekin. Maailmanhistoriallisena asiana sota toki koskettaa kaikkia, mutta jokainen muistaa tuon ajan omalla tavallaan lähtökohtana oma elämänympäristö ja omat ainutkertaiset elämän ja sodan kokemukset. Näin yhden ihmisen elämänhistoria on osa oman kylän, paikkakunnan, Suomen, Euroopan ja lopulta koko maailman kipeää historiaa. Mitä tästä vaiheesta kertovat Rantsilan viralliset kirkonarkistot? Kuinka niitä täydentää pappilan oma yksityinen tietolähde, varsin ahkerassa käytössä ollut, mutta luonteeltaan epävirallinen vieraskirja?

Pastori Veikko Pentikäinen astui Rantsilan kirkkoherran virkaan mikkelinpäivänä 2. lokakuuta 1938. Tätä kirkonkirjan virallista merkintää täydentää pappilan vieraskirja. Sen mukaan Rantsilaan tultiin 1. lokakuuta 1938, lähiystävät saapuivat ensiviisittille 23. lokakuuta, ja 30. lokakuuta kastettiin muuttomatalla Turussa syntynyt esikoispoika Veikko Samuli, tuleva pappismies hänkin. Piispa Mannermaa toimitti kirkkoherran virkaanvihkimisen 7. huhtikuuta 1939.

Talvisodan syttymisestä marraskuulla 1939 ei kirkonkirjoissa ole minkäänlaisia merkintöjä, elleivät tähän asiaan kuulu joulukuun 1939 aikana kerätyt kolehdit Valkonauhaliitolle, Vapaussodan invalideille ja Euroopan hädänalaisille kirkkoille. Sen sijaan vieraskirjassa on pappilan emännän tuolloin teologiaa opiskelleen sisaren Annikki Liakan (sittemmin Hulkko) ajan epävarmuudesta huolimatta luottavainen kirjoitus noista kohtalon päivistä:

”23.11.1939 lähdin Helsinkiin kohti tuntemattomia kohtaloita. Sota yllätti ja nyt olen matkalla kotiin takaisin vartiopaikalleni. Lähden turvallisena, sillä uskon, että Jumala kaikki johtaa.”

Tammikuun 14. päivänä 1940 Rantsilan kirkossa kuulutettiin kirkkoherranviraston olevan suljettuna maanantain ja tiistain hautajaismatkan vuoksi. Tiedän, että tämä lyhyt ilmoitus virkavapaudesta kuusi viikkoa ennen syntymääni on perhehistoriallisesti tärkeä ja koskettaa syvästi minuakin. Matkan tausta löytyy pappilan vieraskirjan lehdiltä. Äitini Kaino Pentikäinen on siihen urhoollisesti kirjoittanut:

1) Kiitän rovasti Pentti Kopperoista avusta lähteiden penkomisessa ja rehtori Annikki Hulkkoa Muistojen tarkistamisesta. Keskustelimme Oulussa 12.3.1994.

”29.12.1939 kaatui Onni kaiken sen kalliin tähden, jonka puolesta hän eläessään oli niin jalosti todistanut ja taistellut. Kiitämme Jumalaa Sinusta! Viimeinen tervehdyksesi rintamalla oli: Minulla on se varmuus, että Suomi on Jumalan avulla kestävä koetuksen. Itse kentälle uupuen Sinä vielä rohkaisit tovereitasi: Taistelkaa urhoollisesti, Pojat!

Äitini on usein kertonut raskaasta Kemin-matkastaan, jonka aikana oli hänen kokemansa surun ja sotatilan aiheuttaman epävarmuuden vuoksi jatkuva keskenmenon uhka. Hänen veljensä luutnantti Onni Liakka oli kaatunut; äiti lähti viimeisellä raskauskuukaudellaan veljensä hautajaisiin, isä toimittamaan lankonsa ruumiinsiunausta. Toimituksen aikana Kemissä tapahtui ilmahälytys, Kemin kaupunginkirkko tyhjennettiin ja saattoväki poistui pommisuojaan kaksi kertaa ennen kuin ruumiinsiunaus voitiin saattaa loppuun.

Perheen murheen keskeltä palattiin Rantsilaan, missä papin raskaana toimena oli kuolinsanomien vieminen pitäjälle. Ensimmäiset sankarihautajaiset Rantsilan kirkossa vietettiin 25. tammikuuta 1940. Minun syntymäpäiväni oli 26. helmikuuta 1940; kaste kiirehdittiin toimittamaan parin viikon päästä 14.3.1940, koska isä oli lähdössä sotaan, itse asiassa heti kun se lapsen syntymän jälkeen olisi ollut mahdollista. Äitini kertoi, että kahden lapsen isä ja seurakunnan ainoa pappi olisi toki voinut jäädä kotiin, mutta meriupseerikoulutuksen saaneen miehen lähtö rintamalle oli itsestäänselvyys. Rintamalla isä halusi palvella paitsi sotilas-pappina myös joukko-osastossa.

Rantsilan kirkossa luettiin 10. maaliskuuta 1940 kuulutus, jossa ”Temmeksen kirkkoherra Niilo Räsänen on määrätty toistaiseksi tämän kuun 15. päivästä lukien oman virkansa ohella hoitamaan Rantsilan seurakunnan kirkkoherranvirkaa ajalla, joksi allekirjoittanut on määrätty armeijan palvelukseen”. Sotisopa laitettiin kuntoon, mutta 2. lapsensa ristiäiset kiireessä toimittanut mies ei ehtinyt lähteä joukko-osastoonsa ennen kuin maahan julistettiin Suomen talvisodan tällä kertaa päättäneet rauha. Äitini on kirjoittanut kastepäiväni aattona vieraskirjaan talvisodan henkeä ja uskonvarmuutta uhkuvan kirjoituksen:

”13.3.1940 solmittiin rauha raskain ehdoin. Uhrin eivät kuitenkaan ole olleet turhat, sillä vapaus säilyi. Apunamme oli ikaikojen Jumala. Turvaamme Häneen.”

Koitti välirauha. Rantsilaan saapui talvisodan jälkeen siirtoväkeä, jolle pidettiin seurat Koskenrannan koululla 26. ja Savalojan Leppälän koululla 31. maaliskuuta 1940. Huhtikuun 7. päivänä luettiin kirkossa piispojen kirjoittama julkilausuma. Juhannuspäivänä 1940 juhlittiin rintamamiesten kotiuttamista seurakuntatalolla. Kiertomatalla siirtolaisten parissa kävi mm. Onni J. Soininen, joka kirjoitti 24. heinäkuuta pappilan vieraskirjaan: ”Tulee tehdä työtä niin kauan kun on päivä.”

Veikko Pentikäinen ehti itse olla välirauhan aikana kolmisen kuukautta matkappina sielunhoitotyössä siirtoväen parissa. Tuon ajan Rantsilan kirkkoherran sijaisena oli Oulun hiippakunnan tuleva piispa Hannes Leinonen, Paavolan poika, joka on muistelmissaan käsitellyt paljonkin Rantsilan sotavuosia. Hänen kuvauksensa papintoimistaan tuon ajan Rantsilassa valottanee laajemminkin Rantsilan sodanaikaisen papin, myös isäni, toimia. Muistelmiensa luvussa Pappina, Rantsilassa hän kirjoittaa:

Ordinaatiopäivän iltana matkustin kotiin Paavolaan. Seuraavana päivänä ajoin polkupyörällä Rantsilaan. Matkatavarani olivat arvattavasti tarakka-raudalla faneeriaskissa, niin kuin ne siihen aikaan olivat.

1.4.1941 Veikko lähti kolmikuukautiseksi suunnitellulle lähetyksmatkalleen. Ensimmäinen virkatoimeni oli erään vanhuksen hautaaminen, toi-

nen sotakaverini lapsen kaste. Pidin jumalanpalveluksia, kastoin lapsia, vihin pariskuntia, hautasin vainajia. Sairaskäyntejä Rantsilassa oli yllättävän paljon, enemmän kuin missään muussa seurakunnassa, jossa olen ollut pappina. Sunnuntai-illoin ja keskiviikkoiloin, niin, kyllä muittenkin pyhäpäivien iltoina pidin seurat. Kirkonkirjoja kirjoitin. Varmaan pidin hautausmaataalkootkin. Varmaan aloitin rippikoulun.

15.6.1941 olin toimittamassa maakirkkoa Mankilankylässä. Olin ollut siellä jo muutaman päivän sotilaspoikieni kanssa leirillä. Vääpelinäni oli alisotilasohjaaja Hannes Ojantakanen. Oli vielä käynyt niin, että minulla kyllä oli mukana virkapuvun housut ja kaftaani, mutta ei kaulusta eikä lipereitä. Ei löytynyt kylästäkään semmoista, millä ne olisi voinut korvata. Ei auttanut muu kuin mennä jumalanpalvelukseen sotilaspuvussa; eihän se estänyt jumalanpalveluksen toimittamista. Olin pitämässä saarna. Muistan saarnanneeni sanoista ”mene – tekel – ufarsin”. Totesin, että suojeluskunnan lähetti tuli jumalanpalveluspaikkaan ja istui oven viereen. Arvasin, mikä sen asia oli. Saarnasin saarnan loppuun, luin rukouksen, kuulutukset, Isä meidän ja Herran siunauksen. Kun loppuvirsi oli loppunut, tuli lähetti minun luokseni ja ilmoitti: ”Kirje teille, herra vänrikki.” ”Kiitos.” ”Herra vänrikki. Saanko pyytää kiittauksen.”

Sitten hän jakoi samanlaiset kirjeet kaikille muille miehille paitsi vääpelille. Siinä käskettiin viiden tunnin kuluessa tämän kirjeen saamisesta lähteä Kestilään ja ilmoittautua Kestilän suojeluskuntatalolla ratsumestari Jussilalle. Jätin sotilaspojat vääpelini haltuun ja lähdin.

Soitin piispalle ja ilmoitin saamastani kutsusta. Kysyin, kenelle jätän seurakunnan. ”Minä kutsun Veikko Pentikäisen heti sinne. Kulje onnellisesti! Onneksi tämä sota ei kestä kauan. Syksyksi olet jo takaisin.” En ollut varma syksyksi takaisin joutumisesta, mutta en toki ryhtynyt piispani kanssa tinkaamaan. ¹⁾

Pappilassa kävi paljon vieraita Rantsilasta ja muualta. Huhtikuun 10.-17. päivinä v. 1941 Rantsilassa vierailut Lahja Poropudas, pastori Hannes Leinosen morsian, kirjoitti vieraskirjaan runon, josta heijastuu sota-ajan epävarma tunnelma kodissa, jonka isä oli poissa.

”Viikon viivyin,
kanssa kaksi
luona oman ystäväni
sekä kera Kainon perein

Kiitospa nyt lähteissäni
emännälle, Elsaselle,
hengettäriille hyville,
kodin nuoren vaalijoille.

Isä, siunaa pienet pojat,
poissaoleva isäkin,
ole aina turvanamme,
lohdutus erotessamme.”

1) Hannes Leinonen, Moniaita muisteluksia 2, 2. 7s.

2) Hannes Leinonen ja Lahja Poropudas vihittiin kesällä 29.6.1941 rintamaolosuhteissa. Vihkimisen suoritti pastori Jorma Sipilä. Annikki Hulkko 12.4.1994. Kuvaus vihkimisestä ja häätöjuhlasta Hannes Leinosen muistelmissa. Mts. 15-16.

Sota syttyi uudestaan 1941. Rantsila joutui antamaan sotaan miehiään, joita kaatui etenkin Vienan rintamalla. Veikko Pentikäisen lanko, pastori Kullervo Hulkko kirjoitti pappilan vieraskirjaan tekstin, josta tulee esille sankarihautauksen kulku:

”1941 itsenäisyyspäivänä, joulukuun 6:nä oli Rantsilassa vaikuttavat sankarihautajaiset. Oulun läänin maaherra kunnioitti juhla- ja surutilaisuutta läsnäolollaan. Olin edustamassa aseveljiäni ja kertomassa tulirintaman terveiset Kiestingin itäpuolisesta korvesta.”

Sankarihautajaisista tuli pitäjäläisiä raskaina hetkinä yhdistävä, toistuva surujuhla. Sankarihautajaiset pidettiin Rantsilan kirkossa mm. peräkkäisinä pyhinä 28.11.1941 ja 4.1.1942; keväällä 12.4.1942, kesällä 4.6.1942, syksyllä 8.11.1942. Kirkkokolehdit menivät mm. sotaorvoille.

Veikko Pentikäisen ”sotareissut”

Rantsilan kirkkoherrana Veikko Pentikäinen lähti rintamalle 5.8.1942 palvelen Uhtualla huhtikuun 1. päivään 1943 saakka. Vieraskirjaan hän on lakonisella sähkösanomatyyllillään kirjannut ensimmäisen sotareissunsa pituudeksi 7 kuukautta 27 päivää (III/JR 32).

Käsiala vaihtuu sota-aikanakin välillä tutuksi Rantsilan kirkollisten toimitusten kirjassa. Se viestii siitä, että Veikko Pentikäinen ei ollut suinkaan jouten lyhyillä kotilomillaan, vaan toimitti jumalanpalveluksia, piti seuroja, kiersi pitäjää esimerkiksi vuoden 1942-43 vaihtuessa. Joulujumalanpalveluksen 1943 kohdalla hän kirjoittaa, että kirkon ovilla jaetaan jumalanpalveluksen päätyttyä aseveljien joulutervehdystä.

Viimeinen Veikko Pentikäisen toimittama Rantsilan sankarihautaus oli 23. tammikuuta 1944. Se oli varmaankin se suuri talvinen surujuhla, joka on minunkin mielenmaisemaani lähtemättömästi piirtynyt. Seuraavana kesänä sankarihautaukset 9. ja 30. heinäkuuta 1944 toimitti jo vt. kirkkoherra Suominen.

Siirryttyään Haapajärven kappalaiseksi 1. toukokuuta 1944 Veikko Pentikäinen lähti heti kohta 16.5.1944 sotaan Vienan kanavalle. Sieltä hän joukko-osastonsa mukana eteni Karhumäen, Mäntyselän, Hyrylän, Kivatsu-Tsulkin, Suojärven, Vuonteleen, Ägläjärven, Tolvajärven ja Hylkysyrjän kautta Värtsilään, mistä junalla Kajaanin Kuluntalahteen. Sen jälkeen oli vuorossa ”Lapin sota”: saksalaisten perässä Puolankaan, Pudasjärven Kurenalle, Ranualle, Taipaleen ”mottitaistelusta” näkemään Rovaniemen palon, sieltä Sodankylän Torvisen kautta Askankylään, mistä hänet kotiutettiin Rovaniemen Hirvaan kautta; Paluumatkallaan hän pysähtyi 16.-17. marraskuuta 1944 Kuivaniemen pappilaan. Vieraskirjassa on merkintä: Puolivuotielta taipaleelta kotiutumassa samanikäistä kummipoikaa näkemässä.” Siviiliin hän astui lopullisesti 23. marraskuuta 1944.

Kun kaksi ”sotareissua” vieraskirjaan talletetun laskelman mukaan kesti 6 kuukautta 27 päivää, kertyi luutnantti Veikko Pentikäiselle sota-ajan palvelusta yhteensä ”14 kk 24 pv”. Vieraskirjassa on sotilaspassinä kopioitu merkintä ”Pohj. Suomen valtaustaistelu 19.9.-27.10.44”, yllä alleviivattu teksti: ”Jeesus on sama eilen, tänään ja iankaikkisesti.”

Rantsilan sota-ajan seurakuntaelämä oli vilkasta

Veikko Pentikäinen oli Rantsilan kirkkoherrana 1938-44. Aluksi oli matka- ja sotilaspapin tehtävien vuoksi myönnettyjen virkavapauksien ajan sijaisena Hannes Leinonen. Häntä seurasi kesällä 1943 Toivo Suominen, sitten Arvo Turakka ja jäl-

leen Suominen ennen kuin Rantsilan kirkkoherran virkaan astui Vilho Lauriala vakinaisesti 1945.

Rantsilan sota-ajan seurakuntaelämästä hahmottuu kuva kirkkoherran vuosikertomusten ohella siitä kertomuksesta, jonka Rantsilan kirkkoherra Vilho Lauriala kirjoitti 1946 seurakunnan tilasta vuosina 1936-45 piispantarkastusta varten. Kysymyksessä on heti kohta sodan jälkeen laadittu, uuden viranhaltijan puolueeton arvio siitä mitä sota ”ranttisille” oli merkinnyt.

Seurakuntaelämä oli tilastojen valossa huomattavan vilkasta. Alle 4000 hengen seurakunnan osallistumisaktiivisuus oli viikoittain keskimäärin 350 henkeä, kun vuoden 1993 vastaava luku oli 3329 hengen seurakunnassa 61. Huomionarvoista oli kirkon ulkopuolella eri kylissä pidettyjen ”maakirkkojen” määrä, vuonna 1939 ja 1941 jopa 15. Kinkereillä kävi vuosittain noin 600 henkeä mutta 1944 peräti 909 seurakuntalaista. Kinkereillä käytiin Laurialan mukaan ahkerimmin kylissä, laisimminkin kirkolla. Ehtoollisella käynnin huippuvuosi oli 1939: 599 ehtoollisvierasta.

Sota-ajan syntyvyys oli Rantsilassa Laurialan arvion mukaan ”erittäin ailahtelevaista”; olivathan keski-ikäiset ja nuoret miehet rintamalla. Huippuvuosi oli 1941, jolloin syntyi 126 uutta ”ranttista”, kun 1940 syntyi vain 59 ja 1942 vielä vähemmän: 55. Avioliiton ulkopuolisista suhteista syntyneiden lasten luku väheni sota-aikana jopa neljännekseen edellisistä vuosista ollen 1941-43 vain 2-4 lasta vuodessa.

Lauriala kirjoittaa kuitenkin sodan ”demoralisoivasta vaikutuksesta”. Vaikka Rantsilan seurakunta Laurialan mielestä 1946 onkin ”suhteellisen raitista”, on valitettavasti paljon nuoria miehiä, jotka kulkevat eksymyksen tiellä. Joukossa muutamia naisiakin.” Kansan siveellistä tilaa Lauriala pitää kuitenkin ”rauhallisena, vakaana, yksinkertaisena ja vaatimattomana”. Sota-aika pani kuitenkin myös Rantsilassa käyntiin saman murroksen, joka ratkaisevasti muutti yhden sukupolven aikana koko suomalaisen yhteiskunnan ja sen arvomaailman. Vaikka kaupungistuminen ja teollistuminen ei suoranaisesti Rantsilaan ulottunutkaan, tämä maallistumiseksi ja arvomurrokseksi sittemmin nimetty ilmiö ei kulkenut 4-tietä Rantsilankaan ohi. Laurialan arvio 1946 on jälkikatsannossa hyvin osuva:

”Kertomuskausi on ollut eräs Suomen historian raskaimpia vaiheita. Sota-ajan siveelliset ja henkiset kärsimykset ovat olleet usein miltei sietämättömänä taakkana kansan elämässä. Tällaiset ajat eivät ole voineet mennä jälkeä jättämättä. Vaikka toisaalta kansan rauhallisuus ja hiljainen alistuminen onkin osoittautunut vertaansa vailla olevaksi henkisen ja fyysillisen kunnan todisteeksi, on sen sielun elämässä samanaikaisesti tapahtunut mitä valitettavain taantumisen ikivanhoista kristillisistä hyveistä. Jumalanpelon vähetessä katoaa ihmiseltä vähitellen se, mikä hänestä on kerran tehnyt ihmisen. Kehityssuunta on suurta huolestumista herättävä.”

Veikko Pentikäinen,
Saarna Karhumäessä Maaselän radiossa 31.5.1944.
Veikko Pentikäinen, Ihmeelliset saattomiehet, 1988, ss. 248 - 251.

Sotilaan tuntolevy ja kristityn tuntolevy

”Mutta Jumalan vahva perustus kuitenkin pysyy, joka tällä kiinnitetty on: Herra tuntee omansa: ja lakatkoon jokainen vääryydestä, joka Kristuksen nimeä mainitsee” (2 Tim. 2.19).

Jokaisella sotilaalla on kannettavanaan tuntolevy. Sen saimme silloin, kun meidät otettiin tämän armeijan riviin. Me saamme sitä kantaa siihen saakka, kunnes meidät kotiutetaan, jolloin varusteiden mukana tuntolevykin luovutetaan takaisin, tai sitten sota päättyy vain meidän kohdallamme, jolloin jäljellejääneet saavat tunnistaa ruumiimme juuri tämän saman tuntolevyn perusteella.

Tuntolevyn saamiseen sisältyy tällä tavoin vihkimys sotaan ja myöskin kaatumisen mahdollisuus. Siksi sen kantamiseen liittyy, ainakin alussa, jotakin kammottavaa. Talvisodassa sattui, että moni lähetti tuntolevyn kotiin muistoksi vaimolle, morsiamelle tai muulle omaiselle. Sillä tavoin siitä pääsi kaikkein helpoimmin. Tämänkin sodan alkuaikoina, kun pantiin toimeen tuntolevytarkastuksia, saattoi tuntolevy puuttua monelta mieheltä. Tuntolevy on varusesine, niin vähäpätöinen kuin se onkin, se on sittenkin välttämätön. Siksi se on meidän yllämme usein viimeisenä, ja jos riisumme senkin, asetamme sen viimeisenä vaatteidemme päälle.

Myöskin tekstisanamme puhuu tuntolevystä, Jumalan antamasta kristityn tuntolevystä: ”Jumalan vahva perustus kuitenkin pysyy.” Ja siinä on tämä sinetti, ja tässäkin tuntolevyssä on kaksi osaa: ”Herra tuntee omansa: ja lakatkoon jokainen vääryydestä, joka Kristuksen nimeä mainitsee!”

Kaikilla meillä on, tai ainakin pitäisi olla, tuntolevy tunnistamista varten. Sen tähden pannaan toimeen tuntolevytarkastuksia. Onko meillä povessamme kannettavaa myöskin tämä kristityn tuntolevy, Jumalan Pyhän Hengen sinetti, joka pysyy lujana ja jossa on nämä osat? Tätä kysyy Herra itse meiltä tänä hetkenä tässä tuntolevytarkastuksessa.

On totta, että useimmat meistä ovat seisonet kotikirkon alttarin ääressä, tunnustaneet uskonsa ja luvanneet elää Jumalan sanan mukaan, karttaa syntiä ja seurata Vapahtajaa Jeesusta Kristusta. Monet ovat täälläkin käyneet rippikoulun ja tehneet tämän hyvän tunnustuksen. Monella on vielä elävästi mielessä tämä tilaisuus. Olen kysellyt kahden kesken tätä kristityn tuntolevyä, uskoa ja hyvää omaatuntoa, uskontunnustusta ja Herran Jeesuksen seuraamista: Oletko uskomassa ja asuuko Herra Jeesus Kristus uskon kautta sinun sydämessäsi? Näin on kristillisyydessä aina kysytty. Moni nuori, vasta rippikoulunkin käynyt, on painanut päänsä alas ja tunnustanut: Ei ole tätä tuntolevyä povessa. Syynä on, ettei ole jaksanut luopua vääryydestä, jumalattomasta menosta, vaikka on Herran nimeä joskus maininnutkin. Kristillisyyttä ilmenee toiselta puolelta juuri tällaisena: ”Luopukoon vääryydestä jokainen, joka Herran nimeä mainitsee!” Eletyn elämän synneistä ja rikkomuksista-

ta on tehtävä parannusta, ja ne on saatava anteeksi. Näin on matkan alussa ja näin on matkan varrellakin. Kun Siionissa on avoin lähde kaikkea syntiä ja saastaisuutta vastaan, niin ne saadaan anteeksi jumalallisella anteeksiantamuksella Jeesuksen pyhässä nimessä ja kalliissa sovintoveressä. Tällä tavalla saavutetaan ja säilytetään kristityn tuntolevy: usko ja hyvä omatunto. ”Jumalan armo, kaikille ihmisille terveellinen, on ilmestynyt, joka meidät opettaa kaiken jumalattoman menon hylkäämään ja maailmalliset himot, ja tässä maailmassa siveästi ja hurskaasti ja jumalisesti elämään” (Tiit. 2:11—12).

Tämä on tuntolevyn toinen puoli, mutta sillä on myöskin toinen puoli: ”Herra tuntee omansa.” Ei ole vain tuntolevyä kristityn povessa, vaan myös ”Herra tuntee omansa”.

Kaksi veljestä oli palvellut samassa yksikössä hyökkäysvaiheen aikana. Toinen kaatui, toiselle myönnettiin loma välittömästi. Ennen lähtöä hän kuitenkin tahtoi varmistua veljensä ruumiista. Hän lähti etsimään ruumista siitä maastosta, jossa veli oli kaatunut. Silloin tuli kuitenkin vihollisen tulikeskitys. Kun pataljoonan pastori kulki myöhemmin metsikössä, huomasi hän kaatuneen ja tunnisti hänet. Miehellä oli taskussaan veljensä tuntolevy ja -kortti sekä oma lomatodistus. Häneltä jäi näin kotiloma käyttämättä, mutta hän pääsi sittenkin kotiin, iäiseen kotiin. Veljen kaatuminen oli vaikuttanut hänessä sellaisen mielenmuutoksen, että hän oli edellisenä iltana saanut tehdä parannuksen omista synneistään ja kuulla omalle kohdalleen syntien anteeksiantamuksen, ja Jumala vaikutti sen hänessä uskoksi. Hänestä jäi todistus, että hänen sielunsa kelpasi Jumalalle.

Herra tuntee omansa, tuntee eläessä ja tuntee kuoleman hetkellä. Kristittyjen vainon aikana poltettiin heidän ruumiinsa, ja tuhka siroteltiin valtameriin laskeviin jokiin. Tällä tavalla koetettiin heidän ylösnousemususkonsa tehdä tyhjäksi. Herra tuntee sittenkin omansa, tuntee nekin veljet, jotka siellä tuntemattomissa leposijoissaan lepäävät. Siksi on tärkeää, että meillä jokaisella olisi kannettavana kristityn tuntolevy.

Tuntolevy on kadonnut. Joku koettaa tekaista itselleen jonkinlaisen tuntolevyn läpäistäkseen tarkastuksen, mutta sitä ei hyväksytä. Tilalle on tilattava ja hankittava samanlainen uusi. Moni puhtaan omantunnon menettänyt koettaa valmistaa ja pystyttää jonkinlaista omatekoista kristillisyyttä ja varmuutta. Se voi jotenkuten menetellä ihmisten edessä, mutta se ei kestä Jumalan edessä. Jos kristityn tuntolevy on kadotettu, ei puhtaalle omalletunnonlta päästä muutoin kuin tulemalla uudelleen asioineen ja tekoineen Siionin avoimelle lähteelle, armoistuimen ääreen. Siinä pestään ja valkaistaan vaatteita Karitsan veressä. Siten saamme ja säilytämme kristityn tuntolevyn. Meillä on tavallinen tuntolevy. Onko meillä myös kristityn tuntolevy?

Laura Koskela

Veteraanien päivänä 27.4.1989

Käsi-kädessä

*Katso nyt, Siniristilippu
- vapaana hulmuua
kärsimykset on voitettu
- Jälkipolvi
Rauhan leipää syö
- Ei tunne tuskaa
Vuosi verta valkoiselle
hangelle
- Ristin alla mies-nainen
lepää
- Kertoo risti valkoinen
keskellä kirkkotarhaa.*

*Mitä jos pysähtyisit
- ristin vierelle
Sinä runsauden ajan lapsi
- Viivähtäisit hetken
sanoisit itse ääneen itsellesi
- Nämä nuorten miesten nimet
Menettivät elämänsä
Nuoria olivat niin kuin sinäkin
- He elivät*

*”Koti, uskonto ja isänmaa”
”Vapaus”
Katso veteraania vielä
- kotitiellä
Kysy mitä hän tahtoi
- sanoa Sinulle?
Ehkä, risti kätesi
- Rukoile
kotirintama-naisten
- äidin ja puolison rukous
Näin rukoilivat
- Suojele Enkeli elämää
siellä sodan keskellä
- Anna Jumala, voimaa
Rakkaillemme
- Voittaa ”Vapaus”
Siunaa ja varjele.*

*Kysymyksiä voit lisätä
- kädessä käsi yhdessä
Voimme kiittää kotimaas-
tamme Vapaasta
Suomestamme.*

Sota-aika pikkupojan näkökulmasta

Kun Suomen talvisota alkoi, olin vasta 9-vuotias enkä kovin paljoa tainnut ymmärtää sodan vakavuudesta. Jatkosodan koin jo voimakkaammin ja myös konkreettisempänä, jouduinhan mm. olemaan eräässä Oulun kovassa pommituksessa, jonka loimu oli näkynyt Rantsilassa asti. Kaiken kaikkiaan molemmat sodat ovat mielikuvissani muotoutuneet yhdeksi kokonaisuudeksi, josta yritän tässä kertoa, mitä muistan.

Ensiksi tulee mieleeni ilmahälytys, joka lienee ollut ensimmäinen laatuaan Rantsilassa. Konstaapeli Rintamäki kai se mäikäytteli sitä "sireeninä" toiminutta ratakiskon kappaletta, joka riippui puhelinpylväässä tien toisella puolen (se kiskonpätkä on muuten vieläkin tallessa meillä). Lakanat harteilla painuttiin pusikkoon. Minusta se oli jännittävää ja suorastaan tervetullutta ja mukavaa vaihtelua. Mutta monta kertaa jälkeensä olen naureskellut omaa kohellustamme, kun minä ja eräät muut muksut nousimme lakanoinemme puuhun muka lentokoneilta piiloon. Eipä siellä olisi tainnut tosipaikan tullen juuri suojassa olla. En muuten usko kyllä niidenkään sirpalesuojiksi tehtyjen kaivantojen, jollainen oli mm. meidän elosuojamme luona samoin kuin tapulitarhassa, olleen kovin turvallisia paikkoja. Onneksi niitä ei käytännössä tarvinnut testata.

Tapulista johtuu mieleeni yksi järkyttävimmistä muistikuvistani sodan ajoilta. Siellä tapulin luona nimittäin näin kerran useita rintamalta tuotujen kaatuneiden ruumisarkkuja, joista tippui valkoisia matoja. Ne ja myös sankarivainajien hautaukset niin itkuineen ja murheineen kuin kunnialaukauksineenkin pysäyttivät pikkumiehenkin miettimään syntyjä syviä.

Seuraava muistoni liittyy evakoihin, joita asui molemmissa vinttikamareissamme. Toisessa oli kuusamolainen Käsmän perhe, josta en paljoa muista. Paremmiin mieleeni on jäänyt uukuniemeläinen Pitkäsän perhe, joka asusteli toisessa kamarissa. Kerran perheen Ritva-tytär puraisi Paavoja korvasta. Mutta ah niitä ihania karjalanniirakoita, joita silloin sain ensi kertaa maistaa. Erityisesti kuitenkin muistan, miten Pitkäsän herrtainen, uskova vanhaemäntä sanoi pyytäneensä Jumalalta vain yhtä asiaa, nimittäin että saisi tulla haudatuksi Karjalan multiin. Tuo rukous kuultiin. Ei tarvinnut Pitkäsän mummon toisten mukana uudelleen lähteä evakkoon. Siellä omalla kotiseudullaan hänet oli saateltu odottamaan ylösnousemuksen päivää.

Rovasti Väinö Simojoki

Myös inkeriläisiä kuului perheemme piiriin. Mökissämme, jonka paikalle myöhemmin rakennettiin lääkärin talo, asui eräs Pelagei (Pola) Paulova kahden poikansa Vissarin ja Lovan kanssa. Pola oli ollut naimisissa venäläisen miehen kanssa, mutta ei ollut vuosikausiin kuullut tästä mitään. Pola oli ahkera työntekijä, mutta pojat olivat äidilleen ajoittain vaikeita. Toinen varasteli ja kerran Polan oli vähistä tienesteistään ostettava kovalla pakkasella toiselle pojalleen pitkän juonittelun jälkeen mitätön mutta suhteettoman kallis kesäsuikka, josta ei talvella ollut mitään hyötyä.

Naapurissamme oli työssä venäläinen sotavanki Nikolai eli Kola, iloinen veitikka, joka oli kuin perheenjäsen. Kävi yksinkin työssä pellolla ja tuli aina tunnollisesti takaisin. Hän laulaa rallatteli pyhäpäivisin puojin sängyn päällä ja kehui Suomea ja suomalaisia. Joskus iltaisin Pola ja Kola juttelivat pitkään ja intensiivisesti venäjäksi kotimme nurkkajuuressa. Keskustelu oli yleensä hyvin vakavan näköistä, elämäntalostaankoko lienevät puhelleet. Ehkäpä siinä oli mukana muutakin, koska Kola kerran lähetti meidät pojat sanomaan Polalle venäjäksi lauseen, jonka minä kuulin näin: "Kola lybet Pola." Taisi tarkoittaa, että Kola rakastaa Polaa.

Aikanaan Polan perhekin joutui sodan päätyttyä lähtemään takaisin. Aikoi kirjoittaa, kun tulee Inkeriin. Kirje saatiinkin, mutta se ei tullutkaan Inkeristä, vaan jostakin Uralilta. Matkalla oli kuulemma selitetty, ettei Inkeriin voi mennä kun se on niin hävitetty.

Ollessani Oulussa oppikoulussa jouduin sitten tavallaan keskelle sotaa, ankaraan pommitukseen. Muistan hyvin sen päivän. Olin liminkalaisen luokkatoverini Pitkäkosken Laurin kanssa tulossa koulusta, kun annettiin ilmahälytys. Sellaisia oli toki ollut ennenkin mutta mitään ei ollut tapahtunut, ja niin ajattelimme käyvän nytkin. Katselimme, kun ihmiset menivät pommisuojaan. Yritimme mekin ensin Weckmannin talon suojaan, joka oli kuitenkin täynnä, sitten Diakonissalaitokselle, mutta sinnekään ei sopinut. Niinpä me vain tepastelimme kadulla, kun yhtäkkiä kuului vinkuva ääni, joka voimistui voimistumistaan, ja sitten n. 50 metrin päähän meistä putosi minun sotani ensimmäinen pommi (sen jälki muuten oli katukäytävässä vuosikausia muistona). Silloin meitä vietiin. Ryntäsimme Laurin kortteeripaikan kellariin. Talo oli pieni, yksikerroksinen rakennus, ja tavan takaa pommien aiheuttama ilmanpaine laski kellarin katon melkein kiinni päälakeen. Ja aina kun yksi laivue oli pudottanut pommilastinsa, kävimme Laurin kanssa katsomassa, oliko tullut osumia pihapiiriin. Seinän vieressä hehkuvien fosforipommien päälle potkiskelimme lunta ja sitten taas kipin kapin kellariin. Kuuntelimme sydän sykkäryllä sodan outoja ääniä. Oli se ryskettä. Ilmatorjunta-aseet jylyisivät ja räätisivät, joka puolella räjähteli. Naapurikorttelissa oleva apteekki oli tulossa, mutta niin näytti olevan koko kaupunki. Palokunta oli työssä, mutta sen tehtävä tuntui toivottomalta. Apteekkiä sammuttamaan ajoi hurjaa vauhtia myös kuorma-autollinen saksalaisia sotilaita, ja apteekin ikkunoista alkoi kohta lennellä kaikkennäköisiä pulloja ja purnukoita hanteen.

Kun muutamia tunteja kaikkea kauhisteltuamme sitten tulim asunnolleni Heinäpään, siellä enoni talossa ei ollutkaan ketään. En päässyt sisäänkään, joten pistin kirjat portaille maton alle ja palasin kaupungille katselemaan. Kun tulim uudelleen, enoni Väinö Kelhä porhalsi hevospelillä pihaan ja sanoi: "Kamppet kasaan, nyt mennään maalle!" Lastattiin kiireesti jotakin rekeen ja lähdettiin. Tie oli mustanaan kaupungista pakenevia, mihin lienevät menneet. Kuka kulki jalan, kuka potkurilla, kuka pyörää talutti. Oli suorastaan pääkallokeli, joka jostakin syystä pelotti miltei enemmän kuin äskeinen pommitus. Tultiin viimein Kiviniemeen ja siellä Peltolan

taloon, jossa meitä ”pakolaisia” oli ensimmäisenä yönä niin paljon, että minäkin jouduin jakamaan sängyn jonkun vieraan täti-ihmisen kanssa. Se minua harmitti ja hävetti, varsinkin, kun tuo täti naureskeli ja kehui, että ”kylläpä minua lykästi, kun pääsin miehen viereen..”

Pitkään olin kortteeria Peltolassa ja junalla kuljin koulussa. Härkävaunuihin oli laitettu penkit ihmisille istuimiksi. Koulummekin, Oulun lyseo, oli jossakin vaiheessa inkeriläisten karanteeni- ja täisaunapaikkana, ja me olimme iltavuorossa keskikoululla. Se olisikin sitten oma tarinansa, samoin Oulun poikien ns. ”sotajoukot”, joilla oli saksalaisilta vöhnittyjä ammuksia, ruutia, jopa aseitakin, ja jotka kävivät omia pienimuotoisia sotia keskenään.

Saksalaisista puheenollen täytynee tunnustaa, että monien muiden kanssa ihailin ja juoksin aina katsomaan alppijääkäreiden upeaa, rentoa, iloista marssia ja erityisesti heidän marssilaulujaan, jotka kajautettiin moniäänisesti. Eräs heihin liittyvä myönteinen muisto on sellainen, että kerran pääsin Rantsilasta Ouluun heidän linja-autossaan, joka taittoi matkan talvikelillä tunnissa. Se tuntui aivan uskomattomalta, sillä häikäpönttöautolla – se oli muistaakseni ns. ”hiipijä” eli sekajuna” – matkaan meni kerrankin n. kuusi tuntia.

Saksalaisilta oululaiset lapset muuten saivat karamelleja kun ojensivat kätensä ja sanoivat ”pompom” (myöhemmin opin, että oikeastaan olisi pitänyt sanoa ”bonbon”, mutta tulihan tuo noin suomalaisittainkin ymmärretyksi).

Kerran minua narutettiin. Kun olin tulossa koulusta Uttakatua pitkin, näin Diakonissalaitoksen luona kadulla lompakon. Kumarruin, nostaakseni sen ylös, mutta silloin se yllättäen lähtikin liikkeelle ja katosi sairaalan ikkunasta sisään. Ja siellä ikkunan takan näkyi leveästi naureskelevien saksalaisten sotilaiden naamoja. Ajankulukseen narrasivat ohikulkijoita tuolla kukkarolla, johon he olivat kiinnittäneet ohuen narun...

Oman perheemme jäsenistä ei henkilökohtaisesti ennättänyt kukaan rintamataisteluihin, ellei mukaan lueta hevostamme Kassua. Sen muistan, että kun Kassu jossakin vaiheessa sai palata rintamalta kotiin, sitä tuomassa oli sotamies, joka ei tiennyt Simojoen taloa. Hänen ei kuitenkaan ollut tarvinnut kysellä keneltäkään, sillä kun hän oli lähtenyt Ruukin asemalta, niin mitä lähemmäksi Rantsilaa oli tultu, sitä iloisemmin oli Kassun jalka noussut, ja epäröimättä se oli juossut suoraan kotipihaan.

Kirjeyhteys toki oli rintamalla olevien sukulaisten ja perhetuttujen kanssa. Oli sykähdyttävää saada oikeaa kenttäpostia. Kun Eero-veli kerran kirjoitti Jaako-enolle ”sinne jonnekin”, tämä lähetti Eerolle ihan oman kirjeen, josta kopioin tähän pienen katkelman: ”...Hauska ajatella että te olette siellä saanu olla rauhassa ja omassa kotissa vielä ja toivotaa että saa etelleenki olla. Me täällä koitamme opetella tappelemisen taitoa että pystymme antamaan ryssälle päihin etelleenki niin kauvan kun sitä tarvitaan. Teitä on poikija samanlaisija lapsen ijässä olevija siellä rantsilassa ja ympäri suomenmaan että teitän puolesta kannattaa käytä vaikka kuolemaan jos niin tarvitaan...”

Omalla tavallamme olimme me lapsetkin mukana yhteisellä asialla, kun keräsimme romuja, käpyjä, jouhia, luita ja mitä kaikkea sitä kerättiin, teimme ”kili-pukoita” häikäsa-uajoneuvoihin, osallistuimme motti- ym. talkoisiin jne. Ja tietenkin sotilaspojissa harjoittelimme myös ampumista pienoiskiväärillä Lottalan pihasa.

Kaikki tuntui silloin vielä jännittävältä seikkailulta. Vasta myöhemmin olen kyennyt ymmärtämään, miten hirvittävä asia sota on. Ja miten suuri Jumalan ihme on, että selvisimme omista sodistamme vapaana kansana.

Kirjailija Matti Pajula

Kotirintaman naiset ja lapset ovat myös sotansa sotineet, taistelunsa taistelleet, tosin ilman aseita. Alla oleva tarina on eräänlainen ”totuusnovelli”. Sen pohjana on pari muistissani jatkuvasti pyörivää tositaapausta sodan ajalta. Olin silloin pahainen pojannallikka.

Vihollisen poika

Sen on täytynyt olla kesä 1942 kun isän kirje tuli. Se kirje, jossa ne kaksi valokuvaa olivat. Muistan keittion pöydän ja äidin siinä vieressäni kirjettä ääneen lukemassa, minä ikkunanpuolituo- lilla kuvat kädessäni.

Lähes joka toinen päivä me näin istuimme - samoilla paikoilla pienen keittiömme pöydän ääressä isän rintamalta tullutta kirjettä lukemassa. Ja aina toistui tuo sama ärsyttävä hetki, jolloin äiti äkkiä vaikenä mutta luki selvästi edelleen. Se ärsytti minua. - Mikset sinä lue ääneen! Äiti, lue ääneen! minä tivasin. Ja aina äiti antoi tuon saman ärsyttävän vastauksen: - Tässä on kuule semmosta aikuisten asiaa, et sinä tästä ymmärrä...

Enpä tietenkään! Varmana taas niitä rakkaushö- pötyksiä. En antanut periksi: - No lue sitte uues- taan se kohta, missä näistä valokuvista kerrotaan! Lue heti!

Äänessäni oli käskyä, joka melkein säikäytti äidin. Hän etsi kolmiarkkisesta kirjeestä kohdan: - No luetaan luetaan... tässähan se on: ”Panen tuohon mukaan pari valokuvaa, toinen on komppanianpäällikön ottama kuva siitä viholliskoneesta jonka pojat ampu pikakiväärillä alas. Toinen on ryssän perhekuva, jonka löysin kuolleen lentäjän taskusta. Panenpahan varsin mukaan, jonkinlainen sotamuisto sekin...”

Tuijotin kuvia.

Toisessa oli ryssän alasmuttu lentokone tummanpuhuva romuläjä joka täytti melkein koko pienen mustavalkoisen ryppyreunaisen kuvan, etualalle jäi pieni alue mustaksi palanutta maata, jolla makasi kuollut lentäjä selällään, kädet sojottivat oudon rentoina ja suorina haukset melkein korvissa kiinni. Toinen jalka oli kokonaan poikki - jos oikein tarkkaan katsoi, jalka saattoi näkyä kuvassa hyllyn vieressä, kaukana ruumiista; vieläkin minä uskon että siinä se on, niin minusta näyttää nytkin kun kuvaa katson, viisikymmentä vuotta myöhemmin.

Toisessa kuvassa oli perhe, ryssän perhe! Isä-äiti-poika, normaali potretti lempeine hymyineen, poika keskellä, äiti oikealla kädet autuaasti ja herraskaisen ren-

Matti Pajula

nosti ristissä niin, että isot kultaiset sormukset ja rannerengas hyvin esillä; isän vasen käsi pojan harteilla; poika katsoo suoraan isään niin että nenän kaari piirtyy profiilissa hyvin isän tummaa takkia vasten mutta musta tukka katoaa, näkyy vain pojan ohimoilla kadehdittavan komeana ja kiharana. Olin jostain syystä aina halunnut itselleni mustaa tukkaa, juuri tuollaista.

Perhekuvan reunat olivat nyhjäntyneet ja kuvan poikki kulki murtunut taitos vinosti ylhäältä alas rajaten isän muusta perheestä.

Silmäni siirtyivät takaisin rintamalla otettuun alasammuttuun koneeseen ja sen edessä retkottavaan ruumiiseen. Olin erottavinani lentäjän rintataskun. - Se on varmana ottanu sen tuosta taskusta! Olin jostain kuullut että rintamamiehet saattoivat pitää läheistensä kuvia rintataskussa, lähellä sydäntä. - Näytä, mistä? Äiti kysyi ja kumartui kuviin. - Tuosta, vasemmalta puolelta tietenkin. - Miten niin vasemmalta? - Syvämmen puolella ne pittää, ettei luoti menis läpi. - Niin näitkö perhekuvia ne pittää? Äiti tuijotti nyt kuvaa hyvin kiinnostuneena. - Niin ja kaikkien kuvia ketä ne puolustaa. Ainaki suomalaiset sotilaat pittää.

Äiti otti perhekuvan käteensä, hän puhui melkein säikähtäneeseen sävyyn: - Aatella, ryssä ja noin nätti perhe... ja hyvät vaatteetki... ihan nuo on ku ihmiset, tuolla lailla poika pantu keskelle ihan niin kun meidän perhekuvassa... tähän on ihan sun ikäseski tämä poika, katsopas nyt.

Olin huomannut saman jo aikaisemmin. Olin jopa käynyt mielikuvissani läpi vertailevan ajatusleikin, tuijotellut keittiön ikkunasta kadulle äidin vielä lukiessa ääneen. Olin yrittänyt asettua ”ryssän pojan”, ”vihollisen pojan” asemaan, millainen mahtoi olla hänen kotipaikkansa? Millaiset kaverit? - Mikähän sen pojan nimi on? Kysyin. - Mistäpä sen tietää, mikä lie ollut Vasili, äiti ehdottelee. - Onko se Vasili mun vihollinen? Kun kerran sen isä on mun isän vihollinen? - Älä nyt tuommosia kysele... ja ole hiljaa nyt, herrajumala uutiset tulee!

Äidin pelasti vaikeilta selityksiltä kello, jota hän vilkaisi ja syöksyi aukaisemaan radion, josta heti lähtivät uutiset: - ”...myös Oulun toissapäiväisten pommitusten pahimmat tuhot on saatu raivatuiksi. Tämän viikon aikana vihollinen on pommitanut seuraavia siviilikohteita: Helsinki, Oulu, Kotka...”

Minä en kuullut uutisista sen enempiä, ne häipyivät korvistani mielikuvieni myllerrykseen: olin kiihkoon saakka valokuvieni lumoissa, ne alkoivat elää mielessäni omaa elämäänsä. Vasili erityisesti kiehtoi... näen hänen tulevan metsässä minua kohti, sillä on piippalakki ja ryssän kivääri pistin sojossa... se lompsii tyhmästi niinkuin isä kertoo ryssäin aina lompsivan metsässä... ”eivät aron pojat osaa metsässä liikkua” ... Se tulee kohti, se ei näe minua... mulla on Suomi-konepislari, osoitan sillä sitä ja huudan: - Rukiver!!

Vasili ei nosta käsiä vaan yrittää ampua sillä sohlollaan... minun Suomi-konepistoolini ehtii ensin: - Ra ta ta ta ta ta !!! - Hyi kamala! Mitä se tuollalailta huutaa!

Äiti säikähtää pahanpäiväisesti ja suutahtaa: - Älä mennä siitä ulos ihmisiä säilyttämästä!

Minä menen ja Vasili unohtuu minulta muutamaksi päiväksi. Pelataan poikien kanssa potkupalloa - tai oikeastaan tussua, eihän meillä oikeaa palloa ole, on vain paperisäkistä paperinarulla kokoon kyhätty tussu. Se pakkaa kulkemaan omia reitejään, ei sitä potkiessa jouda Vasileja ajattelemaan.

Vasta illalla sängyssä täkkikömmänässä minä taas tuijottelin taskulampun valossa uusia sotasaaliitani: Vasilinkuvaa ja sitten toista surullisempaa. Katselin myös kaikkein rakkainta sotamuistoani: kranaatinsirpaletta, jonka isä sai lonkaansa jo talvisodassa. Muistan kun se tuli isän lähettämässä paketissa. - Hei mikä

tämä on!? Huudan kaivettuanni sen isosta kääreestä. - Minkä ihmeen se on lähettäny... Äitikin ihmettelee ja pyörittelee peukalonkynnen kokoista sirpaletta, - Lue-taanpa tämä kirje, kyllä se siitä selviää.

Ja äiti lukee:

”Rakas Helmi. Nyt se on sitten sinunkin Eskosi jonkinlainen sankari. Makaan nimittäin kenttäsairaalassa sirpalehaava takapuolella, mutta älä hermostu...” Äiti purskahtaa itkuun, eikä näe hetkeen lukea, - Voi hyvä Jumala, nyt se on isä haavottunu... - Mikä se on sirpale? kysyn hätäntyneenä. - Se on vissiin tuo mikä sulla on kädessäsi, mutta älä nyt keskeytä, luetaan:

”... mutta älä hermostu, sirpale on jo poissa ja toipuminen hyvässä vauhdissa. Panenkin tuon sirpaleen tuohon pakettiin, jonkinlainen sotamuisto sekin. Pian tästä päästään toipumislomallekin, joten alahan Rakas keräillä kahvipuita, nyt kyllä keitetään oikeat kahvit ja tosi kuumat...” Ja taas äiti keskeytti ja latasi tuon iänikuisensa: - No ei tässä ole enää mitään ihmeempää, semmosia aikaihmissen asioita vaan...

Nyt - Jatkosodan ollessa jo pitkällä - minulla oli siis kolme isoa sotamuistoa: sirpale ja kaksi valokuvaa, jotka jatkuvasti kiehtoivat mielikuvitustani. Esittelin niitä ylpeänä kavereille.

Eräänä iltana meillä oli taas kökkäjäiset, talkoot joissa akat kehräsivät, karttasivat, ompelivat ja neuuloivat sukkia rintamamiehille. Naisia oli isokamari täynnä. Rukit surrasivat, kartat kyhnyttivät, puikot heiluivat - ja juttu lensi. Me lapset pyörimme jaloissa.

Esittelin Maijalle, naapurin Fanni-tädin tyttärelle, sotamuistojani. Sirpaletta Maija katseli pitkään ja hypisteli sen teräviä särmiä. - Sullapa ei oo tämmöstä sirpaletta, minä ylpeilin. - Ei oo. Enkä mä tämmöstä haluaiskaan.

Samassa Maija purskahti itkuun ja juoksi pois. Minä tajusin tehneeni pahan virheen. Maijan isä oli kaatunut vasta muutama kuukausi sitten.

Tulin surulliseksi ja menin peräkamariin mököttämään. Jätin oven raolleen ja yritin seurata Maijan tointumista tokaisustani... Meneekö se juoruamaan äidilleen... ei mene. Hyvä. Ei Maija ole paha juoruilemaan, urheasti se on orpoutensa kestänyt.

Kuitenkin minua kiukutti oma tökeryyteni. Kiukkuani lisäsi Laura-tädin lause jonka korvani sieppasi naisten paljon puheen seasta: - ... aina mulle tulee mieleen kun mies lomalta lähtee takasin rintamalle että jokohan tuo nyt meni myötyriksi...

Myötyriksi! Mikä se on myötyri? Taas uusi sana, jota minä en ymmärrä. Laura-täti oli meillä käymässäasi Oulusta. Hänen miehensä, joka oli isän veli, makasi Oulun sairaalassa. Esa-setä oli haavoittunut pahasti päähänsä.

Myötyri? Mikä se on Myötyri? Liittykö jotenkin haavoittumiseen ja onko se taas niitä inhottavia ”aikaihmissen asioita”...?

Kiukkuinen pohdiskeluni päättyi lyhyeen. Äkkiä joku naisista kiljaisi: - Hällytys!! Sirreeni huutaa!

Kaikki jäykistyivät kuuntelemaan. Sireeni kuului meille aika kehnosti. - Huutaa se! Herrajumala! Nyt äkkiä metsään! Äiti komentaa.

Kipaisen äidin lähetyville. Tuttu, mutta aina yhtä pelottava sekamelska alkaa. Hällistään, pukeudutaan, etsitään valkeita lakanoita, joku naisista alkaa purkaa rukkaiaan, Äiti mesoo: - Ei herrajumala me ehitä ottaan rukkeja eikä mittään ompelusia! Vaatteet vaan äkkiä päälle ja ulos! Ota sinä Laura makuukamarin piironginlaatikosta kaikki lakanat mitä siellä on...

Jotenkin selviydytään ulos. Mennään juoksujalkaa metsää kohti. Pakkaslumi narskuu jalkojemme alla. Yritän pidätellä itkuani, joka on tarttumaisillaan naisten

nyyhkytyksistä ... Minä en nyt itke. Minä en nyt itke. Isä sanoi viime lomalla että miehet ei itke, että älä itke vaan rauhota sinä Matti akkojaki, ne kun kuitenkin itkee, vaikka ei ois syytäkään. Isä sano että ei ne tänne pommeja puota, Ouluun ne mennee, että rauhallisesti vaan... rauhallisesti vaan suojaan kaiken varalta...

Huomaan samassa että joku naisista on syyttänyt taskulampun... Isä sanoi että kaikkein tärkeintä on että valoja ei näy. Ei saa polttaa mitään valoja hallyytyksen aikana. Eikä äiti eikä kukkaan huomaa että se polttaa sitä. Ryssän lentäjät näkkee. Uskaltaisko mennä sanomaan. Uskaltaisko? Isä sanoi että ota sinä Matti johto käsiisi kun pommitus tulee, oot jo niin iso mies... Menen ja sanon topakasti: - Ei sää hällyytyksen aikana polttaa taskulamppua! - Voi hyvänen aika. Eihän sitä saa. Mitenkä minä tuolla lailla.

Nainen sammuttaa lampun. Kaikki ylistävät tekoani. Tunnen sanoinkuvaamaton ylpeyttä... Minäpä sanoin sille! Siinä akatki huomaa, että miehet ei hermoile. Ne rauhallisesti vaan rauhoittaa muitaki. Ei ne akat aina kaikkia huomaa.

Juuri kun olemme päässeet metsän reunaan ja alkaneet kyyristellä lakanat korvissamme, lentokoneiden ääni alkaa jyrätä päällämme. Joku naisista näkee tähtikirkkaalla taivaalla koneet:

- Kattokaa! hei kattokaa, tuolla on lentokoneita, tuolla kattokaa mennee monta konetta. Ne mennee Ouluun päin!

Laura purskahtaa itkuun ja alkaa huutaa hysteerisesti: - Esa! Esaa!! Voi hyvä Jumala. Esa on siellä... Ouluun ne mennee. Esa on siellä, voi hyvä Isä varjele...

Lauran hysteerinen itku tarttuu muihinkin. Minä taistelen itkua vastaan. Pian taivas Oulun suunnalla alkaa punoittaa. Kumu kuuluu ja taivas punoittaa... Naiset itkee ja Laura varsinkin... Minä en saa itkeä... mutta kun itkettää, minua pelottaa... taivas on punanen ja puna heijastuu naisten kasvoihin... ja nyt minua itkettää... nyt minä itken, enkä minä voi sille mitään... kun kerran aikaihimitetki itkee. Yritän ajatella muuta.

... Olispa isä nyt täällä. Mutta sehän sano että sillä on tärkeä homma siellä Syvärillä, kun se puolustaa äitiä ja mua ja koko tätä Suomia ja suomalaisia ettei ryssä pääsis tekemään meille mitään pahhaa... Myötyri! Mika se on myötyri? - Äiti. Mikä se on Myötyri? - Voi mitä sinä nyt taas niitä sanojas hopajat. - Sun pittää sanua mitä se on Myötyri! - Mitäkö on Myötyri. Kuka se niin on sanonu. - Lauratäti. Että jos miehet mennee rintamalle myötyriksi. Mitä se on myötyri, sano nyt - No se on että jos ihan kokonaan... ettei tule enään ollenkaan pois. - Sillonko jää myötyri jos kaatuu. Jos ryssä ampuu? - Sitähän se tarkoittaa, mutta... - Menneekö isä myötyri? - Ei tietenkään. Eihän meidän isää toki ammuta. Tuupa tänne äidin kainaloon... siinä on hyvä olla... Eihän meidän isä myötyri... mitenpä se kun äitikin ja sinä ja me kaikki joka ilta rukoilemme, että taivaan Isä suojelis meidän issää. Muistathan sinä rukoilla joka ilta, muistathan lapsrukka. - Muistan.

Ajattelen rukoilemista. Puristan sirpaletta kädessäni. Se on unohtunut siihen koko hälytyksen ajaksi. Sen terävät särmät tekevät kipeää. Muistan Maijan ja löydän katseellani hänet äitinsä kainalosta.

Ajattelen että onkohan Maija unohtanut rukoilla kun sen isä kerran kaatui. Päätän rukoilla Maijankin puolesta, että sillä ei olisi niin paha olla kun sen isä on mennyt myötyriksi.

Akkiä muistan Vasilin. Senkin isä on kaatunut. Voisikohan senkin puolesta rukoilla, vaikka se onkin vihollisen poika, että silläkään ei olisi paha olla...

Tauno Kesti

"Suomen kansan vaihteita varjosta valoon"

I

*Tuuli se kylmänä pohjasta puhui
Suossa se uinui usva ja halla
- Vaaralta toiselle huuukkaja huhui
Kontiot korvessa kuusien alla.*

*Es'isät näin eli vuosisatain vaiheet.
Kotoinen korpi se kaikkensa antoi:
Niukan ruuan ja laulujenkin aiheen
- Milloin ei muuta, niin pettua kanto.*

*Vuosien vierissä harveni salo
Siellä ja täällä jo uudistalo
yöhön vilkutti valojaan.
Viel' oli vallalla öiset vallat:
Tietojen puute ja harmajat hallat.*

*Uutispirteissä kantelot soivat
Taatot taljoilla tarinoivat,
toivoen aikaa parempaa.
Heidän vaivat ja heidän työt
lastensa onni olla saa.
Ehkäpä poistuvi kerran yö
- Varjosta valkenee synnyinmaa!*

*Aika se näin vierä entistä rataa,
täytyi tuhat ja yhdeksänsataa - .*

II

*Routavuodet, sortovuodet vaiheinensa
taakse jäivät.
Eessä kajasteli Itsenäisen Suomen
päivät -
Idän tuulet tuiverteli kovin -
Kaakon kulma liekehteli värein
monin.*

*Vaan Herra on suuri ja väkevä
ja kerran on päivä se saava
jona "Sortajan silmä" on näkevä,
kuinka koski ne ruoskien haavat
ja kuinka se leikkasi sydämeen,
kuin väkisin viety ois orjuuteen.*

*Raskaat lunnaat vapaussota vaati
Väljään kun selvitteli valkoiset ja
punakaarti.
Veljet vihas veljiään,
ne haavat vieläkin kirveltää..*

*Paljon emme muistane ajoista noista,
vaikka monet meistä on syntynyt
ennen
"seitsemäätoista"*

III

*Tumma on ehto, jokunen hahtuva
lumen leijuu...
Pimeät kylät valvovat vaiheilla unen.
Kansoille turmaa laulanut on tykkien
kuoro!
Kaikilla aatos: "Nytkö jo Suomen on
vuoro?"
Meilläkin valvovat vartijat "jossain
siellä"
vaikk' ei sota tulle yllemme vielä
Taivas on harmaa, pilvien peitossa
huomen -
taivasten Herra, varjele kohtalo
Suomen!*

*Uhkavaatimusten tultua julki,
valtuuskuntamme junalla kulki
neuvottelupöydän ääreen -
tuloksettomaksi jääneen.*

*Ihmiset suurina parvina -
pitkin radan varsia -
ohi kiitävälle junalle huiskuttivat,
onnea matkalle toivottivat!
"Jumala ompe linnamme"
veisasivat."*

V

*Monet vuosikymmenet on rauhan aikaa ollut.
Hyvinvoinnin esimerkki maastamme on tullut.
Huomaapiko uudet polvet, lausuupiko julki -
Kuinka raskaan korven matkan esi-isät kulki!*

*Vapaa Suomi viemään lähti
työn ja valon vartioon.
Siinä meill' on johtotähti
arki elon toimistoon.
Se nostaa Suomen naista, miestä arkityönkin aateloj
Muistuttain: et' otsan hiestä onnen murut nousta voi!*

*Pitäkäämme huolta siitä vaan
Ja ylhäältä viisautta anotaan:
Kukaan ei lokaan polkea saa
mitä kalleinta kasvatti Synnyinmaa.*

1) Kaatuneitten tunnistaminen itärajan kirkoissa talvisodan jälkeen.

IV

*Valkoarkuin vanat kulki länteen -
pitkin sotateitä.
Kaatuneemme oli määrä
kotikirkon multiin viedä.
"Mitä kuuluu? Kuka näki"
Kyselempi kotiväki -
Uustisia kuullaan sieltä, taisteluitten
sotatieltä.*

*"Toivat puolison ja isän -
Tuleeko vielä lisää?"
Vaimo pelkäs, rukoellen voitti,
suru harmaat hiuksiin tuotti.
Nyt Hän vasta senkin keksi -
olevansa soteleski!*

1) Tuli lisää: Löysi äiti ikioman pojan -
tunsi veljen, sanattoman.
Äiti itki kyneleensä kuiviin -
pyyhki silmänsä päänsä mustaan huiviin.

*Muistikuvaani piirtey eräs äiti: Iida
Pussinen,
joka köyhänä, arkana nojas kiviataan
kirkon sen,
kun kolmas kaatunut poika hautaan
laskettiin,
Tokko äitiä kukaan huomasi -
pian Hänetkin haudattiin.*

Res.yliluutnantti Teuvo Partala

Sota-ajan tapahtumia muistellessa

RT453V93

7.12.1993

Nyt kuudettakymmenen vuoden takaisia tapahtumia muistellessa tulee mieleen vuosi 1939. Silloinhan Neuvostoliitto aloitti sotatoimet maastamme vastaan tarkoituksella valloittaa isänmaamme.

Usein puhutaan "Talvisota-hengestä", joka Rantsilassakin oli korkealla niin kuin koko Suomessa. Jokainen tahtoi antaa kaikkensa yhteisen asian puolesta, jotta maamme ei joutuisi vieraan vallan alle. Suojeluskunta ja Lotta-järjestöt olivat mielestäni tämän "hengen" aikaan saaneet sekä kohdallani myöskin koulussa saamani opetus. Silloinen opettajamme Heikki Mikkonen oli harvinaisen isänmaallinen mies.

Reserviläiset kutsuttiin aseisiin ja heidän lähdettyään ei pitäjäämme jäänyt kuin sairaat ja vanhat miehet sekä me nuoret, jotka emme olleet vielä aikamiehen iässä.

Innostus oli kuitenkin valtava meidän kotiin jääneiden kesken. Vapaaehtoisina meitä lähti melkoinen joukko koulutettavaksi ja sitten vielä mikä mihinkin tehtävään.

Minun osakseni tuli komennus Kuhmon rintamalohkolle Sumpsan kenttävartiokohdtaan. Täytyy myöntää, että oli 17-vuotiaasta poikasesta vähän orvontuntuista yksinään lähteä etsimään yksikköään, mutta niin vain saavuin perille syntymäpäivänäni 3.3.1940. Perillä kuitenkin paine heltisi, sillä telta, mihin työnnyin, tarjosi turvallisen olon, koska siellä oli kaksi kotipitäjäni varttuneempaa miestä (Vareksen Urho ja Rahikaisen Erkki).

Talvisotani kesti vain 10 päivää, sillä rauha solmittiin 13.3.1940. Sotatoimet loppuivat, mutta teimme vielä partioreissun Lentiiraan, jossa totesimme vainolaisen lähtiessään polttaneen Lentiiran kirkon. Seuraava kuljetuksemme oli kuorma-auton lavoilla Raatteen tielle, jossa oli valtavasti "siivottavaa". Huhtikuun loppupuolella meidät vapaaehtoiset kotiutettiin.

Jatkosotaan lähtö tuli sitten 1941 oman ikäluokan mukana. Ensin Kouluutuskeskus 15:een Raaheen ja vuodenvaihteessa Eldankajärven tuntumaan RJP-8:an Uhtuan suunnalle. Tehtäviksemme tuli kuulovartiointi eri tukikohdissa. Joukko-osastomme siirrettiin sitten Jyväskylänteen, josta tuli pitempiaikainen olinpaikkamme. Kuljetuksemme suoritettiin ponttooneilla, joihin tavaramme lastattiin laivan vedettäväksi. Vuonisista Jyväskylänteen saavuttiin, eikä vihollisen ilmavoimia näkynyt, vaikka sitä hieman pelättiin aavalla Kuitin selällä. Täällä osallistuimme Uhtuan kaupunkia vastapäätä olevien tukikohdienten toimintaan, kunnes perustettiin erilli-

nen partiojoukkue, johon kuului useita ikäluokkamme Rantsilan poikia. Tehtävämme olivat linjojen takaiset tiedustelut etusijalla, mutta tuhosimme mekin muuttaman Suomeen tulevan partisaaniporukan. Kävimme usein kaukanakin selustassa, ja ne eivät olleet mitään hupireissuja, sillä uskomattoman paljon painaa kymmenien kilojen reppu ja aseet lippaineen yötä päivää kuljettaessa ilman lepohetkiä.

Jyvälahdesta joukko-osastojen vaihtuessa siirryimme Vuonisen ja Vuokkinien kautta ns. Korpilohkolle (Luomajärvi-Kenttjärvi-Kontokki-Kostamus). Sama partiotoiminta ja yhteydenotto tukikohtien välillä jatkui. Yhteenottoja vihollisen kanssa tuli, eikä välttytty henkilötappioiltakaan. Monta poikaa kaatui ja joutui vangiksi. Näistä sotatoimista on kirjoitettu useita kirjojakin.

Luomajärven tukikohdasta sain komennuksen Upseerikouluun Niinisaloon joulun aikaan 1942. Palvelukseni tässä tutussa porukassa päättyi lähtöni, sillä Upseerikoulun suorittuani sain siirron joukkueenjohtajaksi JR II:een. Makkarakukkulan kupeessa oli joukkueeni tukikohta, johon menin.

Tämä oli sitä hiljaista asemasodan aikaa, vain pientä vihaa pidettiin silloin tällöin, kranaattikeskityksiä ja tarkka-ammuntaa. Sotasairaalaan päästyäni keväällä 1944 sain määräyksen mennä Sotkamon Naapurivaaralle koulutushommiin, sillä v. 1925 syntyneet miehet oli kutsuttu palvelukseen. Kauan ei kouluutuksemme kestänyt, kun tuli lähtö Kannakselle, jossa viholliset tiedustelujen mukaan valmistelivat suurhyökkäystä.

Saavuimme Mester-järvelle, joka on lähellä Inon pattereita. Täällä valmistimme puolustusasemat, joissa meidän oli määrä viivyttaa vihollista, jos eturintama murttuu.

Siirryimme vielä eteenpäin, kun alkoi eturintamasta kuulua mahtava jyly vihollisen tykistön paahtaessa. Tähän yhtyivät sitten kymmenet tykkiveneet, ja isomatkin laivat tulittivat rannikkoasemiamme. Olimme laitimmainen joukkue Suomenlahden rannalla, joten näimme kuin katsomosta, kun saksalaiset Stukat syöksivät näiden laivojen kimmppuun saaden ne hajaantumaan ja ainakin kaksi upotuksi.

Tilalle tulivat kuitenkin maataistelukoneet, joita oli lukematon määrä joka paikassa päättemme päällä. Niitä oli niin paljon, että ne ajoivat yhteenkin, joista toinen jatkoi siipirikkona matkaansa, mutta toinen putosi mereen n. 50 metrin päässä edessämme ja upposi miehineen. Silloin tällöin leimahtelivat myöskin isojen tykkien suuliekit Suomenlahden takaa, ja hetken odottelun jälkeen kuului tavallista valtavampi jysäys. Kauan ei eturintamamme kestänyt tätä valtavaa tulitusta. Joukkoja alkoi uupuneina ja repaleisina mennä ohitsemme kehoittaen meitäkin lähtemään varmasta tuhosta.

Meillä ei ollutkaan määrä jäädä taistelemaan vaan ottaa vain kosketus ja pysäyttää ensimmäiset tulijat. Niin teimmekin ja vetäydyimme valmistamiimme aseisiin.

Näissä asemissa pysyimme liian kauan, kun emme saaneet vetäytymiskäskyä. Vihollinen oli jo päässyt kiertämään taaksemme rantatien lähelle, ennen kuin huomasimme sen. Muut joukkomme olivat jo kaikki menneet. Ei auttanut muu kuin rynnätä röyhkeästi suojautumatta tielle, jossa olivat jo venäläiset. Nämä yllättyivät täysin hyökkäyksestämme ja pakenivat metsän pimentoihin. Näin saimme tien haltuumme, jota pitkin oli nopea paeta naapurin joutuessa maastoon.

Alkoi monen kymmenen kilometrin maratonjuoksu, jota perässä tulevat panssariautot ja joukot jouduttivat. Humaljoella tavoitimme omat joukkomme, johon ne olivat asettuneet aseisiin. Näissä asemissa pysyimme muutaman päivän, eikä olisi ollut pakko perääntyä vielääkään, ellei Keski-Kannaksella vihollinen olisi edennyt

niin nopeasti. Olisimme jääneet loukkuun, jos vihollinen olisi päässyt Viipuriin ennen meitä.

Viipurin linnassa pataljoonamme hajoitettiin täydennysmiehiksi eri yksiköihin, paitsi me joukkueenjohtajat. Meidät määrättiin vastaanottamaan jo kotiutetut ja uudelleen kutsutut vuosisatamme alkuvuosina syntyneet miehet. Minulle tuli Taa-
vetin asemalle komppania kokeneita sotilaita, joukossa useita Rantsilankin miehiä, mm. Onni Kontiainen, Hannes Kurikka, Antti Niemelä, Toivo Haikara ja Niilo Isoviita. Tämän komppanian kanssa marssimme Lappeenrannan lähistölle. Muutaman viikon järjestelyjen jälkeen miehet joutuivat rintamalle, jossa oli kova pula miehistä.

Rintamasota kohdaltani loppui, kun minut pyydettiin jälleen partiohommiin. Pyytäjänä oli Päämajan kaukopartio-osasto, siihen liityin ja olin sodan päättymiseen saakka.

Viimeinen partioreissu ei ollut sodan jälkeen perustetun Valvontakomission ja Valpon mieleen, sillä muutaman vuoden jälkeen kotiuttamisestani minut pidätettiin kuulusteluja varten. Olin kuulemma aselevon jälkeen ollut luvattomalla reissulla, luvattomilla paikoilla ja luvattomaan aikaan sekä aseellista toimintaa varten tehnyt kätköjäkin. Kuukauden päivät olin pidätettynä ja sakottivatkinhan ne vähän. Koke-mushan se oli sekini!

Sotilaana minulla ei ole sellaisia urotöitä, joista erikoisesti kannattaisi mainita. Olin tavallinen sotilas, en tosi hyvä, enkä tosi huonokaan. Yritin tehdä annetut tehtävät mahdollisuuksieni mukaan.

Hyvällä onnella säilyin eheänä ulkoisesti, mutta kuuloni menetin Kannaksella heikoksi. Pieniä ja suuriakin vikoja jäi varmaan kaikille, jotka siellä olivat vuosikautia, jos ei ruumiillisia niin henkisiä.

Huonoin onni oli niillä miehillä, jotka henkensä antaneina lepäävät sankarihau-doissa. Pitkät rivit on Ransilassakin kirkkotarhassa kaikkensa antaneiden hautakumpuja. Näille miehille kuuluu suurin kunnia maamme itsenäisyydestä.

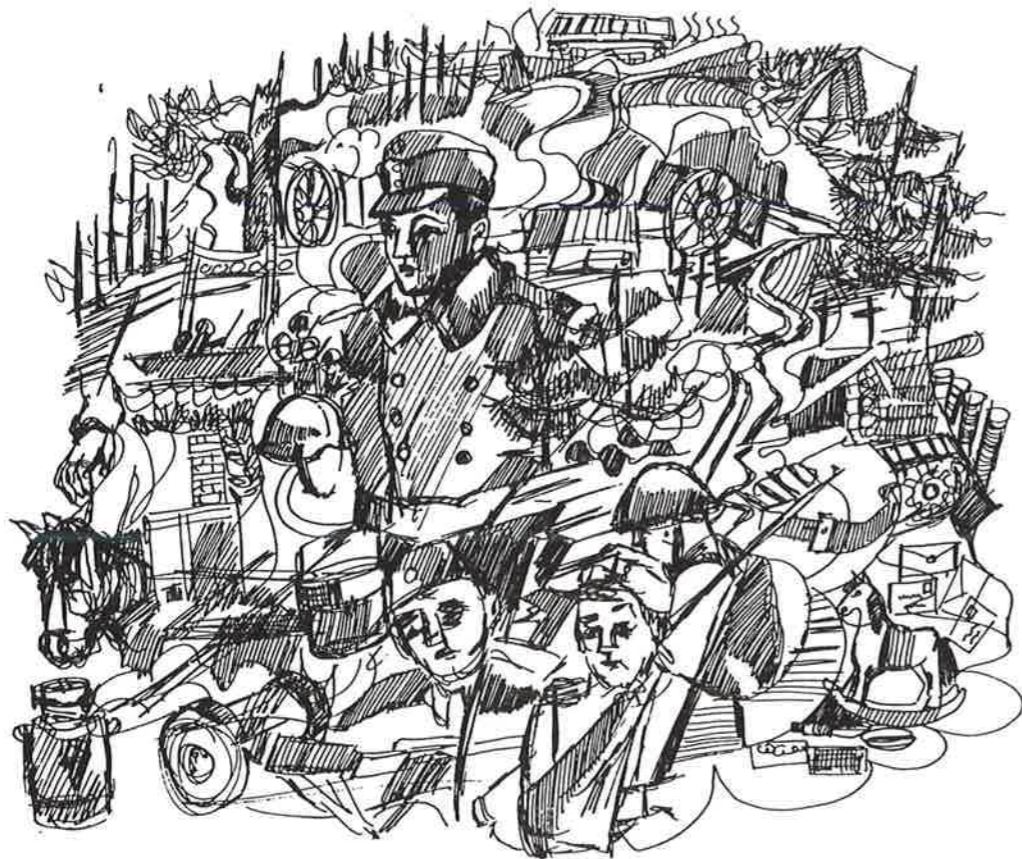

Yrjö Jylhä

Siellä jossakin

*He sanovat: siellä jossakin –, kun puhuvat he meistä
ja rukoilevat puolestamme illoin,
ett' yhä täällä jaksaisimme taistella ja seistä -
mut kukaties jo vainait' oomme silloin.*

*Me sanomme: siellä jossakin –, kun muistelemme heitä,
niin kaukaista on kaikki kotopuolla.
Ei meillä entiselämää, ei meillä paluuteitä -
vain heidän vuokseen taistella ja kuolla.*

Tussipiirros Mariitta Karpakka

Väinö Mikkola

Yö Kivennavan kirkossa

Oli pitkä junakyyti, kun Sallan Jontsjärveltä noustiin tavarajunaa ja Karjalan kannaksella Valkjärvellä laskeuduttiin pois. Tämä matka kesti 3 vuorokautta. Olimme Valkjärvellä 11.6 joten kannaksen suurhyökkäys oli alkanut, kova jyllinä kuului etulinjasta. Me marssittiin Kivennavan kirkolle, jonka Pajarin miesten -18. Divisioonan sotilaat rakensivat jatkosodan aikana. Pappila oli rakennettu samalle mäelle aivan kirkon viereen ja sen alle korsu sotatoimia varten. Olin pst-tykki-komppanian joukkueen johtajan taistelulähetinä. Muistaakseni 2 tykkiä laitettiin aseisiin kirkonmäelle. Yö nukuttiin kirkossa. Sitä seuraavana yönä alkoi tapahtua. Jv komppanian päällikön kapt. Patokosken komentopaikka oli pappilan alla olevassa korsussa. Minulla oli asia komentopaikalle, viivyin siellä jonkun aikaa. Yllättäen meikäläinen sotilas karjaisi korsun ovelta, että ryssä on kirkonmäellä, silloin meillä tuli kiire, syöksyimme ovesta ulos. Venäläinen ampui siihen ovelle konetuliaseella ja mikä ihmeellisintä keneenkään ei osunut, hiekka vain pölyhti. Olen jälestäpäin ajatellut, ettei sillä ollut tarkoitus meitä ampua, pelotteli vain. Muistan sellaisen asian, kun tykistön tulenjohtueen luutn.sieppasi puhelimen mukaansa ja siinä juostessa antoi tulikomennon, että antakaa tulla ranuja kirkonmäelle, me lähdemme täältä. Siinä juostessa muistin, että käyn pojille sanomassa, että nyt lähdetään. Kun juoksin sinne meidän tykille, olin noin 40 metrin päässä, niin huomasin, että venäläiset sotilaat oli jo tykillä. Kannaksellahan on yöt hämääriä, se oli minun pelastukseni, etteivät mua huomanneet. Kyllä se oli taivaan Isän varjelus siinäkin tilantessa. Niin lähdin juoksemaan varsinaiselle pääpuolustuslinjalle, joka oli kirkonmäeltä joitakin satoja metrejä takempana. Siellähän ne oli meidän joukkueen miehet, niin meistä tuli jalkaväen miehiä kun tykit jäi kirkonmäelle. Siinä puollustus linjalla oli hyvät petonnikorsut, ovet oli molemmissa päissä, siinä käytiin kovia taisteluja. Seuraavana päivänä meikäläiset ampuivat kirkon palamaan ja meidän korsusta tuli ovi sisään, kun ranaatti räjähti aivan oven edessä. Muistan yhdenkin tapauksen, kun meillä oli korsusta lähtö, niin kuin mies yritti ulos, kolme miestä haavottu siinä ovella. 16.6 yöllä lähdettiin vetäytymään, näin päättyi Kivennavan puolustaminen. Kyllä silloin tuntui siltä, että menee Isänmaa ja vapaus. Kuitenkaan taistelumme ei ollut turha, kun saamme asua vapaassa Isänmaassa. Tämä on sitä taivaan Isän suurta siunausta, josta meidän tulee olla kiitollinen.

*Partiomme lähdössä 3 viikkoiselle partioreissulle.
Mitä edessä on, emme silloin tiennet?*

Jaakko Aalto

Eräs kaukopartioreissu

– Osastomme, Er.os.P perustettiin Ivalossa kesäkuun alkupuolella 1941. Komentajana oli majuri Antti Pennanen. 24 päivänä kesäkuuta lähdettiin kohti Rajajooseppia. Eteneminen jatkui marssien Luttojokivartta. 29.6 ylitettiin silloinen raja. Rajansiirto tapahtui hyvin yksinkertaisesti, nykäistiin rajapaalu ylös ja nakattiin se Lutto-jokeen virran vietäväksi kohti Muurmanskia. Aluksi vastarinta oli vähäistä, minkäänlaista tietä ei ollut, vaan huollon piti toimia Lutto-jokea myöten veneillä. Vihollisista osa oli siirtynyt joen sivuille ja alkoi napsia huoltoveneitämme. Etenimme silloiselta rajalta kymmeniä kilometrejä. Kun olimme tarpeeksi nälissämme, jaettiin muutama sotasaalishevonen. Silloin alkoivat todelliset taistelut. Tapitot olivat suuret molemmin puolin. Osa kaatuneista jäi vieraille maalle ja jouduimme vetäytymään suurin piirtein entiselle rajalle. Näin siinä kävi, vaikka jänkiä rämpiessä ja vaaroja kivutessa raskaat taakat selässä toiveajattelunamme oli, eipä toki tarvitse takaisin rämpiä, vaan ajetaan junalla Muurmanskista Viipuriin. Tilanne alkoi vakiintua. Rintamavastuumme n. 160 km alkoi Korvatunturilta. Saksalaiset olivat Jäämeren rannalla. Pääjoukot sijoituivat Lutto-joen varteen. Kenttävartiota oli 10. Välit vaihtelivat 10-30 km. Alkoi vaihe, jossa Päämajan tiedotuksissa sanottiin ”Pohjoisella rintamalla tavanmukaista partio toimintaa”. Se sisälsi paljon. Yhdyspartio toimintaa kenttävartioiden välillä, kahakointia vihollispartion kanssa,

jotka miinoittivat polkuja ja sieppasivat vankeja. Ohjelmassa oli tavallista partiointia sekä lyhempiä että pitempiä retkiä. Erästä tällaisesta pitemmästä minua on pyydetty kertomaan. Puolivälissä helmikuuta v.1943 saapui Lutolle Päämajan kaukopartio-osasto Paatsalo n.10-miehen porukka. Paatsalo jäi Pennasen esikuntaan johtamaan radiolla partiota. Mukaan heiltä lähti vänr. Kontula. Meidän pataljoo-nastamme kerättiin noin 10-miestä johtajana luutn.Wallenius. Jaettiin muonaa. Olimme saksalaisten muonassa, joten siihen ei sisältynyt erikseen partiomuonaa. Varattiin 3 viikon muonaleipä, joka oli eniten tilaaviepä, koska sitä piti olla riittävästi. Näkkäripaketti painoi 125 gr. Käytin sitä 3 pakettia päivässä, aamulla, päivätuolla ja illalla, 3 kpl kilon lihapurkkeja, korviketta ja teetä, sokeria n. 1/2 kg vaatepussissa, yksi tanko metwurstin tapaista makkaraa, voita vajaa 1 kg. Henkilökohtaiset varustukset: konepistooli + 3 lipasta a 2 kg sekä patruunalaatikoita ja räjähteitä.

Yksi kaveri punnitsi repun ja se painoi 28 kg. Tarkoituksena oli ottaa selkään 2-viikon muona ja kolmannen viikon muona viedään porolla. Poro uupui pehmeässä lumessa heti ensimmäisenä päivänä ja se palautettiin takaisin, jolloin jaettiin se kolmannen viikon muona. Silloin meinasi tulla sijoitusvaikeuksia, näkkäriäkin kun oli 60 pakettia. Laitoin lumipuvun housujen lahkeisiin ne 20 uutta näkkäripakettia, jotka olivat noin koulukirjan kokoisia. Lunta oli toista metriä ja se oli pehmyttä, sillä ei ollut suvennut koko talvena. Alettiin nousta vaaran rinnettä. Siinä jos sattui horjautamaan niin putosi kainaloita myöten lumeen. Ei ollut itku kaukana kun yritti sellaisen taakan kanssa nousta suksien päälle. Siinä joutui kaveria auttamaan. Pää-tarkoitus meillä oli räjäyttää Muurmannin rata. Vaatuksesta mainittakoon, että mitään ylimääräistä ei voinut yötä varten ottaa. Oli yövyttävä sellaisissa kampeissa kuin jaksoi hiihtää. Minulla oli villapaidan päällä kevyt turkki ja repussa yhdet varasukat. Kirjoissa yleensä kerrotaan yöpymisestä rakovalkealla, joka on hyvin töisevä rakentaa, parikymmentä miestähän olisi tarvinnut kovin monet rakovalkeat. Jokunen sahanterä oli kiepille käärittynä repun remmissä roikkumassa ja siihen katabasta kaari ja sillä honkia nurin, tyvestä lahot pienemmät menivät nurin työntämällä. Niistä tehtiin hongan mittaiset roihut nuotioksi. Alettiin laittaa ruokaa. Housunlahkeissa olleet näkkärit olivat murentuneet, niistä tehtiin niinkuin siellä sanottiin leipäjankkia. Römpssän pohjalle noin kolmasosa sikasäilykettä, jonka annettiin kuumentua, sitten näkkärin kappaleet päälle ja lunta sulamaan sekä kiehumaan.

Raskaalla matkalla pienikin lepo hetki on tarpeellinen.

Välillä
ruokaillaan.

Kaksi miestä oli useinkin ruokakimpassa, jolloin toisen römpssä sai olla korviketeerömpssänä. Missäpä sitä olisi jankkirömpssää pessyt. Niinkuin ymmärtää ei voi ta voi lämmittää nuotiolla, vaan siitä jäätyneestä voitönkistä haukattiin jostakin nurkasta. Viikkoihin ei pesty käsiä eikä kasvoja, joten voikin oli vain musta pallo, mutta hyvältä se maistui. Kaksi yötä meni aina tuollaisella reissulla nukkumaan opetellessa. Kun laittoi jalat nuotioon päin niin heräsi kun jalkoja poltteli, mutta päätä ja hartioita paleli. Sitten kun kääntyi toisi päin niin päätä poltteli ja jalkoja paleli. Yövyttäessä tulolatu miinoitettiin ja asetettiin vartio. Näin edettiin kohti Muurmannin rataa. Ilmojen vuoksi oli niin huono tuuri, että nämä kolme viikkoa olivat helmikuun kirkkaita pakkaspäiviä. Ylitettyämme vihollisen yhdysladut alkoi joka päivä vihollisen tiedustelukone käydä kaksi kertaa päivässä katsomassa, missä olimme menossa. Aamulla kohta kun olimme lähteneet ja illalla ennen pimeän tuloa. Suksen latu näkyy kuulemma korkeallekin selvästi. Yritimme kierrellä metsäisiä seutuja mutta aina sitä joutui menemään puuttomankin jängän poikki. Radistimme oli joka päivä yhteydessä Paatsaloon, kysyen mitä tehdään?

Vastaus oli: muuttakaa aina suuntaa, mutta aina päin rautatietä. Sitten koitti se toiminnan aamu. Lähdettiin liikkeelle. Vihollishävittäjä kävi katsomassa missä olimme. Toistakymmentä kilometriä oli radalle. Tiedettiin millainen vastaanotto-komitea siellä odottaa. Torvisoittokunta olisi ehkä komitealta puuttunut. Radisti otti yhteyden Paatsaloon. Nyt kuului käsky: nyt takaisin länteen. Suunta oli mie-luinen. Matka taittui nopeasti, olivathan reputkin paljon kevyemmät. Vihollinen ei ollut menomatalla häytytellyt, ajattelivat tietysti että radan varressa ne on hel-pompi nujertaa. Alkoi kilpahiihto. Vihollisen yhdyslatuja oli yhtenä. Pääs-tyämme jonkin matkaa yhdysladulta; eteenpäin muuttimme aina suuntaa. Arvasim-me, että heilläkin oli radistit jotka ilmoittivat meidän suuntamme. Miinoitimme latujamme. Yöpymisemme oli entistä varovaisempia ja lyhyempiä. Takaa-ajajat eivät sattuneet yhtäaikaan kanssamme yhdysladulle, ennenkuin heidän viimei-sellä ladullaan. Tulimme pehmeää lunta hiihtäen vähin äänin ja vihollisen osasto äännekkäästi. He olivat kai niin yllättyneitä, kun ilmestyimme etteivät huomanneet avata edes tulta heti. Olivat lisäksi vähän sivu heidän ja meidän latujemme yhty-mäkohdasta. Meitä oli konepistoolimiehiä keulilla ja annoimme konepistoolien laulaa, ei pysähdytty sen enempää vaan painuttiin länttä kohti. Tunturirinne oli

muutamien satojen metrien päässä. Vihollinen tulitti peräämme, mutta eivät halun-neet kavuta perässämme tunturiin. Tuli pimeä kun pääsimme tunturin huipulle. Tunturin läntinen reuna oli niin jyrkkä, ettemme pimeän vuoksi pystyneet laskeutu-maan sitä. Jatkoimme tunturiharjannetta pitkin. Oli kova pakkaneen, mutta Jäämeren ilmasto saanee aikaan kosteuden tunturissa. Viima puhaltti niin, että vasen silmä alkoi jäätyä umpeen. Täytyi koko ajan repiä jäätä pois silmän päältä. Olimme aamusta asti hiihtäneet syömättä ja levähtämättä, joten väsymys alkoi painaa. Pää-majan partiomiehiä pidettiin aina erikoismiehinä, eikä aiheetta. Joten tuntui joten-kin yllättävältä, kun häniltä tuli käsky läpi, niin että Kontula jää (Päämajan vän-rikki). Sitten kuului viesti Luukkosen. Sulolta karannut suksi. Jäisellä tunturilailla jos päivälläkin karkaa suksi, niin se ei löydy, kun se hyppii sinne tänne, eikä jätä jälkeä. Jouduimme laskeutumaan takaisin sille puolelle tunturia, jossa takaa-ajajat-kin olivat. Alhaalla oli tiheä kuusikko, mutta nuotiota emme uskaltaneet tehdä. Kuten mainitsin oli kova pakkaneen. Istuimme silloisen ylikersantti Ahti Sällin kanssa kuusen juurella hartiat vastakkain. Se lämmitti. Käsiä hakattiin vastakkain. Siinä oli yön yli mentävä, vaikka illalla olimme aivan hikisiä. Jyrsittiin näkkäriä ja sitä nokista voimurikan loppua.

Kun aamunkajo alkoi, niin ettei tuli enää näy, eikä siihen aikaan savukaan, polettiin lumeen reikä ja sen pohjalle sytytettiin kuusen kuivista oksista pieni nuo-tio. Vuorokautteen ei ollut saanut suuhunsa, kuin näkkäriä ja lunta haukattua pääl-le. Tuntui, ettei nestevajeella ollut mitään määrää. Kolmatta römpsellistä joimme Sällin kanssa kahteen mieheen korviketta ja teetä. Luukkosen Sulo veisteli kuusen näreestä; suksen. Meillä oli matkassa jostain kovetetusta pahvista tehtyjä suksen kärkiä, samoin varamäystimiä. Nämä hän naulasi paikoilleen. Niin päästiin aamun valjetessa hiihtämään. Tavallisesti ladun aukaisija sai siirtyä viimeiseksi, mutta Luukkonen sai nyt hiihtää viimeisenä. Hyvin hän matkassa pysyi. Joulupukkikin hiihdettiin mottiin tuolla reissulla, kun tulimme Korvatunturin eteläpuolta Suo-meen. Korvatunturin kolmihuippuinen muoto on jäänyt ikuisesti mieleen. Olimme reissulla 19 vuorokautta. Matkaa kertyi lähes 500 km. Oli se suurta juhlaa mennä saunaan, pestä viikkojen noet ja hiet, saada puhtaat alusvaatteet päälle. Syödä ja nukkua. Ilmoitettiin, ettei ensi yönä tarvitsisi mennä vartioon. Uni maistui. Aloit-taessani tätä kertomustani tarkistin muistitietoni soittamalla Ylöjärvelle, nykyiselle yliväepeli Ahti Sällille.

Kaarlo Aho

Partio-reissu

Syksyllä 1942 jouduimme Seesjärven rantavarmistukseen, tukikohtaan. Vasta-päätä oli pieni saari, joka oli Venäläisten tukikohta. Talvi 1942 oli hyvin kylmä. Aikaisin jo jäätyi järvi, niin, että venäläiset isoilla moottorikelkoilla ajoivat jäällä. Eräänä iltana oli pieni kahakka tukikohtamme välillä jäällä.

Illalla tuli käsky, ryhmästämme partion käydä katsomassa mitä saarella on. Ryhmänjohtaja, Alikersantti Helppolainen kysyi vapaaehtoisia lähtiä. Kukaan ei halunnut lähteä. Sanoin, eihän sinne yksinkään voi mennä, minä lähdin.

Niin tehtiin sota-suunnitelma, puolenyön jälkeen lähdetään. Kierretään saaren länsipäähän, ja yritetään sieltä saaren. Lähdimme hiljakseen hiihtään. Jäällä oli illallisen kahakan jälkiä. Vaateriekaleita ja verta. Ahkiolla oli vedetty myös. Kuu pilkisteli pilven raosta. Ajattelin, pysyisi tuo kuu edes pilven varjossa.

Onnellisesti päästiin saaren rantaan. Käännettiin sukset valmiiksi lähtö-suuntaan. Näköetäisyydellä lähdettiin etenemään. Että jos toista ammutaan, jää edes toinen. Niin etenimme, ja alkoi näkyä aika kookas, kalakämpä se varmaan oli. Siinä oli jo vankat polut kulkea. Ihmettelimme, kun tulimme kämpän ovelle, kun ei vartiomiestä ollut. Ja myös, kun kämpä oli punaiseksi maalattu. Kämpä oli aivan itä-päässä saarta. Saaren rantaan oli pudonnut moottorikelkka jäihin. Hakoja oli merkiksi pantu avannon ympärille.

Siinä hiljakseen puhelimme, ja ihmettelimme, kun ei edes vartiomiestä ollut. Minä otin kämpän oven rivasta kiinni. Kaveri kielsi, ei kosketa. Samassa alkoi saaren tulla moottorikelkkoja. Me tietysti lähdimme pois. Tiedustelumme oli tehty. Miten monesti olenkaan käynyt mielessäni tuolla saarella. Olisi se voinut olla hyvin viimeinen elinpäivä. Sillä sota on armoton asia. Arvoitukseksi meille jäi, oliko vartiomiestä ollenkaan. Puhutaan sota-onnesta. Ihmeellinen Jumalan varjelus oli joka paikassa missä olin. Niinkuin tämä ensimmäinen partio-reissuni.

Yrjö Jylhä

Aavepartiot

*Ne hiihtävät kuin haamut öin,
ne liukuvat kuin aaveet kuutamolla,
niin hiipivin, niin hyisin ylläköin -
ken tahtois niitä vastassa nyt olla!*

*Ei paljon heitä ollut, ei,
kun suksilleen nous parvi valkopuku:
vain parvi, jonka jäljet tuisku vei -
nyt suuri luvultaan kuin kuusten suku.*

*Mut mistä kasvoi joukko tuo,
miks on sen hiihtokin niin kummanmoista?
Ei varjoja se kinokselle luo,
ei ladut jää, ei sommanjäljet loista...*

*Nyt hiihtäjiin on liittyneet
ne kaikki, jotka hiihtivät tääll'ammoin,
kaikk'erämiehet, sissijoukkueet;
ja kylmä kuukin katsoo sitä kammoin.*

*Tuhansin aavepartioin
vuossadat vaanimass'on vainolaista;
kiväärein, keihäin, jousin, tapparoin
ne taistelevat Suomen erämaista.*

*Ne hiihtävät kuin haamut öin,
ne liukuvat kuin aaveet kuutamolla,
niin hiipivin, niin hyisin ylläköin -
ken tahtois niitä vastassa nyt olla!*

Tussipiirros Mariitta Karpakka

Tietoja vapaussoturi, kanttori Iisakki Koskesta

Ylistaron Torkkolassa paloi riihi 20.3.1915. Tuon tulipalon yhteydessä heräsi ajatus, että palokunnan toiminnan varjolla voitaisiin miehiä saada kokoon ja opettaa heille sotaliikkeitä ja muita temppuja. Erääseen salaiseen palokunnan perustamista käsittelevään kokoukseen osallistui kanttori Koski.

Palokunta perustettiin Ylistaroon 22.7.1917 ja sen varjolla pidettiin sotilaallisia harjoituksia.

Kun suojeluskunta perustettiin Ylistaroon 9.11.1917 niin silloinen Hanhikosken koulupiiri jaettiin Hanhikosken, Kosken ja Pukkilan "suojausosasto piireihin". Kosken piiriin valittiin päälliköksi Iisakki Koski joka oli samalla yksi harjoitusten johtajista. Harjoituksia pidettiin Hanhikosken kansakoululla, taloissa ja Hanhikosken Nuorisoseuran talossa. Pula oli aseista. Tapaninpäivänä saatiin yksi kivääri ja kymmenen panosta. Kivääriä säilytti kanttori Koski piirongin takana. Myöhemmin saatiin "puhallettua" paikkakunnalla olevilta venäläisiltä viisi kivääriä lisää. Ylistarossa oli Vapaussodan syttyessä noin 400 venäläistä. Heidät riisuttiin aseista 28.1.1918. Oli täytetty käsky: "Venäläiset on heti riisuttava aseista, ja niin kauan kuin yksikin suojeluskuntalainen on hengissä, ei ainoatakaan venäläistä saa päästää karkuun!"

Ylistaron valtauksessa oli yksi konekivääri, venäläisiltä "vohkitut" noin 200 kivääriä, metsästysaseita ja käsikranaatteja. Näiden lisäksi oli aseita: Heinähanko, seivät, viikate, kirves, puukko jne.

Tässä itsenäisyytemme aamun sarastuksessa oli voimakkaasti mukana kanttori Iisakki Koski. Vapaussoturi Koski muutti pois Ylistarosta Rantsilaan mutta sinivalkoiset ajatukset ovat olleet hänelle aina läheisiä ja rakkaita. Pelko isänmaamme tulevaisuudesta vei hänet ns. asekatkentakouluun johdosta vankilaan - se olkoon hänelle kunniaksi!

Farmaseutti Aino Kytömäki

Valpon vankina

Minulla on kädessäni pieni mustakantinen vihko. Se on päiväkirja, jota isäni on pitänyt siitä ajasta, jonka hän oli vangittuna, syytettynä monien muiden kohtalotovereidensa tavoin n.s. asekatkentakouluun. Tämä vankila-aika kesti 3.6.45-17.1.46 ja vielä 27.11.-2.12.47.

Niistä seikoista, jotka tämän tapahtuman saivat aikaan, on jo kirjoitettu kirjojakin, joissa on selvitetty syyt, miksi näin toimittiin. Isänikin selostaa seikkaperäises-

ti, miten hän tähän juttuun sekaantui. Hänhän oli ollut suojeluskunnan paikallis-päällikkönä ja tästä syystä otettiin häneen yhteyttä Raahen sot. piirin taholta. Hän suostui antamaan varastotilaa kyseisille tavaroille. Tämä yhteydenotto oli ollut lokakuuna 12. päivänä 1944. Joitakin viikkoja myöhemmin oli tavarat tuotu SA-merkkisellä kuorma-autolla ja hän näytti varaston, minne ne vietiin.

Toukokuun 22. päivänä 1945 oli kotiini tullut kaksi siviilipukuista miestä valtiollisesta poliisista ilmoittaen olevansa keräämässä valtiolle kuuluvia sotilastarvikkeita. Isäni näytti heille varaston, josta tavarat nostettiin armeijan kuorma-auton lavalle ja miehet poistuivat.

Sunnuntaina kesäkuun 3. päivä olimme olleet kirkossa ja sen jälkeen teimme äidin ja isän kanssa luetteloa hääkutsuista, sillä minulla piti olla hää juhannuksena. Myöhemmin iltapäivällä lähdin äidin kanssa kylään Männistöön. Mutta hyvin pian sinne soitettiin, että isäni oli tultu hakemaan Ouluun. Maantiellä olikin kuorma-auto, jonka lavalla oli jo kolme miestä pidätettynä samasta syystä. Ja niin alkoi hänen monessa suhteessa hyvin raskas matka. Päiväkirja kertoo monista järkyttävistä tilanteista ja tapahtumista.

Oulun linnassa kesällä 1945
"Valpon vangista" otettu kuva.

Muutamien yksinäisessä sellissä vietettyjen päivien jälkeen hänet siirrettiin isompaan huoneeseen, "ruumaan", johon oli sijoitettu 10 samanlaista "rikollista". Täällä olo oli jo paljon miellyttävämpää. Ja sitä paitsi heillä oli kaupungilla ystäviä ja liikkeitä, jotka toimittivat heille ylimääräistä evästä. Vartijoista ja henkilökunnasta vielä tässä vaiheessa isäni antaa hyvän arvostelun. Myöhemmin tämäkin muuttui, kun vartijat vaihdettiin "valpolaisiin".

Juhannus ja meidän häämme lähestyivät ja niinpä isäni alkoi anoa lupaa päästäkseen ainoan tyttärensä häihin. Eräs ystävällinen vanginvartija lupautui vastuullaan isäni saat-tajaksi. Lupaa anottiin sisäministeri Leinolta asti, mutta sitä ei saatu. Ja niin meillä oli hää, joihin isä ei päässyt mukaan. Kävimme häiden jälkeen häntä katsomassa ja kertomassa terveisiä lukuisalta ystävä- ja sukulaisjoukol-ta. Äitini kävi siellä pari kertaa viikossa. Isäni kirjoittaakin noista ilonpäivistä, maanantaista ja torstaista, joita he alkoivat kutsua äitienpäi-

viksi. Silloin nim. omaiset saivat käydä heitä tapaamassa.

Eräs asia, joka näyttää piristäneen isääni, oli se, että häntä oli kehoitettu perustamaan kuoro vangeista. Äänivaroja oli kuulemma runsaasti ja kuoro syntyi ja se esiintyi juhannuksena ensimmäisenä kuorona talon historiassa.

Elämä Oulun lääninvankilassa jatkuu päivästä toiseen samankaltaisena, välillä tulee toiveikkaita huhuja mahdollisesta vapauttamisesta, mutta mitään ei kuitenkaan tapahdu. Päinvastoin heidän joukostaan viedään miehiä turvasäilöön.

Vasta marraskuun alkupuolella kuulustellaan ensimmäistä kertaa. Tämä antoi heille toivoa, sillä oli kulunut yli viisi kuukautta ilman, että kukaan olisi ollut kiinnostunut heidän osuudestaan kyseiseen juttuun.

Marraskuun 28. päivänä oli vankilaviranomaisille tullut kirje, jossa määrättiin

Ruuma 2:n asemiehet.

heidät heti lähetettäväksi Helsingin keskusvankilaan. Samana päivänä lähti vankivaunu Oulusta Vaasaan ja heidät oli määrätty kiireesti pakkaamaan tavaransa, sillä illalla oli mentävä vankivaunuun. Illalla klo 22 heidän oli marssitettu asemalle ja sijoittuminen ahtaisiin vankivaunuihin alkoi. Tieto heidän siirtämisestään oli levinnyt kaupungille ja ennen juna lähtöä oli suuri yleisöjoukko, joka junan lähtiessä liikkeelle lauloi ”Kuullos pyhä vala”. Isäni kertoo, että usein hän on kuullut sitä laulettavan ja itsekin laulanut, mutta koskaan sillä ei ole ollut sellaista vaikutusta kuin tuossa tilanteessa.

Järkyttävää on lukea, mitä hän kertoo tuosta matkasta Vaasaan ahtaassa, kylmässä vankivaunussa muiden rivopuheisten vankien joukossa. Vaasassa he olivat neljä vuorokautta ja joulukuun 3. päivänä heidän matkansa jatkui Riihimäen kautta, jossa yhden vuorokauden pysähdys, Helsingin keskusvankilaan.

Helsingissä heitä pidettiin jo täydellisesti poliittisina vankeina ja kohtelu oli sen mukaista. Vartijat siellä olivat jo ”uuden suunnan” edustajia. Heidän käyttäytymisensä oli ollut äärettömät töykeää ja ivallista. Selli, johon hänet vietiin, oli ollut jääkylmä eikä sängyssä mitään makuuvaatteita. Paljaalle laverille piti panna nukkumaan, mutta kun oli nälkäinen ja väsynyt, oli uni tullut. Isäni kertoo, että tämä selli oli 3. kerroksessa, nurkkahuone, joten se oli tavattoman kylmä. Joulukuun 16. päivänä hänet siirretään kerrosta alemmas hiukan lämpimämpään selliin ja lisäksi hän sai toverin, jolloin olo tuntui hupaisemmalta.

Joulukuun 27. päivänä oli ollut ensimmäinen aivan lyhyt kuulustelu. Järjestys oli sotilaallisen täsmällistä ja sitä oli ehdottomasti noudatettava. Joulukuun lopulla tapahtuu vankilahenkilökunnan vaihtuminen ja se toi parannuksia heidän elämäänsä. He pääsivät samaan asemaan muiden vankien kanssa, pääsivät jopa kerran viikossa saunaan. Vapaaksi pääsy tuntui toivottomalta. Hän kertoo eläneensä jo siinä luulossa, että ainakin siihen asti, kunnes joskus tulisi jonkinlainen oikeudenkäynti heitä vastaan.

Yllättäen tammikuun 17. päivänä tuli vartija hänelle ilmoittamaan, että on tullut määräys laskea hänet ja viisi muuta Raahen piirin miestä vapaaksi. Tämä odottamaton tieto oli hänelle sellainen järkytys, ettei hän sano muistaneensa matkasta kaupungille mitään. Vapaana miehenä hän menee asemalle, ostaa lipun kotiseudulle ja odottelee joko nyt kaikki on ohi vai vieläkö mahdollisesti tätä asiaa jossain oikeudessa käsitellään.

Tammikuussa 1948 sotaylioikeus alkoi käsitellä n.s. maakunnan miesten asiain käsittelyä ja isänikin oli saanut haasteen vastaamaan 6.2.48 pidettävään sotaylioikeuden IX osastolle ”aseellisen toiminnan luvattomasta valmistelusta”. Isäni matkusti henkilökohtaisesti vastaamaan asiastaan. Juttu lykättiin 20.2.48 pidettävään istuntoon, jossa hänellä oli asiamies. Isäni tuomio oli 2 kk.

Hänen vapautumisensa 17.1.46 jälkeen oli rauhallista, samoin vuosi 1947 oli kulua yhtä rauhallisesti, kunnes tapahtui uskomatonta. Isäni kirjoittaa muistelmissaan seuraavasti: ”Rauhassa luultavasti olisin saanut koko vuoden olla, ellei minusta ja eräistä muista suojeluskunnassa toimineista miehistä olisi tehty mitä katalinta väärää ilmiantoa. Tämän perusteella minut taas 27.11.47 pidätettiin ja kuljetettiin Paavolan poliisivankilaan, jossa jouduin olemaan äärettömän kurjassa kopissa yhdessä suurten rikollisten kanssa viisi vuorokautta. Tällä ajalla tutkijat koettivat saada selville, onko ilmiannossa perää. Kun mitään sellaista ei paljastunut, toivat tutkijat minut kotiin ja kutsuivat sinne myös ilmiantajan. Hän peruutti tekemänsä ilmiannon ja niin olin taas vapaa.”

Tässä aivan lyhyitä otteita isäni lähes 8 kuukautta kestäneestä painajaisesta. Hän oli silloin jo 58-vuotias, joten ymmärtää sen olleen raskasta kestää. Hän sairastui 1949 syöpään ja meillä on se usko, että tuolla vankila-ajalla on ollut siihen myös syynsä.

Ei ollut kotonakaan helppoa. Olen usein ajatellut äitiäni, joka joutui tuon ajan järjestämään kaikki isäni asiat. Onneksi olin silloin kotona ja pystyin jotenkin hoitamaan isän työn jumalanpalvelusten kanttorina. Pankissa isällä oli pitkäaikaiset tottuneet apulaiset, jotka hoitivat sen työmaan. Raskasta aikaa se oli äidillekin. Kiittolisena täytyy ajatella niin seurakunnan kuin säästöpankin hallintoelimiä, että ne suhtauivat ymmärtämyksellä silloiseen vaikeaan tilanteeseen.

Iisak Kosken kirje Janne Simojolle

Oulu 7/9-45

Terveiset taasen täältä ”Turvasäilöstä”. Täällä siis edelleen on oltava, halusi tai ei. Yhä uudestaan tulee tänne huhuja, että nyt ja nyt lasketaan pois, mutta toisiksi eivät huhut ole muuttuneet. On hyvin luultavaa, että kommunisti Leino, jonka alaisia me olemme, pitää meitä niin kauan kun ”Tasavallan suojelulaki” on voimassa. Tämän n.s. kommunistilain nojalla voi sisäasianministeri määrätä turvasäilöön kansalaisia, jotka ovat vaarallisia yhteiskunnalle. Kuten muistat tehtiin laki aikoinaan kommunistia varten. Nyt kun he ovat määräämässä, käyttävät he kostonä tätä lakia

hyväkseen. Eihän täällä suurempaa hätää ole ollut. Ruokaakin on ollut. Eräältä paikkakunnalta tulee meille huoltoa, jota minäkin saan hyväkseni käyttää. Terveyskin on ollut hyvä. Kuulin, että kunta aikoo ostaa se entisen sk. talon. Sen paperit on pankin kassakaapin keskilaatikossa. Paperit ovat kai selvät, mutta lainhuutoa ei siihen saa ennenkuin maanmittari on sen tontin erottanut siitä Mällisen tontista. Täytyisi siis saada maanmittari toimittamaan tämä lohkominen.

Pankissa tuntuvat selviytyvät. Koetan täältä päinkin ohjata kirjanpitoa. Pulkki-lasta saivat kesäk. lopussa avustajan. Luulen, että kyllä he saavat taaseen III:n neljänneksen kaavakkeet täytetyksi. Ajattelin pyytää, että esittäisit hallituksen kokouksessa, että ainakin Maijan palkkaa nostaisitte. Pitäisihän jokaisen työstä saada sellainen palkka, että siitä elää. Pankki kyllä pystyy työntekijänsä elättämään. Kerro muuten kokouksessa minun terveiseni heille. Palatakseni vielä täällä oloon, en osaa mitään sanoa. Laki, jonka nojalla meitä pidetään, loppuu tämän vuoden lopussa. En usko, että eduskunta enää sitä jatkaa. Ollaanhan nyt kulkemassa kohti lopullista rauhaa. Kuullostaa, että Suomi on ensimmäinen maa, joka saa rauhanehdot kuulla. Toivottavasti eivät nämä ehdot maallemme liian raskaat ole.

En nyt muista mitään erikoista. Sanohan terveiseni kaikille, jotka ymmärtävät myötämielisesti meille ja meidän asiaamme suhtautua. Mikä lie Rantsilassa yleinen mielipide.

Hyvää vointia
I.K:ki

Samuli Kiljo

Katajainen kansa

*Katajainen kansa täällä asunut on
kauan aikaa. Paimenien tuohitorvet
saloilta on kaikuneet. Täällä eli
kansa vakaa, työtä tehdä osasi.
Raivasi ja rakenteli, - pyysi kalaa.
pyysi riistaa, petäjäistä oli leipä,
halla usein viljan vei.*

*Jatkui taival, - jatkui päivä, ojat
syvemmäksi näin. Maan kun näin sai
kuivemmaksi, vilja kasvoi paremmin, -
joutui, antoi satoa. Tällä tavoin
Suomen kansan, alkutaivat kuljettiin.
Tällä tavoin suuri sitkeys suomalaisen
jäseniin.*

*Näin hän kesti väsymättä, sodan moni-
vuotisen. Talvisodan pakkasissa, sitkeys,
veri punnittiin: Koti, uskonto ja isän-
maani oli mieles jokaisen, näin he talven
pakkasetkin unohtaen taisteli, tällä
tavoin sotavuodet, rintarinnan kestätiin,
tällä tavoin monta vuotta, vastaan
vihollista iskettiin*

*Suuri oli poikain joukko joka talven
hangille, siellä jossain rintamalla
nukkui viimeunehen. Taistelua siellä kesti
monta vuotta, aina vaan, moni poika
kesälläkin kohtas siellä määränpään.
Kotiin tuli suruviesti, - miehene, -
poikanne on kaatunut. Siellä jossain
luoti jälleen löysi, - liian kalliin
määränpään.*

*Myös Rantsilasta monta poikaa lähti
sotarintamaan. - Oli heitä sataa monta,
lähenteli tuhatta. Sotaa kesti monta vuotta,
aina lähti uusia. Yli sadan oli heitä jotka
sota iäks vei. Sieltä jostain rakkaimpansa
luokse palanneet he ei. Nimet kertoo päällä
haudan, kuka tässä lepää niin. Myöskin minä,
paljastaen pääni seison tässä näin.*

*Nyt on aikaa sodast mennyt monta vuosikymmentä.
Ajan aallot tätä kansaa monin tavoin muistaneet.
Nyt me oomme samaa kansaa, - samaan tahtiin
kuljetaan. Tämä kirja tehdään, - meille, - teille.
Jälkipolville, kertokoon se teille siitä,
miten tämä kansa taisteli. - Kesti sotaa monta
vuotta, pakkaset ja, - ikävän, vapauden osti, - meille
-teille, omalla sydänverellään.*

Ajatuksia jääkäreistä, karjalaisuudesta ja sotaveteraaneista

Muutosten tuulten puhaltaessa yli koko mah-tavar. Venäjän maan tulee silloin tällöin mietti-neeksi niiden nuorten suomalaisten miesten roh-keutta, jotka lähtivät Saksaan koulutettavaksi jääkäreiksi ja samalla Suomen vapaustaisteli-joiksi. Nuoret miehet muuttuivat Saksaan läh-tiessään maanpettureiksi, olihan Suomi tällöin tukevasti Venäjän vallan alla ja sortovuodet oli-vat juuri tiukentaneet entisestään otetta suoma-laisista.

Suomalaisia lähti Saksaan koulutettavaksi kaikkiaan lähes 1900 nuorta miestä, jotka osal-listuivat I maailmansodan taisteluihin Saksan riveissä Preussin kuninkaallisessa jääkäripatal-joona 27: ssä. Osa näistä nuorista miehistä ei palannut koskaan Suomeen.

Venäjän huono sotaonni ja tsaarin kukistumi-nen loivat mahdollisuuden suomalaisille palata takaisin kotimaahan ja aloittaa Suomen vapauttaminen hallituksen laillisena sota-väkenä venäläisestä ylivallasta. Jääkärit muodostivat Suomen valkoisen armeijan rungon, armeijan, jota johti venäläinen kenraali Mannerheim! Täytyi siinä olla jääkäreilläkin ihmettelemistä eikä aina ristiriidoiltakaan vältytty. Vapaussodan jäl-keen osa jääkäreistä erosi Suomen armeijasta ja siirtyi muihin tehtäviin, mutta pääosa jäi palvelukseen muodostaen nuoren armeijan päällystön rungon. Jääkärien merkitys oli ratkaisevan suuri vapaussodan jälkeen luotaessa nuorelle armeijalle taktiikkaa, koulutusmenetelmiä ja hankittaessa Suomeen sopivaa kalustoa. Ilman jääkäriiliikettä ja jääkärien mittavaa panosta maanpuolustuksen hyväksi tilanne Talvisodassa olisi varmasti ollut hyvin vaikea. Jääkärien kunniaksi on myös nykyisen puolustusvoimien osa varusmiehistä nimetty jääkäreiksi. Heille on samalla annettu vaatava perintö vaalittavaksi.

Talvisota oli suomalaisten voimainponnistus suurvaltaa vastaan. Olimme yksin. Hitlerin Saksa pysäytti Tanskaan Italiasta ostetut kiväärit koko sodan ajaksi, Rans-ka möi meille vain siellä romuksi kelpaavaa kalustoa, USA ei suostunut myymään mitään. Englanti ja Ranska suunnittelivat avustusjoukon lähettämistä, jonka pää-määränä oli kuitenkin Ruotsin malmikentät. Suomi sai liikekannallepanossa pys-tyyn joukot, joille kaikille ei riittänyt aseita. Venäläisten hyökkäys torjuttiin yli kolmen kuukauden ajan ja hyökkääjälle aiheutettiin suunnattomat tappiot. Suo-

menkin uhri oli suuri kaatuneina ja haavoittuneina, mutta me säilytimme kuitenkin vapauden ja maa pystyi aloittamaan rauhan työt kesällä 1940 entistä yhtenäisem-pänä. Sota toi mukanaan manner-Suomeen karjalaiset siirilaiset, joiden oli väis-tyttävä luovutetuilta alueilta. Suomen hallituksen kaukonäköisyyttä ja viisautta osoittaa karjalaisten asuttaminen, eikä nykymuodin mukaan perustettu pakolaislei-rejä. Kansa kuvitteli voitavansa elää rauhassa suuren naapurin kanssa.

Jatkosota vei mukanaan kuitenkin kuvitelmat. Suomalaisten oli jälleen lähdet-tävä sotaan, mutta nyt Saksan rinnalla. Kansaa yhdisti jälleen menetettyjen aluei-den palauttaminen takaisin Suomeen. Hyökkäysvaiheen jälkeen karjalaiset lähtivät jälleen takaisin asuttamaan kotiseutujaan ja rakentelemaan uutta tuhattujen raken-nusten tilalle. Jatkosota päättyi venäläisten suurhyökkäykseen ja suomalaisten kiistattomaan torjuntavoittoon, jolla estettiin maan miehittäminen ja Baltian mai-den kohtalo. Venäläisten hyökkäys oli yksi heidän strategisista iskuistaan ja ainoa joka epäonnistui suomalaisten kovan vastarinnan ja Saksasta saadun tehokkaan avun turvin. Saksan apua ei olisi saatu mikäli presidentti Risto Ryti ei olisi uhrau-tunut kansan edestä allekirjoittamalla yksin sopimuksen saksalaisten kanssa. Sopi-mus mitätöityi Rydin erottua presidentin virasta ja Mannerheimin tultua uudeksi presidentiksi. Mannerheimin suuruutta ylipäällikkönä sodan aikana osoittaa hänen ehdoton kieltonsa osallistua Leningradin piiritykseen tai hyökkäykseen kaupunkia vastaan. Merkittävää on, että venäläiset eivät sodan jälkeen vaatineet Mannerhei-miä mistään tilille. Suomessa tätä kuitenkin pelättiin ja erään tiedon mukaan kriit-tisimpinä aikoina oli Malmin lentokentällä kone jatkuvassa lähtövalmiudessa. Tämän tiedon todenperäisyyttä en ole voinut tarkistaa, koska sen kertoja kuoli muutamia vuosia sitten. Jatkosodankin aikana lähti osa suomalaisia nuoria miehiä Saksaan SS-divisioonan Nord:iin palvelemaan nk ”pantteina”. Tälle tielle lähti myös enoni kuukautta ennen ylioppilaaksi tuloaan ja suuri Venäjä on hänen lepo-paikkansa jossakin Njepr:n varrella. Täyttä varmuutta lopullisesta kohtalosta ei kuitenkaan ole.

Lapin sota ja saksalaisten karkoittaminen Suomesta päätti sitten lopullisesti liit-tolaisuuden. Saksassa on kuitenkin vielä tänäkin päivänä runsaasti vanhempia ihmisiä, jotka muistavat lämmöllä Suomea ja suomalaisia. Olen kohdannut tämän usein Saksassa käydessäni.

Karjalaiset olivat kuitenkin sodan seurauksena jälleen evakkotiellä ja heidän uudelleen asuttamisensa alkoi. Rantsilaankin tuli siinä samassa rytäkässä äidin suku, joka osti Mattilan maatilan ja siitä sitten lohkottiin perheen lapsille maatilat. Nämä ovat siellä vieläkin asuttuja ja viljeltyjä, jotka edelleen myytyinä. Omasta lapsuudestani muistan hyvin monet mielenkiintoiset tapahtumat Mankilankylän raiteilla, tulva-ajat, jokityömaat, lossit, sillan rakentamiset jne.

Erityisesti jäi pienelle koululaiselle mieleen erilaiset uskonnot ja varsinkin ortodoksisuus eli kreikkalaiskatolisuus, joksi me sitä nimitimme. Olin usein mukana näihin liittyvissä jumalanpalveluksissa ja hartaustilaisuuksissa, joita eri yhteyksissä pidettiin. Karjalaisuus toi myös uusia ruokailutapoja, karjalanpiirakat, keitot, sienet ym, jotka toivat vaihtelua muuten niukkaan pohjalaiseen ruokailuun. Karjalaisuus on ollut suuri voima ja rikkaus, joka on yhdistänyt kotiseudultaan poislähtemään joutuneen kansan osan uudessa elinympäristössä pitkiäkin väli-matkojen päästä. Samalla se on tuonut suomalaiseen perusuonteeseen sitä elä-mänmyönteisyyttä ja sitkeyttä, jota me tarvitsemme tästä lamasta nousemiseksi ja uuden torjuntavoiton saavuttamiseksi. Karjalaisuus on osaltaan antanut peräänan-tamattomuuden ja sopeutumisen mallin, jolla vaikeat tilanteet tullaan voittamaan.

Mikäli Suomi lopulta liittyy EU:n on karjalaisuus osaltaan vaikuttamassa sii-

hen, että me totisesti pysymme omana kansakuntana ja olemme siitä vielä hyvin ylpeitä Euroopan tulevien mullistusten keskellä. Toivottavasti ne mullistukset pysyvät Suomenlahden eteläpuolella!

Olen päässyt vierailemaan kolme kertaa Neuvostoliitossa 1980-luvulla ja toistaiseksi viimeisen kerran alkavien muutosten nostaessa päätään. Mieleni tuli erittäin surulliseksi katsellessani Karjalan rappeutuneita kankaita, viljelyksiä ja asumuksia. Oli suuri helpotuksen tunne päästyäni ensimmäiseltä matkalta turvallisesti Suomen rajojen sisäpuolelle. Samalla tuli vaistomaisesti mieleen sota ja sen lopputuloksena itsenäisenä säilynyt Suomi. Tuntui kuin olisi tullut keskiajalta takaisin sivistyksen piiriin ja samalla ymmärsin miksi torjuntavoitto sodassa todella oli saavutettu.

Vierailujen aikana kohtasin sellaista patoutunutta vihaa venäläisiä kohtaan mm. Valko-Venäjällä, että totesin tällöin mukana olleille muille suomalaisille jotta tällainen valtakunta ei voi pysyä pystyssä. Käsitykseni tästä vahvistui seuraavilla matkoilla kun ennen tavaroita täynnä olleet kaupat olivat tyhjillään ja pääosa kansaa näkyi vain apaattisena kulkevan.

Sama ilmiö oli havaittavissa myös Jugoslaviassa, jossa pääsin käymään kaksi kertaa 1,5 vuoden sisällä ennen nykyisen sodan syttymistä. Sielläkin oli selvästi havaittavissa kyräilyä vallanpitäjiä kohtaan ja oli vain ajan kysymys milloin liekki todella leimahtaa.

On kansallinen häpeä, että sotien veteraaneja on vuosien ajan vähätelty eikä heidän asioitaan ole kunnolla hoidettu. Viime vuodet ovat tässä kuitenkin tuoneet selkeän muutoksen ja valtio on yrittänyt hoitaa velkansa parhaan kykynsä mukaan. Puolustusvoimat on kuitenkin aina pyrkinyt tuomaan apua sotaveteraaneille myös nk vaikeina vuosina järjestämällä keräyksiä sotainvaliideille ja tuke-malla muutenkin sotaveteraanien hyväksi tehtävää työtä. Panostuksen suuruus ja sen riittävyys ovat kuitenkin eri asioita.

Samalla on palautettu täysin oikeutetusti kunniaan Lotta-Svärd järjestö, joka mahdollisti miesten irrottamisen rintamalle suhteessa väestöön eniten koko maailmassa. Suuri kunnia näistä arvostuksen kohottamisesta kuuluu puolustusministeri Elisabeth Rehn:lle, joka on tehnyt tässäkin asiassa mittaamattoman arvokkaan työn. Näin palautettiin kunniaan naisten oma järjestö, joka oli laittomasti lakkautettu sillä olihan se ollut osa puolustusvoimia.

Nämä asiat ja Suomenkin kohtalot menneisyydessä sekä tulevat kohtalot hiipivät väistämättä mieleen seisoessani jouluaattona perinteisessä kunniavartiossa Suomen Marsalkka Mannerheimin paaden ääressä. Juhlava on se näky, joka syntyy sadoista ja taas sadoista kynttilöistä sankarihaudoilla. Nuoret ja vanhat, miehet ja naiset tuovat kynttilänsä myös marsalkan paadelle. Niin kauan kuin me muistamme menneisyytemme ja kunnioitamme sitä me tulemme aina selviämään. Näin on muistaakseni lausunut suuri veteraani jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth. Veteraanit ovat väistymässä hiljalleen, mutta heidän perintönsä elää ja luo uskoa nuorisoon, jonka on osaltaan huolehdittava johtamisesta. Sotaveteraaneista mittavan päivätyön nuorison parissa, nuorten upseerien parissa, kuten minunkin, ja päättäji-en parissa on tehnyt jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth.

Hän on luonut uskoa ja luottamusta tulevaisuuteen silloinkin kun ajat ovat näyttäneet synkiltä ja vallalla ovat olleet maanpuolustusta vähättelevät suuntaukset. Kirja "Kenraalin testamentti" on jätetty meille perinnöksi ja se on todella lukemisenarvoinen. Kenraalin ohella on omalla hiljaisella tavallaan vienyt veteraanien asioita eteenpäin presidentti Mauno Koivisto, joka on myös vuosittain ollut yhteydessä nk Törnin porukkaan heidän kokoontuessa säännöllisesti.

Helmi Junttila

Kunniaa sankarivainajille

Itsenäisyyspäivän lisäksi on myös eri järjestöt käyneet juhlapäivänään sankarihaudoilla kunniakäynnillä.

Kuvassa on kansallispukuista nuorisoa kunniavartiossa sankarikumpujen äärellä. – Järjestöistä Rantsilan Nuorisoseura on merkkipäivänään kunniakäynnillä. Sepellettä laskemassa Helmi Junttila ja Lauri Kröger. Muistopuheessa Olli Pajander kertoi, veteraanien lastenlapsille, miten kerran nuo kumpujen alla lepäävät sotilaspukuiset isät ja veljet lähtivät taistelemaan isänmaamme vapauden puolesta, jotta seuraavat sukupolvetkin saavat täällä rauhassa rakentaa kotinsa ja turvata toimeentulonsa. Kuoron esittäessä Finlandian – kirkkoherra Pentti Kopperoinen piti loppurukouksen. Vomakkaana kaikui yli kauniin kirkkotarhan rukousvirsi, joka säilyy kaikkien sydämissä...

– ”Oi Herra, käy sä siunaamaan,
näät rannat rakkaan synnyinmaan.
Suo aina rauha suloinen
ja estä sota verinen.”

Sotavangin haastattelu

Pääasiassa Pohjois-suomalaisista koottu ns. jänkääkäreiden JR 12. sotatie vei Sallan suunnalta Uhtuan-Kiestingin lohkolle ja viimein Ihantalan raivokkaiisiin torjuntataisteluihin.

Kiestingin suunnalla porukassa taisteli paljon Oulun seutulaisiakin. Rantisista tiedän olleen mukana ainakin Taneli Savalojan, Matti Nivalan, Alpo Tainiojen ja Olavi Tervon.

Talvella 1942 suomalaiset lähtivät yli 300 miehen hiihtopartiolla Eversti Ali Koskimaan johdolla tavoitteena Vitsataipaleen kylän tuhoaminen, jossa pienempi partio ennemmin oli todennut vihollisotilaiden pitävän tukikohtaa. Kun partio hyökkäsi kylään, oli se tyhjä asukkaista. Huoneita oli lämpiminä, joten asukkien lähdöstä ei ollut pitkää aikaa. Kylä poltettiin ja partio suuntasi toiseen kohteeseen Pirttijärven kylään. Reissu oli harhaanhihtiin kestänyt jo kolmatta vuorokautta n. 40 asteen pakkasessa, miehet väsyneinä jo purnasivatkin herrain toilauksia. Pirttijärven taloissa savuista päätellen asuttiin. Komentajan liian kiireeltä harkittu käsky järven yli hyökkäykseen, osoittautui tuhoisaksi omille, kun viholliset juoksi asemiin ja alkoivat tulittaa järvelle ja rantapenkereelle. Ison partion koukkauksella metsän kautta olisi saavutettu tavoiteltu tulos, kun kylässä majaili vain joukkue, pari vihollisia. – Olishan Nikke ihan toista olla Tynävällä, sanoi Taneli Savaloja jääkäritoverilleen Turuselle, kun olivat päässeet laakatulelta suojaan. – Elä puhu, tulee vain kaihoisa mieli, jos kotia käy muistelemaan. (Lainaus Eino Pohjamon kirjasta: Konepistoolien aikaa.) Niilo Turunen oli sodan jälkeen Pohjois-Suomen parhaita hiihtäjiä.

Partio vetäytyi ja taistelussa jäi 11 miestä vangiksi, heidän joukossaan Jaakko Olavi Tervo. Matka kohti Vienan Kemin vankileiriä alkoi. Ensimmäiset kovat kuulustelut suoritti Majurin arvoinen mies, joka tinkasi pojilta meidän tykkipatterien sijaintia, joukkojen majoituksia, kuulutko suojeluskuntaan? jne. Eihän pojat tienneet muuta kuin, että etulinjan takaa ne kranaatit ammutaan. Olavi sanoi kuuluneensa suojeluskunnan poika-osastoon ja mitä ne nuoret rivimiehet olisi paljon omien oloistakaan tienneet eikä halunneetkaan kertoa. Majuri löi hevospääpuukonsa pöytään pystyyn ja peloitellen kiristeli tietoa. Mutta, kun ei onnistunut, hän epäonnistuneena syytti kuulusteltavia ja sanoi: Tyhmät saatanat.

Haavojen umpeuduttua Kemin ja Arkangelin sotasairaaloissa, Pirttijärven vangit kuljetettiin työleirille Sverdlovskiin. Siellä elämä oli kovaa. Ruokaa niukasti, jatkuvaa vilu, sillä kova pakkanen, puolen sataa astetta, nosti hyytäviä huuruja majoitusparakin maapohjaisesta lattiasta. Leirin vangeista oli satakunta suomalaisia, loput tuhansittain, saksalaisia. Seuraavan vuoden keväällä muona hiukan parani, mutta suomalaisia oli silloin elossa vajaat 30. Marraskuun puolen välin aikaan 1944, pitkät vankijunat höyrysisivät Vainikkalan asemalle. Pisimmän matkan Pirttijärven retkellä tehneistä jänkääkäreistä astui kotimaan kamaralle vain kolme: Uula Paadar, Edvin Rajalampi ja Olavi Tervo. Vain heidän henkiset voimansa riittivät kestämään sotavankeuden pitkät kurjuuden vuodet. Heidän uskonsa päästä näkemään kotoiset rannat pysyivät vahvana ja kantoi perille. Olavi oli nippu noki-

sia luita - paino 39 kg., kun hän on normaalissa kunnossa vankka tavallisen kookas mies. Kiusallisimpana ja henkisesti rasittavana asiana Olavi pitää sitä, kun vihollinen pudotti Suomen puolelle lentolehtisiä, meidän sotavankien kertomana, heidän keksimiään omia valeitaan, joissa ei ollut siteeksikään totta. Katkeruutta Pirttijärven vangit tuntevat siitä, että partio komennettiin vetäytymään ja jätettiin pisimmälle päässeet oman onnensa nojaan. Kovin yksityiskohtaista kerrontaa ei tilakaan tässä salli, eikä pojat miehisinä miehinä siihen niin tosihalukkaita ole. Mutta edellä olevaakin ajatellen, on helppo ymmärtää, mikä on sotavangin maksama hinta tuollaisen, yli kahden vuoden reissun huomioiden, isänmaan ja sen vapautta rakastavan kansan puolesta. Minkä osan elämästä ja terveydestään he ovat menettäneet. Jos sankaruudesta ja urhoollisuudesta halutaan hyvittää, kyllä nämä miehet pitäisi asettaa silloin eturiviin. Tunnen aina rajatonta kunnioitusta näitä hiljaisia kärsineitä miehiä kohtaan-heitä ajatellessani ja heitä tavatessani.

Väinö Porkka

Olavi Alikoski, Äänisen rannoilta Suomen maastajuoksumestariksi

Viimeksi käydyissä sodissamme Suomi menetti myös huippu-urheilunsa iskuvoimaa. Monta hyvää huippu-urheilijaa kaatui ja haavoittui jääden invalidiksi. Tätä nilkutti Suomen kansainvälinen edustusurheilu monia vuosia sodan jälkeen. Myös jatkosodan pitkinä asemasotavuosina ilmestyi riveihimme uusia huippu-urheilijoita. Yksi näistä oli sittemmin kuuluisuuteen pulpahnut, tunnetun panssarijoukkojen komentajan Kenraali Ernst Ruben Laguksen joukoissa palvelut, taistelulähetti, jääkäri Olavi Alikoski.

Olavi Alikoski

Hän oli uskovaisen kodin kasvattina omaksunut uskonnollisen vakaumuksen, eikä näinollen voinut vapaa-aikoinakaan antautua kovin kevytmielisille harrastuksille. Asemasodan väljempinä aikoina hän harrasti lenkkeilyä Äänisjärven rantamaastossa. Koska rintamalla myös urheiltiin, saavutti Alikoski mm. kahtena vuonna Aunuksen maratonin voiton. Sodan jälkeen hänen juoksu-uransa jatkui Karhulan Katajaisia edustaen, jonne aseveli maailmanennätysjuoksija Viljo Heino oli hänet värvännyt. Alikoski voitti 15km:n maastajuoksun Suomen mestaruuden, sekä saman matkan joukkue-

mestaruuden (3 miestä - yksi heistä Viljo Heino). Juoksu-ura jatkui sitten Paavolan Kisaa edustan useina vuosina maasto- ja ratakilpailujen Oulun piirin- ja Pohjois-Suomen mestaruuksilla ja ennätyksillä. Hän edusti Pohjois-Suomea useissa kalottiotteluissa. V. 1948 hän sijoittui Lontoon olympiakarsinnoissa 4:ksi 5000 ja 10000 metrin juoksuissa. Viimeiset urheiluvuotensa hän edusti Rantsilan Raikasta, toimiessaan kotipaikkakunnallaan Revon Sähkön pitäjäsantajana. Hän oli syntynyt 3.3.1920 ja kuoli lyhyen ja ankaran taudin sairastettuaan 33 vuoden ikäisenä. Ihmisenä ja urheilijana Olavi Alikoski oli vaatimaton, hiljainen ja hyväntahtoinen. Hän oli työssään tunnollinen ja ahkera. Samat ominaisuudet tulivat esille myös hänen urheilussaan. Hän oli juoksuradalla miellyttävä ilmentys, joka sisukkaasti kamppaili voitosta. Hänessä yhtyivät kaikki urheilun myönteiset puolet. Seura- ja urheilutovereiden keskuudessa hänen poismenonsa tunnettiin suurella kaipauksella. Koko maakunnan urheiluväen mielessä säilyy Olavi Alikosken kaunis muisto.

Sylvi Räsänen

Kotirintamanaisen muisteluksia

Kesä 1939 oli lämmin ja satoisa. Vehnäkin tuotti hyvän sadon. Lähestyttiin syksyä. Suojeluskuntalaiset kävivät Karjalan kannaksella linnoitustöissä. Myös lottia oli muonittamassa. Olin itse vielä nuori, vasta juhannuksen aikaan ripille päässyt. Syksyllä, kun talvisodan tullen tuli komennuksia, olimme nuoret ja lotat juoksutehtävissä.

Syksyllä, kun miehet komennettiin reserviin, taloista määrättiin kaikki aitapiikkilangat luovutettaviksi. Samoin hevosia piti luovuttaa valjaineen ja rekineen. Kotoani piti paras hevonen luovuttaa, jäi vain vaivainen vanha hevonen. Perustettiin kansanhuolto, joka jakoi kahvi, sokeri, vaate- ja kenkäkortit, myöhemmin öljykortit.

Kun oli tullut marraskuu ja Mainilan laukaukset aloittaneet sodan, oli talvi jo kylmä ja luminen. Tiedettiin, että miehillä oli rintamalla puute lämpimistä vaatteista. Lottien kylän vanhimpänä oli opettaja Vikeväinen. Hänen komennuksesta nuoret lotat lähetettiin kylälle kiertämään sellaisista taloista, jossa oli lampaita, pyytämään villoja. Villat kerättiin koululle. Viikko kuljettiin koulun keittiössä karstamassa ja kehräämässä villat langoiksi, yhteisesti myös langat pestiin ja jaettiin kudottaviksi. Osa kudottiin koululla viikottain. Yksi ilta kokoonnuttiin kutomaan ja paketeita laittamaan tutuille ja tuntemattomille. Kudottiin sukkaa, polvisuojuksia, kaulureita, kalvosimia, käsineitä, joissa oikean käden etusormelle oli reikä aseensaukaisu varten ja päähineitä.

Samoin maatalousnaiset järjestivät kotikudonnat, lahjoittivat samoja kudonnaisia ja keräsivät kylältä vehnäjauhoja. Maatalousnaisia kerääntyi kotiani, leivottiin korppuja. Sitten illalla, kun karpiittilamppu valaisi pirttiä, jonka ikkunat oli peitetty tervapaperilla, ettei ryssä näe pommittaa, tehtiin paketeita jokaiselle kylän miehelle ja muutamia myös tuntemattomille sotilaille. Isä vei ne kirkolle hevosella postiin.

Vanhin veljeni oli Kuopiossa alokkaana, 21 p:nä joulukuuta pistäytyi kotona,

kun olivat menossa Suomussalmen valtaukseseen, sillä venäläiset olivat valloittaneet yllättäen Suomussalmen, jossa Ruhtinaansalmella oli siviilejä jäänyt vangiksi. Jouluattona kuului, että venäläiset olivat polttaneet Suomussalmen kirkon.

Menimme jouluaamuna kirkkoon. Kirkko oli pimeä, vain alttarilla paloi kynttilä. Suntuio sanoi, että vain virren aikana sai sytyttää kynttilän ja parempi jos ei ollenkaan.

Joulun jälkeen meille tuli Ruhtinaansalmesta vapautunut, siskolle tuttu opettaja, evakkoon. Oulusta tuli pommitusta pakoon viisi naista ja pikku tyttö.

12 p:nä helmikuuta kaatui veli ja rauhan päivänä 13 maaliskuuta, tuotiin veljen ruumis kotia. Paljon oli yksi talvi vaikuttanut Suomalaisten elämään. Vaan oli kuitenkin Isänmaan vapaus säilynyt.

Jatkosodan muistelu

Elettiin kesää 1941. Peltotyöt oli saatu tehtyä ajallaan. Mieli oli jo valoisampi. Talvisodan tuskaiset mielialat jo helpottumassa. Niin jälleen kulki viestin tuojien miesten ja lottien saapua Lottalaan.

Sain nuorena 18-vuotiaana kotilottana komennon lähteä muonittamaan. Keitettiin hernesoppaa ja tehtiin voileipiä. Hiljaisia ja totisia oli mielet, sillä jokainen tiesi, että raskas reissu on edessäpäin, josta palataan, jos luoja sallii. Kuorma-autoihin miesten piti nousta. Me kotirintamalle jäivät lotat olimme kaikki nuoria, seisomme tien reunalla hiljaa lähteviä poikia katsomassa. Minun eteeni tuli Sunin Yrjö tuolta Leuvan sydänmaalta, mökin poika. Olin varmaan ainoa tuttu hänelle, sillä hän oli kesäisin Leuvanjärven niityltä vuokrannut niityn maata, kun olimme siellä heinän teossa. Yrjö sanoi minulle, vie vielä äitimuorille viimeiset terveiset. Hiljaisia olivat miehet, kun autot lähti, joku käsi nousi huiskuttamaan. Kolme poikaa myöhästyi autosta. Meidän tyttöjen piti jäädä tielle odottamaan Pulkkilan autojen tuloa ja pysäyttää, niihin autoihin pääsi ne kolme poikaa. Kun autot lähti, Riikolan Toivo ja Seppälän Ensio soittivat haitarilla "Elämää Juoksuhaudoissa". Kyynelsilmin menimme Lottalaan tiskaamaan astiat ja pesemään lattiat.

Ei mennyt kauan, kun tuli tietoja miesten kaatumisista. Mieleeni on jäänyt Keräsen Väinön hautajaiset, jossa oli odottava äiti kuuden lapsen kanssa. Siellä hautajaisissa kylän väki, joka oli jo vanhaa ja kovin nuoria, päätti mennä talkoilla leikkaan ruista, jota oli kolme hehtaaria joutunutta talon vieressä. Vanhoja oli viikatemiehet- ja tytöt nuoria, vaan kun alkuun päästiin oli useimmat talkoot sinä syksynä, koska touonteon aikana vielä oli miehiä tekemässä. Myöhempinä keväänä oli harvassa talossa kunnan väkeä toukoja tekemään.

Sota jatkui, tuli puute polttopuista, komennettiin mottimetsään kaikki, jotka kynnelle kykeni, jos ei hakannut, sakotettiin. Miesten piti hakata viisi mottia ja naisten kolme mottia. Kun tuli syksytalvi, oli kouluilta ja kunnantoimistosta loppuneet polttopuut. Työvoimapäällikkönä oli Ville Viiltokoski. Eräänä sunnuntaina hän tuli tuomaan komennon, kun oli kaksi hevosta, että pitää ajaa 40 mottia kunnan kämpän tyköä puita koululle, isän ja minun. Matkaa koululta Leuvanajan varressa olevaan kunnan metsään kertyi yhdeksän kilometriä. Kävimme isän kanssa Lahisen kohdalla Leuvanajan yli polkemassa jäätä, jotta se jäätyisi hevosen kestäväksi. Lumitimme risuilla peittämäämme jyrkkää törmää, että saisi kuorman hevonen vetää ylös. Niin alkoi metsäajot. Aamuin illoin olin navettatöillä, päivät metsässä puun ajossa, paleli jalkoja, koska ei ollut kuin tallukat jalassa, sillä en koko sota-aikana saanut kengänostolupaa.

Oli kova myrskypäivä, kun tyhjensimme puita koulun pihalla pinoon. Opettaja Vikeväinen tuli pyytämään kahville ja lämmittelemään. Kahvit oli keittänyt koulun keittäjänä silloin ollut Lyydia Laatikainen. Kyllä korvikekahvi maistui hyvältä, se lämmitti myös mielen. Koululta jaettiin puita koko pitäjän kouluille. Puunajon komennuksella oli myös Iikka Haapakoski, Koukkarin Veeti-isäntä, Lahden ryssän vanki, joka metsätaipaleella aina lauloi venäläisiä lauluja. Kun olimme saaneet koululle puut ajettua, Viiltokoski määräsi kotimetsään hakatut motit viemään sellaisiin kolmeen kotiin, josta pojat oli sodassa ja vanhukset vain kotona.

Isä oli vanha, ei jaksanut enää paljon viikatetta käyttää, minun piti niittää viljat, mitä olin keväällä isän kanssa tehnyt. Puintiaikaan piti pystyä hankoamaan suovaan oljet ja kantaa aitan ylisille jyvät.

Keski-Häkkilän silloin omisti Karjalan Salmiset, he olivat Sortavalassa, kun Karjala vallattiin välillä takaisin. Taas Viiltokoski määräyksen toi, Keski-Häkkilän heinikot tehdä rintamahevosille. Kyllä oli raskasta vanhan isän kanssa yhdessä, kun omatkin heinikot tehtiin. Eihän niistä enää paljon mistään heiniäkään saatu siihen verraten, kun ei vuosiin ollut apulantojakaan ollut, eikä pellon uusijoita.

Keväällä 1944 satoi lunta huhtikuun lopussa yli puolen metrin. Koko kevät oli kylmä. Kun karhittiin peltoa kauran kylvöön, oli pellon ojassa lunta. Ei kesäkään ollut lämmin, halla vei viljat ja perunakin paleltui jo heinäkuussa pellon tasalle varsi, satoa ei saatu kuin muutama pieni peruna.

Viimeinen syksy lotan tehtävissä oli käsky muonitukseen, evakoita saapui Kuusamosta ja Karjalasta. Talvella pyydettiin vielä kiertämään Kerälän kylän Ylikylän talot listan kanssa, jossa luki, Sotainvalidien avustamiseen ja uudelleen koulutukseen. Monenlaisia muistoja on mielessä tässä osa siitä ajasta, jona nuoruus kului.

Väinö Porkka

Sota-aika kotirintaman näkövinkkelistä

Me kestämmme, jos kotirintama kestää
– ja me luotamme siihen, että se kestää.

Yllemerkitty iskulause on kenttäpostikortista, kotirintamalle ”sieltä jostain”. Asekuntoiset miehet oli kutsuttu ylimääräisiin kertausharjoituksiin 14.10.1939. Rantsilan miehet kokoontuivat Aleksanterin koulun pihalle, olin paikalla koska veljeni oli kutsuttujen joukossa, hän antoi pyöränsä ajettavakseni, jota korjaillen ja kumeja paikkaillen käytin sitten lähes 10 vuotta. Iltamareissulla piti kääriä joskus ravattikin kumirepeämän pitämiseksi. Kumipula jatkui vielä sodan jälkeenkin. Koulun pihassa komensi rivistöä Suojeluskunnan PP Väpäli H.J. Ojantakanen. Lotat olivat keittäneet hernerokan miehille lähtöruuaksi. Taloista oli komennettu hevosia kuskeineen ja miehiä nousi 2-3 kolakärkyä kohti, matka Ruukin asemalle alkoi. Olin 4:llä osastolla yläkoulussa, kun talvisota 30.11.1939 alkoi Koulua yritettiin

pitää iltakouluna pimennysverhoin takana, mutta kokeilu jäi 1 viikkoon, eihän lasten koulustapaluu onnistunut myöhään illalla. Koulu alkoi huhtikuun alusta ja jatkui kesäkuun lopulle. Koululla pidettiin ompeluiltoja, kylän naiset kutoivat ja ompelivat sotilaille paketteihin lämpöistä. Erääksi illaksi Op. Annikki Mattila oli väriliidulla kauniisti tekstannut lauseen taululle: ”Tääl ei kestä keho kansa, eikä viihdy vieras mies. Meistä vain on Suomi sorja, meille lämmin on sen lies”.

Kirkonkylään kaivettiin väestösuojia 4 kpl, olin 12 vuotiaana mukana kaivamassa: 1 kirkkotarhaan, 1 Simojoen elosuojan lähelle, 1 Koukkarin takapihalle, 1 Lottalan pihaan. Kirkolla käytiin pyhäisin kaatuneiden arkkuja katsomassa tapulissa, 2:sti jouduimme ilmahälytyksen aikaan väestösuojaan. Kirkonkellot ja triangeliraudat toimi hälytyksinä. Sankarihautauksia olimme seuraamassa, kunnialaukaukset kajahtelivat S.K.laisten kivääreistä. Uutisia kuunneltiin, radioita Porkanrannalla oli vain Viiltokoskella ja Juntusella.

Jatkosota on jo paremmin muistissa. Olin talkoissa kaivamassa sankarihautauksia, joka on hevosenkengän muotoinen. V. 1941 Uhtuan Pistojoella ja Kiestingin suunnalla oli väliaikaishauta kuumien kesän ja huonojen teiden takia – nämä haudattiin 6.12.1941 kotikirkkomaahan. Eero Toivon hautajaiset olivat Juntusella. Sotilaspastori Talasniemi oli niissä mukana, hän oli Uhtuan suunnan rintamapappi. Rantsilan miehistä muodostettiin 2 komppaniaa, kevyt os. 5. Toinen lähti Kuusamosta Kiestinkiin, toinen Suomussalmelta Uhtualle. Sen takia Rantsila menetti niin paljon miehiä, kun niitä oli niin paljon yksissä paikoin. Elokuun 7 päivänä kaatui Kis Kis kukkulalla 7 miestä. Rintamauutiset ja -kartat seurattiin tarkkaan päivälehdistä. Sotilaspoikatoiminta oli vilkasta. Sotaleskien maanviljelystalkoissa ja halonteossa oltiin usein. Tietenkin ammuttiin ja urheiltiin.

Elintarvikkeista, vaatteista ja öljystä oli puute. Ostokortit oli käytössä. Jonotus oli jokapäiväistä kansanhuollossa ja kaupoissa. Kansanhuollon johtajana Rantsilassa oli opettajani mies Eelis Mattila. Kenttäposti toimi rintaman ja kotirintaman välillä. Jos oli rintamamiehet lujilla ylivoimaa vastaan, ampumamateriaali ja ruuan puute riesana. Lujilla oli myös kotirintama, vielä hallavuodet verotti satoa. Viljan, heinän ja ruokatarpeiden takavarikointi armeijalle oli tavallista. Mustan pörssin kauppa ja trokaus, kulanssautukseen rehoitti. Piikkilangatkin käärittiin pellolta armeijan tarpeisiin. Kultasormuksia kerättiin, valtio antoi rautasormuksen tilalle. V. 1941 voitimme maaottelumarssin Ruotsia vastaan, merkki on tallella. Samoin mottikirves halonhakuusta valtioneuvoihin. Kun sota loppui ja Karjala ym. evakuoitiin ja rintamamiehet asutettiin, piti varojen mukaan maksaa omaisuuden luovutusvero. Porkanrannalla ainakin Juntunen ja Haapakoski maksoivat. Moni oli joutunut luovuttamaan isän, veljen, aviopuolison sekä moni terveydensä ja kotinsa. Kallis, mutta vapaa olet ISÄNMAA. Sodan oloissa kansainvälisen kaupan katkettua ja raaka-ainepulan vallitessa, jouduttiin ideoimaan ja miettimään kaikkien tarvikkeiden korvaamista jonkinlaisella korvikeaineella. Useille ihmisille elämän eliksiiriksi muodostunut kahvi korvattiin monenlaisilla raaka-aineilla. Kahvinkorvikkeessa oli vielä pieni osa kahvia, viljan yms. lisäksi. Kahvinvastike oli jo kokonaan vaille kahvinhajua. Sikuri oman puutarhan kasvutuote oli vanhastaan tunnettu kahvinvastike. Puolukan ym. luonnontuotteiden lehtiä paahdettiin teen vastikemauksi. Puuronkastikepusseja näki jopa koulululaisilla, se oli sakariinilla maustettua jotain marjoista kuivattua jauhetta, jota jälkiruoka-aineenakin käytettiin. Mutta puuta oli Suomessa ja sitä ideoitiin mitä mielikuvituksellisimpien tuotteiden valmistukseen. Suomalainen kekseliäisyys kukoisti. Sota-ajan ideoinnit tuottivat monia tarvikkeita, jotka palvelevat vielä tänäkin päivänä ihmiskuntaa kuten paperisäkki, joka hygieenisyydessäkin on moninverroin parempi edeltäjänsä ”Manilasäkki”. Koska Sisäl raa-

ka-aine oli ulkomaista, eikä sitä sota-aikana meillä ollut. Sisal-narut ja köydet korvattiin paperivalmisteilla. Keittiöserla, VC-,talouspaperit ja paperinenäliinat ovat sota-ajan keksintöä. Puukengät kehitettiin silloin, joita monissa ammateissa käytetään vieläkin työkenkinä. Jopa hevosen ja lehmänrehuksi valmistettiin selluloosaa. Silla oli myös aika yleinen puuteollisuustuote vaateteollisuudessa, jolla yritettiin korvata pumpulia ja osin silkkiäkin. Paperiköysi ja -narukin on tullut jossain määrin jatkokäyttöön. Monia muita tarvikkeita, joita tässä ei muistunut mieleen, korvattiin puulla ja paperilla. Muovi ja Nailonkausi on sittemmin syrjäyttänyt monia tarvikkeita ja rakennusaineita. Maitotölkit ja erilaisten nesteiden pakkauspurkit lienee kehitetty sitten sodan jälkeen. Maataloudessa elettiin sota-aikana vielä ennen opitua luontaistalouden aikaa. Puhdetöinä vanhat miehet tekivät (ja me nuoret opetettiin) astiat, pärevasut, ajopelit, työkalut ja monet muut taloustarvikkeet. Puuteollisuustuote terva oli iänikuinen kyllästysaine. Sotakorvausteollisuus kehitti suurin harppauksin metalliteollisuutta maassamme niinkuin muitakin vientiteollisuuteen kuuluvia teknillisiä asioita. Joten sotimisesta koitui näinollen jotain taloudellista hyötyäkin, vaikka aina sodat ovat enemmän tuhoa ja kärsimystä aikaansaaneet.

Ensio Rahko

Sotaveteraanin mietteitä

Olemme saaneet nauttia jo vuosikymmeniä kestäneestä rauhan ajasta. On selvää, että rauha on tärkeä asia ja sota suurimpia onnettomuuksia, mikä kansakuntaa voi kohdata.

Sotavuodet eivät ole unohtuneet. Talvisodan veteraanit voivat sen koettelemuksista kertoa. Itse nuorempaan ikäluokkaan kuuluvana osallistuin vasta jatkosotaan. Kansat kyllä voisivat elää sovussa, mutta läpi historian näkyy, että aina on noussut johtajia, jotka valtapyyteittensä tueksi saattavat kansat keskenään sotaan.

Vuonna 1989 tuli 50 vuotta talvisodan alkamisesta ja viestimissä puhuttiin ja kirjoitettiin paljon sen hengestä. Oli ihme, että pieni kansa säilytti itsenäisyytensä moninkertaisesti suurempaa vihollista vastaan. Ajattelen, että tuohon talvisodan henkeen ja ihmeeseen kuului koko kansan uhrimieli ja rintamalla peräänantamaton puolustustahto sekä usko oikeuden voittoon. Varmaan silloin lukemattomissa kodeissa kannettiin myös rukouksen käsivarsilla Jumalan puoleen rintamalla olevia läheisiä, että Hän heitä varjelisi ja Isänmaatamme suojelisi. Ja kyllä sieltä rintamaltakin varmaan nousi samanlaisia pyyntöjä Korkeimman puoleen.

Jumalan varjeluksessa kansamme säilytti itsenäisyyden, vaikka se vaatikin kipeää tekevät uhrin. Monen sotilaan elämänlanka katkesi liian varhain ja omaisten suru oli syvä.

Sama toistui kun jatkosota syttyi. Usein palautuu vielä näinkin pitkän ajan jälkeen rintamalla koettu mieleen. Siitä seuraa kiitollinen mieli rauhan ajasta, jota saamme viettää itsenäisenä kansakuntana. Erikoisesti viime vuosina on tiedotusvälineissä tullut esille kansojen sisäinen vapauden kaipuu. Suomessahan oikeudet ja vapaudet ovat itsestään selviä asioita, ne kuuluvat jokapäiväiseen elämään. Kiitoll-

lisina vapaasta isänmaasta nöyrällä mielellä muistamme niitä aseveljiä, joiden nuori elämä päättyi taisteluissa. Haluamme myös muistaa ja tukea sodassa vammautuneita, jotka joutuvat vaivaansa kantamaan läpi elämän.

Me sotaveteraanit olemme jo ikääntyvää sukupolvea. Meidän kohdalla vuodet ovat vierineet niin pitkälle, ettei viimeinen iltahuutokaan ole kaukana. Muistiini on jäänyt joskus sanonta: kyllä jälkeenjäävät toimeen tulee, kunhan lähtevällä eväät piisaa! Tähän toteamukseen sisältyy syvälinen sanoma ihmisen tärkeimmästä asiasta elämässä. Raamattuun kirjoitettu Jumalan sana muistuttaa valvomisesta siinä, että kuolemattoman sielun asiat ovat kunnossa, kun tulee siirto tästä elämästä. Kun ihminen parannuksen armon käsittäneenä saa omistaa Kristuksen sielunsa autuudeksi, niin asiat ovat silloin turvallisessa kädessä. Tämä Jumalan armo on jokaiselle ihmiselle evankeliumissa tarjolla.

Heikki Ojala

Kohti itää

Taisteluita tässä mainitsemattakin aseveljet muistavat, että vaikeaa oli itäänpäin menokin, kun sotaväki sielläkin oli estämässä. Aika pitkällehän sitä vanhan rajan yli päästiin. Monesti eri lohkoille siirryttiin. Ja sitten kun tulimme Syvärin alajuoksulle, Kuuttilahteen. Hyvähän sielläkin oli olla. Syvärin rannassa yöllä vartiossa, taaempana korsu, jossa asuttiin. Mutta siellä ollessa 21.4.1944, kohtasi vähemmän toivottu tapaus. Tästä, niin läheisestä, tutusta joukko-osastosta minulle tuli siirto JR 45, 7 komppaniaan. Pitkästi itään päin ja sitten kauas Syvärin taakse Jandbajoen varteen aseisiin. Nuorten miesten komppania, ainakin siinä minun ryhmässä olivat hyviä poikia. Jouduin olemaan ryhmän johtajana. Aika pimeitä olivat siellä kesäiset yöt. Näki, kun pienen joen toisella puolen käveli vartiomies ja minä tällä puolen. En puhutellut sitä, eikä toisetkaan vartiovuorollaan. Mutta sitten se oli kovaa sotaa, kun ne alkoivat meitä pois ajamaan. Olihan Tiltu jo aikaisemmin varoittanut että: ”Lähtekää hyvät pojat pois, teille tulee niin kiire, että ette kerkiä edestä pois.”

Monesti taistelussa komppanian kummankin sivun o’i meni viholliset, niin että pitkästi sai vetäytyä ennenkuin edes tasalle pääsi. Syvärin yli vetäännnyttiin pioneerien tekemää kapulasiltaa parijonossa. Tällä puolen muutamat miehet tyhjensivät muonavarastoa, luutnantti johtajana. Kysyivät, mitä porukkaa te olette? Sanoimme, JR 45:ttä. Sanoivat, ette te sitä ole, se on jo aikoja sitten tuhottu Syvärin takana. Vastasimme, että ei ole kokonaan tuhottu. Antoivat komppaniaan neljä sokeripakettia, minullekin kilon Sirkku-paketin. Panin sen kiertämään joukkueessa, vaan palauttivat sen puolillaan takaisin ja sanoivat, että sinulle se kuuluu. Voimalaitoksen tykönä taukoa pidettiin ja oli kova pommitus. Marssi jatkui, kuulin että silloin yhteen menoon marssitiin 70 km. Taisteltiin siihen asti, kun syyskuussa rauha tehtiin. Sain syyskuussa kuntoisuusloman, niitä tuli yksi joka joukkueeseen, ainakin meidän komppaniassa. Minut kotiutettiin 10.11.1944. Sitten muutinkin Rantsilaan, jossa oli puolisoni. Ostimme oman kodin, jossa edelleen asumme.

Kuvat kertovat

Kansalaissota

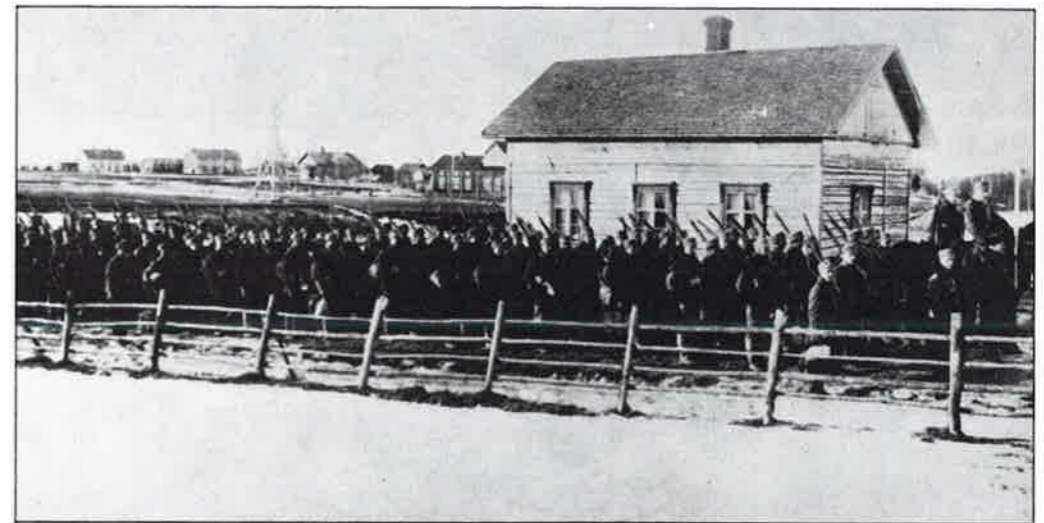
Rantsilan miehiä sotaharjoitusten lomassa. Kuva vuodelta 1918.

Vapaussodan nuoria vapaaehtoisia, jotka osallistuivat rintamajoukkoihin ja erilaisiin vartiointi-ym. tehtäviin. Vasemmalta: Urho Kihnula, Iikka Kylmänen, Heikki Tenhu, Heikki Niemelä ja Lauri Keränen.

Heikki Similä 17-vuotiaana harjoitusten lomassa kuvattuna v. 1918.

Valkoisten joukko-osasto lähdössä rintamalle. Rivistö kertoo koulutuksesta ja hyvästä sotilaallisesta johdosta.

Punaisten komppania kokoontuneina Porin lyseon pihalle rintamalle lähtöä varten.

Taistelut ovat päättyneet. Vammalan kauppala tuhon jäljiltä vuonna 1918.

Rantsilalainen Eemil Syrjä oikealla Tampereen sotasairaalassa. Hän haavoittui Lempäälässä 1918.

Tuskainen Talvisodan taival

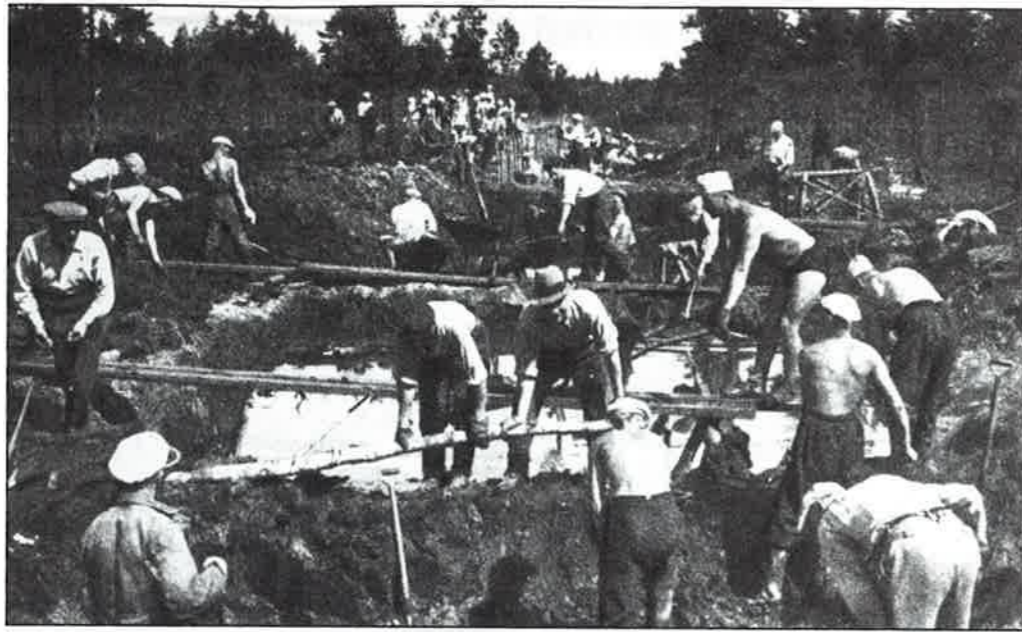

Paasikivi ja Tanner lähdössä Moskovaan 21.10.1939 viimeisiin rauhanneuvotteluihin.

Viipurin asemalla saateltiin neuvottelijat eläköönhuudoin Isänmaan asialle Moskovaan 1939.

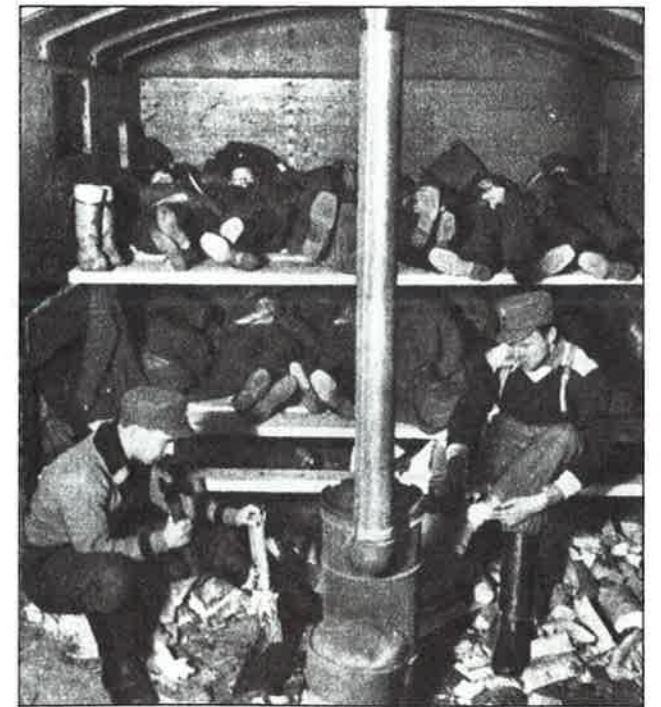
Vapaaehtoisia linnoitustöissä Karjalan kannaksella elokuussa 1939.

Vapaaehtoisten rakentamaa kiviestettä Karjalan kannaksella 1939.

Vapaaehtoinä autettiin paikallisia asukkaita maataloustöissä.

Reserviläisiä kutsuttiin palvelukseen syksyllä 1939.

Rantsilan Sipolankylän miehet kokoontuneina yhteiseen kuvaan ennen jatkosotaa. Vakavat ilmeet kertovat odotuksesta, mitä tulee?

Mainila kuvattuna Suomen puolelta. Tätä kylää Molotov väitti suomalaisen tykistön tulittaneen 26.11.1939. Asia ei kuitenkaan ollut niin, koska tykistön ilmoitettiin olevan niin kaukana, etteivät sen ammuksia voineet kantaa Mainilaan saakka.

Muonavarasto oli äkillisen sodan syttymisen vuoksi heikkoa, joten hyöty oli molempuolinen. Metsään harhaantuneita lehmiä ruokittiin ja lypsettiin.

Yhteydet kotiin saatiin vain kirjeiden välityksellä. Joulukirjeitä kirjoitetaan korsussa.

*Taipaleenjoella
käytiin talvisodan
ankarimmat
taistelut. Laajat
alueet olivat ns.
"kummitus-
metsinä".*

*Suomi kesti talvisodan
ankarat kuukaudet
urhoollisesti, mutta oli
pakko tyytyä tylyihin
rauhanehtoihin
ylivoiman edessä.*

Jatkosodan raskaat vuodet

*Viipurinlinnan tornissa liehuu
jälleen Suomen lippu
31.8.1941. Valtausparaati oli
samana päivänä.*

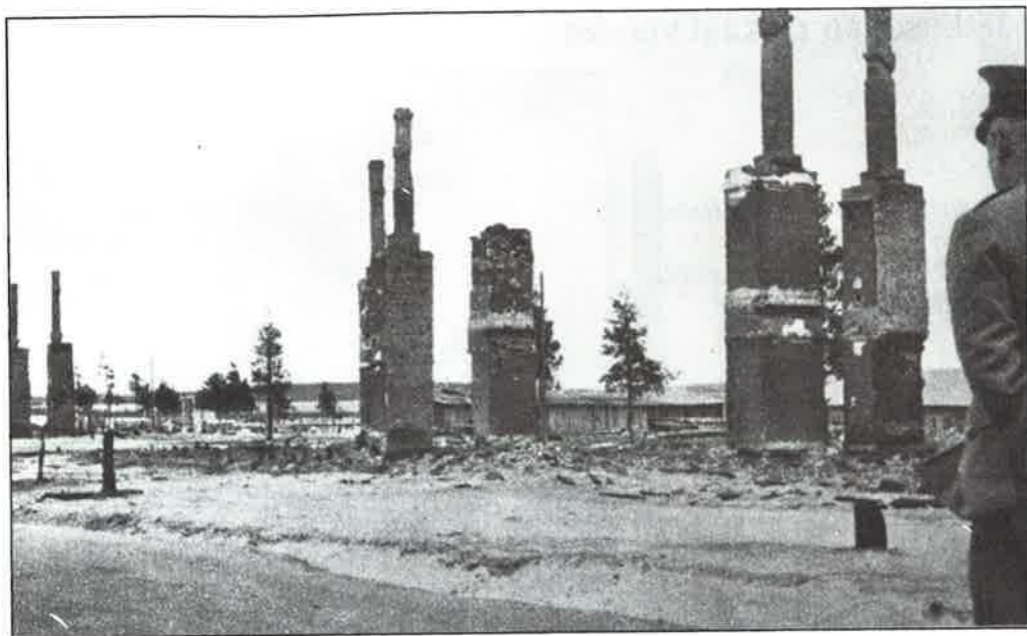

*"Nyt juur, täll hetkel
Hietasen poika astus
ulkomail", kun
valtakunnan raja
ylitettiin kesällä 1941.
Teksti: Väinö Linna:
tuntematon Sotilas.*

*Inossa vallatusta panssarijunasta saatua "Laartia" ja
vehnä jauhoja, joista paistettiin ohukaisia. Ne olivat
viimeiset letut ja sitten alkoi marssi Itä-Karjalaan.
Kuvan oikeassa laidassa Reino Kaurala Rantsilasta ja
Tapio Rautavaara.*

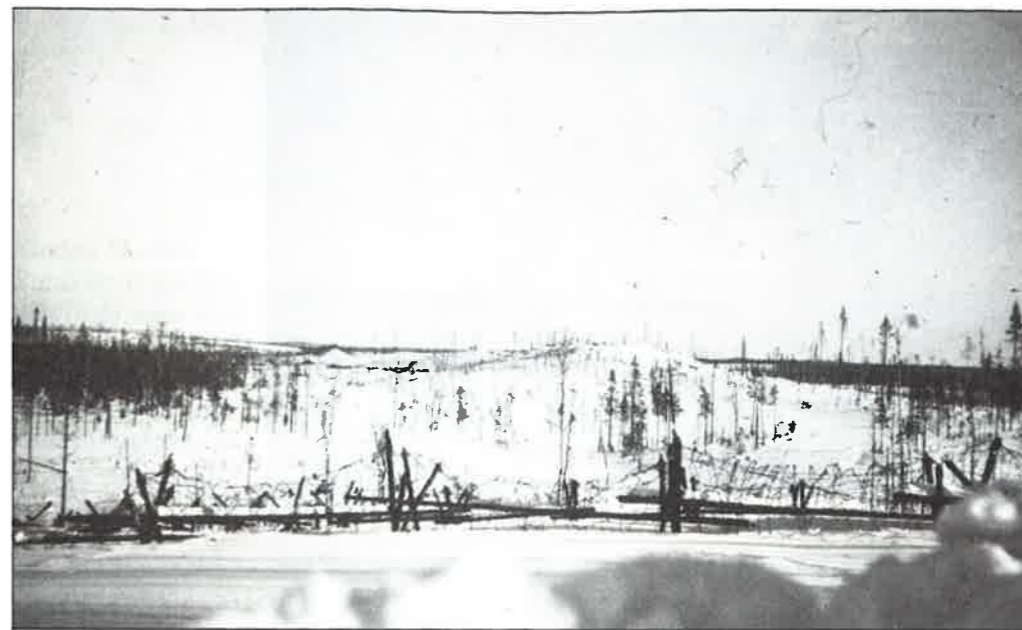

Hävitettyä Kiestinkiä, jonka suomalaiset valtasivat syksyllä 1941.

"Makkara" Uhtuan tien varrella. Vastapäätä vihollisen hallussa olevaa "Munaa" kesällä 1943.

Munakukkula, jossa myös moni Rantsilan mies kohtasi matkansa pään.

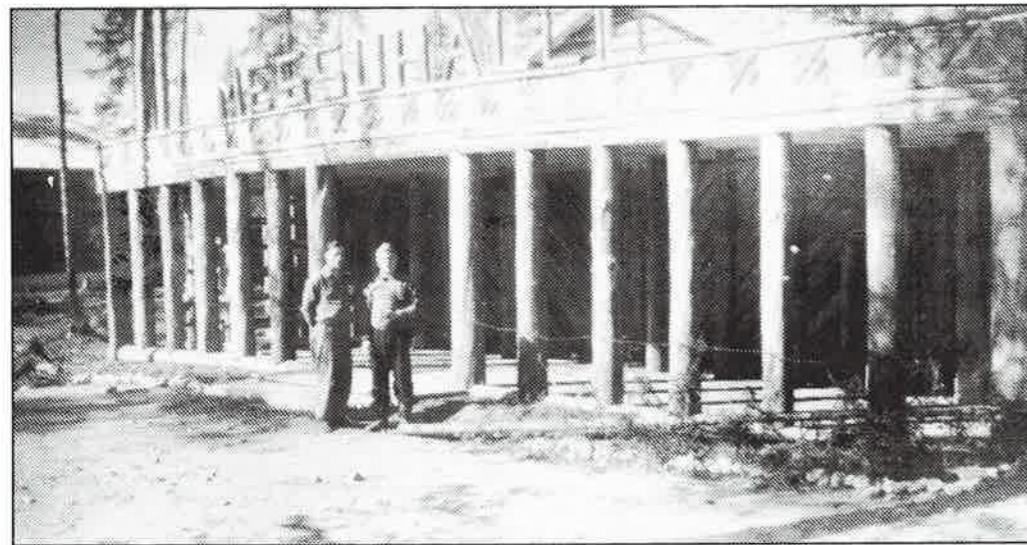

Kis-Kis-järven maastoa, jossa 9.8.1941 seitsemän rantsilalaisen miehen nuori elämä päättyi Isänmaata puolustaessa: Ojanaho Eino Iisakki, Toivo (Tuomela) Eero Olavi, Salonpää Leevi Tuomas, Sivukangas Urho Alfred, Isoviita Mauno Vilhelm, Häkkilä Yrjö Henrik, Nousiainen Juho Henrikki.

Lomalaisten kuljetusalus Ahven menossa Jyväskylästä Vuoniseen.

Uhtuan päätien varressa oli näyttävä Vienanhohngasta rakennettu "Messuhalli"-kantiini. Kuva kesäkuulta 1943.

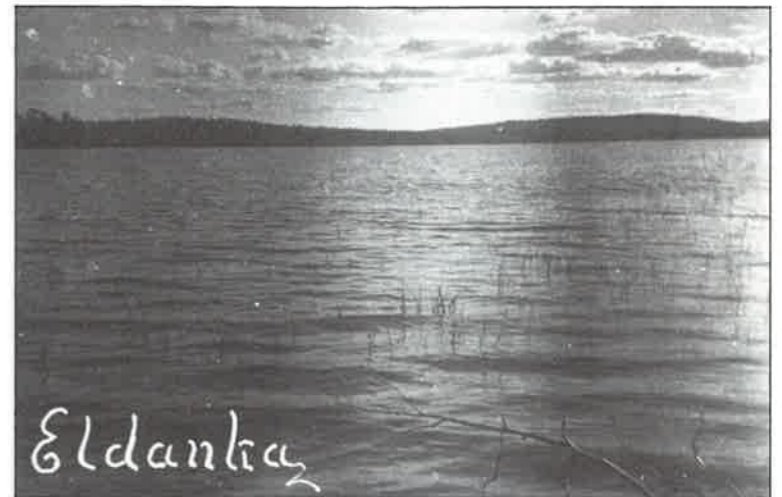

Elämän toivoa ei menetetty sodasta huolimatta. Yhteistä elämäntaivalta aloittelemassa Nokkoudenmäen Tyyne ja Eede.

Kustaa Mattila Rantsilasta ampui viholliskoneen alas konepistoolilla 10.7.1942 Uhtualla. Mattila kaatui Vuosalmella 21.7.1944.

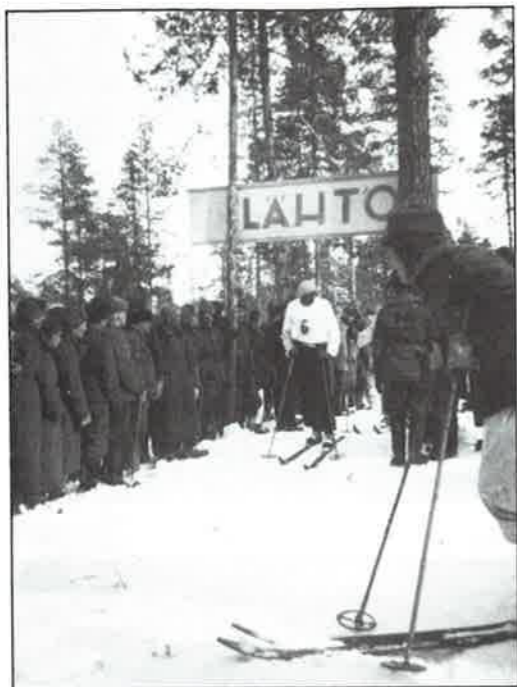
Eldankajärvi tuli tutuksi Rantsilan miehille, ei vain laulussa, mutta myös taistelukenttänä. Syksyn aamua 1943.

Sisäänlämpiävä sauna, joka tehtiin 6 tunnissa ja lämmitettiin välittömästi. Mukana oli Martti Kurikka Rantsilasta.

Aemasodan aikana jäi aikaa myös harrastuksille. Pidettiin mm. hiihtokilpailuja. Kuvassa Nestori Reinikka Eldankjärven maastossa lähtökilven alla.

Rantsilalaisen Johannes Tervon taidonnäyte, avotakka, sotilaslääkärinä toimineelle Skurnikille Uhtuan suunnalla.

Rantsilan miehiä yhteiskuvassa Uhtuan taistelujen lomassa.

Vanikka oli sotamiehen tärkein ravinto. Ilman kotirintaman vahvaa tukea ei miehet olisi kestäneet sodan ankaria koettelemuksia.

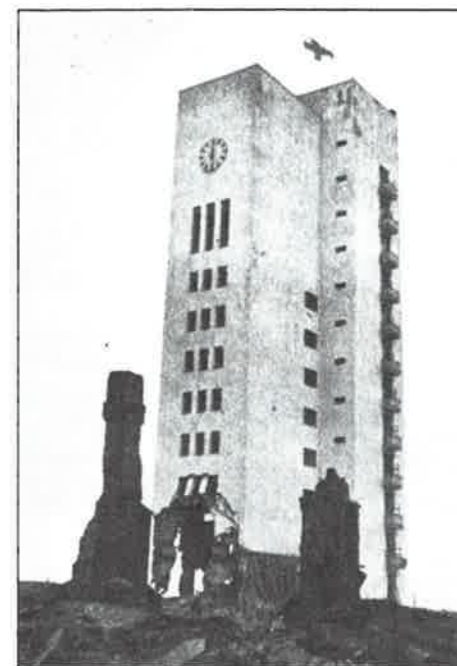
Väliaikainen suomalaisten sotilashautausmaa Uhtuan Pistojoella. Tähän hautausmaahan oli haudattu myös Rantsilan kaatuneita miehiä. Heidät siirrettiin talvisotaolosuhteissa kotikirkkomaahan siunattaviksi.

Tykit ovat vaienneet ja rauha tehty v. 1944. Raskas sotataival on päättynyt ja uupunut taistelijat saavat vihdoinkin vaaratonta lepoa ennen kotiin lähtöä omien rakkaistensa luokse.

Lapinsota – Aseveljistä vihollisiksi

Suomen oli välirauhansopimuksen mukaisesti riisuttava aseista ja luovutettava Neuvostoliitolle saksalaiset, jotka 15.9.1944 mennessä eivät olleet poistuneet maasta. Kun saksalaiset eivät Pohjois-Suomesta olisi mitenkään ehtineet määräajassa poistua, oli seurauksena uuden sodan puhkeaminen, Lapinsota.

Saksalaiset hävittivät melkein kaiken paetessaan Oulun korkeudelta Kilpisjärvelle. Kuvassamme Kemien kaupungintalo saksalaisten räjäyttämänä 10.10.1944.

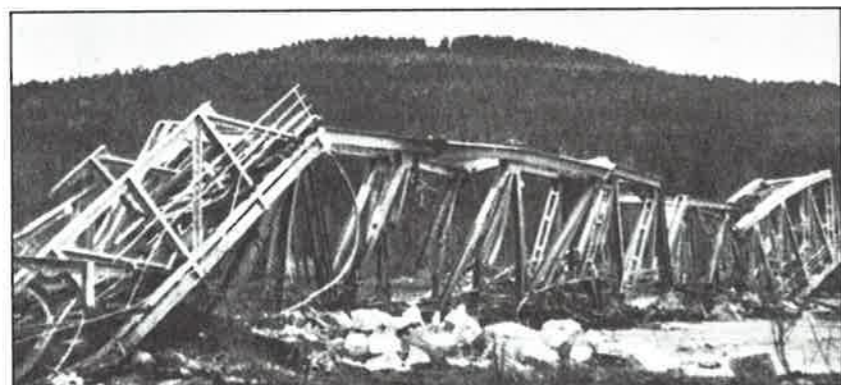

Suomalaiset ylittämässä Raumonjoen polkusiltaa myöten lokakuun alkupäivinä.

Suomalaisten eteneminen Oulun - Kemin rantamaantien suunnassa oli siltojen tuhouduttua hidasta ja hankalaa. Kuormasto ylittämässä Simojokea 6.10.1944.

Aavasaksan tuhottu rautatiesilta.

Tällaiselta näytti Rovaniemi lokakuun lopussa taistelujen jälkeen.

Tuhottu Ivalo saavutettiin 4.11.1944.

Norjan raja saavutettiin vasta 25. - 26.4.1945. Suomalaisten mieshukka saksalaisia vastaan oli 774 kaatunutta, 2904 haavoittunutta ja 262 kadonnutta. Lappi oli tullut perusteellisesti hävitetyksi.

Kaikkiaan 132 surusanomaviestiä vapaus-, talvi- ja jatkosodan aikana joutui seurakunnan kirkkoherra viemään Rantsilan koteihin.

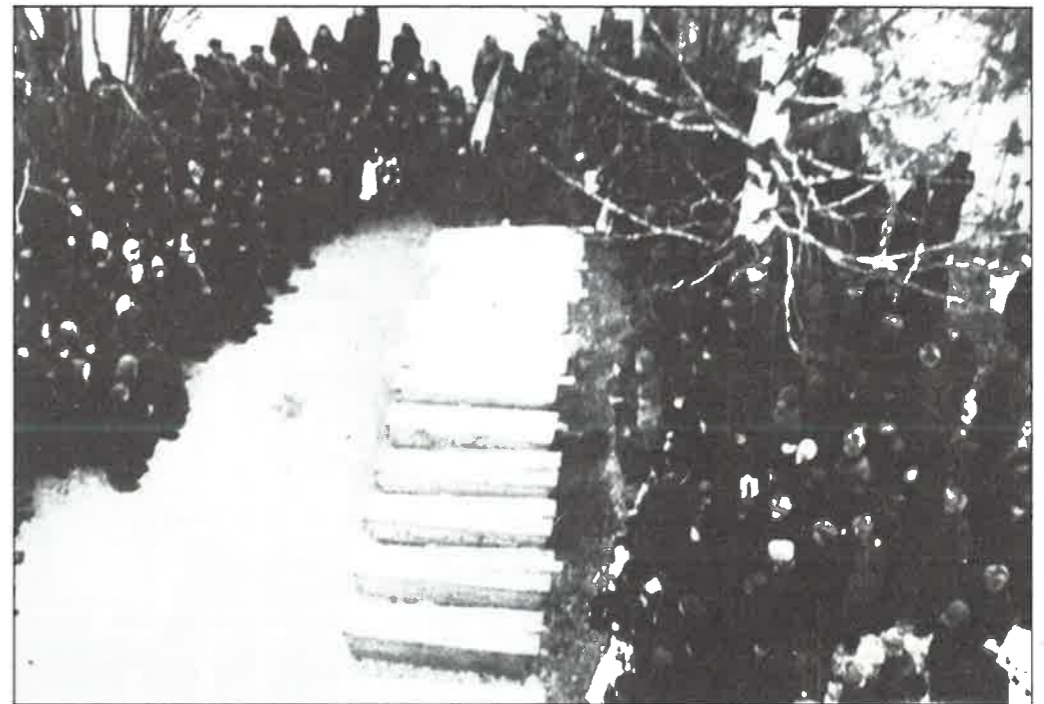
19.5.1940 siunattiin kentälle jääneet talvisodan Rantsilan sankarivainajat. Siunauksen toimitti kirkkoherra Veikko Pentikäinen.

Inkeri Martti ja Olavi Pussila vihittiin avioliittoon 28.6.1941 Larun talon pihassa Sipolankylässä. Vihkimisen toimitti kirkkoherra Veikko Pentikäinen.

Elokuun 24. päivänä oli Olavin sankarihautaus. Avioliitto kesti vain kaksi kuukautta.

Sota-ajan suurin surujuhla Rantsilassa. Joulukuun 6. päivänä 1941 siunattiin haudan lepoon yhdellä kertaa 14 sankarivainajaa. Joulukuun 28. päivänä samana vuonna siunattiin 12 sankarivainajaa.

*Kaarlo Kivelä ja Niilo Reinikka kaatuivat 20.8.1941 Kis-Kis-
linjan taisteluissa. He olivat tilapäisessä haudassa Pistojoella, josta
heidät siirrettiin kotipitäjän sankarihautaan 4.1.1942. Siunauksen
toimitti kirkkoherra Veikko Pentikäinen.*

*Tuttu näky sankarihaudalla.
Isän, Kusti Mattilan, sota on
päättynyt. Kummun äärellä
puoliso ja Reijo poika.*

*Kaatuneiden omaisia kun-
niakäynnillä sankarihau-
dalla 1942. Puhumassa
kirkkoherra Veikko Pentikäinen.*

Yrjö Jylhä

Äiti ja poika

*Sotakenttä vain koti suomalaisen,
suruvaippa vain puku Suomen naisen -
niin ollut on ennen ja niin on taas,
niin, poikani, säilyi sun synnyinmaas.
Meni multa jo poikaa kaksi,
sinä jäit emos ainoaksi.*

*Sait sinäkin arpes jo taisteluista;
on veljet haudattu, äitiäs muista
ja säästä henkeäs, huimapää,
minun turvakseni jo tänne jää.
Sinä kyllin jo sotia taisit,
jää, poikani, jäädä kun saisit.*

*Ei, äitini, luokses en jäädä saata,
niin kauan kuin sota sortaa maata,
niin kauan kuin mua varrotaan
tulilinjoiille, veljesrintamaan.
Kaks veljeä jos sota veikin,
tuhat jäi, ja he kestävät leikin.*

*Ole siunattu, poikani ainokainen,
ole tuntosi käskylle kuuliainen.
Sinut synnytin kivulla maailmaan,
tähän maahan, kaikista kauneimpaan,
sinut opastin urhojen teille,
sinut luovutan ilolla heille.*

*Jään yksin ja sankareitani palvon,
ja jos itken teitä, kun öitäni valvon,
kevätkasteen lailla ne kyneleet
yli maamme silloin on langenneet.
Mene, poikani, huomaa Herran -
me kaikki, me tapaamme kerran.*

Tussipiirros Mariitta Karpakka

Rantsilan Sotaveteraanit r.y:n sihteeri
Raimo Karpakka

Rantsilan Sotaveteraanien toimintaa

Pyydettyä kirjoitan havaintoja ja historiaa Rantsilan Sotaveteraanien toiminnasta. Tämä sisältää myös havaintoja ja tunteita, joita olen kokenut. Minä, joka olen syntynyt sodan aikana, jolla ei ole omakohtaisia muistoja sodasta. Tuntemukseni olen varhaisnuoruudessa kokenut lähinnä isäni kautta ja myöhemmin toimiesani Rantsilan Sotaveteraanien sihteerinä. Koin sotien jälkeen kouluikäisenä, että veteraanit usein välttelivät keskusteluja sodan tapahtumista meille nuoremmille. Tämän ymmärrän hyvin nyt vartuttuani ja saatuani lisää tietoja tuon ajan tapahtumista ja niistä monista kärsimyksistä, jota kansakunta ja yksittäiset ihmiset saivat kokea. Sota kaikkine kokemuksineen ei voi olla vaikuttamatta vahvimman ihmisen tuntoihin. Aika onneksi arpeuttaa haavoja. Ajallisen etäisyyden jälkeen on helpompi tarkastella tapahtumia.

Rantsilan Sotaveteraanien perustava kokous pidettiin 5. kesäkuuta 1966 ja yhdistysrekisteriin se merkittiin 12.10.1966. Yhdistyksen ensimmäisessä hallituksessa olivat veteraanit: Pj. Arvo Taskila, Iikka Kajula, Yrjö Ylitalo, Eino Rantapelkonen, Iikka Heikkilä, Väinö Syrjänen, Pekka Rabinä ja sihteerinä ja taloudenhoitajana Johan Lampela.

Maahamme oli jo muutamia vuosia aiemmin perustettu veteraaniyhdistyksiä, mutta tuona aikana ei ollut itsestään selvyys, että kuulutaan Sotaveteraaneihin. Oli olemassa syitä, jotka jakoivat veteraanit Rintamamiehiin ja Sotaveteraaneihin. On selvää näin jälkiviisaana todeta, että pienten paikkakuntien onni oli se, että päädyttiin yhteen järjestöön, Rantsilassa se oli Rantsilan Sotaveteraanit r.y.

Tuo edellämainittu hallitus toimikin varsin vilkkaasti muutamia vuosia, mutta toiminta hiipui yhdistyksen silloisen puheenjohtajan, Arvo Taskilan siirryttyä ajasta ikuisuuteen. Yhdistys ei saanut tuolloin yrityksistä huolimatta uutta puheenjohtajaa.

Huolimatta siitä, että toimittiin ilman puheenjohtajaa, se ei merkinnyt sitä, että mitään ei olisi tapahtunut. Rantsilaan alettiin puuhata Veteraanitaloa, josta tulikin paikkakunnan väestön huomioiden mittava. Talo toi tervetulleeseen helpotuksen kunnan asuntotilanteeseen ja helpotti ikääntyvän väestön siirtymistä lähemmäs keskustan palveluja. Tässä yhteydessä on esilletuotava erityisesti sihteeri ja taloudenhoitaja Johan Lampela.

Tämän jälkeen yhdistyksen toiminta oli varsin vähäistä aina heinäkuun 7. päivään 1983. Tuolloin pidettiin yhdistyksen kokous, jossa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Lauri Rahikainen, joka toimii tätä kirjoitettaessa edelleen yhdistyksen puheenjohtajana, ja muiksi hallituksen jäseniksi Antti Keränen, Vesa Tenhunen, Jaakko Aalto, Sulo Lehto, Arttu Rahko, Erkki Rahikainen, Alpo Tainijoki ja Johan

Lampela, Tämä hallitus valitsi sihteeriksi ja taloudenhoitajaksi Soini Peltosen. Tämän hallituksen voidaan katsoa "uudestisyntyneen" Rantsilan Sotaveteraanit r.y:n.

Rantsilan sotaveteraanit sai oman lipun, joka juhlallisesti vihittiin käyttöön 20.5.1984. Vihkimisen suoritti rovasti Pentti Kopperoinen. Tätä lippua ovat Rantsilan veteraanit kantaneet kunniakkaasti monissa tilaisuuksissa, liittojuhlissa ja muissa tapahtumissa. Tämä lippu on veteraanien rinnalla tehnyt kunniaa sankarivainajille lukemattomia kertoja. Se on samalla muistuttanut meille nuoremmille veteraanien suuresta työstä isänmaamme itsenäisyyden säilyttämiseksi.

Toiminta jatkuu edelleen vilkkaana huolimatta siitä, että jäsenistön keski-ikä on varsin korkea. Sivustaseuraajan on ihailen huomioitava se yhteenkuluvuus, joka veteraanien keskuudessa on aistittavissa, huolimatta siitä, että lähtökohdat ovat hyvin erilaiset ja jopa maailmankatsomuskin aktiivivaikeina on ollut hyvin erilainen.

Veteraanien hyvänä tapana on ollut tammenlehvää kantavien merkkipäivän muistaminen.

Meitä nuorempia erityisesti sävähdyttää se tapa, jolla veteraanit niin lämpimästi osoittavat kunnioitusta rajan taakse siirtyville veteraaneille.

Rantsilan Sotaveteraanit ovat jo pari vuosikymmentä harrastaneet laulua ja lukemattomat ovat ne tilaisuudet, joissa veteraanit ovat kuulijoitaan viihdyttäneet, milloin iloisin ja reippain sota-ajan sävelin. Tarvittaessa ohjelmistossa on ollut isänmaallisia lauluja tai hartaita säveliä. Useat tilaisuudet ovat päättyneet joko ohjelmiston mukaisesti tai yleisön toivomuksesta lauluun Veteraanin iltahuuto. Tuon laulun sanat ovat erittäin puhuttelevat, laulu on muutoinkin kaunis, mutta erityisellä hartaudella sitä kuunnellaan omien veteraanien laulamana.

Rantsilan sotaveteraanit toimivat hyvin kiinteässä yhteistyössä kunnan kanssa muun muassa Rantsilapäivien järjestämisessä. Veteraanien osuutena on ollut järjestää vastanteon SM-kilpailut, jolla säilytetään vastanteon perinnettä. Veteraanit toimivat myös kiinteässä yhteistyössä seurakunnan kanssa. Kaikkalainen yhteistyö on kantanut hedelmää niin, että eri yhteisöt ja liikelaitokset kuin yksityisetkin ihmiset suhtautuvat lämmöllä järjestöön, sen jäseniin ja toimintaan.

Veteraanien rinnalla 26.2.1967 perustettu naisjärjestö toimii vilkkaasti. Tosin tässäkin toiminnassa oli oma hiljaiskautensa, mutta tällä hetkellä toiminta on rakentavaa ja tuloksellista, joka näkyy varsinkin yhteisissä tilaisuuksissa.

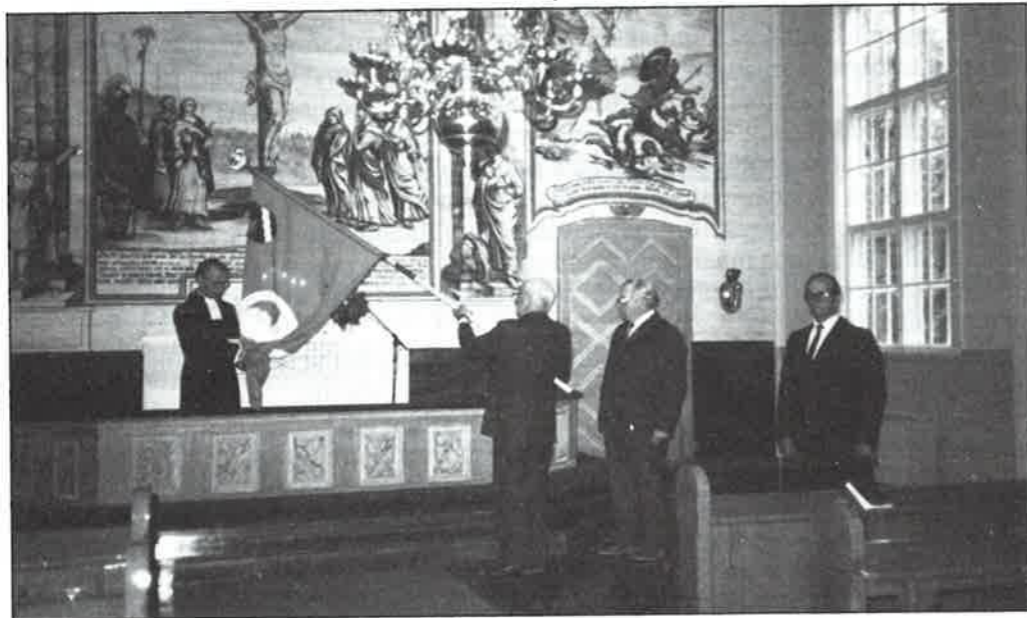
Aika tekee tehtävänsä kuitenkin veteraanien joukossa. Keski-ikä on varsin korkea ja joukko vähenee vuosi vuodelta. Oli erittäin arvokasta, että veteraanit ryhtyivät kokoamaan tätä kirjaa, jossa tiedot Rantsilan miehistä säilyy tuleville sukupolville ja jota meidän, tätä päivää elävien on hauskaa ja hyödyllistä tutkia.

Tämä kirja oli hyödyllistä saada nyt, sillä tuonempana ilman veteraaneja ja heidän tietojaan se olisi lähes mahdoton tehtävä. Monet ovat kiitettävällä tavalla olleet avuksi kirjan kokoamisessa, mutta ylitse muiden meidän on oltava kiitollisia Olli Pajanderille.

Tämä kirja on omalta osaltaan muistuttamassa meitä veteraanien työstä. Usein kuulen myös korvissani Veteraanin iltahuudon sanat: Hoivatkaa, kohta poissa on veljet, muistakaa, heille kallis oll'maa. Kertokaa lasten lapsille lauluin, himmetä ei muistot koskaan saa.

Rantsilan sotaveteraanien toiminnan vuosikymmen kuvina

Toiminta alkoi lipun vihkimisellä 20.5.1984 Rantsilan kirkossa. Vihkimisen toimitti rovasti Pentti Kopperoinen.

Erilainen talkootoiminta on elävöittänyt jo ikääntyneitä veljiämme. Mainittakoon kirkkoamme tehdyt ja asennetut hattunaulat penkkien selkänojiin, josta kuvamme. Mukana olimme myös Vanhankirkon puiston aidan rakentamisessa ja monessa muussa puuhassa.

Toivo Kurolan valmistama ja lahjoittama kaunis "könniläinen" arvottavaksi tämän kirjan hyväksi. Tuottokin oli komea, lähes 14 000 markkaa.

Kaukaisin vieraamme 25-vuotisjuhlassamme oli naapurimaastamme Virossa. Hän toi terveiset veljeskansaltamme ja esitti myös virolaista runoutta.

Juhlimme komeasti 25-vuotiasta toimintaamme 22.9.1991. Juhlissa muistettiin mukana pitkään toiminnassa olleita sisaria ja veljiä ansiomerkeillä.

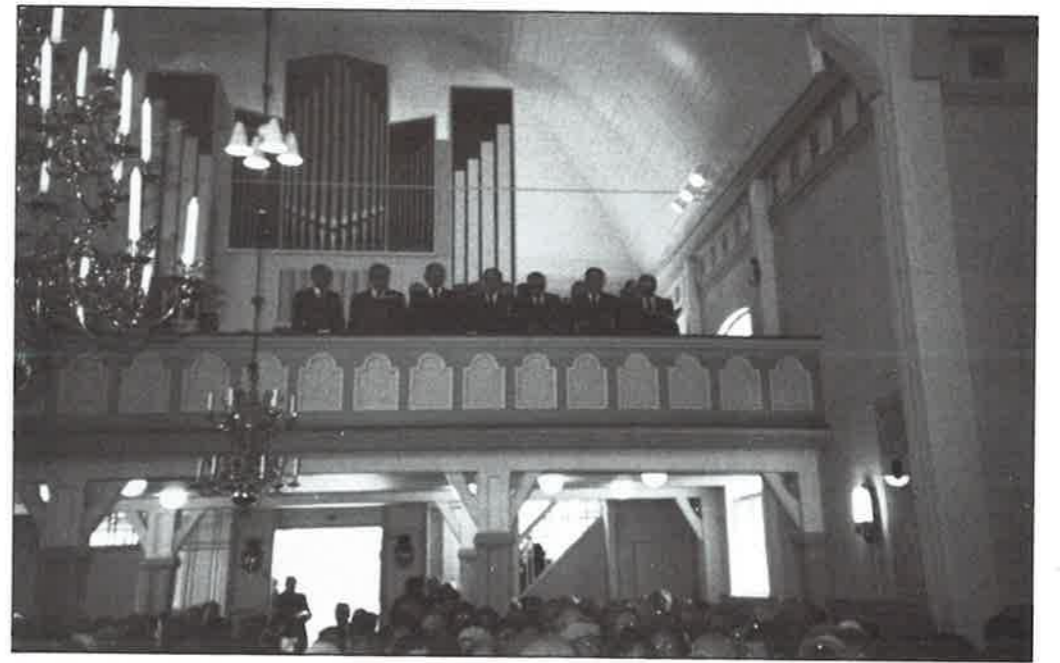
Yksi rakkaimpia harrastuksiamme on kuorolaulutoiminta. Rahikaisen Eero on uskollinen säestäjämmä hanurillaan niin juhlissa kuin yhteisissä lauluilloissammekin.

Kuoromme esiintymässä Paavolan seurakuntatalolla vietetyssä Ruukin, Siikajoen ja Rantsilan pitäjien yhteisessä Kansallisen Veteraanipäivän juhlassa.

Lauluohjelmistoomme kuuluu runsaasti myöskin hengellistä musiikkia. Monet ovat ne erilaiset kirkolliset tilaisuudet, joissa olemme mukana. Johtajanamme toimii silloin seurakuntamme kanttori.

Täältä kauniin kirkkomme lehteriltä kajahtaa niin Veteraanin Iltahuuto kuin kiitosvirsikin rakkaalle ja vapaalle Isänmaallemme.

Kanttori Eeva Varoselle lauloimme Vilppolan avarassa ja vanhaa kulttuuria vaalivassa pirtissä hänen 50-vuotisjuhlassa. Monet ovat ne "synttärät", joissa myöskin laulumme kuunnellaan.

Eipä ole Rantsilan kaunis kirkko koskaan aikaisemmin täytynyt niin ääriään myöten kuin 16.9.1990, jolloin vietimme maakunnallista kirkkopyhää. Kaikki mukanaolleet eivät sopineetkaan avaraan kirkkoomme.

Tälle pyhälle paikalle kokoonnumme kunnioittamaan Sankarivainajiemme muistoa.

Kerran vuodessa pidämme vuosikokouksemme, jossa tarkastelemme menneitä ja suunnittelemme tulevaa.

Miellyttävää ja antoisaa on ollut osallistua aina Sotaveteraanien Valtakunnallisille Liittojuhlille. Kuva Lahden Liittojuhlilta, lippumme kantajana puh.joht. Lauri Rahikainen.

Aseveli, matkasi on päättynyt. Isänmaa, jonka vapautta olit puolustamassa, ottaa Sinut syliinsä. Aseveljet kunnioittavat muistoasi laskemalla tämän havuseppeleen sinivalkoisin värein arkullesi. Kaikkivaltias siunatkoon työsi ja suokoon Sinulle iankaikkisen rauhan. Sotaveteraani Simo Reijosen siunaustilaisuus 1.2.1992.

San. ja säv. Kamarineuvos
Kalervo Hämäläinen

Veteraanin iltahuuto

Rannalle himmeän lahden,
aurinko laskenut on.
Kutsu jo soi iltahuudon,
taakka jo laskettu on.
Taattoa muista sa silloin,
askel jo uupunut on,
lapset ja lastemme lapset,
teidän nyt vuoronne on.

Hoivatkaa, kohta poissa on veljet,
muistakaa, heille kallis oll' maa.
Kertokaa lasten lapsille lauluin,
himmettä ei muistot koskaan saa.

Hymni soi holvissa hiljaa,
tummana kaipuuta soi.
Aika on korjannut viljaa,
sarka jo kynnetty on.

Ammoin me marssimme kahden,
tulta löi taivas ja maa.
Rannoilta Äänisen lahden,
kelle nyt kertoa saa.

Hoivatkaa, kohta poissa on veljet,
muistakaa, heille kallis oll' maa.
Kertokaa lasten lapsille lauluin,
himmettä ei muistot koskaan saa.

Laineissa Laatokan mahti,
kahlita kenkään ei voi.
Veljet sen rantoja vahti,
konsa on koittava koi.
Ylväänä Karjalan heimo,
tuskansa kantanut on.
Maa-äiti suojaansa sulkee,
vartia poissa jo on.

Hoivatkaa, kohta poissa on veljet,
muistakaa, heille kallis oll' maa.
Kertokaa lasten lapsille lauluin,
himmettä ei muistot koskaan saa.

Rantsilan, Ruukin ja Siikajoen yhteisessä Kansallisen Veteraanipäivän juhlassa Rantsilan sankarihaudalla 27.4.1994

Tänä kahdeksantena valtakunnallisena sotaveteraanipäivänä, seisomme tässä sankarihaudan äärellä tekemässä kunniaa niille miehille, jotka kaikkensa antaneina lepäävät vapauttamansa ja rakastamansa isänmaan mullassa. Harvoin olen yhtä selvästi, kuin tällä hautausmaalla tajunnut, että sotilaan hauta ei oikeastaan koskaan ole synkkä. Vaikeat ja kammottavat taistelut heidän kohdaltaan olivat kuolinhetkellään päättyneet. Sotilaan hauta on rauhan tyyssija. Kun ajattelemme sitä, että viime maailmansodan jälkeen, joka käytiin pääosiltaan Euroopassa, ei maailmassa ole ollut montakaan rauhan päivää. Jossain aina tapellaan. Parasta aikaakin käydään maailmassa lähes kolmeakymmentä sotaa. Kun seuraamme sähköisistä viestimistä päivittäin niiden hirveyttä ja raakuutta, voimme kyllä yksimielisesti todeta, että me saamme vaalia näitä sankarihautoja rauhan tyyssijoina.

Me emme halua laajentaa näitä sotilashautoja, me emme halua uusia ilmapommitusten uhreja ja tuhoja. Me emme halua uutta sotaveteraanisukupolvea, vaikka te olettekin meille varsin mieluista väkeä.

Talvisodan kovina päivinä osoitti kansa yksimielisyytensä, puolustaessaan maata ylivoimaista vihollista vastaan. Jatkosodalla tahdottiin korjata talvisodan vääryys ja Lapinsodalla vapautua vieraista joukoista ja lunastaa rauhan ehdot. Taistelu ase kädessä on niin yksilön, kun kansakunnankin äärimmäinen keino vihamiestä vastaan silloin, kun laki, moraalit ja oikeustunto eivät riitä. He olivat nuoria silloin, tulevaisuus edessä, jota ei tullut. Elämä katkesi tulevaisuuden portilla, elämän odotuksen päivänä. He olivat sotilaita, jotka lähtivät, kun liikekannallepanokäskeytuotiin. Saapuivat valkeissa arkuissa silvottuina sodan uhreina ja laskettiin tähän kotikirkkomaan multaan kunnialaukausten saattelemina. Sodan raskaitten päivien ja öitten kärsimykset, niitten tuska, kuolema ja raakuus, puhutelkoon ihmiskuntaa kaikkina aikoina.

Niin kauan, kuin suomalainen kieli, kulttuuri ja elämäntapa täällä elää, niin kauan eläköön sankarivainajien muisto ja kunnioitus. Meidän jälkeemmekin tulevat sukupolvet mitatkoon isänmaan rakkautensa, vapautensa ja suomalaisuutensa arvon näiden sankarivainajien ja -omaisten, sotainvaliidien ja sotaveteraanien niistä maksamaan hintaan verraten.

Edesmennyt kulttuuripiispa Eino Sormunen kirjoitti 1950 luvulla, että pitäjäläisten sivistystaso mitataan, miten kirkko ja hautausmaa on hoidettu. Tämä lause on miettimisen arvoinen. Kirkkoon ja hautausmaahan sisältyy sukupolvien työn vaaliminen. Jokainen sukupolvi on jättänyt pitäjään oman aikansa kulttuuria, sukupolvet toisensa jälkeen rakentavat menneiden sukupolvien perustalle, jos näin ei tapahdu, syntyy katkos, joka voi olla arvaamaton ja tuhoisa. Vain historiaa kunnioittaen osaamme elää nykyaikaa ja luoda katseemme tulevaisuuteen.

Tämän sankarihaudan vieressä seisoo Rantsilan 200-vuotias kirkko. Se on kauris sisältä ja päältä. Tämä on arvokkaimpia puukirkkoja maassamme. Siitä me Rantiset olemme vähän syystäkin ylpeitä. Tähän kirkkoon on teilläkin hyvät vieramme tilaisuus tutustua.

Kun te sotaveteraanit luotte muistojen kultaamat mietteet jo ajan patinoinnin himmentämien vuosikymmenten taakse, arvioitte niitä saavutuksia ja silloin tehtyjä kansamme kohtalon ratkaisuja ja mietitte miten olisi käynyt, ellei olisi käynyt, niinkuin kävi. Olen varma siitä, että tulos on tämä: Muuta vaihtoehtoa ei päättäjillä silloin ollut valittavana. Me olemme nähneet monien muiden kansojen ja valtioiden kulkeman tien tuottaman vielä huonomman tuloksen. Nyt, kun lähes joka pitäjässä tehdään veteraanimatrikkeleita, mikä tehtävä olisi ollut helpompi hoitaa 30-40 vuotta aikaisemmin, mutta hyvä näinkin. Kun olen pienessä määrin ollut tässä työssä mukana, on minulle tullut entistä selvemmäksi se asia miten pieni Suomi kesti ne vaikeat vuodet. Ja miten sen miehet ja naiset jaksoivat vuodesta toiseen puolustaa koteja ja isänmaata ja miten sen kotirintama kesti. "Me kestäimme, jos kotirintama kestää ja me luotamme siihen, että se kestää" kuului iskulause kenttäpostikortissa, rintamalta kotiin.

Sotaveteraanikirja on tärkeä ja arvokas muisto jälkipolvillekin siitä, mitä se sukupolvi on joutunut kärsimään ja kestäämään, jonka nuorukais- ja miehuusajalle sodan kirous sattui.

Tämän päivän hyvinvointi-Suomessa on toisenlaiset ongelmat, meillä taistellaan ylituotannon ja suurtyöttömyyden kourissa. Tämän päivän työttömyysluvut eivät kovin ratkaisevasti tule enää pienenemään, koska tietokone teknologia on vallannut suurteollisuuden enimmäkseen työpaikat. Mikä on tulevaisuutemme, jos, ja kun liitymme Euroopan Unionin jäsenyyteen, ovat kysymyksiä, joihin me jokainen odotamme ratkaisua.

Sotaveteraanien keski-ikä on jo varsin korkea. Vuosittain yhä useamman kohdalla soi viimeinen iltahuuto, -suokoon korkein, että teidän harvenevien rivien saattossa ja kun viimeisenkin veteraanin kohdalla iltahuuto kajahtaa, Teille jäisi usko ja luottamus, että Teidän oma isänmaa olisi ihanteidenne mukaisessa varmassa hoidossa - Jumala isänmaata varjelkoon.

Laura Vappu Pussila

Runo Suomen Itsenäisyyden 75-vuotisjuhlaan Rantsilassa 6.12.1992

Juhlavuotenasia Suomi synnyinmaa
tahdomme Sinulle sydämen syvyydestä onnea toivottaa
ja rukoilla Korkeimman suojaan,
ettei Hän meitä koskaan vaaroihin heitä,
näin tekivät myös esi-isämme
ennen meitä.

Monet vaiheet vaikeatkin kokenut on maamme
ja sen kansa.
Jättää saanut rauhan toimet,
myöskin rakkaat kotitanhuansa,
silti aina oikeuden vahvaan voimaan
uskonut on vaiheissansa.

Vuosikymmenten takaa, sodan usvien yöstä
nousee ylevä muisto, velvoittava,
se kertoo nykypolville suuresta sankariryöstä
-ja mitkä on lunnaat, ken syvimmin synnyinmaatansa rakastaa.

Sankarivainajat - muistollenne hiljentyneenä
käymme Jumalan puistoon,
äärelle valkoisten sankariristien,
jossa ikihongat valvoo vartiassa kuiskien:
tämä maa, jossa seisot, on pyhää, veriuhrien ostettua
siunattua multaa.
Nuo monet kummut, jotka edessäsi näät,
kätkee Isänmaamme puhtainta kultaa.

Sotiemme invalidit, veteraanit;
ei koskaan jalo päivätyönne unhoon jäädä saa,
vaan muistuttakoon nyt ja aina
kun paljon vaatii teiltä pyhät arvot,
vapautemme oman maan.
Verkkaan käy jo askeleenne - vuodet painaa,
vain sodan vammat nuortuu vuotten myötä.
Nyt vuoro toisten on - turvaa, hoivaa antaa
ja kiitosmielin vaalia ja arvostaa teidän suurta työtä.

Uskon vahva kilpi, toivo Jumalaan,
nuo uljaat Suomen miehet silloin lähti,
niin paljon hätää, eron tuskaa nähtiin,
kun saivat käskyn käydä - tuntemattomaan.

Siksi, oi siksi kuunnelkaa,
miten vapauden hymni Suomen luonnossa
kaikkialla soi.
Katsokaa,
miten siniristolippumme uljaana hulmuta voi,
joka solulla tuntekaa - tämä maa on vapaa.

Ikiaikojen Jumala, siunaa ja varjele isäimme maa,
anna voimaa voimastasi,
rauhan ja oikeuden toimin
tätä hyvää maatamme asustaa.

Nuorten puheenvuoroja Sankarivainajien muistolle ja Sotaveteraaneille

Poliisikoululainen Heikki Porkka

Sotaveteraanien Maakunnallinen kirkkopyhä Rantsilassa 16.9.1990

Heikki Porkka

Viettäessämme tänään maakunnallista Sotaveteraanien kirkkopyhää täällä Rantsilassa, haluaa nykynuoriso yhdessä Suomen kansan kanssa pysähtyä kunnioittamaan Teidän taistelua tämän maan puolesta.

Te olette turvanneet meille vapauden ja itsenäisyyden, olette yhdessä jälkipolvien kanssa rakentaneet tämän maan, Te olette auttaneet hädän- ja puuteenalaiset veljenne monesti ahtaan paikan yli. Olette rohkeasti ja uljaasti kantaneet siniristolippua, sille kuuluvan arvon mukaisesti.

Viime sotiemme onnettomuus ja kurimus sattui Teidän ikäluokkanne kohdalle, mutta turhaan Te ette taistelleet, sillä meillä on korkea elintaso ja täällä on hyvä asua ja tämän toteutumisessa Teillä on ollut ratkaiseva osuus ja merkitys.

Mitä sana Isänmaa merkitsee nykynuorelle? Se merkitsee koulutusmahdollisuuksia, turvallisuutta ja hyvinvointia. Se merkitsee myös vapautta tehdä työtä, kehittää, varjella ja viljellä sitä maata, jonka te sotaveteraanit olette miekalla ja verellä vapauttaneet. Meillä on maailman kuuluja taiteilijoita, säveltäjiä, kirjailijoita ja monia muita taiteen har-

rastajia, minkä vuoksi tätä maata kannattaa puolustaa. Meidän upseerimme, poliitikkomme, tiede- ja talouselämämme johtomiehet ovat palvelleet YK:n korkeimmilla paikoilla. Sen takia tätä maata kannattaa puolustaa. Suomalainen teollisuus, sekä eri alojen tuotteet ovat maailmalla tunnustettua huippuluokkaa. Suomen luonto, sen tuhannet järvet ja tunturit edustavat Suomi-kuvaa parhaimmillaan.

Olen kuullut sotaveteraanin lausuman: että rauha on sellainen asia josta ei puhuta koskaan liikaa. Asevelvollisille opetetaan, että tätä maata on puolustettava ennen muuta rauhanomaisin keinoin. Se on rauhansopimustemme mukaista oikeaa isänmaallisuutta, välttyäksemme jatkossa kohtaamiltamme kansallisilta onnettomuuksilta. Meillä on täällä maailmankolkka, jossa on hyvä asua, täällä ei ole rotusyrjintää, eikä terroristimafiaa, ei maanjäristyksiä. Enkä usko, että viimeaikaiset nuorisoliikehdinnäkään tulevat yleistymään. Sotaveteraanit, suokoon Korkein, että vanhoilla vuosillanne, ennen viimeistä iltahuutoa, Teillä olisi nykynuorisoon, kanssaihmissen ja yhteiskunnan ymmärtämys.

Rantsilan Sotaveteraanien 25-vuotisjuhla Rantsilassa 22.9.1991

Juuso Kopperoinen

Hyvät Sotaveteraanit, Hyvä juhlayleisö!
Sotaveteraaneista ja heidän asemastaan nyky Suomessa on hyvin monenlaisia käsityksiä. Tässä nuorten puhevuorossa minulla on mahdollisuus esittää omia näkökulmia asenteestani veteraaneihin.

Kotipaikkani veteraanit merkitsevät minulle paljon. Heidän kertomukset ovat luoneet yhteyden elävään historiaan. Henkilökohtaiset kokemukset kansamme kärsimyksistä ovat pysähdyttäneet ajattelemaan mitä vapaa ja Itsenäinen Suomi todella merkitsee.

Ajatus Suomen kansan asemasta on ollut erityisen huomion kohteena nyt, kun Baltian maat ovat itsenäistymässä ja vapautumassa sorron alta. Sodissaan Suomi, silloin pieni kansa, taisteli henkensä edestä valtavaa vihollista vastaan. Suomi

saavutti itsenäisyyden ja kaiken aikaa jatkunut kehitys on nostanut maamme maailman huippuvaltioiden joukkoon. Veteraanien ansiosta tämä kehitys on ollut mahdollista. Nykyisten sukupolvien tehtävänä on turvata tämän kehityksen jatkaminen ja monipuolistaminen.

Suomessa puhutaan lamasta. Lähes jokainen ennuste lupaa meille entistä synkempiä taloudellisia näkymiä. Mistä tämä tilanne johtuu? Onko se huonon valtiontalouden hoidon seurausta vai voisiko syytä etsiä esimerkiksi väestön ikäjakamasta. Painopiste sijaitsee melko korkealla eli vanhemmat ikäluokat ovat suurempia kuin nuorempien ikäluokat. Tästä aiheutuu se, että työssäkäyvä väestö auttaa entistä suurempien väestöryhmien toimeentulon turvaamisessa. Valitettavasti myös veteraanien avustustoimintaan on lamalla omat vaikutuksensa.

Veteraanien omat järjestöt ovat vireällä toiminnallaan osoittaneet, ettei kaikkea tarvitse saada valmiina. Omien järjestöjen kautta annettu avustus ja tukitoiminta tavoittaa varmasti suurimman avun tarvitsijan. Myös yhteisten asioiden hoitaminen on helpompaa, kun yritetään yhdessä vaikuttaa toisten mielipiteisiin. Näissä järjestöissä veteraanien välille muodostuu hyvä yhteishenki. Erilaisten tilaisuuksien avulla on erittäin hyvä mahdollisuus levittää tietoa myös nuoremmille sukupolville siitä, miten isämme ja isoisämme ovat taistelleet. Myös naisten toiminta on ollut ja tulee olemaan erittäin merkittävää veteraanien keskuudessa.

Lopuksi toivotan Teille Rantsilan Sotaveteraanit hyvää ja virikkeellistä toimintaa tästä eteenkinpäin!

Puhe sankarihaudalla Rantsilapäivillä 18.07.1993

Kunnioitetut kotiseutumme Sotaveteraanit, Arvoisa Rantsilapäivien juhlayleisö.

Minulla on ilo ja kunnia olla pitämässä puhetta, tällä minulle muistorikkaalla paikalla, Ranttisten sankarihaudalla.

Mielessäni palaan takaisin aikoihin, jolloin alasteen oppilaana taapersin Junttilan Helmin, Salorannan Kristiinan tai Pöytäarin Tapanin perässä koulun päättäjäkirkkoon. Suvivirsi jo mielessä soiden, ja kesälaitumille pääsyä odottaen, kohtasin joka vuosi, matkallani kirkkomaan poikki, tämän patsaan. Risti, jonka edessä äiti, lapsi vierellään.

Silloin se oli pikkupojalle vain kaunis patsas, ja tieto kotiseutumme sankarihaudasta. Vuosien mitaan tuo tieto karttui, ja tämä paikka sai aivan uudelleen sisällön ja merkityksen. Kasvoi velvollisuus-

dentunto ja kiitollisuus menneitä sukupolvia kohtaan.

Kotiseutumme sankarivainajat, tuhansien muiden joukossa, joutuivat lunastamaan sotilasvalansa viimeiseen saakka. Heidän ja sotiemme veteraanien ansiosta siniristilippumme liehuu tänäänkin itsenäisen ja vapaan Suomen merkiksi.

Puolustusvoimat on täyttänyt tänä vuonna 75 vuotta. Sen kehitys on ollut pitkäjänteistä, vaikeittenkin kriisien kautta edennyttä taivalta. Tie on ollut kunnias. Menneitten polvien työlle kunniaa tehden, me pyrimme nytkin kehittämään puolustusvoimia ennen luodulle pohjalle, ja siten parhaan kykymme mukaan toteuttamaan, nyt ja tulevaisuudessa, puolustusvoimien tunnuslausetta: " Puolustusvoimat -sinunkin turvanasi."

Toimikunnan puheenvuoro

Vuoden 1991 Rantsilan Sotaveteraanien vuosikokouksessa virisi keskustelu oman veteraanimatrikkelin mahdollisesta painatuksesta. Ajatus kypsyi kokoukseen, joka pidettiin tammikuussa 1992. Tässä kokouksessa valittiin 2 toimikuntaa viemään asiaa eteenpäin. Ensimmäiseen ja laajempaan toimikuntaan valittiin useampia puuhamiehiä joka kylältä. Heidän tehtäväkseen tuli henkilötietojen keräys valokuvineen. Toiseen suppeampaan toimikuntaan valittiin 8 jäsentä, joiden tehtäväksi jäi saattaa matrikkeli painatuskuntoon.

Kirjan ensimmäiseen osaan päätettiin ottaa mukaan sotien sankarivainajat, vapaussoturit, talvi- ja jatkosodan veteraanit ja lotat, jotka sotien syttyessä ovat asuneet Rantsilassa ja sellaiset veteraanit, jotka ovat elämäntyönsä tehneet täällä. Kirjan toinen osa sisältäisi kirjoitukset, historiikit, muistelmat, sekä valokuva-aineiston, joita päätettiin pyytää ensisijaisesti entisiltä ja nykyisiltä rantsilalaisilta.

Toimikunta aloitti tehtävänsä välittömästi henkilötietojen keräyksellä, joka olikin suuri urakka. Toimikunnalle ovat apua antaneet monet yksityiset henkilöt sekä kunta ja seurakunta. Erityisesti vapaussoturien selvittelyssä on avustanut veteraanivelji Yrjö Ensio, josta hänelle suuret kiitoksemme.

Nyt olemme saaneet työmme päätökseen ja Rantsilan Veteraanikirja on valmis. Tiedämme, ettei kirjamme ole täydellinen ja pyydämme anteeksi mahdollisia virheitä ja poisjäämisiä. Kirjamme henkii kuitenkin kaikilta osin rakkautta Isänmaatamme ja kotiseutuamme kohtaan. Kirjan tekijät ovat osoittaneet vilpitöntä halua saada aikaan jälkipolville teos osoitukseksi sankarivainajien ja veteraanien uhrivalmiudesta.

Kiitämme lämpimästi kaikkia lahjoittajia, kirjoittajia, kirjamme kuvittajaa, henkilötietojen kerääjiä ja -antajia sekä kaikkia työssä mukana olleita henkilöitä ja yhteisöjä. Teidän tukenne ja myötävaikutuksenne ansiosta kirjamme on vihdoinkin valmiina kädessänne.

Toimikunnan puolesta

Olli Pajander

Matrikkelihankettamme ovat lahjoituksin tukeneet seuraavat, joille tahdomme lausua parhaimmat kiitoksemme:

Rantsilan kalastuskunta
Mankilan kalastuskunta
Sipolan kalastuskunta
Rantsilan Osuusmeijeri
Rantsilan Osuuspankki
Rantsilan kunta
Rantsilan Seurakunta
Lions Club Rantsila-Temmes
Revon Sähkö Oy
Kansanedustaja Tellervo Renko

Toimikunta: Väinö Porkka, Urho Vares, Kaarlo Linna, Jaakko Häkkilä, Lauri Rahikainen, Olli Pajander, Eeva Keränen ja Erkki Anttila.

Laajempi toimikunta, jonka tehtävänä oli kerätä henkilötiedot kuvineen: Väinö Porkka, Urho Vares, Väinö Mikkola, Pauli Lumiaho, Niilo Välijärvi, Tauno Fält, Martti Kurikka, Kaarlo Linna, Väinö Punkeri, Johan Tervo, Hannes Laatikainen, Heikki Ojala, Jaakko Häkkilä, Erkki Anttila, Niilo Våghals, Veikko Riikola, Lauri Rahikainen, Olli Pajander, Eeva Keränen, Heimo Kari ja Johan Lampela.

Sisällysluettelo

Lukijalle, Olli Pajander	3
Tervehdys Rantsilan veteraanimatrikkeliin, Tellervo Renko	4
Oulaisten sotilastoimiston tervehdys, Majuri PJ Wirta	6
Rantsilan kunnan tervehdys, Aimo Lehmikangas.....	7
Rantsilan seurakunnan tervehdys, Pentti Kopperoinen.....	8
Vapaus- ja talvisodan sankarivainajat	11
Oi kallis Suomenmaa, Heikki Klemetti	16
Jatko- ja Lapinsodan sankarivainajat	17
Vapaussoturit	33
Talvi-, Jatko- ja Lapinsodan veteraanit	41
Sillanpään marssilaulu, F E Sillanpää	42
Lotat ja rintamanaiset	119
– Lottien kultaiset sanat, Reino Lehväslaiho	119
– Tuntematon Lotta, Matti Pajula.....	130
1926 syntyneet	131
Painoaikana tulleet veteraanitiedot.....	136
Suomen sodat 1939–1945, Pekka Honka.....	137
– Talvisota 1939–1940	137
– II Suomen ja Neuvostoliiton sota 1941–1944 (Jatkosota)	140
– III sota saksalaisia vastaan Pohjois-Suomessa 1944–1945	
Suursaaren taistelu 15.9.1944	149
Ruotsin ja Venäjän välinen sota Suomesta päättyi Rantsilassa 20.11.1808.	151
Suojeluskunnan toiminnasta Rantsilassa, Väinö Porkka.....	152
Lottalupaus	158
Lotta-Svärd Rantsilassa, Aino Äijälän muistiinpanoista	
koonnut Väinö Porkka.....	158
Kaivo, Yrjö Jylhä	163
Historiikki Sotainvalidien Veljesliiton Rantsilan osasto r.y:n	
toiminnasta 1942–1992, Annikki Huikari.....	164
Rantsilan sotainvalidit ry naisjaoston 40	
juhlaan kirjoitettu historiikki, Aino Härkönen	168
Sotainvalidikodin muistelmia, Tellervo Renko	171
Sodassa Rantsilasta Raatevaaraan, Hannes Leinonen.....	174
Kenttäposti	180
Esko ja Pentti Heikkilän kirjeet.....	180
Lauri Linnan kirjeet.....	181
Heikki Alikajalan kirjeet	182
Alli Ylitalon kirje	184
Aino Äijälän kirje.....	184
Isä tuli kotiin, Juha Yrjänä Pentikänen.....	187
Sotilaan tuntolevy ja kristityn tuntolevy, Veikko Pentikäinen	193
Käsi-kädessä, Laura Koskela	195
Sota-aika pikkupojan näkökulmasta, Väinö Simojoki	196
Vihollisen poika, Matti Pajula.....	199
Suomen kansan vaiheita varjosta valoon, Tauno Kesti	203
Sota-ajan tapahtumia muistellessa, Teuvo Partala	205
Siellä jossakin, Yrjö Jylhä.....	208

Yö Kivennavan kirkossa, Väinö Mikkola.....	209
Eräs kaukopartioreissu, Jaakko Aalto	210
Partio-reissu, Kaarlo Aho.....	213
Aavepartiot, Yrjö Jylhä	214
Tietoja vapaussoturi, kanttori Iisakki Koskesta, Sakari Saari	216
Valpon vankina, Aino Kytömäki.....	216
Iisak Kosken kirje Janne Simojolle	219
Katajainen kansa, Samuli Kiljo	220
Ajatuksia jääkäreistä, karjalaisuudesta ja sotaveteraaneista,	
Juhani Sillanpää	222
Kunniää sankarivainajille, Helmi Junttila	225
Sotavangin haastattelu, Väinö Porkka.....	226
Olavi Alikoski, Äänisen rannoilta Suomen maastajuoksumestariksi,	
Väinö Porkka.....	227
Kotirintamanaisen muisteluksia, Sylvi Räsänen	228
Sota-aika kotirintaman näkövinkkelistä, Väinö Porkka.....	230
Sotaveteraanin mietteitä, Ensio Rahko.....	232
Kohti itää, Heikki Ojala	233
Kuvat kertovat	234
– Kansalaissota	234
– Tuskainen Talvisodan taival	237
– Jatkosodan raskaat vuodet.....	243
– Lapinsota – Aseveljistä vihollisiksi	251
Äiti ja poika, Yrjö Jylhä	257
Rantsilan Sotaveteraanien toimintaa, Raimo Karpakka	258
Rantsilan Sotaveteraanien toiminnan vuosikymmen kuvina	260
Veteraanien iltahuuto, Kalervo Hämäläinen.....	267
Rantsilan, Ruukin ja Siikajoen yhteisessä Kansallisen Veteraanipäivän	
juhlassa Rantsilan sankarihaudalla 27.4.1994, Väinö Porkka.....	268
Runo Suomen Itsenäisyyden 75-vuotisjuhlaan	
Rantsilassa 6.12.1992, Laura Vappu Pussila.....	269
Nuorten puheenvuoroja eri tilaisuuksissa	
Sotaveteraanien Maakunnallinen kirkkopyhä Rantsilassa	
16.9.1990, Heikki Porkka.....	271
Rantsilan Sotaveteraanien 25-vuotisjuhla Rantsilassa	
22.9.1991, Juuso Kopperoinen.....	272
Puhe sankarihaudalla Rantsilapäivillä 18.7.1993,	
Mikko Kemiläinen	273
Toimikunnan puheenvuoro, Olli Pajander	274

Liite matrikkeliteokseen
KODIN USKONNON JA
ISÄNMAAN PUOLESTA

Lukijalle

Laatiessamme matrikkeliteosta KODIN, USKONNON JA ISÄNMAAN PUOLESTA pyrimme tekemään mahdollisimman tarkkaa työtä, matrikkeli-toimikuntaanhan kuului jäseniä pitäjämme joka kylältä, yhteensä yli 20. Tästä huolimatta on poisjäämisiä tapahtunut, joten matrikkeli-toimikunta on katsonut velvollisuudekseen veteraanikirjan täydentämisen. Tämä vihkonen on tarkoitettu kirjaan liitettäväksi täydennysosaksi.

Matrikkeli-toimikunta pyytää lukijoiltaan anteeksi, että kirjan lisäosan laatiminen tuli tarpeelliseksi, mutta toivoo, että nyt kaikki ne veteraanit ja lotat olisivat tulleet huomioduksi, joiden mukanaoloa tässä kirjassa he itse tai heidän omaisensa eivät ole kieltäneet.

Toimikunta toivoo, että kirjamme kertoisi jälkipolville siitä arvokkaasta työstä, jonka sodanaikainen sukupolvi on tehnyt kotiseutumme ja isänmaamme hyväksi.

Rantsilassa 15 päivänä syyskuuta 1995

Matrikkeli-toimikunta

VAPAUSSODAN VETERAANIT

Ahola Antti, maanviljelijä, s. 1.10.1893 Piippola, k. 19.4.1935 Rantsila. Pso: Emmi. Taistelut: Oulu ja Lempäälä. Sotamies.

Ohmero Einari, työmies, s. 25.7.1901, k. 1.8.1974 Rantsila. Pso: I Maija ja II Martta. Lapset: Ritva -37. Taistelut: Lempäälä Tampere. Sotamies.

Naamanka Magnus, maanviljelijä, s. 27.11.1896 Pudasjärvi, k. 13.7.1967 Rantsila. Pso: Kerttu o.s. Ylitalo. Lapset: Erkki -27, Martti -39. Taistelut: Lempäälä, Kolikkoinmäki Viipuri. Ali-kersantti.

Peltomaa Heikki, sekatyömies, s. 21.11.1891 Piippola, k. 1960 Rantsila. Taistelut: Kuolajärvi, Salla, Tunt-sajoki. Sotamies.

Oivalluksen siunaus

*Nyt eletään onnemme aikaa
tääl kotona isien maas.
On takana sodat ja myrskyt
jo mennehet unhoittaa voi.
Nyt iloitaan tänään ja tässä,
kun vapaus säilynyt on.
Pois pelot ja orjuuden ikeet
vuos' satoja kestänehet.*

*On yhteistä kaikille meille
tää elomme turvallisuus.
Ja aina sen kestävä soisi,
ja tuoda vain paremmaksi.
Ei rauhaa vain mikään se korvaa,
niin kallis ja arvokas on.
Kun yhdessä elää me saamme,
tääl rakkaassa isien maas.*

*On ihmeiden ihme se meille,
kun kansana säilyä sai.
Näin oivaltaen tehtävän uuden
luoda maailmaa liennytykseen.
Nyt ylistäkää naapuri suurin
tai työmme näin siunauksen
jo puhaltaa vapauden tuulet
maiden kansoja, eheytymään.*

*On rauhassa elomme voima,
sen kokeneet olemmehan.
On turvannut ponnistus työmme
nyt kestävä luottamuksen.
Ja rauhassa elää me voimme,
se uskoa huomiseen luo.
Ja tänään on kiitoksen päivä,
siihen kaikkihan yhtyä voi.*

Tyyne Punkeri

TALVI- JA JATKOSODAN VETERAANIT

Anttila Arvi Aapraham, maanviljelijä, s. 28.2.1904 Rantsila, k. 6.6.1989 Rantsila. Pso: Olga Loviisa o.s. Kärenlampi. Lapset: Onni Matias ja Irja. Taistelut: Uhtuan suunnan taistelut ym. Sotamies.

Anttila Samppa, työmies, s. Rantsila, k. 1960 Rantsila. Pso: Aino. Taistelut: Uhtuan suunnan taistelut. Sotamies.

Hiltunen Pauli Matias, työmies, s. 1.4.1921 Rantsila, k. 6.9.1966 Simo. Lapset: yksi poika. Taistelut: Lutton suunnan taistelut, Lapin sota. Sotamies.

Kangas Rauni Aapraham, maanviljelijä, s. 1.11.1908 Rantsila, k. 14.1.1995 Rantsila. Pso: Anna o.s. Kamula. Lapset: Hilikka -35, Reijo -37, Rauno -39, Mauno -41, Tuomo -44, Pirkko -45, Eero -47, Sirkka -48, Tapio -50, Pasi -51, Vesa -53, Riitta -54. Taistelut: Summan taistelut ja Lapin sota. Haavoittui Sohjanassa 1941. Korpraali.

Koukkari Janne, rakennusurakoitsija, s. 4.7.1899 Rantsila, k. 26.5.1946 Rantsila. Pso: Emmi o.s. Junden. Lapset: Kauko -27, Enni -28. Taistelut: Uhtuan suunta, Esik.väepeli. Väepeli.

Maikkola Iisakki, maanviljelijä, s. 2.4.1907 Rantsila, k. 5.8.1970 Rantsila. Pso: Aura Maria, o.s. Taskinen. Lapset: Jouko, Jaakko, Anna-Liisa, Marjatta, Sisko, Helvi, Kauko, Tuomo, Aimo, Sirkka. Taistelut: Kananaisten, Kiestingin ja Louhen taistelut. Jääkäri.

Mäläskä Lauri Henrik, pienviljelijä, s. 10.8.1897 Rantsila, k. 28.10.1979 Rantsila. Pso: Anna Alina o.s. Kuorilehto. Lapset: Toivo -25, Teuvo -28, Taisto -30, Aino -33, Taavi -36, Tauno -39, Heimo -42. Taistelut: Kev.os. Kuhmo, Kiestinki. Korpraali. Haav. 10 % inval.

Mäläskä Toivo Henrik, rak.työmies, s. 25.6.1925 Rantsila. Pso: Jenni Maria o.s. Hinkula. Lapset: Sirpa Helena, Mirja Hannele, Eero Juhani, Veli Pekka. Taistelut: Tuuloksen mähinnousu 1944, Lapin sota. Sotamies.

Pelkonen Martti Henrik, maanviljelijä, s. 20.11.1925 Rantsila, k. 9.5.1989 Rantsila. Pso: Irja o.s. Anttila. Lapset: Mauno -55, Matti -57, Martta -61, Marja -67. Taistelut: Karjalan kannas, Viipuri. Matruusi.

Rantapelkonen Pentti Jaakko, kirvesmies, s. 2.9.1922 Rantsila. Pso: Eila Inkeri o.s. Viitanen. Lapset: Jorma -47, Aila -51, Teuvo -53, Seija -54, Helvi -57. Taistelut: Karhumäki, Stalinin kanava, Syväri, Kannas -44. Korpraali, Laagus jääkäri.

Rantapelkonen Sulo Arvid, kirvesmies, autoilija, s. 26.3.1916 Paavola. Pso: Aino. Lapset: Jouko, Kauko, Oiva, Eila, Pirkko. Taistelut: Talvisodan aikana Karjalan kannaksella. Jatkosota Uhtuan suunta ja Lapin sota. Korpraali.

Rantapelkonen Tauno Kalevi, autonkuljettaja, maanviljelijä, s. 5.5.1922 Rantsila, k. 13.6.1991 Muhos. Pso: Hilma o.s. Kärkkäinen. Lapset: Tuula -52, Liisa -53, Pirjo -55, Mirja -57, Anne -62, Juha -63, Sirpa -65. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunta ja Lapin sota. Korpraali.

Reinikka Nestori Johannes, maanviljelijä, s. 12.1.1912 Rantsila, kaatunut 15.12.1942 Kuuttijärvi. Pso: Impi o.s. Koirikivi. Lapset: Sirkka -35, Sanni -37. Taistelut: Uhtuan suunta. Ylikersantti.

Ristolainen Väinö, s. 23.6.1906 Jaakkima. Pso: Hilja, o.s. Lappalainen. Lapset: Raili -38, Reino -36. Taistelut: Kannaksen taistelut. Sotamies.

Tainijoki Olli Akseli Johannes, työmies, s. 8.9.1925 Rantsila, k. 4.8.1960 Rantsila. Taistelut: Karjalan kannas ja Lapin sota. Sotamies.

Tuomaala Kalle Abram, maanviljelijä, s. 13.1.1904 Rantsila, k. 27.2.1982 Rantsila. Pso: Saima Kustaava o.s. Savaloja. Lapset: Bertta, Eero, Terttu, Irja, Einari, Reijo, Kaler-vo, Ritva, Markku, Ar-

ja, Raili. Taistelut: Kiestingin, Kananais-ten, Sohjanan ja Louhen taistelut. Sotamies.

Taskinen Väinö Adolf, pienviljelijä, s. 27.9.1897 Rantsila, k. 23.1.1959 Rantsila. Pso: Maria Sofia o.s. Vähä. Lapset: Tauno -26, Rauha -30, Oiva -32, Matti -33, Vappu -36, Salme -39. Taiste-

lut: Karjalan kannas, jatkosota Uhtuan suunta ja Karjalan kannas. Sotamies.

LOTAT

Hämäläinen Helli Alviina o.s. Madetoja, emäntä, s. 5.10.1918 Paavola. Pso: Pentti. Lapset: Anni, Elsa, Mikko, Liisa ja Leo. Muonitus, puhelinpäivystys ja ilmavartiointi. Tehtävät Paavolassa ja Ruukissa.

Huotari Helga Maria o.s. Wiio, emäntä, s. 15.1.1912 Pulkkila, k. Vaala 26.10.1992. Pso: Väinö. Lapset: Väinö, Veikko, Vilho, Ahti, Aino. Ilmavalvontaym. lottatehtävät Rantsilassa.

Junnonaho Kirsti Katarina o.s. Kylmänen, s. 23.3.1926 Rantsila. Lapset: Reijo -47, Riitta -49, Marja -55. Muonitus- ja siivoustöissä talvi- ja jatkosodan aikana Rantsilassa.

Kesti Lea Mirjami o.s. Kangas, rouva, s. 6.6.1922 Rantsila. Pso: Anton. Lapset: 3. Muonitus- ja i.v. lottana Rantsilassa.

Ketola Elsa, myymälänhoitaja, s. 13.6.1917 Rantsila. Pso: Jussi. Lapset: Heikki ja Elina. Rantsilan ilmavalvonta- ja muonitustehtävät talvisodan aikana. Jatkosodassa 1941-42 Sallan rintamalla. Rintamalotta.

Vähäsaari Eeva Hedvig, s. 10.6.1921 Piippola. Muonitus- ja i.v. lottana Rantsilassa.

Koponen Helga o.s. Minkkinen, rouva, s. 23.5.1913 Rantsila, k. 1995. Pso: Immo. Lapsi: Terho. Rantsilan ilmavalvonta- ym. lottatehtävät talvisodan aikana.

Kylmänen Helga Maria Annikki o.s. Keskitalo, emäntä, s. 26.4.1924 Rantsila. Pso: Mauno. Lapset: Mirja, Kari, Markku, Jouko ja Vesa. Sotasairaala 47:ssä apusisarena.

Koskenaho Bertta Sylvania, o.s. Kangas, emäntä, s. 1.2.1920 Rantsila. Pso: Veikko. Muonitus- ja i.v. lottana Rantsilassa.

Ojala Edit Irene, vah-
timestari. Pso: Taavi. Lapset: Irma, Timo, Leila ja Kaarina. Muonitus- ja i.v. lottana talvi- ja jatkosodan aikana.

Rönkkömäki Vieno Katariina, emäntä, s. 27.10.1916 Temmes. Pso: I Niilo, II Viljami. Muonitus- ja i.v. lotta.

Wiio Sylvi Tuulikki, perushoitaja, s. 14.5.1923 Rantsila. Ilmavalvonta- ym. lottatehtävät Rantsilassa.

Saarelainen Toini Aune o.s. Nissinen, rouva, s. 6.5.1913 Tuusniemi. Pso: Veikko. Lapset: Teuvo, Arttu, Eila ja Seppo. Muonituslotta ja siirtolaishuolto 1939-40.

Wiio Irja Rauha, laitoskeittäjä, s. 31.7.1919 Rantsila. Ilmavalvontaym. lottatehtävät Rantsilassa.

Tolonen Lyyli Annikki o.s. Minkkinen, kauppias, s. 4.7.1920 Rantsila. Pso: Väinö Eedvard (Eetu). Lapset: Hilikka, Veijo, Helena, Sirkku. Ilmavalvontaym. lottatehtävät Rantsilassa ja Muhoksella.

Liite matrikkeliteokseen KODIN USKONNON JA ISÄNMAAN PUOLESTA